Antonin Winter

Övön aluli ütés

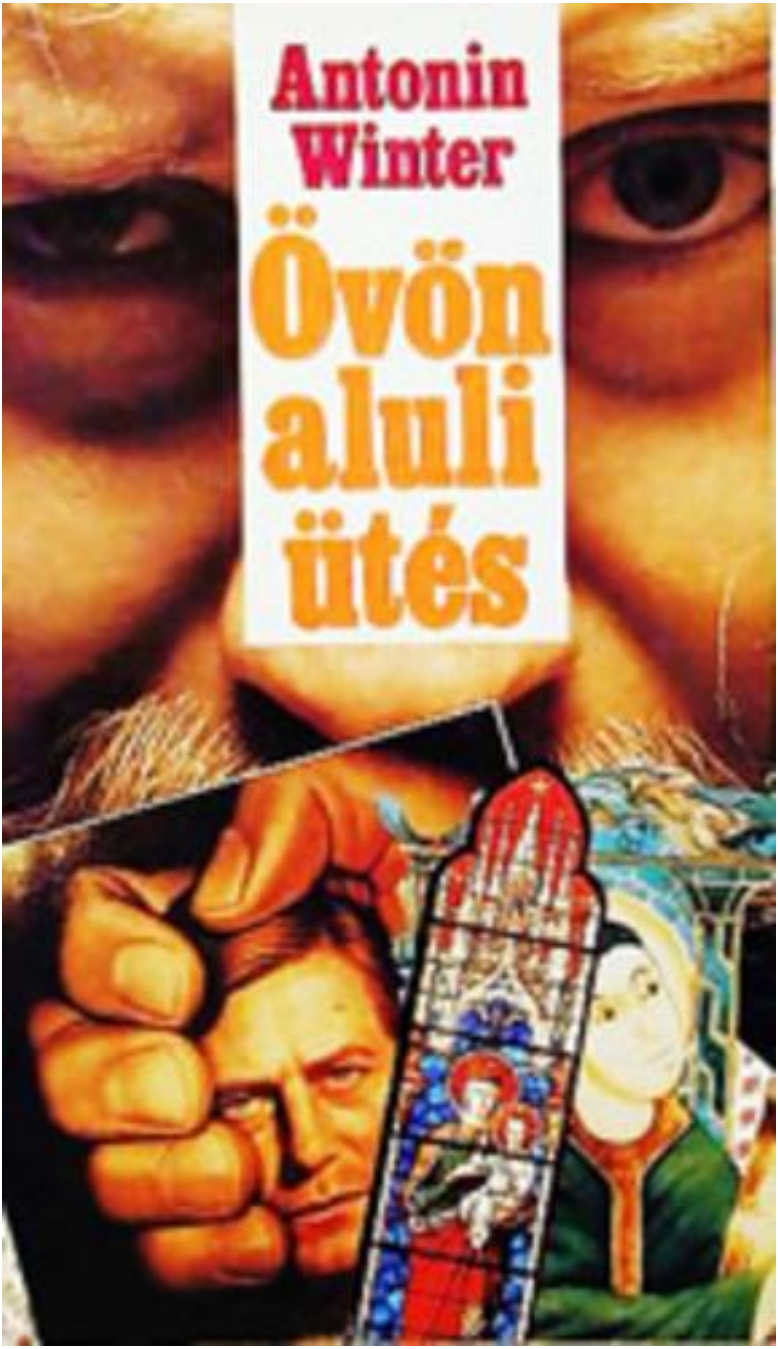

Antonín Winter

Övön aluli ütés

Bűnügyi regény

Zrínyi Katonai Kiadó Budapest, 1988

Fölkapaszkodtam a háromemeletnyi kőlépcsőn, és megmásztam a padlásra vívő fagrádicsot is. Josef manzárdja a padlásajtó mellett nyílt. Bekopogtattam Semmi.

– Pepík! – rikkantottam el magam. Ismét semmi. Miféle móka ez? – nyomtam le a kilincset. Az ajtó nyitva volt. Odabent félhomály. A Petrínre néző ablakon éjszakai sötétség lopakodott be a szobát. Amikor Josef regényét, A repedt tükör-t írta, gyakran vitatkoztunk itt. Tudtam hát, hol a villanykapcsoló. Felkattintottam. Josef az ablak mellett ült, az íróasztalnál. Feje az írógép billentyűin pihent. Bal karja élettelenül csüngött le. Alatta sötét tócsa csillogott. Hülyéskedik, gondoltam. Dühös, hogy késtem, és megjátssza nekem itt a holtat. De Josef nem mozdult. A csöndben egy lehulló csepp toccsant.

– Ne marháskodj, Pepík! – ragadtam meg a haját, és az arcába néztem. Az ilyesmit képtelenség leírni. Egy rád meredő, immár világtalan porcelánszem, egy hangos cuppanással elnyíló száj, amelyből vér csorog ki. Ez minden – de éppen elég. Az iszonyattól és a rémülettől remegve, visszaengedtem a fejét a billentyűkre.

Antonín Winter RÁNA POD PÁS

Nade vojsko Prahá, 1981

© Antonín Winter, 1981

Fordította KÖRTVÉLYESSY KLÁRA

ISBN 963 326 397 2

ELSŐ RÉSZ

1

A folyosón Evicka jött velem szemben.

– Valami szerkesztő vár itt magára – jelentette.

– Ugyan – csodálkoztam el –, hát Halouz nincs itt?

– De igen, csakhogy ez az ember magával akar beszélni.

A szerkesztő vézna, bajszos fickó volt, orrán pápaszemmel. Harminc év alattinak néztem. Öltözéke megfelelt a hasonkorú ifjoncok divatjának: koptatott farmernadrág, sokzsebes, agyonmosott ing. Lukesnak hívták. Bevezettem az irodámba.

– Mit óhajt? – kérdeztem hivatalos hangon.

– A *Mimikri* szerkesztőségétől jövök.

– Hm. Ez valami természettudományos lap?

– Nem, a Mai Minőségi Krimi kiadója. Em, em, ká. Mimikri.

Bólintottam, hogy értem, és udvariasan vártam, hogy kibökje, ami a szívét nyomja. Itt követtem el az első hibát. Az udvariasság ritkán fizetődik ki.

– Az ön hivatása szüntelenül az olvasók érdeklődésének középpontjában áll – kezdte Lukes. – Különösen manapság, amikor az íróknak lehetőségük van közvetlenül megismerni a munkáját és írni róla...

Márpedig ez nem szerkesztő, gondoltam magamban. Vagy ha mégis, akkor tollforgató ember. Elkövetett valamit, s azt akarja, hogy elolvassam. Az aktatáska a térdén erre vallott.

De hát miért engem akar ezzel sújtani? Ez valami rokonom lesz! Rettegek a távoli rokonoktól. Csakhogy, ötlött fel bennem, a rokon először felsorolná a családfát. Nem vesztegetné az időt üres fecsegésre.

– ...az ön nehéz és felelősségteljes munkáját. Erre már föl kellett volna figyelnem. Ilyen vezércikkízűen senki sem beszél.

– Sok a dolgom – mondtam nyersen. – Halouz százados talán több megértést tanúsít eszmefuttatásai iránt. Tudja, a mostani krimikről megvan a véleményem...

– Megtudhatnám, milyen? – nyikkant meg a szerkesztő.

Ekkor lépre mentem.

– Meg – mondtam bosszúvágyóan. – De nem teszi a kirakatba.

– Csak őszintén – sugárzott Lukes az örömtől.

– Kérem. Nos... azelőtt a krimiszerzők kitalálták történeteiket. Ezt mindenki tudta, és senki sem várta tőlük, hogy elbeszélgessenek a Scotland Yard felügyelőjével a *Zöld íjászról.* Az írók a rendőrség munkájáról keveset vagy semmit sem tudtak.

Drámai szünetet tartottam.

– Ezzel szemben ma – a helyzet nem változott. Az író csak olyankor lép kapcsolatba a rendőrséggel, amikor átmegy a piroson. Ugyanúgy kitalálja történeteit, mint régen. Ez ellen semmi kifogásom – ettől krimi a krimi.

Csakhogy fantasztikus meséjéről számomra érthetetlen okokból azt állítja, hogy valóban megesett. Miért, az isten szerelmére? Ha ez igaz volna, akkor gyengeelméjűség gyanújával fölül kellene vizsgálni valamennyiünket!

– Látom, figyelmesen olvassa könyveinket – vigyorgott a szerkesztő.

– Azt nem állítom. Inkább Halouz fogyasztja őket. Mondja, maga is úgy képzeli, hogy napközben az utcakereszteződésben irányítunk, s éjjel gonosztevőket üldözünk?

– Dehogy. Csak nem írt valaki...

– De igen. Kérdezze csak meg Halouztól. Szívesen elárulja magának a szakavatott szerző nevét.

Elégedett voltam. Most merészelje felajánlani a rendőrség életét bemutató igaz történetét!

– Megsért bennünket – vetette ellen a szerkesztő vidáman. – A történet a szerző dolga. De a maguk munkamódszerei, a környezet, a kapcsolatok – mindennek újnak kellene lenni.

– Értem. Maga kitalál egy hullát, melynek a kabátjára egy pikk ász van feltűzve, s mi megmondjuk, rendszerint mit csinálunk az ilyen esetekben. Így van?

– Tegyük fel.

– A válasz egyszerű: nem tudom. Pikk ászos hullák nálunk nem fordulnak elő.

Egyre jobban lendületbe jöttem.

– Egy valódi detektívtörténet ugyanis rendkívül unalmas volna. Egyetlen lövés sem dörrenne el benne. Az első gyanús alak azonos volna a tettessel. A detektív ugyan sehová sem hatolna be az ablakon, ezzel szemben többször is alaposan meghűlne a végeláthatatlan várakozások alatt. A leleplezés nem volna váratlan, de azért fáradságos. A bizonyítékot nem az okok és okozatok logikus láncolata szolgálná, hanem, teszem azt, a tettes fülzsírjának laboratóriumi elemzése. Folytassam?

Lukes zavartan huzigálta az irattáska villámzárját. Hallgatott.

– S még valami. Nemrégiben sokat dolgoztam egy eseten. Ipari kémkedés kísérlete egy pékségben. Ez már valami, igaz? A péknek is megvan a maga gyártási titka! Úgy gondolja, Vancurának, amikor *A péket* írta, első dolga az volt, hogy utánajárjon, hogyan lehetett a péknek még délben is friss kiflije?

A szerkesztő önkéntelenül elmosolyodott.

– Csakhogy maguk, kedves uram, ugyanezt csinálják! – mondtam diadalmasan. – Természetesnek találják, hogy mindent eláruljunk maguknak!

A fiatalember keservesen felsóhajtott.

– Ne vegye a szívére – könyörültem meg rajta. – Egyszer már megjelent egy valódi cseh krimi. És nem figyelt föl rá senki. Köztünk szólva, az olvasót nem érdekli, hogyan is dolgozunk valójában.

– Annak a kriminek *A repedt tükör* volt a címe, és egy merőben ismeretlen szerző, Josef Kilián írta – szólalt meg a fiatalember elgondolkozva. – Az elbeszélés hőse pedig maga volt.

2

Ha Lukesnak ebben a pillanatban agyarak nőnek ki az orrából, az sem lepett volna meg jobban. Sherlock Holmes óta azonban minden nyomozó szakmai becsvágya, hogy arca ne áruljon el semmit.

– Josef Kilián többé nem publikált semmit – folytatta a szerkesztő. Kényelmesebben elhelyezkedett a széken, és kinyitotta az aktatáskát. Egyszerre nem úgy festett, mint akit ki lehet dobni. Higgadt mozdulattal elővett egy elsárgult papírköteget, és letette maga elé az asztalra.

– Szándékosan mondtam: nem publikált semmit! Mert továbbra is írt. A második krimit nem fejezte be. Hogy miért, azt maga is tudja.

– Tudom – ismertem el kisvártatva, mert a szerkesztő hallgatott.

– Akkor tudja azt is, mi ez itt maga előtt. Tudtam. Ennek ellenére felütöttem a kéziratot, és átfutottam néhány sort.

– Hogy került ez magához? – nyögtem ki. Akaratom ellenére fájó emlékek rohantak meg.

– Az archívumban találtam rá. Meggyőztem a feletteseit, hogy ez a kézirat másképp is hasznos lehet.

– Hogyan? Talán ki akarja adni?

– Pontosan – bólintott a szerkesztő ünnepélyesen.

– Miért is ne? – vontam meg a vállam. – Csak vigyázzon. Kilián egyszer már megbukott. Pedig azt a könyvet befejezte. Úgy gondolja, a töredék sikeresebb lesz?

– A töredék nem. A kész könyv.

– Aha. És maga akarja befejezni.

A szerkesztő halványan elmosolyodott.

– Nem. Maga.

3

A buta ember veszélyes, szokta volt mondani Bicisté bűnügyi tanácsos.

Nyugdíjas volt már (nyugállományba vonult, ahogy azt akkoriban előkelően mondták), de a bűnügyi rendőrségtől nem tudott elszakadni. Időnként beállított elegáns, ódivatú öltözékében, és végigjárta az irodákat. A legszívesebben nálunk időzött az *úsztató*-ban, ahogy annak idején szobánkat csúfolták, és bizonygatta, hogy semmit sem tudunk.

A buta embernél sohase tudhatja, mit fog művelni a következő pillanatban, prédikálta az asztalon át. Egy ilyen fickó egyszer még rám is lőtt, a marha!, gyűrte föl felháborodottan a nadrágszárát, és mutatta a rózsaszín sebhelyet. De a legrosszabb, kolléga úr, a lehető legrosszabb az agyafúrt ember, az olyan ravaszdi, aki úgy fest, mintha ötig sem tudna számolni. Az ilyennek az ember bedől, és maga sem tud róla.

Ebben a pillanatban legalábbis megsejtettem, mire gondolt Bicisté.

Hasonlóan halovány mosolyt próbáltam az arcomra varázsolni, és megkérdeztem:

– Én? Még hogy én akarom befejezni Kilián krimijét? Nem téveszt össze valakivel?

– Nem – jelentette ki Lukes határozottan. – Azaz – látta be kisvártatva –, talán nem akarja. De jó volna, ha akarná. Maga az egyetlen...

– Egy pillanat – emeltem föl a mutatóujjamat, és a szerkesztő engedelmesen elhallgatott. – Még mielőtt belemelegedne a mondókájába. Kilián krimijét nem fogom befejezni. Először is, mert nem fűt semmiféle irodalmi becsvágy. Ez, mondjuk, nem a legfontosabb. Magában biztosan a kelleténél több van belőle, s meggyőződése, hogy játszva megfertőz engem is. Nos, nem fog

megfertőzni. Többen is próbálkoztak, mégsem fertőztek meg. Tökéletesen immúnis vagyok ezen emberi hívság ellen.

Ez csak az első ok volt – nem engedtem szóhoz jutni Lukest. – Másodszor, sejtelme sincs róla, milyen rosszul írok. Az iskolában fogalmazásból kegyelemkettesem volt. Még ma is, amikor össze kell állítanom egy-egy zárójelentést...

– Jirásek megbukott csehből – jegyezte meg a szerkesztő.

– Valóban? Ennyire azért nem vittem. Ellenben harmadszor és mindenekelőtt – emeltem föl fenyegetően a harmadik ujjamat –, nem tudok többet se magánál, sem bárki másnál arról, hogyan kellett volna végződnie Kilián krimijének.

Az utolsó indokot tromfnak szántam. Lukesnek most csüggedten szedelőzködnie kellett volna. Ehelyett széles mosoly ragyogott föl az arcán.

– De hiszen én nem kívánom, hogy befejezze Kilián krimijét. Azt akarom, hogy az igazat írja meg. És az egész együtt... érti?

– Nem! – vágtam vissza nyersen. Lukes tolakodása kikezdte a türelmemet.

– Ez így együtt a krimiirodalom „költészet és valósága" lesz – suttogta a szerkesztő.

– Sláger – fűzte hozzá magyarázatképpen.

– Nem vagyok Goethe – mondtam, hogy lássa, így is értem, mire céloz.

– De komolyan – szívóskodott Lukes. – Az imént a lelkemből beszélt. A százados elvtárs megszólítástól a krimi még nem lesz mai. De ki a csoda írja meg? Egy író, aki csak akkor találkozik magukkal, ha szabálytalanul megy át az utcán?

– Ilyenkor nem velünk találkozik – emeltem meg a hangom. – A bűnügyi rendőrség nem a forgalmat irányítja.

– Látja, még ezt a példát sem vagyok képes elismételni maga után.

– A Josef Kilián-féle gyilkosság nem mai krimi. Ellenkezőleg. Egyike az ezernyi esetnek, amely legalább emlékeztet a maguk kiadványaira.

– Annál jobb. Hiszen az olvasót nem érdekli, hogyan dolgoznak maguk valójában. Igazam van?

Felbőszültem.

– Nem szívesen szakítom félbe magasröptű beszélgetésünket. De dolgom van. Időm pedig kevés. Nem vagyok író. Minden jót! – s ezzel felálltam.

Lukes is fölemelkedett.

– Mindezzel számolok. Nem lesz vele készen holnap, tudom. És nem lesz tökéletes. Sebaj! De nem akármilyen dolog lesz ez, Oliverius uram. A borítón ott a telefonszámom. Viszlát!

4

Amikor elment, visszaültem a székre, és igyekeztem elűzni az emlékeket.

Oliverius uram?... A nevem Hirs, Miroslav Hirs. Mindenkit hívnak valahogy, és nem a név fontos, hanem az ember, a Hirs pedig ugyanolyan tisztességes név, mint a többi... mint például az Oskar Oliverius... Oliverius uram.

Sőt, jobb annál, mert valódi név, míg az Oskar Oliverius... Vajon mi volt Sherlock Holmes, Hercule Poirot vagy Emil Vachek Klubícko felügyelőjének igazi neve?

Elindultam hazafelé, esett az eső, s jóllehet június volt, a Moldva felől hidegen fújt a szél, s én hirtelen tudtam, hogy igenis be fogom fejezni a könyvet, nem magam miatt, nem a mai krimiirodalom miatt, hanem amiatt a szerencsétlen Josef Kilián miatt, akit mindenki Pepiknek becézett. Az ő kedvéért megteszem.

És pontosan tudtam azt is, hol fogom elkezdeni: 1947 szeptemberének egyik forró délutánján. Pénteken. Ha volna a kezem ügyében egy naptár, talán a dátumot is meg tudnám mondani...

Tehát azon a bizonyos pénteki napon, amikor beléptem a rendőrigazgatóság kapuján, a szolgálattevő jelentette, hogy egy bizonyos Josef Kilián keresett.

Nézze meg az ember, Pepik! Alighanem elapadt a költői vénája, s beadja a derekát. Úgy kell neki!

Fáradt voltam, csupa por és éhes. Valahol kódorogtam, hogy hol, arra hiába próbálok visszaemlékezni. Csak azt tudom, hogy elégedetlenség gyötört – nyomozásomat nyilván nem koronázta siker.

A kantinban bekaptam két szendvicset, megittam egy pofa sört, és bementem az irodába, hogy megírjam a jelentést.

A telefon berregése szabadított meg tőle. Fölemeltem a kagylót.

– Hirs.

– Üdv, Oskar, itt Pepik beszél. Kilián.

– Adok én neked Oskart! – nevettem. – Oskar Oliverius meghalt, nem? Hirs rendőr fogalmazó pedig senkit sem érdekel.

– Engem igen. Szeretném felolvasni neki, amit írtam.

– Írtál valamit?

– Hajjaj. Körmölök, mint a megszállott, talán téged is érdekelni fog a dolog.

– Hát persze – helyeseltem. Mást nem tehettem, Pepik a barátom volt. – Mikor jöjjek?

– Ma? – indítványozta Pepik.

– Mi ez a nagy sietség? Egy évig a hangodat sem hallottam.

– Tudom, Mirek. De én tényleg nagyon szeretném hallani, mit szólsz hozzá. – Bizonyára fontos lehetett neki a dolog, ha a valódi keresztnevem is eszébe jutott.

– Rendben van. Este benézek hozzád.

– Előbb nem jöhetnél?

Pepik különös, sürgető hangja felrázott.

– Valami baj van, Josef?

– Nem, nem... csak gyere minél előbb, jó? Ha világosabban beszélt volna, ha Holynak nem jutott volna eszébe az utolsó pillanatban értekezletet tartani, ha nem lett volna olyan hőség... Ugyan már, egy detektívregény nem szalad el, hazasiettem hát, és lezuhanyoztam. Aztán sokáig nem jött a villamos.

Megannyi apróság, amely csak később válik sorsdöntővé.

Évek óta próbálok megbékélni ezzel a forró, szeptemberi délutánnal. Hasztalan. Ha nyomban az értekezlet után Pepikhez mentem volna, még ma is élne. Fél kilenckor, amikor végre odaértem, halott volt.

5

Pepik Kilián a Malá Stranán, a Jánsky-domb fölött lakott egy manzárdszobában.

Fölkapaszkodtam a három emeletnyi kőlépcsőn, és megmásztam a padlásra vivő fagrádicsot is. Josef odúja a padlásajtó mellett nyílt. Bekopogtattam. Semmi.

– Pepik! – rikkantottam el magam. Ismét semmi.

Miféle móka ez? – nyomtam le a kilincset. Az ajtó nyitva volt. A manzárdszobában félhomály. A Petrínre néző ablakon éjszakai sötétség lopakodott be.

Ismertem a szobát. Amikor Josef *A repedt tükör*-t írta, gyakran vitatkoztunk itt. Tudtam hát, hol a villanykapcsoló. Felkattintottam.

Josef az ablak alatt ült, az íróasztalánál. Feje az írógép billentyűin pihent. Bal karja élettelenül csüngött le. Alatta tócsa csillogott.

Hülyéskedik, gondoltam. Dühös, hogy késtem, és megjátssza a halottat.

De Josef nem mozdult. A csöndben egy lehulló csepp toccsant.

– Ne marháskodj, Pepik! – ragadtam meg a haját, és az arcába néztem.

Az ilyesmit képtelenség leírni.

Egy rád meredő, immár világtalan porcelánszem, egy hangos cuppanással elnyíló száj, melyből vér csorog ki. Ez minden – de éppen elég.

Az iszonytól és a rémülettől remegve, visszaengedtem a fejét a billentyűkre.

A padlón egy újabb csepp fröccsent szét. Most már nem kételkedtem benne, hogy vér.

Amióta a bűnügyi osztályon szolgálok, jó néhány holttestet láttam. Egy halott barát azonban egészen más. Halálával egy darab életünk távozik el. Csak mi ketten, Pepik és én tudtuk, hogyan kezdődött igazából *A repedt tükör.* Most hirtelen az egészről csak én tudok. Fura gondolat.

És újra egy vércsepp.

Hogyhogy még vérzik? – szólalt meg bennem a nyomozó. Egy óra sem telik bele, és a holttestben a vér megalvad. Ez azt jelenti, hogy egy órával ezelőtt Pepik még élt? Ha így volt, akkor a gyilkosnak nem sok idő állt a rendelkezésére.

Az alkóvban, ahol Josef ágya állt, megreccsent a padló.

A nemjóját, öntött el a hideg veríték. Talán még el se ment. Mint minden szolgálaton kívüli nyomozónál, nálam se volt pisztoly. Fölöslegesen nehéz és meggondolatlanságokra csábít. Most azonban meglehetősen hiányzott. A gyilkosnál kétségtelenül volt fegyver – és mindenre el volt szánva.

Visszafojtottam a lélegzetem. Képtelenség, nyugtattam magam. Amikor beléptem, a szobában sötét volt. A kapcsoló pedig az ajtónál van. Ha a gyilkos netán keresett valamit és én megzavartam, nem lett volna ideje eloltani.

Valóban?, nyiszorgott bennem a félelem. Meghallott, ahogy a falépcsőn dobogtál. Eloltotta a villanyt, s most kibiztosított revolverrel várja, hogy oda dugd a fejed.

Úgyhogy nem dugom oda, mondom ma. Bágyadtan töprengek afölött, mit tennék hasonló helyzetben most, amikor e sorokat írom. A válasz egyszerű: bezárnám a szobát – a kulcs az ajtófélfán lógott –, és zajosan ledübörögnék a lépcsőn. Lent aztán öt percig figyelmesen hallgatóznék. Ha fölülről valami hangokat hallanék, kimennék a ház elé, és ott megvárnám a gyilkost. Az utcán már nem olyan könnyű lövöldözni. Különösen, ha a szomszéd háztömbben egy rendőrőrs van.

Úgyhogy oda dugom, határoztam el akkor este, de nem ott, ahol várja. S mert a fej általában egy bizonyos magasságban szokott felbukkanni, leguggoltam, és óvatosan araszoltam a fal mentén. Isten a megmondhatója, hogy féltem, rettenetesen féltem, de egyszerűen semmi más nem jutott az eszembe.

Nekünk, bűnügyi rendőröknek állítólag több életre fizettek be a jóistennél. Hogy hányra, arról viták folynak: a borúlátók háromról, az optimisták hétről beszélnek.

Azon az estén egyet sem vesztegettem el. Az alkóv üres volt.

6

Eltartott egy ideig, amíg valamelyest összeszedtem magam.

Tudtam, hogy temérdek munka vár rám, és nem akartam elpackázni, mint ahogy azt ebben a házban egyszer már megtettem.

Itt a legfelső emeleten volt valakinek telefonja, erőltettem az agyam. Koulová, Houlová asszony, vagy valami hasonló. Vajon emlékezni fog rám? Emlékeznie kellene. Három év nem olyan nagy idő – és gyilkossággal azóta biztosan nem találkozott.

Marie Mourová – ez állt az arany névtáblán, s az asszony nyomban felismert.

– Az istenért, maga az? – nyögte ki, amikor az orra alá dugtam a szolgálati igazolványomat. – Történt valami?

– Történt. Megengedi, hogy telefonáljak?

– Hogyne, hogyne... – mutatott a készülékre.

Fölemeltem a kagylót. De kinek? Szabály szerint az ügyeletet kellett volna hívnom. Csakhogy Pepik halála nem olyan eset, amit akárkire rábízhatnék. Rám tartozik, esetleg még a csoportunkra. Felhívom Holyt, talán meg tudom győzni.

Nem tudtam. A kádból rángattam ki, s onnan, mint köztudott, fenékkel előre szokás kimászni. A főfelügyelő hangulata bizonyította, hogy ő is így mászott ki.

Az ügyeletet azért találták ki, recsegett oktatólag, hogy azok, akik nincsenek készültségben, nyugodtan megfürödhessenek. A tény, hogy gyilkosságot fedeztem fel, egy cseppet sem rendítette meg. – Remélem, nem csapott túl nagy ribilliót – jegyezte meg könyörtelenül.

Biztosítottam, hogy nem, s végső aduként elárultam az áldozat kilétét.

A főfelügyelő hangja elkomolyodott. – Nos, rendben van. Holnap elkérem az esetet. Amennyiben nem lesz ellenvetés... Most viszont ne vesztegesse az időt, hívja az ügyeletet.

Letettem a kagylót, és Mourovához fordultam: – Szabad még egy hívást?

Szájára tapasztott kezével úgy állt a hátam mögött, akár a végszóra váró színésznő. Kérdésemet annak tekintette. A negyvenes naiva fekete szeme kitágult, és Mourová asszony akkora kiáltást hallatott, hogy a kakasülőn is meghallották volna: – Áh!

Talán el is ájult volna, ha hajlandóságot mutatok arra, hogy még idejében elkapjam. Én azonban a kiáltását beleegyezésnek vettem, és feltárcsáztam a bűnügyi rendőrség számát.

A beszélgetés ezúttal kurta volt. Bemutatkoztam, bejelentettem a gyilkosságot, és megadtam a helyet, ahol a készültséget várni fogom.

A telefonügyeletest ez annyira kihozta a sodrából, hogy helyettem ő kezdett dadogni. Amikor befejeztem, megkönnyebbülten állapítottam meg, hogy Mourová leült. Nyilván a biztonság kedvéért, ha gyengeségi rohama netán megismétlődne, s én ismét szégyenletesen csődöt mondanék.

– Mit mondott, felügyelő úr? – kapkodott a levegő után. – Josef halott? Meggyilkolták?

Hangjában mintha hirtelen valódi fájdalom vegyült volna. Lehet, hogy az imént igazságtalan voltam hozzá – van, aki akkor sem fest őszintén, amikor könnyek peregnek az arcán.

– És itt, fönt? Nem téved? Josef az? – záporoztak a kérdései.

– Hát persze, ki más lehetne? Miért tartja olyan különösnek?

– Josef már három hónapja nem lakik itt – fakadt sírva Mourová.

– Várjunk... – bizonytalanodtam el. – És ki van most odafönt?

– Senki. A szoba változatlanul Kilián úré. Nem mondott föl, a lakbért kifizette... – szipogott. – Hát nem borzasztó ez, felügyelő úr? Hogy jövök én az ilyesmihez? Ilyen szép bérház, és két éven belül két gyilkosság. Az emberek félni fognak... – A lakbér említésére szemlátomást visszanyerte higgadtságát.

Megmagyaráztam neki, hogy a felügyelői rangtól egyelőre még messze vagyok, ami pedig a bérlőket illeti, a jelenlegi lakáshelyzetben nem kell aggódnia miattuk.

Aztán kértem tőle egy kapukulcsot, és lementem, hogy fogadjam a csoportot.

7

Az éjszakai csöndben jóval előbb meghallottam a rendőrautót, mint ahogy a téren felbukkant.

Nem mintha annyival zajosabb lett volna, mint korának többi autója, sőt ellenkezőleg. Motorja halkan dorombolt, mint ahogy az egy nyolchengereshez illik, de bizonyos okokból, melyek az összes

szakember és laikus előtt rejtve maradtak, különös módon sípolt. Ez a hang biztosabban jelezte közeledtét, mint a. rendőrségi sziréna – aki egyszer hallotta, játszva megkülönböztette a csúcsforgalomban is. E halk, mindazonáltal fülsértő asztmatikus sípolást egyszerűen lehetetlen volt nem meghallani.

Hogy eredetileg kié volt ez a hatméteres szörnyeteg, nem tudni. A háború alatt a Wehrmacht tábornokai kocsikáztak benne. Az ezüst a hűtőrácson azt a benyomást keltette, mintha maga a vezér, Adolf Hitler használta volna. Az apró betűk a H két szára között azonban megadták a helyes magyarázatot – a H márkajel volt. *Horch.* Mi természetesen hortyogónak hívtuk a szörnyeteget.

A hortyogó tehát begördült a térre és megállt. Odamentem a kocsihoz, az első ablak legördült. Zavadil felügyelő hideg pillantással mért végig.

Megrogyott a térdem. Na, jól nézek ki! Zavadil! Az összes kövületek közül, akik a bűnügyi rendőrigazgatóságra a múltból itt maradtak, a legmegkövültebb. És ránk, újoncokra, különösen pikkelt.

– Hirs bűnügyi fogalmazó – húztam ki magam.

– Üljön be – bökött hátra az ujjával Zavadil.

Kinyitottam a hátsó ajtót. A benti sötétség emberi testek melegét lehelte. – Van itt egy hely?

– Pontosan az orra előtt – szólalt meg egy epés hang. – A pótülésen.

Ott, ahol hajdan egyetlen tábornok terpeszkedett, most egy egész szakasz szorongott – szükség esetén akár öt ember.

Szerencsére az úti cél nem volt messze.

– Itt vagyunk – mutattam a házra, és a hortyogó sípolva megállt.

Kikászálódtunk. Zavadil csoportjából nem ismertem senkit; az egyetlen ismerős arc Simandl doktoré volt.

A felügyelő felpillantott a házra. Sötét volt, csupán a harmadik emeleten világított két ablak.

– Ott történt? – kérdezte Zavadil.

– Nem. Egy emelettel följebb. Manzárd, udvarra nyíló ablakkal. Az ott Mourová asszony, a háztulajdonos. Tőle telefonáltam – feleltem, mint holmi vizsgán.

Zavadil bólintott. Eddig semmi kifogása nem lehetett ellenem.

Bementünk a házba, és elindultunk a lépcsőn. Elsőként én, mögöttem a felügyelő, utána a többiek. Lakásának nyitott ajtajában ott állt Mourová asszony. Zavadil intett, hogy menjek tovább.

A manzárd előtt a menet megállt. A felügyelő szertartásosan kesztyűt húzott.

– Bezárta?

– Természetesen – nyújtottam oda a kulcsot, amit távozáskor kihúztam a zárból.

Zavadil a zárba illesztette a kulcsot. Megfordította. Nem – csak megpróbálta. A kulcs ugyanis nem akart megfordulni.

Hátrapillantott. Aztán oldalról megragadta a kilincset, és lenyomta. Az ajtó nyikorogva engedett.

Nyitva volt.

8

Zavadil bekukkantott a sötét szobába. – Nem zárta be – állapította meg szárazon. Dühbe gurultam.

– Igenis bezártam. Hiszen a kulcsot is magammal vittem.

Az érv hatásos volt. Zavadil elbizonytalanodott.

– És megnézte, zárva van-e az ajtó? Elgondolkoztam.

– Erre nem emlékszem – vallottam be végül.

A felügyelő megvetően elmosolyodott és belökte az ajtót. Kabátzsebéből elővette a pisztolyát.

– A kapcsoló balra van, a másik oldalon – sikerült még tájékoztatnom, mielőtt becsukódott volna az ajtó.

Zavadil sietett. Felötlött bennem, hogy vajon ő is Bicisté bűnügyi tanácsos legendás esetére gondol-e. A tanácsos egy ízben fél óráig

elmélkedett az áldozat holtteste fölött, majd kiment és megnevezte a gyilkost – s nem tévedett.

A felügyelő lépteinek visszhangja lassan elhalt. Lélekben vele tartottam. Most megállt a halott mellett. Áll és gondolkozik. Szemlélődik. Benéz az alkóvba.

Tévedtem. Kivágódott az ajtó, és Zavadil ott állt a küszöbön.

– Legyen szíves, gyakornok úr! És forduljon meg! – parancsolta metsző hangon.

Nem volt nehéz kitalálni, hogy a parancs nekem szól. E dörzsölt társaságban kizárólag egyetlen gyakornok lehetett – én. Engedelmesen forogni kezdtem, mint holmi divatbemutatón.

– Elég! – kiáltott föl Zavadil, és megragadta a könyökömet.

Még ma is kínos érzés fog el, ha eszembejut ez a jelenet. Még ma sem tudom, mit mondott volna Zavadil, ha nem talál a ruhámon semmit. Alighanem hallgatott volna – tudta volna jól, hogy nincs merszem megkérdezni, miért kellett forgolódnom.

Csakhogy Zavadil a kabátujjamon vért talált.

Cselekedetre, szóra, gondolatra képtelenül, dermedten meredtem a foltra.

Zavadilnak felcsillant a szeme. Bicisté tanácsos legendás tette követők után kiáltott.

– Vér, gyakornok úr. Hogy került a kabátjára?

Azt magam is szeretném tudni, gondolkoztam lázasan. Amikor fölemeltem Josef fejét? Bajosan. Akkor hát hol? Akkor csakis...

Biztosan elvörösödtem. Az emlék éles volt és pontos. És mérhetetlenül megalázó.

– Nos? – vakkantott rám Zavadil.

– Alighanem ahogy... odakúsztam... az alkóvhoz – nyögtem ki keservesen.

– Maga kúszott? És miért, ha szabad kérdeznem.

– Arra gondoltam... hogy talán ott rejtőzik... – az arcom lángolt a szégyentől –, a gyilkos.

– A gyilkos? – ismételte Zavadil gúnyosan. Megfogott. Vagy én vagyok a gyilkos s most idétlenül csűrök-csavarok, vagy valóban kúsztam a manzárdszobában s eközben tönkretettem a legfontosabb nyomokat. így vagy úgy, a rendőrségtől mindenképpen repülök.

Erre a gondolatra csodálatosképpen visszatért a nyugalmam.

– Igen, a gyilkos. A halottból ugyanis érkezésemkor még csöpögött a vér. Ebből úgy ítéltem meg, hogy a bűntett nemrég történt, s a gyilkosnak talán nem volt ideje elhagyni a szobát. Ugyanabban a pillanatban megreccsent az alkóvban a padló... Felötlött bennem, hogy a tettes talán ott rejtőzött el. S mivel nem volt nálam fegyver...

– Azt mondja, vér? – kérdezte Simandl doktor. – Hozzávetőleg mikor volt ez?

– Néhány perccel azelőtt, hogy telefonáltam maguknak.

– Akkor viszont nem kellene bevetni egy kutyát?

Zavadil, akit Simandl közbeszólása szemlátomást sértett, csak megrázta a fejét.

– Azonnal meg akarom nézni a halottat! – Simandl nem hagyta magát lerázni. – Ki tudja, hallott-e egyáltalán?

– Az – biztosította Zavadil dühösen. – Garantáltan.

– Akkor is. Minél előbb vizsgálom meg a holttestet, annál pontosabb eredményekre számíthatok. Amennyiben befejezte az előzetes szemlét...

– Hát persze. Azonnal végzünk. Kérem, uraim – intett a csoportjának. Elindultam én is.

– Először a szakemberek – tartóztatott föl egy kézmozdulattal Zavadil.

– Csak meg akartam győződni – vontam meg a vállam –, hogy távozásom óta nem változott-e odabent semmi. Ha netán mégis nekem lenne igazam a bezárt ajtót illetően.

A kéz kényszeredetten lehanyatlott.

9

Josef Kilián feje változatlanul az írógép billentyűin pihent. A vér már nem csöpögött. A tócsa a deszkapadlón feketedni kezdett. Az alkóv előtt keskeny csík vált ki belőle.

Lélekben el kellett ismernem, hogy a felügyelőnek sasszeme és tökéletes kombinációs készsége van. Ugyanakkor megállapítottam, hogy a csík a falon nem fog az állásomba kerülni. Zavadil bajosan bizonyíthatná be, hogy ezzel fontos nyomokat tettem tönkre.

– Nos? – sürgetett türelmetlenül.

Nem hagytam siettetni magam. Most már tudtam, mivel lehet hatni a felügyelőre. Tekintetem lassan pásztázta a helyiséget. Az ajtónál Simandl, és Zavadil három csatlósa várakozott.

– Semmi – jelentettem ki végül, és elindultam az ajtó felé. Zavadil utánam sietett.

– Változatlanul kitart amellett, hogy bezárta az ajtót?

– Igen – válaszoltam hűvösen.

– Különös. A tettes megkockáztatja, hogy elkapjuk, csak hogy kinyissa maga után az ajtót – vigyorgott Zavadil. – Miért?

– Nem tudom. Mint ahogy nem tudom azt sem, hogy a tettes járt-e itt. Maga tudja?

A felügyelő elvörösödött.

Nem hiába tartoztam Holy csoportjához. Nálunk a hipotézishez hozzátartozott a feltételes mód, és jaj volt annak, aki a vita hevében megfeledkezett róla. Holy maró szarkazmusa mindenkire lesújtott – gyakornokra csakúgy, mint felügyelőre.

– Ide figyeljen, fiatalember... – mordult föl Zavadil fenyegetően.

– Hirs bűnügyi segédfelügyelő, uram.

– Tudom. Kihez van beosztva?

– Holy főfelügyelő csoportjába.

– Magának sajátos módszerei vannak. Kíváncsi vagyok, mit szól majd hozzájuk Holy főfelügyelő.

Eszembe jutott, mit szólt Holy akkor, amikor e ház földszintjén Pepik nadrágszíján látott lógni, és önkéntelenül elmosolyodtam.

– Csak aztán el ne menjen a kedve a nevetéstől – mondta Zavadil.

– Remélem, nem fog elmenni – feleltem higgadtan. – Két és fél éve dolgozom Holy csoportjában, és a főfelügyelőt igazságos embernek ismerem.

– Két és fél éve? – terelte el a szót Zavadil.

– Hogyhogy még nem hallottam magáról? Dehogynem hallottál! Csakhogy szerencsére nem tudod, hogy rólam volt szó.

– Úgy látszik, eddig még nem bíztak rám nagy esetet – jegyeztem meg derűsen.

Zavadil hallgatott.

– Ha nincs több kérdése, én most elmegyek és alszom egyet. Amint holnap kiadják az esetet, bizonyára részletesen ki fognak hallgatni, és ehhez világos fejre van szükségem – és elindultam a lépcső felé.

– Egy pillanat – emelte föl Zavadil a kezét.

– Az igazolványát.

Szó nélkül a kezébe nyomtam. Egyetlen pillantással végigfutott rajta és visszaadta.

– Elmehet.

Abban a pillanatban Josef manzárdszobájának ajtajában megjelent Simandl doktor.

– Segédfelügyelő úr, kérem, honnan lehet itt telefonálni?

– Maga már befejezte? – hüledezett Zavadil.

– Természetesen. Egyszerű eset. A halál egy-két órája állt be. Amennyiben idejében a boncolóasztalra kerül, negyed óra eltéréssel pontosan meg fogom mondani, mikor.

– Hogyan halt meg?

– Azonnal. A golyó szemlátomást a hátgerincet érte. A gyilkos alighanem benyitott és tüzelt. Az áldozatnak arra sem volt ideje, hogy megforduljon.

Valami nem tetszett nekem a doktor magyarázatában. Hogy mi, azt nem volt időm végiggondolni. Mind a hárman egy emelettel lejjebb mentünk. Alattunk a ház ébredezni kezdett. Valahol ajtó csapódott, fojtott beszédfoszlányok hallatszottak, valaki leszaladt a lépcsőn. Mourová asszony ajtaja zárva volt.

– Itt – mutattam a bejáratra, és folytatni akartam utamat.

– Nem jön be velünk? – állított meg a felügyelő.

Miért ne? gondoltam. Zavadil nyilván előzetesen ki akarja hallgatni Mourovát. Ha az esetet a mi csoportunk kapja meg, nem árt, ha valaki közülünk ott van a kihallgatásnál.

Ha sejtettem volna, mi vár rám, aligha lettem volna ilyen lelkiismeretes.

10

Miközben Simandl doktor fellármázta a proszektúrát és a szállítást intézte, Zavadil Mourová asszonnyal elegyedett beszélgetésbe. El kell ismernem, hogy nem csinálta rosszul. Megdicsérte a házat, érdeklődött a lakbérek meg a bérlők iránt, és a háztulajdonosnőnek lassan megeredt a nyelve.

Néhány mondata után rádöbbentem, milyen veszéllyel fenyeget a csevegése; de ekkor már Simandl elment, engem pedig fogva tartott a konyhai hokedli meg a csésze forró tea. A visszavonulás lehetetlen volt.

– Hát Kilián úr? Milyen bérlő volt? – terelte vissza medrébe a felügyelő Mourová szélesen hömpölygő szóáradatát.

– Nos, hát – tárta ki karját Mourová asszony –, mint bérlőre sem lehetett rá panaszom. De mint ember hallatlanul könnyelmű és hiszékeny volt, hiszen ezt maga is tudja, felügyelő úr... – intett felém párnás kacsójával.

– Fogalmazó, asszonyom, csupán egyszerű rendőr fogalmazó – javítottam ki nyomatékosan. – A felügyelő itt Zavadil úr...

– Jól ismerte Josef Kiliánt? – folytatta a felügyelő.

– Jól, jól! Mit ért azon, hogy jól? – pirult el a negyvenéves naiva. – Végül is, nincs titkolnivalóm. özvegy vagyok, és Kilián úr egy kicsit udvarolt nekem, természetesen a tisztesség határain belül.

– Miből élt tulajdonképpen Kilián úr – kérdezte Zavadil.

Fojtogatni kezdett a gallér. A katasztrófa elkerülhetetlennek látszott. A háziasszony értetlenül körülnézett.

– De hiszen megírta azt a könyvet. S most írta a következőt. Meg aztán árulta azt a kis házat, amit Karlstejnben örökölt...

A felügyelőt, szerencsére, a karlstejni ház érdekelte jobban.

– Örökölt egy házat? Kitől?

– Azt nem tudom. Valami nagynénitől, aki fölnevelte... Ezért is költözött oda...

– Odaköltözött? De hát mi itt találtunk rá.

– Tudom. Nyilván visszajött.

– Mikor?

– Fogalmam sincs róla. Nem nézett be hozzám. Amikor ma beállított... izé...

– Hirs fogalmazó – súgtam neki.

– Szóval, amikor Hirs fogalmazó úr beállított azzal a borzalmas hírrel, nem akartam elhinni... Két gyilkosság egy házban két éven belül, nos, beláthatják...

– Miféle két gyilkosság? – fogott szimatot a felügyelő.

Mourová asszony fekete szeme ismét hitetlenkedve tágra meredt.

– Hát az a felakasztott Hautner odalent... Hiszen róla írta Kilián a krimit...

– *A repedt tükör*-t – vetette oda Zavadil. És a ménkű lecsapott. A felügyelőnek igazán nem kellett sokáig magyarázni.

– Na, ugye! Már attól tartottam, hogy semmiről se tud – könnyebbült meg Mourová asszony. A legszívesebben megfojtottam volna.

Zavadil halványan elmosolyodott, és megcsóválta a fejét.

– Maradjunk a tárgynál. Mikor költözött el innen Kilián?

– Nem költözött el. – A többi, lebegő és bizonytalanba vesző mondathoz képest ennek a végén nyomatékos pont, már-már felkiáltójel állt. Zavadil érdeklődve felpillantott.

– Maga használta az imént ezt a kifejezést. És aszerint, amit a manzárdban találtunk, pontosabban nem találtunk... – a változatosság kedvéért most Zavadil volt az, aki nem fejezte be a mondatot.

– Nekem Kilián azt mondta, hogy addig fog ott lakni, amíg a házat el nem adja. Aztán visszajön.

– Mikor mondta ezt magának?

– Nem emlékszem pontosan. Egy hónapja, vagy még előbb.

– Nekem három hónapot mondott – emlékeztettem Mourovát enyhe szemrehányással a hangomban. Az asszony idegesen felnevetett.

– Az is lehet. Tényleg nem emlékszem.

– De hogy három hónap alatt nem adta el a házat... – töprengett Zavadil. – Éppen most, amikor mindenki keres valamit a hétvégi...

– Mert megbolondult! – fakadt ki a háztulajdonosnő. – Azt se tudta, mennyit kérjen érte!

– Mennyit? Ötezret? Tízet? – licitált a felügyelő.

– Százat! Százezret, felügyelő úr! S közben egy fabódéról van szó, melyet margarinosládákból tákoltak össze!

– Maga meg akarta venni?

– Én? Ugyan minek? Nekem bőven elég ez az egy ház is! Csak éppen felhajtottam neki két érdeklődőt, két komoly vevőt, nehogy az eladásnál palira vegyék. De tudják, hogy van ez – jó tett helyébe jót ne várj. Az ember segíteni akar, s végül még mentegetőznie kell. Josef alig állt szóba a vevőkkel, be sem invitálta őket, s amikor az ár iránt érdeklődtek, kijelentette, hogy van már egy százezer koronás ajánlata, mit adnak ezen felül. És nevetett a bolond!

– Nem zárolt betétre gondolt? – tűnődött el Zavadil.

– Nem. Az egyik vevő is efelől érdeklődött, és Josef a szemébe nevetett. Szó sincs zárolt betétről, pénzt kér, szépen az asztalra leszámolva, ilyen ajánlatot kapott.

– Akkor hát, miért nem adta el a házat?

– Nem tudom. Azok az urak, természetesen külön-külön, talán két hete jártak ott nála. Én magam nem beszéltem Kiliánnal.

11

A lépcsőházban Simandl doktorral és két fehér köpenyes emberrel találkoztunk. A hordágyat cipelték és szuszogtak. A halott nehéz volt, a lépcső pedig meredek.

Képzeletemben, mint megannyi légvonatba dobott kép, maroknyi emlék röppent át. Egy pillanatig hallani véltem Josef tervek sokaságától és reménytől fűtött hangját. Mennyire bízott magában szegény feje! Milyen sziklaszilárdan hitte konokul és egy öszvér csökönyösségével, hogy egyszer majd biztosan sikere lesz.

S most itt viszik, lábbal kifelé. Kicsit lecsúszott, a lepedő alól kibújt a fekete cipő. Cipőben halt meg, akár egy hős.

Marhaság! Belekeveredett valamibe, és az a valami hidegen, irgalmatlanul elintézte. Még megfordulni sem volt ideje.

Nem volt rá ideje – vagy nem fordult meg? Talán másvalakit várt, a barátját, társát a bajban, s ezért nem nézett hátra. Vajon sejtette, milyen veszélyben van? Utolsó beszélgetésünk erre vallott. De talán úgy gondolta, hogy itt, a manzárdszobában nem eshet baja.

A menet eltűnt a lépcsőfordulóban, s én ráeszméltem, hogy Zavadil egyfolytában beszél.

– ...fölösleges szerénység. Kevés segédfelügyelő dicsekedhet nálunk azzal, hogy róla mintázták egy bűnügyi regény felügyelőjét.

– Ezzel én sem dicsekedhetek! – vágtam vissza. Semmi hajlandóságot nem éreztem magamban a szellemes csipkelődésre. – A felügyelő alakját Kilián sajnos kitalálta. Ezt valóban sajnálom, mert

Josefnak alkalma volt végigkísérni az egyik legtehetségesebb nyomozónk akcióját. Mint ahogy bizonyára maga is tudja, Holy főfelügyelő annak idején három nap alatt oldotta meg az esetet.

– Szóval Holy lógott a nadrágszíjon, és rugdosta a széket? – mosolygott Zavadil, akár Walt Disney rajzfilmjében a farkas.

– Nem, az nem ő volt.

– Akkor hát kicsoda?

– Sejtelmem sincs róla – vetettem oda félvállról, és szedelőzködni kezdtem. Aki elmenekül, győz. Még néhány döfés, s felforr az agyam. Akkor aztán nézhetek más állás után. – Jó éjszakát.

Az utolsó lépcsőfokon azonban megtorpantam. A mindenit, hiszen én tulajdonképpen megfeledkeztem arról, amiért eredetileg idejöttem. Hol van a kézirat, amelyet Josef fel akart olvasni nekem?

Fölrohantam a manzárdba. A csoport már végzett. A fényképész a kábelt tekerte, a daktiloszkópus a padlón rendezgette a frissen levett ujjnyomokat. A háta mögött megpillantottam az íróasztal kihúzott fiókjait.

A harmadik ember a szobában fellelt tárgyak jegyzékét nézegette Zavadillal.

– Elnézést – szólaltam meg a küszöbön. – A kéziratot megtalálták?

– Miféle kéziratot?

– Azt én se tudom. Egy köteg kézzel vagy géppel teleírt papírt. Emiatt hívott ide Kilián.

A nyomozó megrázta a fejét.

– Nem. Ilyesmi itt nem volt – jelentette ki teljes bizonyossággal.

12

Másnap, röviddel kilenc után, Holy kukkantott be a cselédszobába.

Cselédszobának neveztük a nagy helyiséget, amelyben a csoport tagjai – felügyelői rangig – tartózkodtak. A felügyelők, a mi

csoportunkban Blahos és Kadlec, másutt ültek. Külön kis kamrája csak Holy főfelügyelőnek volt.

Kilenckor a cselédszoba üres volt. A cselédség, beleértve a két felügyelőt, kint dolgozott a terepen. Csak én maradhattam idebent, hogy rendelkezésre álljak, ha az esetet nekünk osztják ki.

– Maga valóságos sztár, fiam – tette be Holy az ajtót. – Mondhatom, a felügyelők marakodnak magáért.

– Értem? – hüledeztem. – Kicsoda?

– Zavadil és én.

– És melyikük győzött? – mosolyodtam el.

– Zavadil – közölte Holy gyászos arccal. – Szerinte az esetet maga ismeri a legjobban. Ha neki kell átvennie a nyomozást, követeli, hogy maga menjen át az ő csoportjába.

– És a főfelügyelő úr oda... adott engem? – Azt akartam mondani, hogy eladott, de még jókor meggondoltam magam. – Szeretnék visszakerülni a maga csoportjába. Holy szemrehányóan megcsóválta a fejét.

– De hiszen megmondtam, hogy Zavadil győzött.

Hát ilyen volt Holy! Vicceihez az embernek kötélidegzetre volt szüksége.

– Szóval miénk az eset! – pattantam föl a székről, és fékeznem kellett magam, hogy meg ne öleljem.

Azt vártam, hogy Holy elvigyorodik és a vállamra csap. Ehelyett gondterhelten bólintott.

– Igen. Azzal a figyelmeztetéssel, hogy Oliverius felügyelő három nap alatt oldotta meg *A repedt tükör*-t.

– Talán nem így volt? – vigyorogtam boldogan.

– Nem. Mindössze Holy főfelügyelőnek egyszer az életében hallatlan mázlija volt. Meg aztán, az az öreg igazán nem volt bonyolult eset... – elmélkedett a főfelügyelő. – Az igazság az, hogy holmi ostoba részvét vett rajtam erőt. Elképzeltem magát a Zavadil

csoportjában, és összefacsarodott a szívem. Csak most látom, mibe másztam bele.

– És nem fűlik hozzá a foga?

– Egyelőre gőzöm sincs az egészről! – jajdult föl Holy. – És akinek nem fűlik hozzá a foga, az Zavadil! Olyannyira, hogy magát kérte ki! Zavadil!

– Talán nem lesz olyan veszélyes a dolog.

– De az lesz! *A repedt tükör* szolid eset volt. Maga meg a barátja csak később csinált belőle bűnügyet. Ez a mostani eset viszont első pillanattól fogva bűnügyre emlékeztet! Meggyilkolt író az üres lakásban. Utolsó kívánsága, hogy látogassa meg a barátja, aki – nyomozó. Az ok? Az író fel akarja neki olvasni frissen befejezett krimijét. A kéziratot azonban nem találják a lakásban. Hát hol vagyunk? Színházban, moziban, regényben?

Tüntetően körülnéztem. – A prágai bűnügyi osztályon.

– Úgy bizony! És a prágai bűnügyi osztály nem foglalkozik ilyen esetekkel. Átengedi őket a Holmesoknak meg a szakma többi káprázatos zsenijének.

– Csakhogy ez az eset valóban megtörtént...

– Igen, ez benne a legkínosabb – biccentett savanyúan Holy főfelügyelő.

13

Néhány perccel dél előtt elindultunk. A hortyogó degeszre tömve, mint mindig, keservesen sipákolva repesztett a prágai utcákon. Karlstejnbe igyekeztünk, hogy megvizsgáljuk Pepik örökségét.

Indulásunkat kiadós zűrzavar előzte meg.

Holy megpróbált beszélni a karlstejni őrssel, hogy megállapíttassa, nem törtek-e be Kilián házikójába. A választól függően akarta összeállítani a kiszálló csoportot.

Amikor végre kapcsolták Karlstejnt, az őrmester a vonal túlsó végén vagy süket volt, vagy nehéz felfogású; Holy tíz percig beszélt, suttogott és üvöltött felváltva anélkül, hogy szót értett volna vele.

Úgy döntött tehát, hogy mindenesetre magával viszi a specialistákat, persze azokat sem lehetett csak úgy leakasztani a szögről. Mindennek tetejében a hortyogó elkódorgott valamerre, és Kadlec felügyelő, akinek legkésőbb kilencig telefonálnia kellett volna, változatlanul nem jelentkezett.

Végül mintegy varázsütésre minden megoldódott, és elindulhattunk. A jó hangulathoz elegendő volt néhány méter aszfalt és az őszi napfényben aranyló Petrín látványa. A csodálatos napok füzére ebben az évben elszakíthatatlan volt – ez a szeptemberi szombat is ide tartozott.

Már a kocsi ülésrendje is a csoportunkban uralkodó demokratikusabb viszonyokra utalt. Holy főfelügyelő a hátsó ülésen szorongott velem meg Standa Kadleccel. Előttünk a pótülésen egy hórihorgas fényképész kuporgott, állát a térdén nyugtatva. Az elegáns ülést a vezető mellett Holy átengedte a daktiloszkópiai csoport nesztorának, Gruna úrnak.

Holy nyilván szándékosan ültetett bennünket így. Alighogy elindultunk, kérdezősködni kezdett. Kadlec felügyelő, akire a nyomozást bízták, figyelmesen hallgatott.

Becsületesen elmondtam mindent, amire vissza tudtam emlékezni. Beszéd közben fokozatosan döbbentem rá, valójában milyen keveset tudok Kiliánról.

Josef egy napon krétával a kezében besétált egy esetbe, amelyhez véletlenül nekem is közöm volt. Hogy összebarátkoztunk-e? Úgy érzem, igen. Soha nem ismerném el, hogy barátságunk számításból jött létre. Pepik nem volt haszonleső. Ami a szívén, az a száján, kertelés nélkül.

Csak most, amikor kettőnkről beszéltem, világosodott meg bennem, hogy barátságunk tulajdonképpen tökéletesen célszerű volt.

Pepik írt, a tudomány pedig tőlem eredt. Amíg szüksége volt rám, sülve-főve együtt voltunk. Kaptam egy bögre teát, meghallgattam, mit írt Pepik, és elmondtam ellenvetéseimet. Aztán együtt kerestük a megoldást, amely az írói elképzelésnek és a nyomozói gyakorlatnak egyaránt megfelelt, és veszekedtünk. Egy napon Pepik befejezte az utolsó oldalt is, és a találkozásoknak vége szakadt.

Ennek ellenére változatlanul úgy gondolom, hogy önzetlenül kedveltük egymást. Amikor megkapta a honoráriumát, megnevezte az összeget, és megkérdezte, mennyire tartok igényt belőle. Nem kértem semmit. Ma már sajnálom. Nem a pénz miatt, hanem mert megtudhattam volna, mennyire értékelte a segítségemet. Annak idején tetszett a nyíltsága, amellyel a teljes – egyébként korántsem magas – összeget bevallotta, és rám bízta, hogy mennyi részesedésre számítok. Válaszom ugyanolyan őszinte volt, mint Pepik ajánlata: az, hogy jelen lehettem egy mű születésénél, még ha csak egy krimiről volt is szó, önmagában jutalom volt.

Nem kértem semmit, Josef bólintott, és másról kezdtünk el beszélni. Jó lenne tudni, mit tett volna, ha elkérem az összeg felét. Gyanítom, hogy ugyanazzal a közönnyel, mellyel az elutasításomat fogadta, kifizette volna. Vagy elküldött volna a pokol fenekére.

Pepiknek e mindenkori nyers őszinteségéből fakadt az a bizonyosságom, hogy barátok voltunk, akkor is, ha egy éve nem láttam, és magánéletéről szinte semmit se tudok.

14

Végre eljutottunk a tegnapi délután és este eseményeihez. Jóformán szóról szóra elismételtem a Joseffel folytatott telefonbeszélgetésemet, leírtam az esti látogatás körülményeit, megemlítettem a bezárt majd kinyitott ajtó rejtélyét és Mourová asszony kihallgatását.

– Mást nem hallgatott ki Zavadil? – érdeklődött Holy.

– Nem. Legalábbis tudomásom szerint. Előbb mentem el.

– Hm – fejezte ki Holy a nemtetszését. – Az asszony mondott valami érdekeset?

Igyekeztem minél hívebben elismételni az egész beszélgetést. Amikor Josef különös viselkedéséről beszéltem a ház iránt érdeklődő két vevővel szemben, Holy felfigyelt.

– Tudja a nevüket meg a címüket? Be kellett vallanom, hogy nem.

– Sebaj! Majd fölkeresi még egyszer az asszonyt, és megkérdi tőle. Egyúttal ki kell előzetesen hallgatni a ház összes lakóját. Ha jól emlékszem az első ottani esetünkre, a házmesterné valóságos sárkány volt. Annak idején, emlékszik rá, ugye, tanúvallomása nagy segítségünkre volt. Ja, el ne felejtsem! Kiliánt nyolckor ölték meg.

– Fél órával azelőtt, hogy megérkeztem.

– Valóban? Ez további bizonyíték a gyilkosság Simandl-féle változata mellett. A doktor szerint a tettes nyomban a küszöbön tüzelt, és lelépett.

A Simandl-féle változatban már tegnap is zavart valami, ötlött fel bennem. De mi? Egyrészt az a bezárt-kinyitott ajtó, másrészt...

– Josef az íróasztalnál ült! – gyúlt fény az agyamban.

– Tessék? – hajolt hozzám a főfelügyelő.

– A gyilkosság pillanatában Kilián az írógép, mellett ült – magyaráztam izgatottan. – Simandl szerint a gyilkos olyan gyorsan tüzelt, hogy Kiliánnak arra sem maradt ideje, hogy megforduljon. Ezzel nem értek egyet. Kilián az ablak alatt ült, a tettes a sötét folyosóról érkezett. Alkonyodott. Hogy lásson is, a szobában a gyilkosnak szüksége volt bizonyos időre. Feltétlenül többre, mint amennyi Kiliánnak kellett ahhoz, hogy megforduljon.

– Csakhogy Kilián nem fordult meg. Hátba lőtték – emlékeztetett Holy.

– Pontosan. Ez azt jelenti, hogy Josef el volt foglalva. Mivel? Az írógép mellett ült. Írt. Be akart fejezni egy szót. Három-négy leütés hiányzott hozzá, utána meg akart fordulni. Három-négy leütés

elegendő ahhoz, hogy a tettes szeme alkalmazkodjék a fényhez, és tüzelhessen.

– Az írógép üres volt.

– Ez az. A gyilkos nem távozott rögtön. Bement a szobába, meggyőződött róla, hogy Kilián halott, és kihúzta a gépből a teleírt oldalt. Valahol szem előtt hevert a kézirat, amely miatt Kilián magához hívott. A gyilkos azt is elvitte.

– De jó, hogy nincs olyan fantáziám, mint magának – rázkódott össze Holy. – Mi mindenre nem következtet egyetlen elkésett megfordulásból!

Az áldóját! Megfeledkeztem a feltételes módról! Most megkapom a magamét!

De nem kaptam meg. Holy kivárt néhány másodpercet, aztán békülékenyen dünnyögte:

– Noha e dedukciók nélkül is alighanem igaza van. Az legalábbis kétségtelen, hogy a tettes meggyőződött róla, elintézte-e Kiliánt. Hogy el ne felejtsem – fordult Kadlec felügyelőhöz –, a lövedék kalibere valahogy nem stimmel. Nézzen utána.

Kadlec bólintott.

– Ahogy így hallgatom magukat – jegyezte meg fapofával –, nem gondolják, hogy az az első eset valahogy összefügg a tegnapi gyilkossággal?

– Nem – mondta a főfelügyelő megütközve. – Hogy juthat eszébe ilyesmi, az isten áldja meg?

– Csak mert a detektívregényekben is így szokott lenni – vigyorodott el a felügyelő.

Holy kétségbeesetten a fejéhez kapott.

– Már maga is...?

15

A rendőrőrs a település legszélén állt. Földszintes házacska, amely csak abban különbözött a többitől, hogy a bejárattól jobbra ott díszelgett az oroszlános állami címer. A hortyogó megállt és sipákolt. Nyilván elege volt az útból. Egyébként nekünk is. Jókedvűen kecmeregtünk ki a levegőre.

A rendőrőrs ajtajában őrmesteri egyenruhában egy testes alak jelent meg. Első pillantásra nyilvánvaló volt, hogy az imént még a lóbőrt húzta. Széles, álomtól kipirult arcán ott virított az uniformis kabátujjának lenyomata. Gombostul.

Tétován végigsimította kopasz fejebúbját és a kapuhoz jött.

– Mit óhajtanak az urak?

Holy felmutatta az igazolványát.

– Bűnügyi rendőrség. Egy órával ezelőtt megpróbáltuk felhívni. Sajnos, eredménytelenül.

Az őrmester elbizonytalanodott.

– Nem jönnének beljebb?

– Ha már úgyis itt vagyunk – bólintott mélabúsan Holy.

Bedobogtunk az épületbe. A folyosón kellemes hideg fogadott bennünket. Az őrmester kitárta az iroda ajtaját.

– Parancsoljanak, uraim.

A szolgálati részt elválasztó kis fakorlát, a falnál álló páncélszekrény, a két zsírpecsétes asztal és az a néhány irodai szék sem tudta megtörni a helyiség eredeti jellegét: szoba volt ez. Igen, szoba. Ez a szó fejezte ki legjobban azt a békés hangulatot, amelybe beléptünk. A nyitott ablakban almafa lombja rezgett, valahonnan lentről, a veteményeskertből átható kaporillat szállt, s mindezen túl álmosan csörgedezett a patak.

Megkönnyebbülten leültünk, és kinyújtottuk elgémberedett lábunkat.

– Itt csak vízzel tudom magukat megkínálni – szabadkozott az őrmester –, de finom kútvízzel. Sörért el kellene menni a vár alá...

– A víz tökéletesen megfelel – nyelt egy nagyot Standa Kadlec –, de sokat kérünk. Én egy csöbörrel is meginnék.

Az őrmester eltűnt az ajtó mögött. Egy ideig csend volt, aztán kint megnyikordult a pumpa, és a vízsugár szétfröccsent a kövön. Egy csapásra mindnyájan szomjasak lettünk.

– Itt a friss víz – jelentette az őrmester, kezében hatalmas kőkorsóval. – Csak a bögre lesz kevés. Majd felváltva isznak az urak.

Bögrében szűkölködtünk, a víz viszont pompás volt. Kemény és olyan hideg, hogy vásott tőle a fogunk.

– Nos, hogy miért vagyunk itt – tette le a főfelügyelő az üres bádogbögrét. – Valahol a közelben Josef Kilián örökölt egy kis házat. Szeretnénk megnézni. Tudja, hol áll?

Amikor elhangzott Kilián neve, úgy láttam, az őrmester megijedt. Mintha egy pillanatig mérlegelte volna, mit mondjon.

– Tudom – válaszolta végül. – Ha óhajtják, odavezetem az urakat.

– Ennek igazán örülnénk. Messze van a ház?

– Meglehetősen. A község végén, a Morína völgyében.

– Nem baj. Itt az autónk, és van benne még egy szabad hely. Magunkkal visszük.

– Ahogy kívánják. Persze, ott egy autó, különösen a maguké, nem fordul meg. El kell menni a Morináig, s ott visszafordulni. Egyszerűbb, ha gyalog megyünk. Negyed óra múlva helyben vagyunk.

– Csakhogy mi egy halom kacatot viszünk magunkkal, és sietünk. Van itt a községben lakatos?

– Van. Sajnos, napközben Berounban dolgozik. Csak munka után, este van itt. Most biztosan nem találják otthon. Az ötórás busszal szokott érkezni.

– Pech – állapította meg a főfelügyelő. – Más lakatos nincs a közelben?

– Nemigen. Talán Trebánban, de efelől nem vagyok biztos – töprengett az őrmester. – Miről volna szó?

– Azt a házikót szakszerűen ki kell nyitni, le kell cserélni a zárat, és újra bezárni.

– A kinyitásra talán én is vállalkoznék...

– Komolyan? – örült meg a főfelügyelő. – Ez most a legfontosabb. Ha majd a lakatos megjön, maga elintézi a zár cseréjét, és az új kulcsot magánál tartja. Rendben?

– Természetesen... – habozott az őrmester. Mintha minduntalan mondani akart volna valamit, csak éppen nem tudta rászánni magát.

– És jó volna, ha egy kicsit szemmel tartaná a házat.

– Hát persze... Szabad tudnom, mi történt?

Holy egy pillanatig eltűnődött. Mi, bűnügyiek, nem szívesen áruljuk el titkainkat. De az őrmester a maga módján kolléga volt, s már csak a feladata miatt is tudnia kellett, miről van szó.

– Az a Kilián... meghalt – mondta a főfelügyelő kelletlenül. – Tegnap este megölte valaki.

Az őrmester halálosan elsápadt.

– Nem, nem... – kapaszkodott meg az asztalban. Tekintete lassan végigsiklott rajtuk. – Ez nem igaz!... – esdekelt halkan.

– Sajnos, igaz. Talán rokona volt?

Az őrmester megrázta a fejét. – Nem... még nem. Csak télen akartak összeházasodni. A mi Helenánk meg ő. – Tehetetlen mozdulattal végigsimította az arcát. – Uram Jézus, micsoda szégyen lesz!

16

A váratlan fordulattól kissé meghökkenve kimentünk a ház elé. Csak Volek őrmester viselkedett úgy, mintha mi sem történt volna; kicipelte a pitvarból a szerszámosládát, és betette a hortyogónk csomagterébe.

Amikor a felügyelő felszólította, hogy üljön a sofőr mellé, e megtiszteltetést kategorikusan visszautasította, s hosszas rábeszélésünkbe került, míg – merőben gyakorlati okból – sikerült az első ülésre ültetnünk. Mi, többiek beszuszakoltuk magunkat hátra és az autó elindult.

Nyomban a kanyar után felbukkantak fölöttünk Karlstejn várának körvonalai. A közvetlen közelünkben elsuhanó alacsony házak és a háttérben tornyosuló vár gigantikus tömbje között uralkodó aránytalanság olyan benyomást keltett, mintha perspektivikus látásunk csődöt mondott volna, s a távolban levő várat nagyobbnak látnánk, mint a karnyújtásnyira álló házakat.

A hortyogó fülsértő sípolással kapaszkodott e valószerűtlen látomás felé. A várdomb meredek szirtnyelvének tövében az út kettévált. Az őrmester balra mutatott.

Áthaladtunk egy hídon és szűk, árnyékos völgybe jutottunk. A nap eltűnt a hegygerinc mögött, a sűrűn benőtt lejtő hideget lehelt.

A negyvenhetes esztendő forróságában frissítő oázisként hatott a völgy: az árokban sűrű, méregzöld fű, páfránybokrok szegélyezték, amely vékonyan ugyan, de mégis csörgedezett a bársonyos moha párnái között.

Rendes körülmények között a völgy alighanem egészségtelen volt, nem is szólva arról, hogy a szűk katlanban csak bajosan lehetett építkezni – kertnek már nem maradt hely. Ezért is ritkultak gyorsan a házak, a patak kanyarulata után már egy sem állt.

Jó kétszáz métert haladtunk úgy, hogy az országutat csak feketebodza bokrok szegélyezték, melyeken itt-ott átfurakodott egy-egy elkorcsosult akácfa. Figyeltem a főfelügyelő egyre növekvő idegességét: hová a fenébe megyünk? Egy kanyart még ki kellett bírnia, mert csak a következőben bukkant fel előttünk a mesébe illő házikó. Az őrmester megálljt parancsolt.

A mesebeli kis ház, ellentétben a többivel, a patak túlsó partján állt, hátsó fala egy szikla tövéhez támaszkodott. A kőalapzattól

eltekintve mindene fából volt, s zsindelytető borította, közepén zömök, fehér kéménnyel. A gyepből nőtt ki, amely a közeledő ősz ellenére smaragdzöld színben ragyogott. Szándékosan mondom, hogy kinőtt, mert pontosan ilyen hatást keltett: mintha valaki elültette volna ide, s a ház ugyanúgy nőtt volna, mint körös körül a bokrok, a fák meg a fű.

Ama délután úgy volt megrendezve, hogy a látványos fogadtatás sem maradt ki belőle. Abban a pillanatban, amikor a hortyogó megállt, a fák koronáin áttört a nap, és fénysugaraival elárasztotta a kis rétet. Az ember nem tudta megállni, hogy tekintete fel ne kússzon a sugarak mentén a magasba, ahol a karlstejni vártorony vakítóan fehér hasábja rajzolódott a kék égboltra.

17

Holy beszippantotta a nedves levegőt. – Ki építette ezt a tüneményt? – és kerek holdvilágképén őszinte álmélkodás látszott.

– Tetszik? – mosolyodott el az őrmester. – Az öreg Kilián, a Josef nagybátyja. Hát igen, olyan mesterember volt, amilyen ma már nem születik. Ácsnak tanult ki, de mindenhez értett. A kőműves mesterséghez csakúgy, mint az asztalossághoz. Ha csak azt veszem, mennyi bútort készített itt az embereknek... Nem is tűrte az intéző úr, hogy egy rossz szót mondjanak róla...

A kis rétet meg a házat alacsony léckerítés vette körül. Szemben a pallóval – a patak partjába beékelt két gerendával – a léckerítést kapu szakította meg. Az őrmester, karjában a szerszámosládával, habozás nélkül átlépte.

– Miféle intéző úr? – követte az őrmestert a főfelügyelő.

– Az itteni, a várból. Machonnak hívták.

– Kilián nagybátyja a várban dolgozott?

– Mind a ketten ott dolgoztak. Mármint Róza, Pepik nagynénje is. Csak azért engedték meg nekik, hogy ide építsék ezt a kis házat. Itt

már a vár telkén állunk. De az intéző kijárta nekik, mert azt akarta, hogy mindig kéznél legyenek. A ház mögött van egy ösvény, ott balra, a jávorfa fölött, látja? Ezen egy perc alatt a várba érhet.

Óvatosan lépkedtünk a fűvel benőtt kőlapokon. Elsőnek az őrmester, mögötte Holy, Kadlec felügyelő és én. Gruna úr és a fiatal fényképész az országúton várakozott.

A dolog nem úgy festett, hogy szükség lesz rájuk. A házon semmi rendkívülit nem láttam, ajtaja, ablakai zárva, erőszakos behatolásnak nyoma sem volt.

– Mit csinált a várban Kilián nagynénje? – érdeklődött Holy.

– Szakácsnő volt.

– Idevalósiak?

– Nem. Kilián valahonnan a Sumavából, Vimperk mellől származott. Fiatalemberként telepedett le itt, még harmincban, a válság idején, s aztán már itt is maradt.

– Hát a felesége?

– Róza Szerbiából jött ide.

– Jugoszláviából? – csodálkozott el a főfelügyelő.

Volek őrmester elnyomott egy mosolyt.

– Nem. Így hívják a szomszéd falut.

A verandára vivő falépcsőn megálltunk. Meglepődve állapítottam meg, hogy akárcsak az uszodák lépcsői, pánttal vannak felerősítve.

– Ez itt felvonóhídként szolgált? – kérdeztem tréfálkozva.

– Nevetni fog, igen! Amikor jött az árvíz, Kilián felvonta, hogy a sodrás el ne vigye.

– Hogy jutottak olyankor ki? – kérdezte Holy.

– Ahogy máskor is, a várba vivő ösvényen. Ezt itt úgyis csak amolyan hátsó bejáratként használták.

– Ekkora árvizek vannak itt?

– Ajaj! A Morína csúf tréfákat tud csinálni. Honza, Kilián nagybátyja, még fel is jegyezte ide – nézegette az őrmester a veranda oszlopát.

– Egyszer megmutatta nekem a strigulákat. Nem tudom, talán ezek a rovátkák azok. Csakhogy annak idején kiszínezte őket, s ott állt a dátum is. De rég is volt már!

Eközben Holy főfelügyelő fölment a verandára, és megpróbálta kinyitni az ajtót.

– Ugyanakkor az árvíz sohasem rongálta meg a házat, még akkor sem, amikor a víz az ablak alatt állt. A sodrás ugyanis elkerüli ezt a helyet, inkább az országutat és a túlsó partot mossa. Hát igen, Honza Kilián tudta, hova építse a házát!

– Legyen olyan szíves – zavarta meg Holy az őrmestert az elmélkedésben. – Az ajtó zárva van.

Volek őrmester letérdelt a zárhoz és a ládából elővett egy köteg álkulcsot.

– Aztán nehogy valami rosszra gondoljanak – vetette oda, és kipróbálta az első kulcsot. Nem gondoltunk semmi rosszra. Már csak azért sem, mert amikor szuszogva az ötödik kulccsal próbálkozott, beláttuk, hogy betörőként nemigen élne meg. A tizediknél azt latolgattam, milyen messze lehet innen Trebán.

– A mindenségit, ez itt alighanem biztonsági zár – sóhajtozott az őrmester. – Vajon hogy került ide? Az öreg Kilián nem sokat bajlódott a csukogatással. Talán Josef cserélte ki a zárat? De minek?

– Megengedi? – hajolt le Kadlec a zárhoz. – Igaza van, biztonsági zár. Megpróbálhatom?

– Hogyne – bólintott az őrmester előzékenyen.

A felügyelő néhány pillanatig a sperhaknik között kotorászott. Kiválasztott egyet, és óvatosan forgatni kezdte a zárban.

– Sajnos, a zárakat inkább csak elméletben ismerem – mosolygott bocsánatkérően. – Van egy reszelője?

Az őrmester készségesen egy egész készletet mutatott fel. Kadlec kiválasztotta a legkeskenyebbiket, és állandó próbálgatás mellett reszelni kezdte vele az álkulcsot. Hirtelen, teljesen váratlanul kattant a zár, és az ajtó kinyílt.

– Tessék!

Holy belökte az ajtót és bement. Hallottuk tétova lépteit a pitvarban, ajtó nyikordult, csönd, majd lépések a másik irányba, még egy ajtó, szünet, és gyors léptek kifelé.

A főfelügyelő olyan lila arccal masírozott ki, mintha odabent valaki képen törölte volna.

– Halló, uraim – kiáltott át a korláton a várakozó szakembereknek –, tessenek bejönni!

Csak ezután fordult hozzánk.

– Elkéstünk. Valaki megelőzött bennünket, és alaposan átkutatta a házat.

18

Ültem a verandán, és füleltem, hogyan haladnak odabent. Igyekeztem jó képet vágni a dologhoz, végül is valakinek itt kellett maradnia, és rajtam kívül ugyan kit bízhatott volna meg a főfelügyelő?

Körös-körül csönd, nyugalom és béke honolt, a hortyogó elsipákolt, hogy megforduljon, a patak lágyan csobogott, zümmögtek a rovarok, s bentről időnként puffanások hallatszottak. Bizonyára a feje tetején állt ott már minden.

Egy napsugár a verandára vivő lépcsőre tévedt, leültem hát a fényébe, és arcomat az ég felé fordítottam. Mikor lesz alkalmam munkaidőben napozni? – ezzel vigasztaltam magam.

Csukott szemhéjam alól szemem sarkából a túlsó hegyoldal elmosódott képét figyeltem. Akácok, kis tölgyek, kőrisek, sőt, amott egy nyírfa törzse fehérlett... Behunytam a szemem, a színek összefolytak. Amikor újra fölnéztem, a nyírfa eltűnt. Kezemmel beárnyékoltam a szemem, és figyelmesebben végigpásztáztam a hegyoldalt. Hasztalan nézelődtem, a nyírfa nem volt ott.

Látomás lett volna? Fölemelkedtem a lépcsőről. Ekkor a fák között felvillant valami fehérség, majd eltűnt az országutat szegélyező bokrokban. Valaki figyelt bennünket. Habozás nélkül leugrottam a lépcsőről, és a kapuhoz futottam. Egy percig sem kételkedtem abban, hogy a leskelődő személy nő. Az a fehér villanás egy szoknya volt. Most észreveszi, hogy fölfedezték, és futásnak ered. A visszacsapódó ágak el fogják árulni.

Az ágak azonban nem mozdultak, és amikor a villanás helyére értem, nem találtam ott senkit. A bokrok között fölfedeztem viszont egy ösvényt, amelyen az ismeretlen nő minden bizonnyal továbbállt. Elszántan elindultam a nyomában. Őszintén szólva, fogalmam sem volt, mit teszek majd, ha utolérem. Az, hogy valaki figyelte a házkutatást Kiliánnál – mégha fedezékből is –, nem volt olyan tett, amiről számot kellett volna adnia.

Talán egypercnyi ügetés után az ösvény az országútba torkollott, amely ezen a helyen kanyart írt le. Továbbnyargaltam, s közben szüntelenül figyeltem az út menti bozótot – a fehér szoknya nem kerülhette el a figyelmem.

Végignyargaltam a kanyaron, és megálltam. Előttem az országút legalább százötven méter hosszúságban egyenesen haladt. Ilyen messzire az ismeretlen akkor se juthatott volna, ha szélvészként száguld.

Az országút mégis üres volt. A fehér szoknyás nő egyszerűen felszívódott.

Csalódottan fordultam vissza. Nem volt nehéz kitalálni, hova tűnhetett. Valahol elbújt, a terepet nyilván tökéletesen ismerte; megvárta, amíg továbbnyargalok, s most tudj isten, hol van már. Csak egy kutya találhatna rá, márpedig kutyánk nincs, s mégha volna is, Holy úgysem engedné a bevetését, mert egy segédnyomozó átejtése nem büntetendő cselekmény. Úgyhogy ennek befellegzett.

Illetve mégsem, villant át kisvártatva az agyamon. Sőt, ellenkezőleg. A fehér szoknya az első nyom. Azzal, hogy megszökött,

a nő lényegében beismerte, hogy nemcsak kíváncsiságból figyelt bennünket. Ha elérkezik az ideje, meg fogom találni.

19

Amikor kiértem a kanyarból, a hortyogó már ismét ott állt az országúton a ház előtt, orral a falu felé. Az autó mellett egy ember támaszkodott a kerékvető kőnek, és cigarettázott.

Kissé meghökkenve arra gondoltam, hogy a férfi Vávra úr, a sofőr, akit az őszi napocska mégiscsak kicsalogatott az autóból. Meghökkenve azért, mert hasonló kihágást, ha emlékezetem nem csal, Vávra úr soha nem követett el. Ha esett, ha fújt, szabályszerűen a kormánykeréknél várakozott, készen az azonnali indulásra.

Ahogy közeledtem, megállapítottam, hogy Vávra úr ezúttal sem hagyta el a helyét. Az autóban ült, és észrevétlenül figyelte a cigarettázó embert. Egy kézmozdulattal magához intett.

– Valami Cibulka a Műemlékvédelemtől – tájékoztatott halkan. – Kiliánnal akar beszélni. Mondtam neki, hogy Kilián nincs itt, de ez nem zavarta.

Megkerültem a gépkocsit. Cibulka úr éppen elszívta a cigarettát. Ledobta a hosszú csikket, és gondosan eltaposta. Negyvenéves lehetett, s ahhoz képest, hogy a Műemlékvédelmi Felügyelőség alkalmazottja, meglepően elegáns volt.

– Amint látom, szerény létezésemről már tájékoztatták. A nevem Cibulka, művészettörténész vagyok, és ma délután kettőkor találkám volt itt Kilián úrral. Szabad tudnom, mi van vele?

– Igazolná magát?

– Hogyne – s már nyúlt is a belső zsebébe, de a mozdulata egy pillanatra elakadt. – Feltételezem, hogy a rendőrség emberével beszélek – tette hozzá óvatosan.

Felmutattam az igazolványomat.

– Én csak a rend kedvéért... – mosolyodott el, és ideadta a személyijét.

Dr. Vilém Cibulka (született 1905-ben, tehát negyvenkét éves, a becslésem pontos volt) a Műemlékvédelem prágai központjában dolgozott. Nem volt értelme elhallgatni előtte Kilián halálát. Visszaadtam az igazolványát.

– Ami Kilián urat illeti, a találkára nem fog eljönni. Se ma, se máskor. Kilián úr halott.

Cibulka doktor hátrált egy lépést.

– Jóságos Isten! És maguk... Hát ezért vannak itt?

– Igen.

– Ezek szerint nem... természetes halállal halt meg?

– Nem – feleltem kurtán, minden kétséget kizáróan jelezve, hogy a tájékoztatásnak vége, s átmentem ellentámadásba. – Elárulná nekem, miért akart Kiliánnal találkozni?

– Emiatt a házikó miatt – mutatott Cibulka a háta mögé. Ebben a pillanatban jelent meg a verandán Kadlec, de amikor meglátott Cibulkával, szó nélkül visszament a házba.

– Miért? Maga is meg akarta venni?

– Már megbocsásson – mondta sértődötten a művészettörténet doktora. – Le akartam bontatni. Persze, nem a saját szakállamra. Én csak a Felügyelőség követelését tolmácsoltam.

– Éspedig?

– Nézze, ez a viskó nem illik ide. A vár volt intézője ugyan kijárta, hogy felépíthessék, de az engedély csak az eredeti tulajdonosoknak, a Kilián házaspárnak szólt, amely a várban dolgozott. Az örökös nem jöhet szóba.

– Csakhogy, ha jól tudom, Josef Kilián már birtokba vette az örökölt házat.

– Sajnos – bólogatott Cibulka doktor –, sajnos. Éppen ez bonyolította az egész ügyet. Ezért beszéltük meg a mai találkát.

– Tárgyalt már Kiliánnal ezelőtt is?

– Tárgyaltam. Egyelőre sikertelenül. Kilián úr... nos, igen különös ember volt. És makacs. Nagyon makacs. A világért sem akart megválni a háztól. Az is nehezíti a dolgot, hogy az eset jogi része sem volt teljesen egyértelmű. Ezért bizonyos lelépést akartunk felajánlani...

– Mennyit? – s eszembe jutott Mourová asszony „komoly" vevője.

– Javaslatunk nem volt anyagi természetű. Megbízatásom szerint fel kellett neki ajánlanom, hogy megtérítjük az új telek vásárlásával valamint a ház áthelyezésével járó kiadások költségeit.

Ez nem kevés, gondoltam magamban. Egy ügyes építész ebből akár egy új villát is kihoz.

– S ez a kis ház itt valóban ennyire zavarta magukat? – csodálkoztam.

– Magát nem zavarja? – emelte föl a hangját Cibulka. – Nézzen csak körül! – mutatta széles gesztussal. – A fenséges vár és alul ez a fabódé! Hogy néz ez itt ki! A haza atyja, Első Károly király az ilyen ocsmányságot...

– Első? Talán negyedik? – erőltettem meg az emlékezetemet. Cibulka doktor boldogan elmosolyodott.

– Én királyról beszéltem, nem pedig császárról. És Csehországnak, ha nem tévedek, mindaddig nem volt Károly királya. Persze, maga erre azt mondhatja, hogy Václavnak keresztelték, ezen a néven negyedikként, és csak Franciaországban...

Eszem ágában se volt ilyet mondani, mint ahogy az sem állt szándékomban, hogy végighallgassak egy történelmi kiselőadást.

– Hogy visszatérjünk a tárgyra – vágtam határozottan Cibulka szavába –, amennyiben a művészeti tanácsnak kifogása van Kilián háza ellen, akkor a pillanatnyi helyzet kifejezetten ideális. Az új tulajdonos halott, és amíg a következő örökös jelentkezik, ha jelentkezik egyáltalán, módjukban áll az örökséget zárolni.

– Igen, hát persze... – bólintott Cibulka habozva.

– Van még valami? Ha nincs, vár a munkám.

A doktor zavartan toporgott.

– Ami Kilián meggyilkolását illeti... pusztán magánemberként... érdekelne, hogyan történt?

– Holnap majd elolvashatja az újságban – azzal elindultam a kapu felé. Ugyanabban a pillanatban kinyílt a házacska ajtaja, és egymás után jöttek ki az embereink.

A házkutatás véget ért.

20

– Nincs kedve körülnézni a házban? – hajolt hozzám Kadlec felügyelő.

Micsoda kérdés! Buzgón bólintottam.

Cibulka doktor a csoport tagjaitól körülvéve ismét a látogatásának okát magyarázta. Halkan belopóztam a hátuk mögött.

– Ezzel megvolnánk – csukta be az ajtót Kadlec. A ház pitvara egy csapásra elsötétedett. – Ha már egyszer együtt dolgozunk az eseten, magának is körül kell itt nézni, nem igaz? – Lábával belökte a balra nyíló ajtót. – A konyha.

Kis híján rászorultam a magyarázatra. A helyiség úgy festett, mintha tájfun söpört volna rajta végig. Semmi se volt a helyén. A masszív kredenc középen trónolt, a kihúzott fiókok, edények, evőeszközök és poharak szomszédságában. A hosszúkás asztalt az oldalára döntötték, rajta szék-piramis tornyosult. A tűzhelynél valaki kiszórta a hamufiókot, leszedte a vaskarikákat, és kihúzta a kályhacsövet. A mosogatóasztal is fel volt borítva, a dézsa tisztítószerek meg a kamrából kiköltöztetett élelmiszerek között állt a padlón.

Első pillantásra valóságos csatatér.

A másodiknál az ember megállapította, hogy egyetlen törött tárgyat sem lát. Az, aki itt kutatott, alapos munkát végzett, de nem rongált. A felborított lámpa kicsorgott petróleumától elázott liszteszsák jelentette az egyetlen kárt, amelyet a tettes okozott.

– Szép, mi? – jegyezte meg Kadlec. Bólintottam.

– Vajon mit kerestek!

– Isten tudja. Valami nagyobb tárgyat, a fűszerekhez nem nyúltak, és az a valami nem gyúlékony, mert a tűzhelyen is kutakodtak.

– Ujjnyomok?

– Kesztyűben dolgoztak.

– Többen? És ha csak egy valaki volt?

– Próbálja meg elmozdítani azt a kredencet. Holynak az a véleménye, hogy egy összeszokott, profi társaságról van szó.

– Betörőkről?

Kadlec elmosolyodott.

– Nem. Inkább mintha magunkfajták lettek volna, a rendőrségtől.

– Ezt mondta Holy? – s csak tátottam a számat.

– Magam is csodálkoztam. De a hatás pontosan ilyen, nem gondolja? Mindent és alaposan. A hálószobában ez különösen szembeötlő.

A hálószoba a túlsó oldalon volt, a bejárattól jobbra. A két helyiség meg a pitvar képezte a kis ház homlokzati frontját, melyet – megfelelő távolságra a verandától – mindig két-két ablak tört meg. A harmadik ablakot mindkét helyiségben az öreg Kilián az oromzatba helyezte el; ily módon a konyhából a Morínához, a hálószobából a Karlstejnhez vivő utat lehetett látni. A ház hátsó részében, amely szorosan tapadt a várfalhoz, Kilián vécét és fáskamrát épített; középütt néhány lépcsőfok vezetett az ajtóhoz, amely a várba vivő ösvényre nyílott.

A hálószoba valóban következetes és tüzetes házkutatás nyomait mutatta. A szemlátomást alaposan átgyúrt dunyhák és párnák kupacban tornyosultak a sarokban egy halom matrac mellett, melyekből helyenként afrikcsomók türemkedtek ki. Az egyiket megemeltem, és megállapítottam, hogy többször is végighasították –

nyilván azokon a helyeken, ahová a kutatók tapogató keze nem jutott el.

A harmadik kupacba Josef ruhái voltak összegyűjtve, és az ágynemű, amit valószínűleg a házzal együtt örökölt.

A legnagyobb figyelmet a tettesek kétségkívül az ódon íróasztalnak szentelték, amely a váraljára nyíló ablak alatt állt. Az asztalt kiürítették, a fiókokat kihúzgálták, és a padlón teleírt meg tiszta papírlapok hevertek szanaszét. Ezüst porfoltok árulták el azokat a helyeket, ahol Gruna úr ujjnyomokra vadászott.

Megilletődve emeltem ki a papírhalmazból *A repedt tükör* géppel írott kéziratát.

– Az az új detektívregény nincs itt valahol?

– Azt maga fogja megállapítani – toporgott Kadlec türelmetlenül –, ha majd végigolvassa az irodalmi hagyatékot. Persze nem most, a főfelügyelő előbb még körül akar nézni a prágai manzárdban.

Engedelmeskedtem a ki nem mondott felszólításnak, és felálltam.

– E felforduláson kívül, találtak valami érdekeset?

– Igen. A pincében ásott valaki. Azonnal megmutatom.

Csak most vettem észre a pitvar padlójába illesztett csapóajtót. Kadlec fölnyitotta, és zseblámpájával a nyílásba világított. A fény végigsiklott egy létra fokain, majd a pince fenekén megállapodott. Eltartott egy ideig, amíg felfogtam, mit látok. Odalent a padlóból kiszaggatott betondarabok hevertek, metsző élük fenyegetően meredezett a zseblámpa fényében. A létrához egy csákány volt odatámasztva – kétségkívül azzal verték szét és törték föl a betonpadlót. A csákány nyelét beezüstözte az ujjnyomok rögzítésére alkalmazott por. Néhány helyen a port eltávolították, s ez azt bizonyította, hogy ott Gruna úr talált valamit.

– Van valami elképzelése arról, hogy mit kerestek ilyen bőszen éppen a pince fenekén? – kockáztattam meg a kérdést.

– Nincs – felelte Kadlec. – Azt azonban bizonyosan tudom, hogy a keresett tárgyat nem találták meg. Megnéztem: közvetlenül a

betonréteg alatt már szikla van. Oda pedig semmit sem lehetett elrejteni.

21

A visszaúton Holy főfelügyelő kiosztotta a feladatokat. A szakértőknek könnyű feladat jutott. Gruna úrnak ki kell értékelnie a házban meg a manzárdban talált ujjnyomokat, elkülönítve azokat, amelyek Kiliántól származnak, és a többiről pedig azt kell megállapítania, hogy hány személy hagyta őket a helyszíneken. Szenteljen különös figyelmet azoknak az ujjnyomoknak, hangzott az utasítás, amelyek mind a két helyen, tehát a házban meg a manzárdban is előfordulnak. És főleg ne feledkezzen meg a csákány nyelén talált lenyomatokról. Holy szerint ugyanis a tettesek itt nagyot hibáztak.

Az, akit a pince átkutatásával bíztak meg, csákányozás közben alighanem levette a kesztyűjét. A lenyomatok világosak, terhelőek.

– Világosak és terhelőek – dünnyögte Gruna úr –, de nem frissek. Kötve hiszem, hogy ma éjjel hagyta volna ott valaki.

– Akkor hát mikor? – komorodott el a főfelügyelő.

– Néhány napja. Talán egy hete. Ahhoz, hogy megállapítsuk az ujjnyom keletkezésének idejét, egyelőre nincs megfelelő módszerünk. Tapasztalatból beszélek.

– Hm. Végtére ez is lehetséges. A következő feladat magára vár, Standa. Állapítsa meg, mikor járt Kilián utoljára a házban. Szerintünk tegnapelőtt, de ki tudja. Ezzel kapcsolatban beszéljen az őrmester lányával is, és attól függően, hogy mit mond, rendelje fel kihallgatásra Prágába. Szeretném, ha Kilián utolsó ittlétét több tanú is igazolná. Egyáltalán, hasznos volna megtudni, mit beszélnek Kilián haláláról az itteniek. Ha időm engedi, én is magával tartok.

– Maga pedig, ha már berángatott minket ebbe a slamasztikába – fordult hozzám Holy –, kutassa át még egyszer a házat, és olvassa át

Kilián papírjait. Hátha köztük lesz a kézirat is. Az új kulcsot az őrmestertől kapja meg, aki mától figyelni fogja a házat. Az érdekes dolgokat szedje össze és hozza magával. Távozáskor pecsételje le az ajtót. Az ablakokat meg a többi nyílást szintén, de azokat természetesen belülről és észrevétlenül. A tettesek ugyanis visszatérhetnek. Fenekestül felforgatták a házat, tehát remélhetjük, hogy amit kerestek, nem találták meg.

– Igaz – dörzsölte meg Holy az orrát –, azt is ki kell derítenünk, hogy látta-e őket valaki. Többen lehettek, én három-négy emberre gondolok. Valószínűleg kocsival érkeztek. Hátha valaki megjegyezte, milyen márkájú autó volt. Hacsak nem Morína felől érkeztek. De hát ott is lehet kérdezősködni, azon az úton nemigen jár sok autó.

– Amint látható, ez a csemege sok erőnket fel fogja emészteni – fejezte be a főfelügyelő. – Hány emberre lesz szüksége?

– Legalább kettőre. Egyre Mirek mellé, egyre pedig mellém. Egy kocsi is jól jönne – számolgatta Kadlec. – És ki tudja, mi vár még ránk Prágában.

– Átkozott Kilián – szuszogta a főfelügyelő.

22

Prágában valóban várt ránk egy és más. A Malá Stranára már csak hármasban mentünk el, és autó nélkül – a hortyogó a két szakértővel visszasipákolt a rendőrigazgatóságra.

Holy csak végigtrappolt a szobán, bekukkantott a szekrénybe, kihúzta az íróasztal üres fiókját, majd elindult, hogy „elbeszélgessen egy kicsit” a ház lakóival.

A főfelügyelő mestere volt a feltűnés nélküli faggatózásnak. Mindmáig nem találkoztam olyan nyomozóval, aki ilyen könnyedséggel húzta volna ki mindenkiből azt, ami érdekelte.

Közben többnyire szinte nem is kérdezett semmit, csak ült, fújta a teát, és békésen figyelt. Hagyta, hogy az embere kibeszélje magát,

nem kényszerítette, hogy a tárgynál maradjon, s ennek ellenére, vagy éppen ezért, a beszélgetőtárs elárulta azt is, ami nem volt szándékában.

Jóllehet az imént azt írtam, hogy *elárulta,* sietek megjegyezni, hogy szó sem volt holmi cselről vagy elszólásról. A tanú önszántából s mintegy mellékesen beszélt, teljesen oktalanul bízva a főfelügyelő bölcsességében, titoktartásában és megértésében. Említést érdemel, hogy a Holyba vetett bizalmában sohase csalódott senki.

Mourová asszonyt Holy régi ismerősként üdvözölte. Készségesen elfogadta meghívását egy csésze teára. „Azt a teát, amit maga főz, nem lehet visszautasítani!", és azonnal bedobta a csalétket.

– A kollégám – Kadlec felügyelő összerezzent –, úgy gondolja, hogy az öreg Hautner meg Josef Kilián meggyilkolása között összefüggés van. Szerintem ez képtelenség. Mi erről a véleménye?

Mourová asszony elpirult a megtiszteltetéstől, és buzgón helyeselt a főfelügyelőnek. Világos, hogy két, egymástól független esetről van szó. Hiszen azt az elsőt már lezárták. Aztán meg elég összehasonlítani Hautnert Kiliánnal, s mindenki láthatja, hogy semmi közük nem volt egymáshoz. Alig ismerte egyik a másikát. Pepik Kilián csupaszív ember volt. Néha túlságosan is az.

– És egy kicsit szájhős – folytatta Holy.

– Pontosan. Aranyszívű szájhős. Szinte sírnivaló, mennyire nélkülözött mindenfajta gyakorlati érzéket. Lépten-nyomon meglopta valaki. A múltkor is, a Nemzetiből jöttünk haza, és a taxisofőr ezért a rövidke útért ötven koronát kért. Josef pedig szemrebbenés nélkül kifizette. Nem ismerte a pénz értékét.

– Mit láttak a színházban? – érdeklődött a főfelügyelő.

Mourová asszony zavarba jött. Nem emlékszik már pontosan, az az ötvenes teljesen kihozta a sodrából, különben is, az egész nem tegnap történt, hanem még valamikor tavasszal...

Holy megértően bólogatott.

– Az utóbbi időben Kilián többnyire abban az örökölt házacskában lakott, igaz?

Pontosan. Az a ház lett a veszte. Mourová asszony szerint ott kell keresni a tettest és a gyilkosság indítékát. Isten tudja, kivel érintkezett Josef Karlstejnben. Az alatt a néhány hét alatt nagyon megváltozott. Goromba lett, ingerlékeny, gonosz. Ha hamar akarjuk leleplezni a gyilkost, nyomozzunk ott, nem pedig ebben a tisztes házban.

– Ki tudja, talán igaza van – jegyezte meg Holy. – A karlstejni ház körül sűrűsödik a homály. Például: miért árulta Kilián ilyen sokáig? Beszélt erről vele?

– Nem. Attól kezdve, hogy... hogy elment oda, egyszer sem beszéltünk komolyabban. Féltem, nehogy valaki megint meglopja, ezért felhajtottam neki két komoly vevőt...

– Erről hallottam. Megadná nekünk e két ember nevét és címét?

A háziasszony mintha meghökkent volna. – Miért?

– Szeretnénk kihallgatni őket.

– Biztosíthatom magukat, hogy Kilián halálához semmi közük.

– Viszont tanúi voltak Josef különös viselkedésének. Úgy hallottam, százezret kért azért a házért.

– Annyit! Hát nem volt bolond? Nem tudom, látta-e azt a pásztorkunyhót...

– Láttam. Hát maga?

– N-nem. Én nem láttam. Én csak segíteni akartam rajta – csuklott föl Mourová asszony –, és ez volt a hála.

Holy hallgatott. A beszélgetés váratlanul elakadt.

– Várom az érdeklődők nevét – emlékeztetette halkan Mourovát.

– Édes Istenem! Hát nem volt elég kellemetlenségük a ház miatt? Magának is ki kell hallgatnia őket?

– Sajnos – mosolyodott el Holy bocsánatkérően.

És újra csend. Marie Mourová lassan elvörösödött.

– Kérem! – nevetett fel hirtelen hisztérikusan, s már ontotta is a neveket meg a címeket. Alig győztük feljegyezni.

Holy letette az üres csészét.

– Nem akar még valamit mondani a házról?

Mourová asszony felnyögött, mintha kísértetet pillantott volna meg.

– Hogyan találta ki?

– Hallgatom – mondta Holy jámboran. – Azokat az urakat maga küldte oda. Maga akarta megvenni Kilián házát. Hogy az az aranyszívű szájhős visszatérjen magához. Igazam van?

Mourová asszony zokogása azt bizonyította, hogy igaza volt.

23

Dlenková asszony, a házfelügyelő, a házmestereknek ahhoz az a ritkuló fajtájához tartozott, amely becsületbeli ügyének tartotta, hogy pontosan tudja, ki lépett be a házba, és ki hagyta el.

Konyhájából ablakot vágatott a lépcsőházba, s onnan figyelte a ház minden látogatóját és lakóját.

Ám Holyt ezúttal csalódás érte. Dlenková csak aznap délelőtt érkezett haza a lányától, akinél három napot töltött.

Bajosan segíthetett tehát rajtunk.

Holy igyekezett menteni a helyzetet, és azonnal elzavart bennünket, hogy keressük fel a többi bérlőt. Az eredmény siralmas volt. Amikor negyed óra múlva visszatértünk, jelentettük, hogy a hét lakás közül mindössze négyben nyitottak ajtót, s ott sem láttak vagy hallottak semmi gyanúsat.

– Ez várható volt – jegyezte meg csüggedten Holy.

– Megálljanak, kivel is beszéltek? – elegyedett a diskurzusba a házmesterné.

A főfelügyelő intésére felolvastam a tanúk névsorát. Egy negyed óra alatt összesen tizenhárom lakó mondta el nekünk, hogy nem hallott és nem látott semmit. Dlenková ujjával végigfutott a névsoron.

– És a Pékny család? Nem, azok szabadságon vannak... Hogyhogy Cihákéknál nem beszéltek a Mánával. Ja persze, szombat este kimenője van! De ő esetleg tudni fog valamit. Ha akarják, megkérdezem tőle.

– Inkább nem – tiltakozott Holy. – Mána cselédlány?

– Ja. Amolyan minden lében kanál. Oravcovának hívják. Marie Oravcová. Nem buta lány. És kíváncsibb, mint egy sereg pávián.

– Ki van még? – sürgette a főfelügyelő.

– A John házaspár. Azok ma a mamánál vacsoráznak. De tőlük úgysem tud meg sokat. Mindketten dolgoznak, s egyelőre többet foglalkoznak egymással, mint a házzal. Akkor már inkább Thurn úr, a gyógyszerész. Ő itt lakik szemben, a néhai Hautner lakásában. Most a kocsmában lesz. Tegnap alighanem otthon volt. Arra, hogy minden este a kocsmában üljön, nem futja a pénzéből. Különben magányos ember, nincs semmi dolga, észrevehetett valamit.

Feljegyeztem a házmesterné adatait.

Standa Kadlec feltűnés nélkül az órájára pillantott. Szombaton este hat órakor legfőbb ideje, hogy egy nős ember és két kiskorú gyermek apja otthon is előforduljon.

Mozdulatát talán Holy is észrevette, mert kisvártatva abbahagyta a kérdezősködést.

Kimentünk a házból. A forró szeptemberi nap a háztetőkön hervadozott.

– Az elmélkedést halasszuk el a hétfői értekezletre – javasolta Holy. – Hanem holnap... tudom, hogy vasárnap van, de éppen ezért... holnap reggel a bérházban mindenki otthon lesz. Nem jönnének el?

Kadlec csak sóhajtott: – Hánykor?

A nyomozó jobban teszi, ha meg se nősül.

24

A vasárnap reggel aranyfényben ragyogott. Kilenckor volt találkánk a Malostranské náměstín. Én valamivel előbb, Standa Kadlec kicsit késve érkezett.

A villamosra, melyről leszállt, többgyerekes család kapaszkodott föl. Könnyű volt kitalálni, hogy a vízhez igyekeznek. Az idei nyár valóban elpusztíthatatlan volt. A fiatal anya felkapta a labdát szorongató lurkót, és föltette a peronra. Ahogy lehajolt, kivillant hosszú, csodálatosan lebarnult lába.

Gyönyörködve rajta felejtettem a tekintetemet. Standa úgyszintén.

– Fúj, hát nem szégyelled magad! – súgtam oda.

– Marha – felelte Standa elérzékenyülve –, nem tudod, mit nézek. Az a kicsi pont olyan, mint a mi Zuzkánk. Az imént raktam föl őket ugyanígy a villamosra. Ők is az uszodába mentek. Nélkülem.

– Ha akarod, egyedül is végigjárhatom a házat – ajánlottam föl.

– Hülyeség. Délben viszont szeretnék utánuk menni. Induljunk.

– Mesélj már valamit arról az első esetről – szólított föl, amint elindultunk. – Elhiszem, hogy semmi köze a Kilián-gyilkossághoz, de bosszant, hogy mindnyájan emlegetitek, nekem pedig halvány sejtelmem sincs róla. Hogy keveredtél bele egyáltalán? Hiszen akkoriban még gyakornok voltál...

Igen. A rendőrségi gyakornokot nem viszik ki gyilkossághoz. A rendőrségi gyakornok kávét főz, telefonügyeletet tart, és feljegyzi az üzeneteket. Ha mindezt már elég hosszú ideje csinálja, s egy kis szerencséje is van, kap valami feladatot. Valami pitiáner ügyet, természetesen. Például, ellenőrizze valahol az apró lopások nyilvántartását, és az átvizsgált esetekből vonjon le új következtetéseket. Én ezt a feladatot kaptam.

Mint minden kezdő, én is eltökéltem: „Most megmutatom!" – és oroszlánként vetettem magam a munkára. Egy öreg főtörzset

hurcoltam magammal a kerületből, Fouseknek hívták, akit a feladat nagysága, no meg az én lelkesedésem valósággal letaglózott.

– Igazad van. Ha egy gyakornok gyilkossághoz akar jutni, találjon magának.

– S te találtál?

– Találtam.

– Itt, ebben a házban, ahol Kilián meghalt?

– Igen.

– Es Kiliánt is te találtad meg?

– Őt is.

Kadlec felügyelő megállt.

– Nos, öregem... ne haragudj, de ekkora véletlent...! Zavadil tudott erről?

– Aligha.

– Azért. Különben holtbiztosán letartóztatott volna. – Döbbent tekintetéből kiolvastam, hogy Kadlec is ezt tette volna.

– Holy tud róla, és nem tartóztatott le – mondtam nyomatékosan. – Egyszerű véletlenről van szó, hihetetlen véletlenről.

– Gyanúsan hihetetlen – dörmögte Kadlec. – Szóval, hogy is volt ez tulajdonképpen?

25

A dolog a következőképpen történt. Egy padlásbetörésnek néztünk éppen utána. A háztulajdonosnő, a hivatalos érdeklődéstől felvillanyozva, felcipelt bennünket a padlásra, hogy megmutassa a lopás színhelyét. Harmadik vagy negyedik napja talpaltunk már a városban, s a lelkesedésem jócskán lelohadt. A padlásablaknál álltam, és néztem az utca meredek lejtőjét, hátam mögött a tulajdonosnő csendes litániaként sorolta az ellopott ruhaneműt „...és három damasztabrosz, háború előtti, hímzett rózsákkal...", amikor e békés, álmos délutánban hirtelen női sikoly robbant. Robbant. Igen, ez a

helyes kifejezés – az artikulátlan kiáltás végighasított a lépcsőházon, és az emberi rémület visszhangjával töltötte meg a padlásteret.

– Segítség! Jézusom, segítség! – hangzott fel újra. Ekkor már száguldottunk lefele a lépcsőn. A főtörzs úgy vágtatott, hogy alig győztem követni. Csak a földszinten találtunk rá az egész testében remegő asszonyra, aki szájára tapasztott kézzel állt a folyosón. Az, ahogy az égből lepottyantunk, a maradék erejét is elvette: szemét a rendőregyenruhára meresztette, és megroggyant a térde.

A főtörzs félretolta, és berontott a lakásba. Lélekszakadva követtem.

Bent, az egyetlen szobában, halott férfi lógott egy kampón.

– Kést! – ordított a főtörzs. Odaadtam neki a bicskámat, s ő levágta az akasztottat. A test tompa puffanással lezuhant a padlóra. Egyetlen érintés elegendő volt ahhoz, hogy megállapítsuk: elkéstünk. A holttestet az ágyra fektettük, és a főtörzs átvette a parancsnokságot.

– Szaladjon telefonálni, én addig itt tartom azt a nőt.

– Hová telefonáljak? Megsemmisítő pillantást vetett rám.

– Vajon hová? Magukhoz, a bűnügyi osztályra!

– Úgy gondolja, gyilkosság történt? – buggyant ki belőlem.

– Nem. Hiszen ott a hokedli. De az öngyilkossághoz is ki kell hívni a rendőrséget.

Amikor elintézvén a telefont visszatértem, a lakás előtt már egy sereg bámészkodó tolongott. Fousek főtörzs a bejáratot őrizte. Az asszony, aki a halottat fölfedezte, éppen azt magyarázta, hogy nővére az elhunytnak. Átverekedtem magam az ajtóhoz és bementem.

A halott mozdulatlanul feküdt a széles hitvesi ágyon. Az ágy túlsó pereme és a fal között tükrös toalettasztalka állt. Előtte felborított szék. Túl messze van, villant át az agyamon. Igyekeztem beleélni magam az akasztásra készülődő ember lelkiállapotába.

Különös, kegyetlen módja az öngyilkosságnak.

Micsoda gyűlölet, micsoda düh loboghatott benne!

Állt a széken, nyakán a kötéllel. Gyűlölte önmagát és a világot. Kirúgott, hevesen és vadul, hogy túl legyen rajta. A szék elrepült – de hogyan?

Átrepült az utcácskán az ágy lába és a fal között s aztán a tükör felé borult? Bajosan. Az utcácskát sima fal zárja. Ha a szék abba ütközött volna, visszapattan. Odamentem a falhoz, és a piszkos festéken az ütközés nyomát kerestem. Nem találtam semmit. Tehát nem így történt.

Az öngyilkos rézsút rúgta el a széket. Az nekivágódott a hosszanti falnak, elpattant tőle és a toalettasztalkánál felborult. Csakhogy a hosszanti falon sem találtam egyetlen karcolást sem. Mint ahogy a széken se fedeztem fel festéknyomot.

Maradt az utolsó magyarázat. A szék egyenesen röpült: átrepült az ágy fejénél, és a tükör elé zuhant. Ez azonban inkább focirúgást feltételezett, finom alányúlást, mely megfelelő magasságba emeli a széket, és ugyanakkor nem röpíti túlságosan sebesen.

Ám ez hogyan egyeztethető össze a dühöngés állapotával, amely feltétele egy ilyen elrúgásnak. És mindenekelőtt; a levegőben lógó ember vajon fizikailag képes-e egyáltalán ilyesmire?

Kimentem az előszobába, és a főtörzs háta mögül kiszóltam a várakozó kíváncsiskodóknak:

– Van itt valakinek krétája?

– Nekem van – jelentkezett egy robusztus fiatalember, és közelebb nyomult. A főtörzs fölemelte a karját.

– Eressze be – mondtam határozottan. – Segítségre van szükségem.

Fousek megcsóválta a fejét, és szabaddá tette a bejáratot.

Amikor mintegy negyed órával később megérkezett Holy főfelügyelő, alkalmasint azt hitte, látomása van.

A levegőben egy újabb akasztott ember vonaglott. Hóna alá erősített nadrágszíján lógott a mennyezetbe fúrt kampón. Figyelmesen rugdosta a széket, melyet a társa minduntalan

visszahozott. Az az akasztott ember én voltam, a segítőtársam pedig Pepik Kilián.

Pontosan abban a pillanatban, amikor Holy benyitott, végre sikerült a kísérlet. A szék átrepült az ágytámlán, ráesett a takaróra, s onnan lecsúszott a padlóra. Közben a lába nekiütődött a tükörnek, és elrepesztette.

Így született *A repedt tükör* és főhőse, Oskar Oliverius, az energikus felügyelő, a labdarúgócsapat egykori oszlopos tagja, aki merőben szokatlanul oldotta meg a legkacifántosabb eseteket is.

26

– Szép – ismerte el Kadlec, és kinyújtotta a lábát. Amikor mesélni kezdtem, csak a legközelebbi padig jutottunk el, ott aztán letelepedtünk. Utunk célja túlontúl közel esett. – Regényindításnak túlságosan is szép. Csakhogy engem a valóság érdekel. Mi történt azután?

Hogy mi történt azután, arra nem szívesen emlékeztem. Még kevésbé szívesen beszéltem róla. De Standa Kadlec rendes fiú volt, és tudott hallgatni. Ráadásul bizonyos fokig joga volt tudni a történtekről. Őrá bízták a Kilián-gyilkosságot, ezért érthetően minden érdekelte.

Nos, azután az történt, hogy Holy becsukta az ajtót, és szelíden megkérdezte, melyikünk Hirs bűnügyi segédfelügyelő.

Töredelmesen bevallottam, hogy én. Holy alám lökte a széket, és én lemásztam.

– Elmehet – bocsátotta el Kiliánt. Lovaglóülésben letelepedett a székre, és megkérdezte, mit műveltem odafent.

Elmagyaráztam neki az elméletemet. Bólintott, és tudni akarta, mióta szolgálok a bűnügyi osztályon. Három hónapja, mondtam.

– És tetszett magának nálunk? – érdeklődött.

– Tetszik – próbáltam mosolyogni. Állát a szék támlájára hajtotta.

– Hm! Szóval, véleménye szerint gyilkosság történt. Elárulná nekem, ha már ilyen derekasan nekilátott, hogy miként folytassam a nyomozást? Hebehurgya rekonstrukciójával ugyanis tönkretette az összes nyomot. Tudja-e például, hogy hol hevert eredetileg ez a szék?

– Természetesen. A helyet, ahol feküdt, krétával megjelöltem a padlón.

Nem volt rest, felállt, hogy meggyőződjék róla.

– Itt? Hm... Ez tényleg különös! – Elgondolkozva megállt. – Ha jól értettem, maga szerint a széket nem a halott rúgta el, hanem a gyilkos tette ide.

– I-igen.

– Ebben az esetben feltételezem, hogy mielőtt még bárki is hozzányúlt volna a székhez, ujjnyomot vétetett le róla.

Megroggyant a térdem. A nagy izgalomban erre bizony nem gondoltam. Hallgatásom mindent elárult.

– Amennyiben gyilkosság történt, kénytelen leszek letartóztatni magát – jelentette ki Holy komoran.

– Engem? Miért? – dadogtam.

– Gyanúsítottként. Aki eltünteti a nyomokat, az... – Holy megtorpant a halott mellett. Elhallgatott. Az arcához hajolt.

– Gyújtson villanyt! – parancsolta élesen. Jóllehet kora délután volt, a kis szobában félhomály uralkodott. A csillár három gyönge égője se javított sokat a helyzeten.

De Holynak ez is elég volt. Kinyújtotta a tenyerét, hogy árnyékot vessen a halott nyakára.

– Ember, magának igaza van! – sziszegte. – Ezt a férfit meggyilkolták. Nézze csak! – mutatta. – Itt ni, látja? Két strangulációs barázda, melyet a fojtogatás okozott. Itt az egyik, s fölötte a másik! – húzta végig az ujját a halott nyakán.

Valóban, a csíkok ott voltak! Az egyik, kékes színben játszó, közvetlenül az ádámcsutka fölött, a másik, szélesebb és inkább véraláfutásra emlékeztető, talán egy centiméterrel alatta.

– Mit szól hozzá? – csillogott Holy szeme. – Tehát valaki megfojtotta, és csak azután, holtan akasztotta föl a kampóra.

Rám pillantott, s mintha csak most tudatosult volna benne, kivel beszél. A közös izgalom pillanata elmúlt.

– Az én bizonyítékom ugyan távolról sem olyan hatásos, mint a magáé – vigyorodott el –, de legalább százszázalékos.

– Ez azt jelenti, hogy... – rogytam le a székre.

Holy is észbe kapott. Enyhén zavarba jött.

– Nos, letartóztatásra most nincs időnk. Meglátom, hogyan végződik az eset. Azt az embert, aki itt volt magával, remélem, ismeri?

– Nem. Miért? – kérdeztem ártatlanul. A főfelügyelő az égnek emelte a szemét.

– Azért, barátom, mert ha netán ő a gyilkos, nem bizonyítunk rá az égvilágon semmit. Azt fogja állítani, hogy az összes nyomokat csak azután hagyta itt, hogy maga behívta.

Még szerencse, hogy ültem.

– De feltehetőleg nem ő a gyilkos – pillantott le rám Holy, s kerek képére mosoly terült. – Nagy mázlista maga, barátom! S hiába, a mi szakmánkban ez a legfontosabb...

– Mázlid volt, annyi szent – hagyta helyben Kadlec is, és felállt a padról. – Főleg Holyval. Más felügyelő egyből kirúgott volna. Holy pedig felvett a csoportjába, igaz?

– Igaz – nyikkantam meg alázatosan. Kadlec eltűnődött.

– Végül aztán hogyan zárult a dolog?

Néhány mondatban elbeszéltem neki a történet végét is. Önöknek, már ne is haragudjanak, nem mondom el. Kilián halálával, s erre becsületszavamat adom, nincs összefüggésben. Ha mégis tudni akarják, szerezzék meg *A repedt tükör* című regényt. Időnként – erről megbizonyosodtam – fel-felbukkan az antikváriumokban. Régi, agyonfogdosott könyv, jelentéktelen borítóval.

Pepik Kilián fél évig írta a krimijét. Méltánytalan volna, ha én most két bekezdésben elárulnám a csattanóját.

27

Ha valakit Thurnnak hívnak, az ember önkéntelenül arra gondol, hogy az illető – még ha patikus is – arisztokrata származású. Egy arisztokratát, pláne ha idős, keskeny koponyájú öregúrnak képzelünk, kinek mozdulatai kimértek, viselkedése tartózkodó. Thurn patikus kövér, zömök öregúr volt, hófehér kefefrizurával és pirospozsgás cipóábrázattal. Sokat és szívesen beszélt, szavait élénk gesztikulálással kísérte. Időnként szélesen elvigyorodott.

Ennek ellenére, ahogy később megtudtam, valóban a gróf Thurnok leszármazottja volt, bár csak távoli és bonyolult módon.

Pizsamában és papucsban fogadott bennünket; amikor Kadlec felmutatta az igazolványát, köntösbe bújt, és kinyitotta előttünk a szoba ajtaját.

– Igazán sajnáljuk. Nyilván az ágyból rángattuk ki – kezdte Kadlec.

Thura patikus megnyugtatta, hogy szó sincs róla, éppen reggelizik, s örömére szolgálna, ha vele tartanánk. Holy példájához híven, köszönettel elfogadtuk a meghívást, s beléptünk a homályos szobába, melynek keskeny ablaka a világítóudvarra nyílt.

Önkéntelenül felpillantottam a mennyezetnek arra a pontjára, ahol három évvel ezelőtt a kampó éktelenkedett. Már nem volt ott. A helyiség egyébként is megváltozott, méghozzá előnyére. Már nem hálószobaként szolgált, tulajdonosa lakószobának használta. Kis zsúr-asztalon gondosan feltálalt reggeli illatozott. Három szelet pirítós kenyér, kis kocka vaj, egy kupac dzsem, csinosan felszeletelt sajt, egyik kannában kávé, a másikban tej, cukortartó, két kés, kiskanál és egy üres csésze.

– Ezt ki készítette magának? – kérdezte Kadlec csodálattal.

– Én. – A patikus elővett a tálalóból még két csészét. – Van, aki ha magára marad, akár papírból is megreggelizik. Szerintem ez a leggyorsabb útja annak, hogy az ember feladja magát és csodabogárrá váljék. Különösen, ha már benne van a korban. Ezért aztán én a másik végletbe esem – végül is rengeteg időm van. Meg aztán, így sokkal jobban ízlik.

Leültünk az asztalhoz, és Kadlec elmagyarázta, miért jöttünk.

Thurn patikus a mennyezetre szögezte a tekintetét:

– Én láttam Kiliánt. Most azon gondolkozom, mikor. Friss kifliért mentem, a reggelihez. Tehát kilenc és tíz között. Inkább tíz óra felé...

– Pénteken?

– Igen, tegnapelőtt. A folyosón találkoztunk, aktatáska volt a kezében, meg egy táskaírógép.

– Aktatáska? Mekkora?

– Közönséges, barna aktatáska. Száz és száz hasonlót látni naponta. Mindenesetre feltűnt, hogy degeszre van tömve.

– Oldalzsebe volt-e? – és magam elé idéztem Pepik ócska táskáját. Mindent abban cipelt: krumplit csakúgy, mint kéziratot.

– Talán – egyezett bele a patikus.

– Nem találta Kiliánt különösnek?– kérdezte Kadlec.

– Nem. Rendesen köszöntöttük egymást... Azaz, egy kicsit mégis fura volt. Megálltam, és utána néztem. Mourová asszonnyal folytatott viszonyáról mindenki tud itt a házban. Maguk is tudnak róla?

Kadlec bólintott.

– Akkor rendben van. Nézzék, ami engem illet, szurkoltam a fiúnak, hogy másszon ki belőle, amíg nem késő. És most visszajött. Fáradtnak látszott. A háta görnyedt volt. Arra gondoltam, hogy most már nem menekül, és sajnáltam. Amikor a lépcsőhöz ért, kinyitottam a kaput. Kilián hirtelen megfordult, és szemlátomást megijedt. Érthetetlenül és indokolatlanul. Beugrott a sarkon. Kimentem az utcára, és többé nem láttam.

– Délelőtt Kiliánnak még el kellett mennie hazulról – jegyeztem meg. – Legalább egy órára. Keresett ugyanis a munkahelyemen. Később két óra körül újra. Akkor telefonon.

Thurn patikus derűsen csóválta meg a fejét.

– Attól tartok, maga összetéveszt engem Dlenková asszonnyal.

– Kiment még aznap valahová, Thurn úr – kérdezte Kadlec.

– Hát persze.

– Mikor?

– Ez már fogasabb kérdés. Sétálni minden bizonnyal elmentem. Hozzávetőleg három és öt között. Talán vásárolni is voltam. Sőt, biztosan. Aznap a hentesnél pacalt árultak. Fél jegyre. Imádom a pacalt. Majoránnás mártással és néhány csepp citrommal...

– Ez hánykor történt?

– Még dél előtt. Amikor távoztam, a hentes azt mondta, hogy mindjárt bezár.

– Hm. És jövet-menet semmi gyanúsat nem látott, nem hallott?

– Igazán sajnálom, uraim – vonta föl Thurn úr a vállát. – Semmit és senkit. Csak aztán éjjel, de azok már maguk voltak.

28

A tanúnak két olyan fajtája létezik, amely kétségbeesésbe kerget bennünket: az, aki semmit sem tud, és az, aki mindent.

Az előbbi még hagyján – nem segít, de nem is vezet félre. Az illető néha még a saját születésnapjában sem biztos. Találkoztam egyszer ilyen tanúval. Amikor születési adatait sorolta, hozzátette, hogy *állítólag.* Hogyhogy *állítólag?* – értetlenkedtem. Túlságosan kicsi voltam, felelte halálkomolyan, nem emlékszem rá.

A másik típus ismérvei rengeteg embernél fellelhetők. A sajnálkozás dolgozik bennük, amikor kénytelenek beismerni, hogy valamit nem tudnak, nem láttak, nem voltak jelen. Milyen kár! Az érdeklődés a tanúvallomásuk iránt rohamosan csökken. Pedig oly

kevés hiányzott: valamit hozzátenni, kitalálni – és figyelmünk minden szavuknál nőttön-nőne.

A többség ellenáll a kísértésnek. De sok kis Hérosztratosz (ahogy Holy nevezi őket) csak azért, hogy neve bekerüljön az újságba, még gyilkosságot is képes volna magára vállalni. Ennek a típusnak számtalan válfaja van – az ártalmatlan füllentőtől az agyafúrt, csaló hazudozóig, aki újabb és újabb részletekre bukkan rá emlékezetében, és jaj annak a nyomozónak, aki lépre megy neki. Mindent a szemétkosárba dobhat, és kezdheti a munkáját elölről.

Marie Oravcová, a Cihák család húszesztendős háztartási alkalmazottja, szerencsére csak a füllentők közé tartozott. Hogy kitalált históriákkal etet bennünket, arra én is rájöttem.

Josef Kiliánt pénteken többször is látta. Egész nap föl-le járkált a házban. Egy felhajtott gallérú férfi követte, aki kalapját a szemébe húzta. Zsebe gyanúsan kidudorodott valamitől, ami revolverre emlékeztetett. Az illető a ház előtt ácsorgott, majd bejött és felment a manzárdlakáshoz. Estefelé Oravcová veszekedést hallott fentről. A vitának olyasféle hang vetett véget, mint amikor ostor csattan. Azután csend lett. Valamivel később a kalapos férfi leszaladt a lépcsőn, és eltűnt az utcán.

– És aztán? – kérdezte Kadlec, mintha mi sem történt volna.

– Hogyhogy aztán? – értetlenkedett Marie Oravcová.

– Mi történt aztán?

– Mi történt volna? Semmi. Megjöttek maguk.

– Nagyszerű. Hány órakor? És ki érkezett elsőnek?

– Ezt talán maguk is tudják, nem? – sértődött meg Mánicka.

– Éppen ezért kérdezem. Hogy megbizonyosodjak róla, mennyire hihetünk a tanúvallomásának.

Oravcová kisasszony zavartan gyűrögette a köténye sarkát. A kihallgatás Cihákék szalonjában zajlott. – Mennem kell már – vágta ki magát végül. – Odaég az ebéd.

– Mennie kell, igen – mondta Kadlec vészjóslón. – De nem a konyhába. Öltözzön föl, velünk jön.

– Én? – tátotta el száját a kotnyeles Mána. – Hová?

– Az őrszobára. Onnan felhívom a pankráci börtönt, és bevitetem magát. Gyilkosságban való bűnrészesség gyanújával.

– De... de... – dadogta Oravcová kisasszony. – Ezt miből gondolja?

– A tanúvallomásából. Feltételezem, hogy nagykorú. A tanúvallomásában hazudott. Hogy miért, azt nem tudom. A legvalószínűbb magyarázat erre az, hogy tévútra akar bennünket vezetni, s ezzel segíteni a gyilkosnak – dörögte Kadlec. – Már amennyiben a gyilkos nem maga. Eredjen, öltözzön át!

Az első pillanatban a dolog úgy festett, hogy szegény Mána elterül a padlón. Aztán alighanem rájött, hogy ájulása csak megerősítené bennünk a gyanút, s a szeme megtelt könnyel.

– Szentséges szűzanyám, felügyelő úr! Esküszöm, hogy semmi közöm ehhez az emberöléshez! Esküszöm az anyám életére!

– Öltözzön!

– Az Istenért, nyomozó úr...

– Felügyelő...

– Esküszöm...

– Ezt már hallottam. Átöltözni!

– Felügyelő úr, könyörgök – tördelte a kezét Mána.

– Figyeljen ide, kisasszony! – és csak az én gyakorlott fülem hallotta meg, hogy a fenyegetőzésen már túl vagyunk, s következik az okítás. – Mi nem azért vagyunk itt, hogy a bolondját járassák velünk. Sem maga, sem más. Egy gyilkosságot akarunk felderíteni. Emberölést, ahogy nevezni kegyeskedett. S ez felettébb komoly dolog. Annyira komoly, hogy vasárnap délelőtt, ahelyett hogy az uszodában sütkéreznénk, amihez minden jogunk megvan, itt járjuk a házat és kérdezősködünk. És tudja, hogy miért? – emelte fel Kadlec a mutatóujját, akár egy prédikátor –, hogy miért vasárnap, és nem holnap vagy egy hét múlva? Hogy maguknak, tanúknak, még frissen

éljen az emlékezetükben minden, és igazat mondhassanak. Ugyanis az olyan tanút, aki hazudik, kétévi börtönre is elítélhetik hamis tanúzásért. Amint látja, lényegében az egészet maguk miatt tesszük.

Nem kis fáradságomba került, hogy visszatartsam a vigyorgást. Ilyen meggyőző magyarázatot még soha nem hallottam.

Mána Oravcová megsemmisülten szipogott.

– És most képzelje el – folytatta Kadlec –, hogy olyan tanúra akadunk, aki már a kezdet kezdetétől hazudik nekünk. Egy férfiról beszél, aki felhajtott gallérú kabátot és szemébe húzott kalapot visel, amikor odakint huszonnyolc fok van árnyékban, s az ember még az inget is nehezen tűri magán. Mit kezdjünk az ilyen tanúval, mondja meg őszintén. Hűvösre tesszük, amíg bele nem feketedik – csak így tudjuk móresre tanítani!

Éreztem, hogy elérkezett az én pillanatom.

– Látta egyáltalán Josef Kiliánt? – kérdeztem csöndesen.

Meglepetésünkre Mána Oravcová bólintott. Igen, látta Kilián urat, amikor megérkezett. Valamikor déltájban, ebéd előtt. Táska volt a kezében, meg valami kis koffer. Úgy festett, mint aki fél. Ugyanis a háztulajdonosnő meg, Kilián úr...

– Tudom – biccentett Kadlec. – Látta még Kiliánt a pénteki nap folyamán?

Látta. Kétszer is. Mindkét alkalommal hazafelé tartott. Először talán két óra körül, másodszor háromkor. Mánicka a délelőtti postát várta, ezért téblábolt az ajtó körül, s valahányszor valaki fölment a lépcsőn, kinézett a júdásablakon. A postás fél négykor jött meg. Azután már nem kukucskált.

A veszekedést sem ő találta ki. Odafönt valaki csakugyan veszekedett. Úgy rémlett, hogy az egyik hang a Kiliáné volt. A másik, meglehetősen magas férfihang, izgatottan fel-felszökött.

– Oravcová kisasszony... – mordult föl Kadlec fenyegetően.

– De tényleg... – rémült meg Mánicka. – Ez *tényleg* igaz!

– Ez mikor volt? – siettem jóvátenni Standa hibáját. Az iménti lelkifröccsnek még hatnia kellett.

– Nem tudom. Este. Sörért voltam. Kilián urat tényleg hallottam. Azt vártam, hogy a másik hang a háztulajdonosnőé lesz, de nem ő beszélt.

– S azt az „ostorpattogás”-t szintén hallotta?

Marie Oravcová meghatóan elpirult. Lehajtotta a fejét.

– Azt, kérem, nem hallottam. De a férfit igenis láttam – tette hozzá dacosan.

– Kabátban és homlokba húzott kalapban, mi?

– N-nem. Hátulról láttam. Magas volt, bozontos, és bársonyzakót viselt. Fekete bársonyzakót.

– Hogyhogy csak hátulról látta?

– A kémlelőlyukon néztem.

– És azt honnan tudta, az isten szerelmére, hogy ez az a férfi, aki Kiliánnál járt? – mennydörögte Kadlec.

– Nem volt házbeli. Vagy Mourová asszonynál, vagy Kiliánnál járt – bőgte el magát a lány.

Belerúgtam az asztal alatt Standába.

– Ez hánykor volt? – kérdeztem a lehető legkedvesebben.

– N-n-nem mondok már... semmit – zokogta Mána. – Nem hagyom magam lecsukatni!

És minden ékesszólásom ellenére kitartott emellett.

Nem volt mit tenni, behívattuk Cihák urat, aki megerősítette, hogy Mána jár el sörért, hogy pénteken este is a szokott időben vacsoráztak, azaz fél nyolc körül, úgyhogy hozzávetőleg háromnegyed nyolckor érkezhetett meg a sörrel.

– Csak hogy tudja – hajolt hozzám Mána bizalmasan –, azt az embert nyomban azután láttam a kémlelőlyukon, ahogy hazajöttem. Talán az ajtóban veszekedett Kiliánnal. Higgye el, biztosan ő volt az!

29

– Jól van, no, ne dühöngj már – csitított Kadlec, amikor fél óra múlva kiléptünk az utcára.

– Belátom, hibát követtem el. Felőlem mondd el Holynak.

– Már bocsáss meg – húztam föl az orrom –, Júdás azért nem vagyok. Holy ezen úgysem segít. És nem dühöngök. Csak sajnálom. Fenemód ráijesztettél arra a lányra.

– Ne csodálkozz. A családom vár az uszodában, én meg itt hallgassam ezeket a sületlenségeket.

– Csakhogy Oravcová kisasszony az egyetlen, aki látta a bársonyzakós férfit. Kíváncsi vagyok, mit mond majd, ha személyleírást kérünk tőle.

– Isten tudja, kit látott Oravcová! – legyintett Standa. A lejtős utcán a tér felé tartottunk, az ablakokból vasárnapi ebédek illata szállt.

– Te nem hiszel neki? – hökkentem meg. – Azután a lelkifröccs után biztosan egy szóval se mert hazudni.

– Alighanem igazad van – látta be Standa bűntudatosan.

– És miután Mourová asszony állítja, hogy nála nem járt senki, nem tehetünk mást, mint hogy elhisszünk Mánának mindent. Azt a veszekedést is, amit hallott. Akárhogy nézzük is, a lány koronatanú.

– Jaj Istenem, ezt én is tudom – sóhajtott föl Standa. – De ez esetben bátorkodom fölhívni a figyelmedet arra, hogy mint koronatanú nem hallotta a legfontosabbat: *a lövést.*

– Hátha hangtompító volt a pisztolyon.

– Ilyen hangtompító nem létezik. Ha a veszekedést hallotta, a lövést is hallania kellett. Még ha csak egy pukkanás volt is.

– Talán éppen abban a pillanatban kattintotta be az ajtó zárát.

– Hm. Kicsit hihetetlen véletlen, nem gondolod?

Lélekben elismertem, hogy igaza van. De ezzel a lehetőséggel is számolnunk kellett.

– Kár, hogy nem látta azt a fickót teljes életnagyságban.

– Miért? Személyleíráshoz az sem volna elegendő.

– Személyleíráshoz nem. De azt biztonsággal tudnánk, hogy az illető volt-e a gyilkos. A gyilkos, mint tudjuk, kedves felügyelő úr, elvitte Kilián táskáját.

– Ugyan, ugyan, drága segédfelügyelő úr! Kár, hogy nem hallja magát Holy. Honnan tudhatnánk, hogy a gyilkos a táskát elvitte?

Amit tudunk, az csupán annyi, hogy Kilián a táskát idehozta, és a gyilkosság után nem találtuk a manzárdszobában. Persze tudjuk azt is, hogy Kilián a nap folyamán többször is elhagyta a szobát. Bizonyíthatóan két ízben. Honnan tudja, hogy nem vitte-e a táskát magával, és nem hagyta ott valahol?

Igen, igaza volt. Ha most Holy hallott volna, nem úszom meg szárazon.

A megállóba az ellenkező irányból lassan bevánszorgott a villamos.

– Ide figyelj – pillantott Standa az órájára –, van még egy kis időd?

– Mire?

– Nézzünk utána Mourová asszony ügynökeinek.

– Nekem bőven van időm. Téged viszont várnak az árváid.

– Na gyerünk, nyomás! – azzal Standa a mozgó villamos után vetette magát.

Akkoriban gyerekjáték volt felugrani a villamosra: lassan döcögött, nyitott ajtaja volt – s mi harminc évvel fiatalabbak voltunk.

30

Pechünk volt: Zalabák urat, Mourová első számú ügynökét, nem találtuk otthon. Maradt Stehlík úr, a kettes számú megbízott – csakhogy ő kint lakott valahol a Fehér-hegyen. Elég rég ismertem azonban Standát ahhoz, hogy tudjam: hiába van mindjárt dél, hiába sír utána a kis család a strandon, elhatározásából nem enged.

Különben is a Pohorelec-negyed, ahol Zalabák urat hajkurásztuk, közel volt Fehér-hegyhez, s a villamos mintegy varázsszóra befutott, alighogy a megállóhoz értünk. Nehezebb dolgunk volt viszont a végállomáson, ahol a névtelen utcák szövevényében kellett megtalálnunk Stehlík úr kis villáját, de végül ez is sikerült.

Az történt, amitől tartottam. A nyitott ablakokból magasztos vasárnapi harangszó áradt, a Stehlík család pedig éppen az ebédhez készülődött. Megzavarni valakit vasárnapi ebéd közben mindig kellemetlen, ha pedig a zavargók mi vagyunk, a dolog kétszeresen kínos.

Standa igazolta magát, Stehlík úr enyhén elsápadt, és beljebb invitált bennünket. Az előszobában disznósült illatozott, egy női hang afelől érdeklődött, hogy ki csengetett, és hogy tálalhatja-e a levest. Stehlík úr tétován visszakiáltott, hogy egyelőre nem, és bevezetett minket a szobába. A legszívesebben a föld alá süllyedtem volna.

Szemlátomást Standa is hasonló érzésekkel küszködött. Gyorsan elmagyarázta látogatásunk okát. Az a tény, hogy Kiliánt meggyilkolták, kellő mentségül szolgált.

Az őszülő hajú, ötven körüli, hórihorgas Stehlík úrnak lassan megoldódott a nyelve.

Évtizedek óta ismerte a Mour házaspárt. Pontosabban a megboldogult Mour urat. A katonaságnál kedvelték meg egymást, s a barátság később is megmaradt. A feleségek között, ahogy az gyakran lenni szokott, már nem volt ilyen jó viszony. Időnként összejöttek, de többnyire csak a két férfi találkozott – együtt jártak horgászni. Amikor a háború vége felé Frantisek Mour meghalt, kapcsolatuk gyakorlatilag megszűnt.

Annál nagyobb volt a meglepetése, amikor Mourová asszony – talán egy hónapja – meglátogatta. A munkahelyén kereste föl. Stehlík úr ezen csodálkozott a legjobban; az asszony sohasem érdeklődött a foglalkozása iránt, ráadásul a háború után munkahelyet változtatott.

Mourová meghívta egy kávéházba, s ott elmondta neki, hogy Stehlík úr közvetítésével szeretne venni Karlstejben egy házat.

Ajánlata meghökkentette Stehlík urat. Jómaga korántsem tartozott azok közé, akiket ügyes üzletemberként szokás emlegetni, s ezt Mourovának tudnia kellett. Óvatosan figyelmeztette erre az asszonyt. Mourová felkacagott, és elmagyarázta, hogy éppen ezért kereste föl Stehlík urat. Nála biztosra veheti, hogy nem lopja meg. Az egész ügylet többé-kevésbé becsületszóra fog zajlani; holmi csirkefogó megvenné a pénzéért a házat, s utána megtartaná magának.

Stehlík úr, aki a felajánlott tranzakciótól megijedt, megkérdezte, miért szükséges egyáltalán a vételhez közvetítő.

Mourová asszony elpirult, és elmondta, hogy egy fiatal művészemberről van szó, aki ugyanolyan ügyefogyott, mint Stehlík úr. Az üzlet megkötésénél holtbiztosán becsapnák. Mourová ajánlata lényegében ajándék – s ő, a nemes lelkű adományozó, nem akarja felfedni kilétét. Az egész ügyben ez a legfontosabb.

Egy közvetítővel ugyanis már próbálkozott, de az vagy elszólta magát, vagy Kilián úr (így hívják a művészt) rájött a kilétére. Akár így volt, akár másképp, Kilián úr nem volt hajlandó tárgyalásba bocsátkozni vele, és leplezetlenül kigúnyolta. Ezért fordul hát ő, Mourová asszony most Stehlík úrhoz, megboldogult férje legjobb barátjához.

Mindenképpen célszerű lenne, ha Stehlík úr, mielőtt Kiliánt felkeresné, érdeklődne a karlstejni ház iránt – az ottaniak majd elvezetik Kilián házikójához. A pénz nem számít, ajánlatában harmincezerig is elmehet.

A hatalmas összeg még inkább megrettentette Stehlík urat – egyszerűen nem tudta elképzelni, hogy a felszabadulás óta bárki is összekaparhatott ennyit.

Hát igen, nem kis pénz, ismerte el Mourová asszony, a viskó a legnagyobb jóindulattal sem ér többet néhány rongyos ezresnél, de

ha ajándék, legyen ajándék, nem igaz? S ha már az anyagiaknál tartunk, Stehlík úrnak a vásárlás sok idejébe fog kerülni, és bizonyos kiadásokat sem kerülhet el – itt van tehát egy kis előleg a kimutatott készségért – és Stehlík úr döbbenten meredt a borítékra, amelyből tíz zöld Masaryk, azaz egy kerek ezres nézett rá komoran.

Mourová asszony nyilván tévesen értelmezte Stehlík úr arckifejezését, mert sürgősen megnyugtatta, hogy ha a vétel sikerül, további négy zöldhasú bankó vár még rá. Ezzel kis híján elveszítette a közvetítőjét, ugyanis Stehlík úr csak most rémült meg igazán: négy darab ezresért ő két hónapig dolgozott a munkahelyén.

Határozottan elutasította a pénzösszeget. Ha elvállalja a dolgot, a megboldogulthoz fűződő régi barátságért teszi – a mondat közepén azonban hirtelen megakadt: heves, csillapíthatatlan köhögés fogta el. Hirtelenében ráeszmélt, hogy e pillanatban a megboldogultat emlegetni égbekiáltó illetlenség, és hogy Mourová asszony vénségére halálosan szerelmes lett. Ám mint kiderült, Mourová nem találta faragatlannak – őt kizárólag Stehlík úr beleegyezése érdekelte.

Következő vasárnap Stehlík úr kiruccant Karlstejnbe. Először az állomás vendéglőjében próbált tájékozódni. Sikertelenül. A resti üres volt, és a vendéglős semmit sem tudott mondani. Megitta hát ásványvizét, és továbbvándorolt.

A vár alatti kocsmában sem járt szerencsével. A dolog nem úgy festett, hogy itt bárki is házat akar eladni. A sör mellett üldögélő atyafiak gyanakodva méregették. Mint lehetséges új szomszéd, úgy látszik, nem nyerte meg a tetszésüket.

Kínjában az összes jelenlévőnek rendelt egy féldeci prostéjovi rozspálinkát. Az atyafiak szótlanul felhajtották az italt, és még nagyobb gyanakvással meresztették rá szemüket. Stehlík úrnak egyszerűen nem volt bátorsága Kilián felől érdeklődni. Kifizette a rundot meg a maga limonádéját, és kiment a perzselő déli napsütésbe. Az egyik falusi abbahagyta az evést, és utána ment megnézni, merre tart.

Stehlík úr a várba vivő turistaútra tért le. Ekkor már tudta, hogy Mourová asszony előlegezett ezrese korántsem ajándék, hanem keservesen megszolgálandó pénz.

Egy kertben matató öregasszonytól ezért csak annyit kérdezett, hogy hol lakik Kilián úr. Az öregasszony süket volt, mint a föld. Károgására a ház ajtajában megjelent egy zord ábrázatú, tömzsi ember, és szigorúan megkérdezte, mi folyik itt. Stehlík úr megismételte kérdését. Válasz helyett keresztkérdéses kihallgatásnak vetették alá, melyben a zord tömzsin kívül a környező házak lakói is részt vettek.

Találkozása Kiliánnal sem zajlott le úgy, ahogy azt Mourová asszony elképzelte. Amikor Stehlík úrnak sikerült a művészt előcsalogatni a házból, és elmondani neki, hogy úgy hallotta, az épület eladó, Kilián lila lett a méregtől, és borzalmas szitkozódás közepette a kapuhoz rohant.

Stehlík úr úgy vélte, hogy a barátságért, ami a megboldogult Mour úrhoz fűzte, már eleget szenvedett, és megkezdte a visszavonulást. Mégha valamivel talán magasabb is Kiliánnál, a művész húsz évvel fiatalabb és legalább huszonöt kilóval nehezebb volt nála. A mérkőzés kimeneteléhez nem fért volna kétség.

Stehlík úr lassan és rendezetten visszavonult. Mást úgysem tehetett. A felbőszült Kilián mindenképpen utolérte volna.

Így is történt. Egy mancs megragadta a kabátujját, és visszapenderítette. Az az ezres tulajdonképpen átkozottul kevés, húzta be a nyakát Stehlík úr.

Ki küldte magát ide? – mennydörögte Kilián – és Stehlík úr nem akart hinni a szemének: ez a vasgyúró félt.

Méltósággal biztosította Kiliánt afelől, hogy a házról véletlenül szerzett tudomást A Naphoz címzett fogadóban, s mert a feleségével szeretne majd nyugdíjasként kiköltözni valahová Prága környékére, megjegyezte magának a nevet és kijött ide. Egy álló óra hosszat

kereste a házat, s most ráadásul ilyen fogadtatásban van része... hiába, a szükség találékonnyá teszi az embert.

A Naphoz fogadó varázsszónak bizonyult. Amint elhangzott, Kilián szemlátomást megkönnyebbült, s a továbbiakban már csak szórakozottan hallgatott. Igen, eredetileg szándékában állt eladni a házat, de aztán letett róla, legalábbis most semmiképpen nem adja el, a vevők meg csak tódulnak, hárman-négyen naponta – néha már az az érzése, hogy szándékosan teszik.

A házikóból egy nő jött ki, és megállt a verandán – magas volt, karcsú, a haja szőke, többet a távolság miatt nem lehetett róla megállapítani – s erre Kilián gyorsan elbúcsúzott.

A kaland ezzel véget ért, Stehlík úr az első vonattal visszautazott Prágába, beszámolt Mourová asszonynak a kudarcáról, és visszaadta a megmaradt pénzt. Nem vágyott arra, hogy még egyszer tárgyaljon az érzékeny művésszel.

31

Hétfőn reggel végre összeállt a nyomozócsoport. Rajtam kívül Standa Kadlec még legalább három embert követelt, hogy két párba csoportosíthassa őket, őmaga pedig szabadon mozoghasson. Blahos természetesen vadul ellenkezett, hogy senki emberfiát nem nélkülözhet, s végül, mint általában, a főfelügyelő döntött, mondván, hogy két nyomozót átenged, a többit pedig majd meglátjuk.

A két felügyelő ezután zárt ajtók mögött vitatkozott még egy ideig a delikvensek kiléte fölött, hogy végül megállapodjon Vasek Charvátban, az újdonsült segédfelügyelőben, és Milan Perner gyakornokban, aki már letudta szolgálatát a telefonok mellett, s Blahossal életében először terepen is járt.

A cselédszobában ültünk össze, az asztalfőn Holy, szemben vele Standa Kadlec, egyik oldalon én, a másikon Vasek és Milán. Éppenséggel nem voltunk sokan.

Az értekezlet gyors és rövid volt. A főfelügyelő először összefoglalta az esetet, és mindazt, amit a gyilkossággal kapcsolatban szombat estig sikerült megállapítania. Beszámolóját Standa Kadlec kiegészítette vasárnapi vándorutunk eredményeivel. Ezután Holy felolvasta az írásos anyagot, amely az esethez addig befutott.

Simandl doktor boncolási lelete a halál pillanatát húsz órára tette, tizenöt perc lehetséges eltéréssel. A halál okaként gerinctörést jelölt meg: a lövedék a hatodik csigolyát érte és teljesen szétroncsolta. Ez okozta a gerinccsatorna-szakadást, a bénulást és a halált. A lövedéket átadták a fegyverszakértőnek.

– Az ő jelentése is itt van – lapozott Holy a papírokban. – Nem is az űrméret az érdekes, mint ahogy erről előzetesen tájékoztattak, noha az is figyelemre méltó, hanem a furat. A golyó a csonttal való ütközés során erősen deformálódott, ennek ellenére a fegyverszakértő úgy véli, hogy a lövedéket kibocsátó csőnek a furatszöge feltűnően kicsi volt. A háborúban használatos összes európai kézi lőfegyverek furata lényegesen meredekebb. Ha eltekintene a kaliber nagyságától, a szakértő úgy ítélné, hogy speciális versenypisztolyról van szó. Így azonban valamelyik tengerentúli, mindenekelőtt amerikai gyártmányra gondol. Az sincs kizárva, hogy colt volt.

A főfelügyelő mosolyogva felemelte a jelentést, és hangosan olvasta: – Colt, az elnyűhetetlen SAA negyvenötös, 1873 óta gyártják. E típusból a húszas években készítettek néhány sorozatot, melynek a furatszöge rendkívül kicsi volt. Az anyag minőségi javításának ellenére a cső gyorsan elhasználódott, ezért a gyártó hamarosan visszatért az eredeti furathoz.

Holy végigpillantott a csoporton.

– A laikusok számára itt áll még a magyarázat a furat szögének és a fegyver élettartamának összefüggéseiről, de ezt, remélem, nem kell felolvasnom.

Milan Perner enyhén elpirult, és a jegyzetei fölé hajolt. Fennhangon nem mondott semmit.

– A daktiloszkópusok eredményei siralmasak – folytatta Holy. – Értékelhető ujjnyomot csak az írógépen találtak, valamennyi az áldozattól származott. A többi helyen, ahol a gyilkos érintése feltételezhető volt, tehát a kilincseken, a villanykapcsolón, a szekrényzárakon, a fiókgombokon nincs semmi, legfeljebb az áldozat lenyomatai, melyeket egy kesztyűs kéz elmázolt... Hoppá! – torpant meg Holy. – Felolvasom úgy, ahogy a papíron áll. A mondat másik feléhez hozzátartozik a *valószínűleg* szó. Kétlem, hogy a legtapasztaltabb daktis is meg tudná állapítani, mivel kenték el az ujjnyomokat.

Összenéztünk Standával, és komoly erőfeszítésünkbe került, hogy ki ne robbanjon belőlünk a nevetés. Persze, az egész jelenet kisebb bemutató volt Perner bűnügyi gyakornok számára, kiképzés menetelés közben, ahogy egyszer valaki találóan jellemezte, de ugyanakkor jól tükrözte Holy gondolkodásmódjának érzékenységét a legparányibb részletre, amely eltért a logika törvényeitől.

– Ez minden – fejezte be végül Holy. – Holnapig, remélem, megkapjuk az ujjnyomokat a házból és a fényképeket mindkét helyszínről. Javaslatokat kérek, uraim, hogyan tovább.

Az első szó joga Kadlec felügyelőt illette meg. Körültekintően összefoglalta Holy következtetéseit a szombati napról, hozzátette a mieinket vasárnapról, majd kibővítette mindezt a szakvélemények eredményeivel. Mire öt perc múlva befejezte, noteszomban két oldal telt meg a feladatokkal, és mindenki számára világos volt, hogy négy nyomozó ehhez nem elég.

– A nyomozás két részre oszlik, a prágaira és a karlstejnire – magyarázta Standa. – Nehéz eldönteni, melyiket részesítsük előnyben. Szerintem egyiket sem, a nyomozást párhuzamosan kellene folytatnunk. Prágában a Malá Stranán megállapítjuk és ellenőrizzük a lakók alibijét, kihallgatjuk Zalabák urat, Mourová

asszony másik közvetítőjét, s végül kiválasztjuk a fontos tanúkat, és feljegyezzük tanúvallomásukat. Karlstejnben aprólékosan átkutatjuk Kilián házát, és kihallgatjuk a tanúkat. Egyelőre fogalmam sincs róla, hányan lesznek, és mit fognak vallani. Én három operatív egységre gondoltam; az egyik a Malá Stranán dolgozna, a másik kettőzött létszámmal Karlstejnben, a harmadik, teszem azt én, itt jegyzőkönyvezném egymagam a fontos vallomásokat.

– Tudom, hogy így nem győzik – ismerte el Holy –, de higgye el, hogy Blahosnak is rengeteg a dolga.

– Én nem panaszkodom, Isten ments! – védekezett Kadlec. – Csak azt szeretném, főfelügyelő úr, ha minél előbb döntene.

– Én Karlstejnnel kezdeném – tűnődött el Holy.

– A teljes létszámmal?

– Igen. Ketten a házat kutatják át, ketten kihallgatnak.

– Csakhogy Kiliánt Prágában ölték meg. És alibit igazolni egy hét múltán...

– Miért egy hét múltán? Holnap erősítést kapnak – Holynak fogytán volt a türelme.

– Holnap aligha tudjuk meg, kinek milyen az alibije. Holnapután, szerdán fogjuk hitelesíteni a valódiságukat. Egyetlen nap marad a hétből.

– Maga talán gyanúsít valakit a házból? – hördült fel Holy.

– Igenis gyanúsítok – vágta rá Kadlec. – Mourová asszonyt.

32

Standa drámai kijelentésébe belecsörgött a telefon. A portáról keresték a főfelügyelőt, hogy a megrendelt kocsi odalent várja. Ez döntött.

Útközben Standa kiosztotta a feladatokat. Ők ketten Milan Pernerrel elvégzik az előzetes kihallgatásokat, mi, a segédfelügyelők, kutassuk át még egyszer Kilián házát.

Ezután egy ideig csak gurultunk, mint ahogy kirándulásra szokott kocsikázni az ember; letekertük az ablakokat, és figyeltük a tájat. Az idillt Milan zavarta meg. – Végre összeszedte a bátorságát, és megkérdezte, hogy is van az a pisztolycső furatával – így aztán volt mit magyaráznunk, s min veszekednünk egészen Karlstejnig.

Az állomás előtt Vávra úr, a sofőr azzal a bizonytalan ígérettel rakott ki bennünket, hogy ha semmi nem jön közbe, ötkor itt lesz értünk. A legrosszabb esetben hatkor indul egy vonat.

Volek őrmester nem várt bennünket egymagában. Az irodában tagbaszakadt, ötven körüli százados emelkedett fel üdvözlésünkre: a járási kapitányság parancsnoka, Svach. Jóllehet kék rendőregyenruhát viselt, első pillantásra kitűnt, hogy eredeti uniformisa a csendőrség szürkéskékje volt: Svach százados a szolgálati éveit kiegészítő csendőrgárdához tartozott. Magas volt, vállas, a hangja mennydörgött, s alig várta az alkalmat a hatásköri vitákra.

– Hallom, hogy a körzetemben dúvad garázdálkodik – rázta meg Svach százados Standa Kadlec jobbját –, eljöttem hát, hogy találkozzam magukkal.

Mindketten nevettek. Svach természetesen tréfálkozott, Standa biztosította afelől, hogy a rókát persze az erdésszel a legjobb becserkészni, csakhogy ez esetben a dúvad Prágában van, a gyilkosság a Malá Stranán történt, s Karlstejnben csupán néhány részlet után nyomoznak. Hivatalos nyelvre lefordítva ez azt jelentette, hogy a gyilkosság teljes egészében a prágai rendőrigazgatóság hatáskörébe tartozik, és a járási kapitányság segítségére semmi szükségünk.

Csodálatosképpen Svach százados ezt ellenkezés nélkül tudomásul vette. Őt másvalami érdekelte.

– Kilián, igaz? Kíváncsi vagyok, mit nyomoznak.

– Miért? – fogott szimatot Standa.

– Nos, beszéltem vele néhányszor Bolond volt, nem igaz? Témát keresett a bűnügyi regényéhez. Egyet már írt, sőt meg is ajándékozott vele.

– Adott neki valami tippet?

– Én? – nevetett Svach. – Honnan vettem volna? Egy lopott tyúk nem elég a krimihez. Hiszen még ez a Kilián is Prágában gyilkoltatta meg magát!

– Úgy mondja ezt, mintha bántaná a dolog – jegyezte meg Standa.

– Persze, hogy bánt. Fogadok, hogy végül kiderítik: az itteniek közül gyilkolta meg valaki.

– Ez is lehetséges. Gyanakszik valakire?

– Nem, dehogy... – harapta el a mondatot a százados. – Csak van itt egy apróság... Maga még nem említette nekik? – fordult Volek őrmesterhez.

– Mit?

– Az öreg Tesart. Egyszóval – vett mély lélegzetet a százados –, lerepült itt a sziklákról egy ember. Az öreg Tesar. Semmi, véletlen baleset. Ha nincs ez a gyilkosság, szóba se hozom. Tesar egyedül élt, és szeretett gombázni. Az idén, ebben a szárazságban nem nőtt a gomba. Az öreget ez szemlátomást bosszantotta. Mászta a sziklákat Szerbia felé, és eközben lezuhant. Mindent kinyomoztunk, átkutattunk, a doktorok felboncolták – ha érdekli a dolog, megmutatom az anyagot. Egészen biztosan véletlen baleset.

– Egyedül Kilián volt meggyőződve arról, hogy gyilkosság történt – vetettem közbe.

Svach hevesen megfordult.

– Beszélt erről magával?

– Nem. De el tudom képzelni, hogy egy ötlethiányban szenvedő krimiszerző minden halálban gyilkosságot lát.

– Ez az! Amikor kidobtam, Kilián azt mondta, hogy felkeresi a barátját a prágai rendőrigazgatóságon. Van ott valami ismerőse... legalábbis így mondta.

– Van. Jómagam. De engem nem keresett föl. Azaz... mikor is zuhant le az öreg?

– Két hónapja, igaz? – nézett a százados Volekre.

– Július harmadikán – mondta az őrmester. – A tejesemberek találtak rá. Hajnali fél ötkor.

– Ez pokoli korán van.

– Korán. Az öreg Tesar ilyenkor járt gombázni. Amikor felébredt, felöltözött és ment. És minél öregebb volt, annál korábban ébredt. Egyszer néhányan éppen a kocsmából tartottak hazafelé, akkor találkoztak vele.

– Na, és abban a sötétségben, ráadásul ha gombát keresett... – fűzte hozzá Svach.

Csend támadt. Kintről a növekvő forróságba belekotkodácsolt egy tyúk. Mennünk kellene, gondoltam.

– És mi nem tetszett Kiliánnak Tesar halálán? – ötlött fel Standában.

– Hogy mi? Hiszen tudja, íróember! Tesar zsebében három rizikegombát találtunk. És Kilián szerint ott fönt, ahol feküdt, holtbiztosán nem terem rizike.

33

– Te mit szólsz ehhez? – szólalt meg Vasek Charvát.

A megállapodás szerint kettőnknek kellett átkutatnunk Kilián házát. Odakutyagoltunk a legdögletesebb délelőtti forróságban, a kihalt falun át.

– Mihez? – ragadt a nyelvem a szájpadlásomhoz.

– A rizikéhez. Okos ötlet.

– Talán egy krimi számára – vetettem oda tartózkodóan. Nem volt kedvem beszélgetni a kánikulában.

Ezzel szemben Vasek tovább fújta a magáét.

– Milyen ember volt az a Kilián?

– Nos... – milyen... Amolyan vidéki. De jó értelemben. Természetes, egyszerű fickó, aki tudja, mit akar.

Átmentünk a kis hídon, és beléptünk a völgy hűsítő árnyékába.

– Áááá – fújta ki magát Vasek. – Itt, látod, itt nőhetne rizike.

Megmosakodtunk a patakban, és folytattuk utunkat. Negyed óra múlva megérkeztünk Kilián házához. Elővettem az új zár kulcsát, melyet az őrmestertől kaptam, és kinyitottam az ajtót.

– Na, alászolgája! Ezt itt jól elintézték – jegyezte meg Vasek. – Mit várnak el tőlünk? Mit kell itt megtalálnunk?

– Azt, amit az előttünk kutatók nem találtak meg.

– Imádom az ilyen feladatokat! Honnan a csudából lehet tudni, hogy nem találtak semmit?

– Onnan, hogy mindent átkutattak.

– Aha! És honnan a jó büdös fenéből lehet tudni, hogy van itt egyáltalán valami?

– Sehonnan. Éppen ezt kell megállapítanunk.

Vasek felsóhajtott.

– Akkor melóra fel! Hol kezdjük?

A legokosabbnak azt találtam, ha ott kezdjük, ahol a tettesek talán nem kutattak – tehát azokon a helyeken, ahol nem éktelenkedtek a pusztítás nyomai. Nekiláttunk a fáskamrának, aztán felmásztunk a kis padlásra, és fenekestül felforgattuk. Alaposságomban odáig mentem, hogy eltávolítottam a latrinafedelet, és a zseblámpa fényénél megvizsgáltam a tartalmát.

A fáskamra mögött felfedeztem egy kutat.

Fél óráig gürcöltünk, mint a barmok, míg a csákányokkal sikerült elhúznunk a fedőlapot, és meggyőződnünk arról, hogy a kútban sincs semmi.

Maradt a konyha meg a szoba. E két helyiséget azonban az előttünk járók olyan tüzetesen átvizsgálták, hogy számunkra csekély remény maradt.

Csüggedten utasítottam Vaseket, hogy nézze át a konyhát, jómagam pedig bementem a hálószobába.

Leültem a kirabolt íróasztalhoz, és lapozgatni kezdtem Josef papírjaiban.

A repedt tükör gépírásos példányát csak futólag néztem át, aztán félretettem.

Az alatta tornyosuló papírhalmazból előhúztam egy irattartót, amelyen kalligrafikus írással a következő áll: ELBESZÉLÉSEK.

Kinyitottam és átlapoztam. Az elbeszélések többségét ismertem még abból az időből, amikor Pepiknek ötleteket szállítottam. *A repedt tükör* kiadása után közülük kettő vagy három meg is jelent. A többi arra várt, hogy Josef még csiszoljon rajtuk, vagy a szerkesztők engedékenyebbekké váljanak. Rádöbbentem, hogy most már csak az engedékenység marad.

A hátam mögött nyílt az ajtó, és belépett Vasek Charvát.

– A konyhában semmi – jelentette bosszúsan.

– Ezt gyorsan lezavartad.

– Két óra van – figyelmeztetett. – Szeretnék már enni is valamit. Ha jól hallottam, be kell még tapasztanod a házon az összes lyukat.

– Igaz. Itt a plasztilin, eredj és csináld meg. De rendesen. Ezen sok múlik.

Vasek dörmögött valamit, és eltűnt. Az, hogy feltűnés nélkül biztosítsuk a házikó összes nyílásait, Holy ötlete volt. Nyilván meg volt győződve arról, hogy a tettesek visszatérnek. Az ajtón meg az ablakokon virító pecséteinket nem lesz merszük feltörni. Marad azonban elég nyílás, amelyen behatolhatnak. Ezeket kellett belülről észrevétlenül biztosítani – az ablaktok és az ablakkeret közé kifeszített hajszállal.

Elnéztem az előttem tornyosuló papírhalmazt. Vaseknek igaza van – itt nem találunk semmit. Tekintetem egy pillanatra megakadt két, odébb heverő csomagon. Az ismerős formátum és a barna

csomagolás elárulta, hogy írógéppapír van benne. Felvettem az egyiket. *Bankpostapapír – 500 db.* A feliraton cégjelzéses ragasztószalag.

Visszadobtam a csomagot a padlóra. Ahogy leesett, nekiütközött a másiknak, megpenderítette, és láthatóvá tette az azonos feliratot. A ragasztószalagról azonban hiányzott a cégjelzés.

– Mirek! Megnéznél itt valamit? – hallottam Vasek hangját.

– Hol vagy?

– A padláson.

Felmásztam a létrán. Vasek eltakarta testével a kis ablakot.

– Mi van?

– Gyere, nézd meg – világította meg az utat. Négykézláb elbotorkáltam az ablakig.

– Itt – mutatta Vasek a zseblámpával.

– Szép – dicsértem meg a kifeszített hajszálat. – Szinte nem is látni.

– Ugye? Olyan, mintha már régóta itt volna. És itt is volt. Ugyanis nem én ragasztottam oda. Olyasvalaki feszítette ki, akinek hasonló aggályai voltak, mint nekünk.

34

Átvizsgáltuk a házat, és hajszál-csapdát minden nyíláson találtunk.

Ki állította föl őket? Pepik? Ezek szerint várta azokat, akik fenekestül felforgatták a házát? De hogyan jutottak be a házba, amikor a csapdák érintetlenek? Kulcsuk volt talán?

Temérdek kérdés, ám válasz semmi. Vagy talán mégis? A szakértő megállapíthatja, hogy ezek a hajszálak Kilián hajszálai-e. Ezért néhányat magunkhoz vettünk.

– Ez azért már valami – indult Vasek kifelé.

– Egy pillanat! – Eszembe jutott a két csomag géppapír. – Amikor lekiabáltál, éppen valami furcsaságra bukkantam... – s visszafordultam a hálószobába.

Felemeltem a csomagot, amely cégjelzés nélküli szalaggal volt átragasztva. Tapintásra is más volt, mint az, amit az imént tartottam a kezemben. A ragasztószalag vége sem volt elvágva, hanem felszakították. A biztonság kedvéért a másik csomagot is felvettem. A különbség nyilvánvaló volt.

– Nézd meg magad is – adtam oda a két csomagot Vaseknek.

– Ezt már valaki felbontotta – mondta.

– És újra leragasztotta?

– Nyisd már ki!

Feltéptem a borítót, és kiszedtem egy köteg tiszta, ropogós papírlapot. Azaz két köteget – felülről és alulról. Közöttük pedig ott lapult a harmadik: vékony nyaláb átütő papír.

Kivettem a két köteg közül, és döbbenten meredtem a gépelt oldalakra.

– A szentségét, mutasd! – kapta ki Vasek a kezemből a kéziratot. Együtt futottunk végig a sorokon:

...és továbbszáguldott a sarjerdőben.

Balról meghallotta a fékező autót. Fokozta az iramot. A gépkocsi megállt, és a sötétségbe belehasított a fényszórója. Ondrej a földre vetette magát, a száraz avar közé.

Az autónál kutya ugatott.

A pokolba, hol van Mojmír?

Ez igen, ismertem el, ez zaftos szöveg! E néhány mondathoz képest *A repedt tükör* híg leves volt csupán.

Nem kis erőfeszítésembe került, hogy abbahagyjam az olvasást.

Az oldal száma 103 volt. Meg akartam nézni az utolsót is, de Vasek megfogta a kezem.

– Várj! Még nem olvastam végig!

– Én sem. Csak nem fogunk bele most egy krimibe? A közepétől olvassuk.

– Akkor is izgalmas.

– De hol az eleje?

Az eleje hiányzott. Gondosan átlapoztuk a csomag maradékát, felbontottuk a másikat is, de a krimi elejét nem találtuk. Egy kéziratot tartottunk a kezünkben a 103-tól a 225. oldalig. Semmi többet.

Vasek, fittyet hányva a bűnügyi regény helyes olvasási szabályának, nekilátott az utolsó oldalnak.

– Öregem, a vége sincs meg – közölte kisvártatva csalódottan. – Figyeld. *Honza, hangzott fel a háta mögött az ismerős hang. Ondrej megfordult. A küszöbön, kezében nekiszegezett pisztollyal, Madlenka állt.*

– Hm. Ez valóban nem úgy hangzik, mintha a vége volna – ismertem el. – De nem lehet már messze.

– Hogyhogy?

– Ondrej nyilván a főhős. És ha a főhősre pisztolyt fognak, a krimi vége már nem várathat magára sokáig.

– Aha. Ez a Madlenka alighanem szép kis dög lehet – vélekedett Vasek Charvát, és kisfiúsán elmosolyodott. – Tudod-e, hogy már előre örülök? Első ízben fogok munkaidőben bűnügyi regényt olvasni.

35

Amikor diadalittasan visszamentünk az őrszobára, sikerünk senkit sem érdekelt.

Jelenlegi főnökünket legalábbis biztosan nem. Kadlec felügyelő fel-alá sétált a helyiségben, és hangosan diktált. Milan Perner olyan buzgalommal írt, hogy beleizzadt. Volek őrmester valamiféle lajstromok fölött ült, és figyelmesen hallgatott.

– Azonnal, fiúk – fogadott bennünket Standa szórakozottan. – Nem szeretném elveszíteni a fonalat.

Csendesen leültünk.

– Hol hagytam abba? – tudakolta Standa. Milán felolvasta az utolsó mondatot.

– Igen. A feljegyzett tanúvallomásokat tehát inkább úgy kell értelmeznünk, hogy az utolsó két hét folyamán Kiliánt a községben senki nem látta. Távozása pusztán a felsorolt tényekből levont következtetés. Új bekezdés.

Milan Perner elfújta homlokáról a haját. Standa folytatta:

– Ugyanakkor ki kell zárnunk, hogy Kilián e két hét alatt egyszerűen csak a házat nem hagyta el, és a feltevés a távozásáról emiatt keletkezett. A tanúk akiket az... melyik pont alatt szerepelnek? – fordult Standa az őrmesterhez.

– Az *E* pont alatt – mondta Volek őrmester bizonytalanul.

Standa elgondolkozott. – Igen, *E.* Tehát a tanúk, akiket a melléklet az *E* pont alatt sorol fel, felkeresték e tizennégy nap folyamán Kiliánt, de egyszer sem találták otthon. A ház zárva volt. Néhányan, így például Cibulka doktor, többször is próbálkoztak. Tanúvallomásukból arra lehet következtetni, hogy Kilián szeptember legelején hagyta el a községet. Az első eredménytelen látogatás mikor is volt?

– Szeptember harmadikán – mondta az őrmester, és Milan feljegyezte a dátumot.

– Mint ismeretes, Kilián háza a Morínához vezető út mentén áll. Javaslom tehát, hogy a nyomozást terjesszük ki arra a községre is. Fölöttébb valószínű, hogy onnan érkezett a gépkocsi, melyet a tanúk a ház előtt láttak.

Miln új papírlapot vett elő.

– A negyedik – bökte ki szemrehányóan.

– Nagyon helyes! Hadd lássa Holy, mennyi munka vár még ránk – jegyezte meg Standa.

Ez volt hát Kadlec buzgóságának valódi oka. Ha majd holnap reggel a főfelügyelő elé terjeszti a jelentést, Holynak mindenkit a rendelkezésére kell bocsátani, akit csak kíván.

– Feltételezhető – emelte fel Standa a hangját, és Miln sóhajtva folytatta az írást –, hogy ugyanezen, az úton, Morína községen át hagyta el Kilián a házat. Új bekezdés, utolsó mondat. A tanúkat, kiknek vallomását javaslom a jegyzőkönyvbe foglalni, a csoport vezetőjével folytatott tanácskozás után fogom írásban megnevezni.

– Ezzel megvolnánk – fújta ki magát Kadlec. – Ti mit végeztetek? Találtatok valamit?

Röviden beszámoltunk a felfedezéseinkről. A ház nyílásaira kifeszített csapdák nem keltettek különösebb érdeklődést. Ám a bűnügyi regény töredéke annál inkább.

– Elolvastátok? – lapozott bele Standa a kéziratba.

– Ugyan mikor, kérlek?

Volek őrmester az ablakhoz ment.

– Jönnek már, felügyelő úr – mondta szorongva.

– Akkor lesz olyan kedves...

Az őrmester bólintott, feltette a sapkáját, és kiment.

– Kiről van szó?

– Volková kisasszonyról. Beszélni akarok vele, de természetesen nem az apuka jelenlétében. És Voleknek ez nem tetszik.

Az ablakból figyeltük őket. Volek kiment az útra. Szemben vele emberek jöttek a vonattól. Az őrmester viszonozta a köszönésüket. Aztán odament egy csapat lányhoz. Egyikükkel néhány szót váltott. A lány az őrszoba ablakára emelte a tekintetét.

– Csinos – jegyezte meg Vasek. – Hol dolgozik?

– Tanítónő Trebánban. Kopogtattak az ajtón.

– Tessék! – szólt ki Kadlec.

36

Helna Volkovát húszévesnek se nézte volna az ember. Egyszerű, sötétkék zsorzsettruhát viselt, amit fehér pikégallér díszített.

Gyászruhának éppúgy megtette volna, mint tanítónői öltözetnek. A lány félénken köszönt.

Standa viszonozta a köszönését, és beljebb invitálta. Helna Volková belépett az alacsony korlátba illesztett ajtócskán. A mód, ahogyan kinyitotta, arról tanúskodott, hogy otthonosan mozog a rendőrőrsön. Ennek ellenére riadtnak látszott. Standa udvariasan székkel kínálta. Szó nélkül leült, és lejjebb húzta térdén a szoknyát. Szinte éreztem, milyen idegesen várja az első kérdést.

– Remélem, nem fél tőlünk – mosolygott rá Standa. – Nincs rá oka. A bűnügyi rendőrségtől vagyunk, és vőlegénye halálának a körülményeit vizsgáljuk. A nevem Kadlec, ez itt pedig Mirek Hirs, Kilián barátja. A másik két urat be sem mutatom, mert mindjárt elmennek. Hálásak lennénk, ha ajánlana nekik egy éttermet, ahol ebben a kései órában kapnának valami harapnivalót. Vasek és Milan megkönnyebbülve felállt.

– A Váralja fogadó – suttogta Volková kisasszony. – Ott egész nap főznek.

Amikor magunkra maradtunk, Standa folytatta.

– Ma csupán elbeszélgetnénk magával egy kicsit. Mikor látta utoljára a vőlegényét?

Volková kisasszonynak megremegett az ajka. Minden jel arra vallott, hogy sírva fakad. Sírás helyett azonban az ajkak megnyíltak, és a lány küszködve megszólalt:

– Kilián úr nem volt a vőlegényem.

– Értem. Manapság az efféle formalitás fölösleges. Egyszerűen össze akartak házasodni.

Az ajkak újra megremegtek.

– Nem akartunk.

Standa egy csöppet kiesett a szerepéből.

– Hogyhogy? Hiszen az édesapja...

– Papa erről még nem tudott. Szakítottunk.

– Mikor?

– Most, a nyár végén. Augusztusban.

– Elárulhatná, hogy miért? – Standa ismét rátalált a megértő nagybácsi hangjára.

A lány hallgatott. Barna szemét lassan elöntötték a könnyek.

– Rájöttünk, hogy nem vagyunk egymáshoz valók.

– Miért? Mi történt?

A lány fölvetette a fejét.

– Josef megváltozott. Egyre kevesebb időt szakított rám. Percenként eltűnt. Amikor megkérdeztem, hol volt, nem adott értelmes választ. Mindent a bűnügyi regényre fogott, amit éppen írt. Hogy anyagot keres hozzá! Ugyanakkor képtelen volt előre megmondani, mikor fogja keresni az anyagot. – Volková kisasszony legyintett. – Egyszerűen nem volt az egésznek értelme.

– Mikor kezdett el megváltozni?

– Nem egyik napról a másikra. Augusztus végén, szeptember elején. Talán, mert...

– Nos? – buzdította Standa. Volková kisasszony elpirult.

– Ennek egyéb oka is lehetett. Amikor meg akart hódítani... egyszerűen másmilyen volt. Aztán, hogy megkapott... hiszen tudják. Mindegyik férfi ilyen, hát nem?

– Talán mégse mindegyik – tiltakoztam. – Meglehet, valóban gondjai voltak. Végül is meggyilkolták.

A lány vonakodva bólintott.

– Tudom, maga a barátja. De miért nem beszélt nekem a gondjairól? Miért hazudott olyan ostobán?

– Valamikor nyáron itt lezuhant egy ember a szikláról – ragadta meg a gyeplőt újból Standa. – Ezt az esetet állítólag Kilián fel akarta használni a bűnügyi regényében. Beszélt erről magának?

– Gyakran. Emiatt volt hajlandó megismerkedni a papával is. Josefet szörnyen bosszantotta, hogy nem volt itt, amikor az eset történt. Azt mondta, biztosan talált volna bizonyítékot arra, hogy

Tesar urat meggyilkolták. Papa értelmesen elmagyarázta neki, hogy ostobaságokat beszél.

– Vitatkoztak?

Heléna Volková elgondolkozott.

– Persze, vitatkoztak, de amúgy barátian. Főleg papa, ő jobbára mulatott Josefen.

– És maga? Kinek a pártjára állt?

– Szerencsére nem kellett színt vallanom. Egyikük sem igényelte. Josefnek amolyan krimiötletei voltak, ahogy papa mondta, mint az a rizike vagy a tirolikalap, és papa szépen sorra megdöntötte őket. Öröm volt hallgatni a szócsatáikat.

– Mi volt azzal a *tirolikalap*pal? - szóltam közbe.

– Ugyan. Az öreg Tesa egy ősrégi tirolikalapot hordott. Az emberek megszólták érte, de ő azt mondta, hogy világéletében ezt a kalapot viselte, jóval előbb, mint Henlein meg Frank, s hogy két ilyen disznó fasiszta miatt ő bizony nem fogja eldobni. Egy lépést sem tett a kalap nélkül. A kalap aztán eltűnt.

– Hogyhogy eltűnt?

– Amikor holtan találták Tesa urat, hajadonfőtt volt. Önmagában ebben semmi különös nincs. A zuhanás közben a kalap lerepülhetett a fejéről. Csakhogy később sem találták meg, s Pepik ezt további bizonyítéknak tartotta.

– Hogyan szerzett egyáltalán tudomást a tirolikalapról?

– A jegyzőkönyvekből. Papa kölcsönadta neki. Később alighanem megbánta, mert Josef elrohant az ötleteivel Berounba, és papát még meg is szidták. De igazából nem haragudott nagyon, értékelni tudta, mi mindent olvasott ki Josef a jegyzőkönyvekből. Azokban ugyanis nem esett említés a tirolikalapról, csak az ingóságok jegyzékét meg a Tesar úrnál talált holmikat tartalmazták.

– Hogyan magyarázta meg az apja Kiliánnak a kalap eltűnését?

– Egyszerűen. Ne feledjék, hogy azt a tökfödőt csak azután kezdték keresni, hogy Josef felhívta rá a figyelmet. Akkor már több

mint egy hét telt el Tesar úr halála óta. Ezalatt a kalapot nyilván valaki megtalálta és megtartotta magának. Tesar úrnak valóságos jelvénygyűjteménye volt a kalapján, s azt nem egy itteni gyűjtő irigyelte tőle.

A nyitott ablakon át kintről ismerős, asztmás sípolás hatolt be. Hitetlenkedve pillantottam az órámra, majd az utcára. Ha a fülemnek nem hittem, a szememnek hinnem kellett: az őrszoba előtt a rendőrség hortyogója fékezett. Pedig még négy óra sem volt.

Vávra úr észrevett, beszólt az ablakon.

– Pakoljanak össze és indulunk. Holy főfelügyelő még ma beszélni akar magukkal.

37

Türelmetlen kíváncsiságtól égve száguldottunk Prága felé. Még Standa is, akit pedig semmi sem hozott ki egykönnyen a sodrából, faggatni kezdte a sofőrt, miről van szó. Vávra úr azonban csak a vállát vonogatta, és megismételte Holy üzenetét. Többet ő sem tudott. Mint az áradat, úgy zúdultunk be az üres cselédszobába, és Standa Kadlec rohant a főfelügyelőért.

A következő pillanatban már a szobában voltak.

Holy főfelügyelő végigjártatta tekintetét feszült ábrázatunkon.

– Attól tartok, félreértés történt. Nem tudok szolgálni semmiféle szenzációs leleplezéssel. Csak éppen érdekelt, mit végeztek, és a hortyogó szabad volt. Amennyiben tehát csalódást okoztam, elnézést kérek. Maguk, remélem, nem okoznak csalódást.

Kadlec felügyelő, immár újra szokásos pókerarcával, elővette a zsebéből a jelentést. Megjegyezte, hogy két párba álltunk. Hirs és Charvát segédfelügyelő átkutatta Kilián házát. Őmaga Perner gyakornokkal előzetesen kihallgatta Karlstejn község néhány lakosát. Az eredményről írásbeli jelentést is készítettek.

– Írásbeli jelentést? – ismételte a főfelügyelő hitetlenkedve. Megértettem ámulatát. Kicsikarni belőlünk néhány sort még egy-egy eset lezárása után sem volt kis dolog, s e tekintetben Standa bizonyult a legkeményebb diónak. S most hirtelen, felkérés nélkül, az eset kellős közepén előáll a kész jelentéssel. – Miért, ha szabad kérdeznem?

– Felelősséget érzek. Négyesben nem oldjuk meg az esetet. Ezért írásban is bátorkodtam felhívni a figyelmet a nyomozás kiterjedt voltára.

– Értem – mosolyodott el Holy. – Akkor hát felolvasná nekem, mit állapítottak meg?

Amit megállapítottak, nem volt kevés.

Josef Kilián már a háború előtt is a nagybátyjánál meg a nagynénjénél töltötte a nyarait. A háború alatt meghalt a nagybácsi, tavaly ősszel a nagynéni. Mint egyetlen hozzátartozó, Kilián örökölte az ingatlant.

Tavasszal időnként leruccant a házba, hozzávetőleg május óta tartósan beköltözött. Az emberek őslakosként fogadták maguk közé. Foglalkozása – nem titkolta, hogy könyveket ír – mérsékelt érdeklődést keltett.

Nem sokan látogatták. Egyszer, június közepén, egy középkorú asszony hívta fel magára a község figyelmét, a leírás szerint: Mourová asszony. Kilián háza felől érdeklődött mindenkitől, akivel csak találkozott.

Különben látszólag senki. Akadtak azonban tanúk, akik egy nagy gépkocsit láttak a ház előtt, és a házból hangos beszéd zaja szűrődött ki.

A tanúvallomások eltérőek.

Néhány tanú szerint az autó cseh gyártmányú volt, a leírásból ítélve alighanem Skoda-Superb, mások meg vannak győződve arról, hogy a szóban forgó gépkocsi külföldi márka. Nem zárhatjuk ki, hogy mindkét csoportnak igaza van – Kiliánnak több olyan látogatója is

lehetett, aki gépkocsin érkezett. Pontos időpontot a tanúvallomások alapján, sajnos, nem tudtunk megállapítani. Nyilván hétköznapról – vagy napokról – van szó, a hét derekán. Júliustól szeptemberig. Mindkét csoport megegyezett abban, hogy az autónak prágai rendszáma volt. Figyelemre méltó, hogy a kocsi nem hajtott át a községen. Következetesen Morina felől érkezett, és ugyanazon az úton távozott.

Júliusban a Szerbiába vivő országútra zuhant egy szikláról Alois Tesar, hatvanhárom esztendős nyugdíjas, karlstejni lakos. Annak idején idegenvezetőként dolgozott a várban, és szombatonként, vasárnaponként meg a nyári főszezonban nyugdíjasként is kisegített.

Kilián a fejébe vette, hogy nem véletlen balesetről van szó, hanem gyilkosságról. Fűt-fát igyekezett meggyőzni igazáról, kezdve a berouni járási kapitányság parancsnokától a kocsmában söröző asztalszomszédokig. Nem volt sikere. A szomszédok kinevették, Svach százados nem volt hajlandó a nyomozás újrafelvételére. Az elkeseredett Kilián visszahúzódott a házába, és tüntetőleg korlátozta érintkezését a környezetével.

Így telt el az augusztus. A tanúk mindössze egy látogatóra emlékeznek, az illető minden valószínűség szerint Stehlík úr volt, Mourová asszony közvetítője.

Mintegy tizennégy nappal a gyilkosság előtt Josef Kilián eltűnt a házból.

Miközben Standa olvasott, Holy időnként feljegyzett valamit. Amikor befejezte, azt vártam, hogy a főfelügyelő kérdésekkel rukkol elő. Ehelyett felénk fordult:

– Hát maguk?

Röviden elmondtam, mit fedeztünk föl Vasek Charváttal. Ellentétben Standa Kadleccel Holyt mindenekelőtt a régi csapdák érdekelték. Átvette a borítékot a két eltávolított hajszállal. Kis híján megdicsért bennünket érte.

Ezzel szemben a kéziratot csak szórakozottan átlapozta: – Elolvasta?

– Még nem.

– Hm. Akkor egyelőre magamnál tartom. Ugyanis az eset iránt váratlanul maga a rendőrigazgató úr is érdeklődik. Legalább megmutathatom neki, hogy nem lopjuk a napot.

– Mikor kapok erősítést? – szegezte neki a kérdést Standa.

– Azt, sajnos, nem tudom. Blahos felügyelő csoportja más feladatot kapott. Kisegítés. Tiltakoztam, és emlékeztettem őket mindarra, amit maga az imént felsorolt, de nem jártam sikerrel. A rendőrigazgató úr meg van győződve arról, hogy magunk is boldogulunk. Javasolja, hogy összpontosítsuk figyelmünket mindenekelőtt a gyilkosság színhelyére. Ez éppenséggel nem egyezik a véleményemmel, de mindannyiunknak engedelmeskednünk kell. Hiszem, hogy azzal, amit eddig összeszedtek, meggyőzöm az ellenkezőjéről. Mindenesetre holnap a Malá Stranára kell menniük.

– És ott mit csináljunk? – szólalt meg Standa ingerülten. – Az előzetes kihallgatásokat a házban már lezártuk. Morínában pedig még nem voltunk. Holott onnan jöttek Kiliánhoz a titokzatos látogatók.

– Egyetértek magával – mondta Holy. – De egyelőre csak egyet tehetünk: engedelmeskedünk. Mit szólna hozzá, ha megfosztanám még egy emberétől?

– Minek?

– Hogy engedelmeskedjünk s ugyanakkor ne veszítsük el a kapcsolatot.

– Egy ember az előzetes kihallgatásoknál semmire se megy. Kettőre van szükség – a tanúság miatt.

– Na, és én? – vigyorodott el Holy. – Én suviksz vagyok? Nem is bánnám, ha egyszer megint megpróbálhatnám.

– Hm – mosolyodott el Standa. – És kit akar magával vinni?

– Hát ez is kérdés? Azt, aki ebbe a slamasztikába belerángatott. Mirek Hirset!

38

Reggel találkoztunk a pályaudvaron, és a személyvonattal elindultunk Karlstejnbe. Holynak ragyogó kedve volt.

– Kíváncsi vagyok, milyen arcot vág majd a rendőrigazgató úr, amikor elébe teszem az útijelentést, hogy aláírja – s ujjongott, mint egy gyerek.

– Előfordult már magával ilyesmi? – kérdeztem.

– Hogy beleszóltak volna a nyomozásomba? Ilyen módon soha és senki – még kezdő koromban sem. Képtelen vagyok magyarázatot találni rá. Hiszen jó néhány éve ismerem a nagyfőnököt. Sebaj, délután majd meglátjuk! – hessentette el a gondokat. – Hogy el ne felejtsem. Elolvastam azt a kéziratot. Minden tiszteletem a halott barátjáé, de amit összeírt, iszonyatos fércmű. Kétlem, hogy ki tud majd belőle hámozni valami értelmeset.

– Akkor viszont miért dugdosta annyira Josef?

– Sejtelmem sincs róla. Tudja, be kell vallanom valamit. Ha Kiliánt nem gyilkolták volna meg, a fejemet teszem rá, hogy az egész csak hecc, amibe maguk ketten akartak bennünket beugratni.

– A rendőrigazgató úrral együtt?

– Vele együtt – vigyorgott Holy. – Vegyük csak azokat a csapdákat. Ha egyedül talált volna rájuk, nem hiszem el. Ugyan ki biztosítja ilyen módszerrel a házát, mondja meg őszintén?

– Megkapta már a laboratóriumi eredményeket?

A főfelügyelő elpirult, mint egy szüzlány.

– Most aztán tetten ért. Nem kaptam meg, elnézést kérek. Úgy látszik, valóban szükségem van arra, hogy kézen fogva vezessenek, ha ilyen ostobaságokat beszélek.

Őszinte kétségbeesés tükröződött az arcán.

– De hiszen mindannyian ezt gondoljuk – vigasztaltam. – Ki más feszíthette ki azokat a hajszálakat, mint Kilián?

A vonat a Berounka-patak mentén zakatolt a töltésen.

– Hát nem borzasztó? – mutatott Holy a kiszáradt mederre. – Nem emlékszem ilyen afrikai forróságra... – nézett komoran a kék égboltra.

– A következő állomáson leszállunk – figyelmeztettem. – Mi lesz a műsor?

– Amit Kadlec felügyelő tervezett. Elmegyünk Morínába, és kérdezősködünk. Utána maga befejezhetné a tegnapi beszélgetést Volková kisasszonnyal, én pedig, ha marad rá időm, elugrom Berounba, és eldiskurálok Svach századossal. – Este, úgy hat óra körül, találkozó a cselédszobánkban. Reméljük, hogy a tilalmat addigra már visszavonják.

A vonat fékezett, előtűnt az állomás épülete. Leszálltunk. A peron hemzsegett a prágai vonatra váró iskolásoktól. Elindultunk a kijárat felé.

– Egy pillanat – mondta Holy, és eltűnt a vécé ajtaja mögött.

Leültem egy padra. Utasok haladtak el előttem, akik ugyanazzal a vonattal érkeztek, mint mi. Amikor az utolsó utas is eltűnt, megjelent Holy.

– Látta?

– Kit?

– Ismeri Ráb felügyelőt?

– Nem.

– Ja úgy! A mi vonatunkról szállt le.

– Gondolja, hogy követi magát? – kérdeztem hitetlenkedve.

– Azt biztosan nem. De mit keres itt? Hiszen vagyon elleni bűntettekkel foglalkozik.

– Isten tudja, kit látott.

– Minden lehetséges – ismerte el Holy. – Amint hazaérek, felhívom, és megkérdezem tőle.

39

Morínában szerencsénk volt. Holy körülvizslatta a falut, és tévedhetetlen biztonsággal bekopogott az egyik paraszthház ajtaján.

A küszöbön Bares néni, egy fürge, hatvan körüli anyóka jelent meg.

Merő élvezet volt figyelni Holyt, amikor ki hallgatott valakit. Bares néni esetében ment minden, mint a karikacsapás. Az anyókának sasszeme volt, és egész nap alig akadt dolga. A gidres-gödrös mezei úton imbolygó luxusautó nem kerülhette el a figyelmét. Az utóbbi időben a kocsi gyakran járt erre – olykor hetente kétszer is. Az utóbbi időt Bares néni két-három hónapban határozta meg. Legalább két hónapban.

Amikor először látta az autót, Bares néni figyelmeztetni akarta a vezetőt, hogy az országúton sokkal kényelmesebben éri el Karlstejnt, de az csak beletaposott a gázba. Az anyóka az utasok számára is emlékezett. Odafelé általában csak a sofőr ült az autóban, vissza már kettesben jöttek.

– Megismerné őket? Bares néni felvonta a vállát.

A főfelügyelő egy sorozat fényképet vett elő.

– Talán valaki ezek közül? Bares néni feltette a pápaszemét.

– Ő az – mutatott határozottan Josef Kilián fényképére. – Ő volt az utas.

Az autó meghatározása már keményebb diónak bizonyult. Fekete, nagy, elegáns. Prágai rendszám. De Holy ezzel is beérte.

– Legközelebb hozunk fényképeket. Azokról talán felismeri a kocsit. Így is nagyon sokat segített nekünk – hálálkodott, és azzal elbúcsúztunk.

– Tulajdonképpen hálásnak kellene lennem a nagyfőnöknek – jegyezte meg, amikor a Morína-patak mentén visszabaktattunk az állomásra. – Ugyan mikor jutok én ki a természetbe?

– Annak az autónak valahol meg is kellett fordulnia – szólalt meg kisvártatva. – Kár, hogy a föld olyan, mintha ledöngölték volna.

Ha megtalálnánk a keréknyomokat, egykettőre azonosíthatnánk.

Ekkora szerencsénk azonban nem volt. A hely, ahol a kocsi feltehetőleg megfordult, mindjárt a Kilián háza utáni kanyarban volt. De a kiszáradt talajon egy tank se hagyta volna ott a nyomát.

A ház előtt megálltunk.

– Benézzek? – ajánlkoztam. Holy nemet intett.

– Erre most nincs időnk. De emlékeztesse az őrmestert, hogy az épületet az oltalmára bíztam. Naponta legalább kétszer nézzen el ide.

– Nem emlékeztetné őt erre személyesen?

– Nincs rá időm – vette elő Holy a menetrendet. – Negyed óra múlva indul a vonatom. A magáé tíz perccel később.

Felgyorsította lépteit.

– Nem megy ki a fejemből Volek megjegyzése, amit a lányára váró szégyenről tett. Különös reakció arra a hírre, hogy leendő vejét meggyilkolták. Vajon csak az esküvőre gondolt?

– Mi másra?

Holy az arcomat fürkészte.

– Igaz, maga nőtlen, de azért nem túlozza el kissé az ártatlanságát? Amire gondolok, az előbb is be szokott következni.

– Nem, nem terhes – ráztam meg a fejemet. – Hiszen ő maga mondta, hogy szakított Joseffel.

A főfelügyelő megvonta a vállát.

– Lehetséges. De fogadok magával, hogy emögött biztosan lesz még valami.

40

Karlstejntől Trebánig vonaton utazni esztelenség. Mire az ember az állomásra ér, gyalogszerrel az országúton már ott is van. Mindezt

a pénztárban ülő fiatal fickó árulta el nekem, persze, csak azután, hogy megváltottam a jegyet.

Holy főfelügyelő ekkor már Beroun felé tartott, hála a hajrának, amit az utolsó szakaszon kivágtunk. Jegyet már nem tudott váltani. Ha elkapja az ellenőr, az útiszámlája különösen pikáns lesz.

Leültem egy padra, hogy kifújjam magam. Én voltam az egyetlen utas, s ez egy kicsit nyugtalanított. A vonatnak Holy szerint tíz perc múlva kellett volna indulnia.

A fiatal pénztáros kijött, hogy tüzet kérjen.

– Minden pillanatban itt kell lenni a vonatnak – biztosítottam önmagam.

A pénztáros bólintott.

– Csak azért mondom, mert nincs itt senki. Letelepedett mellém.

– Ki volna itt, amikor Trebán a végállomás. Kihez készül?

– Volková kisasszonyhoz – válaszoltam az igazságnak megfelelően.

Erre hosszasan végigmért. Nem szólt semmit.

– Ismeri? – próbálkoztam.

– Hát persze. Ki ne ismerné? – szedelőzködött.

Ez fura megjegyzés volt. Egy köztisztséget betöltő személy lánya, hivatása szerint tanítónő – és ki ne ismerné? Úgy látszik, mi nem ismerjük. Hiába, Holynak jó szimata van!

Szerencsére befutott a vonat, és én végigzötykölődtem azt az egy megállót.

Olyan hőség volt, mint egy gőzfürdőben. Egy asszonyságtól, aki velem együtt szállt le, megkérdeztem, hol az iskola.

– A téren. Szemben az emlékművel. Ha végigmegy ezen az utcán, nem tévedhet el.

Nem tévedtem el. A tér inkább piacra emlékeztetett, és az iskola volt az egyetlen nagyobb épület.

A déli forróságba hirtelen gyerekzsivaj tört be. Hátukra szíjazott táskával iskolások nyargaltak ki a térre, és pillanatok alatt eltűntek a betorkolló utcácskákban.

Az emlékműnél álltam, a hársak árnyékában. Néhány perc múlva kijött Helena Volková. A tegnapi ruhát viselte, és olyan hihetetlenül üdén festett, mintha csak az imént zuhanyozott volna.

Láttam, amint megpróbálta bezárni az iskola kapuját. Nem boldogult a zárral, ezért odamentem, és felajánlottam neki a segítségemet.

– Igazán kedves! – adta oda a kulcsot, amely várkulcsnak is beillett volna. – Ma még az sem sikerült, hogy a zárba illesszem. – Hátravetette sötét, gesztenyeszínű hajfürtjét, és rám pillantott. – Á, maga az?

– Igen – kezdtem birkózni a zárral.– Ha a kulcs nem lett volna ilyen óriási, az első kísérlet után megesküdtem volna, hogy nem illik a zárba.

– Nem kellene ide új zárat szereltetni? – javasoltam, amikor végre sikerült megfordítanom a kulcsot, és meggyőződtem róla, hogy az iskola zárva van.

– Az igazgató úr egy pillanat alatt bezárja – vonogatta a vállát Helena.

– Maga viszont nem. És hogy jön ahhoz...

– Én csak keddenként zárok. S ilyenkor mindig segít nekem valaki.

– Rendben van. De akkor hogy jön ahhoz az, aki segít magának?

– De hiszen nem muszáj segítenie – nevetett föl a lány.

Jobbnak láttam, ha témát változtatok.

– Ma már szabad?

– Igen. Csak éppen éhes vagyok, mint egy farkas.

– Nagyszerű, én is! Meghívhatom ebédre? Úgy nézett rám, mintha most látott volna először.

– Ez is a kötelességéhez tartozik?

– Ez talán csak nem akadály?

– Ahogy gondolja. De figyelmeztetem, hogy nincs nálam élelmiszerjegy.

– Az sem baj – mondtam nagyvonalúan, s magamban gyorsan összeadtam, hány nap van még a hónap végéig. Megállapítottam, hogy sok. És a keményen dolgozó bűnügyisek még nem kapják meg a nehéz testi munkásoknak járó élelmiszerjegyet. – Végül is, délután visszaadhatja – tettem hozzá óvatosan.

– Vigyázat, az bajosan fog menni. A jegyekkel anya gazdálkodik, és biztosan nem tűrné, hogy vendéglőkben ebédeljek. De figyeljen ide! Hadd hívjam meg ebédre én! Hús ugyan nem lesz, csak krumplileves meg szilvásgombóc, de nem fogja megbánni.

41

Volek őrmesternek, amikor meglátott, kikerekedett a szeme. Értesülvén Helenkától, hogy ebédvendég vagyok, a másik végletbe esett, és iparkodott úgy bánni velem, mintha a családhoz tartoznék.

Megtudtam, hogy Volková asszony könyvelő a cementgyárban, és mindig este főzi meg a másnapi ebédet. Mindketten, a lánya meg ő is, kis lábasba teszik az ételt, és a munkahelyükön fölmelegítik. Kivétel a kedd, amikor a lánya délelőtt végez a tanítással; ilyenkor együtt ebédelnek, és Helenka bemutatja, milyen szakácsnő válik majd belőle.

Az utolsó mondat hatására gyorsan visszatértem a szolgálati ügyekre. Átadtam Holy üzenetét, és elmagyaráztam, mit akarok még megtudni Volková kisasszonytól.

Az a gyanúm, hogy jóllehet mindketten becsületesen igyekeztünk, megkönnyebbültünk, amikor ebéd után az őrmester végre elmehetett.

Távozása után Helenka kinyitotta a mosogatóasztalt, és nekilátott az edénynek. Elnéztem formás, lebarnult lábát, és eltartott egy ideig, amíg elszántam magam a kérdésre, hogy segíthetek-e valamit.

– Végre! – emelte Helenka tekintetét a mennyezetre. – Eleget bámészkodott már? Világos, hogy segíthet. Ott a törlőrongy.

Megragadtam a törlőrongyot, és mérgesen nekiláttam a törülgetésnek. Az volt az érzésem, hogy Volková kisasszony kissé túloz. Végtére is legalább tíz évvel idősebb voltam nála, és egy gyilkosság ügyében nyomoztam. Az ilyen embert nem szokás kényszeríteni, hogy edényt törölgessen.

– Akkor hát halljuk – fordult hátra Helenka. – Mit felejtett el megkérdezni?

Adok én neked! – haraptam össze az ajkamat.

– Rengeteg dolgot. Például azt, hogy hol volt pénteken este?

– Ez miért érdekli magát? – seperte nagy robajjal az evőeszközt a mosogatóba.

– Mert pénteken este gyilkolták meg Pepiket – mondtam fagyosan.

Éreztem, hogy megdermed.

– Maga szerint én gyilkoltam meg?

– Egy őrmester lányának nem való ilyen kérdéseket feltenni – próbálkoztam kicsit barátságosabb hangnemmel. – Már otthonról is tudnia kellene, hogy nem rajtunk múlik. Mindenki gyanús, aki Kiliánnal érintkezett.

– Papa is? Ő szintén érintkezett Kiliánnal.

A barátságosabb hangnem korai volt. Vártam, hogy elteljen néhány perc, melyet Helenka négy villa, kés és kanál ádáz súrolásával töltött ki. – Még nem válaszolt a kérdésemre – használtam ki a pillanatot, amikor az evőeszközt ismét a vízbe dobta, és a csörömpölés megszűnt.

– Nem is fogok! Először beszélek az ügyvédemmel.

– A papa nem felelne meg?

– A revnicei Népházban egy bálon – szórta be az evőeszközt a másik mosogatótálba. – Ellenőrizni fogja?

– Természetesen. Hány órakor ért oda, meddig tartózkodott ott, mikor távozott, és hánykor ért haza?

Helenka eltökélten belesüllyesztett két fazekat a piszkos vízbe.

– Nyolckor, a második és a harmadik kérdés azonos, de ám legyen: három óra hosszat, tizenegykor, fél tizenkettő után.

– Látta magát valaki?

– Egy sereg ember. Nevezzem meg őket?

– Egyelőre ne. Majd ha végzek a törülgetéssel, és előveszem a ceruzát meg a noteszt. Hogyan jött haza?

– A huszonhárom nulla nyolcas vonattal. Érkezés Karlstejnbe: huszonhárom húszkor. – A két fazék dübörögve kötött ki az én mosogatótálamban.

Kivettem az egyiket, és akkurátusan törölgetni kezdtem. De hasztalan, mert a törlőrongyot már facsarni lehetett. Eközben Helenka letörölte az asztal szélét, és fölkapta a mosogatótálat, hogy a lefolyóhoz cipelje.

– Várjon – szaladtam utána.

– Már rendben van – sziszegte erőlködve. A víz bugyborékolva folyt le.

– Köszönöm – hajította helyére a mosogatótálat. Kitépte a kezemből a törlőrongyot. – Hiszen ez tiszta loccs. Ezzel már nem töröl meg semmit.

– Mi az, hogy loccs?

– Nem tudom. Anya szokta így mondani. Kérdezze meg tőle, ha majd kihallgatja. Ő is ismerte Kiliánt. – Lerántott a tartóról egy száraz törlőrongyot. – Fogja a noteszt és a ceruzát, én majd lediktálom a tanúkat.

Hirtelen az a megérzésem támadt, hogy Helenka átejtett. Nem tudtam volna megmondani, hogyan, de az érzés ott motoszkált bennem.

A megérzéseket én komolyan veszem. Rögzítik azt, amit az agy nem vett észre. A hamisságot, az őszinteséget, a hangszínt.

Aha!, torpantam meg a zakómnál. Az az utolsó jelenet hamis volt. Amikor olyan hirtelen újra dühbe gurult. Ahogy utasított, hogy vegyem elő a papírt, a hangjában minden düh ellenére megkönnyebbülés csengett. A düh megjátszott volt, a megkönnyebbülés őszinte. Valami sikerült neki. De mi?

A zakóm zsebeiben kutattam. A noteszom a szivarzsebben volt, de időt akartam nyerni.

Miről is beszélgettünk, mielőtt kiöntötte a vizet? A vonatról. Eldarálta a menetrendet. Garantáltan pontosan. S ezután kérdezni akartam tőle valamit. Valamit, ami kapcsolatban volt a hazamenetelével.

Megvan! Azt akartam tőle kérdezni, hogy hazakísérte-e valaki?

42

Elővettem a noteszt, és visszamentem a konyhába.

Elismerően pillantottam a barna szempárba, amely tegnap olyan bájosan elhomályosodott. Ügyes vagy, kislány! Jó lesz rád vigyázni! Hazudni tudsz anélkül, hogy kinyitnád a szádat.

Leültem, és fellapoztam egy üres oldalt.

– Tessék!

– Soroljak föl mindenkit, aki ott látott?

Szemrehányóan felpillantottam.

– Egy őrmester lánya...

– Ezt már hallottam – nyelvelt vissza szemtelenül.

Ezúttal fel voltam készülve. Vigyázz, fel akar bosszantani! – jelezte az agyam.

– Nem – feleltem udvariasan –, megelégszem a fontos tanúkkal. Azokkal, akik jól ismerik magát, és akikkel együtt töltötte az estét. A barátnőivel és táncosaival.

Öt nevet sorolt föl, két fiúét és három lányét.

– Hol laknak?

– Két lány itt, egy Revnicében. Az egyik táncosom trebáni, a másik revnicei.

– Innen egyetlen fiú se volt ott?

– Azt mondta, csak a fontos tanúkat nevezzem meg.

– Igen – bólintottam. – Azokat, akik jól ismerik magát.

– Akkor így rendben van. – A pont a mondat végén végleges volt. Helenka felállt, hogy jelezze: az audiencia véget ért.

Ülve maradtam. Kezdett mulattatni a dolog.

– Én rengeteg kérdésről beszéltem – emlékeztettem szemrehányóan.

– Egyelőre csak egyet tisztáztunk. – Bár ki tudja, tettem hozzá magamban, volt olyan okos a lány, hogy a két legény révén megnevezte azt is, aki hazakísérte? Szerintem nem. Akkor több férfit sorolt volna föl.

– Tessék, kérdezzen! – sürgetett Helenka ingerülten.

– Egy pillanat! Magánál az embernek pokolian vigyáznia kell arra, hogyan kérdez. Ha nem teszem fel a kérdést pontosan, felemásul válaszol.

Elhallgattam, hogy Helenka megszólalhasson. Meg is szólalt. Nyilván meg volt győződve arról, hogy amíg beszél, nem fenyegeti veszély. Ami nem felel meg egészen a valóságnak. Helenka pontosan azt mondta, amit vártam:

– Ezzel azt akarja mondani, hogy hazudok?

– Isten ments, dehogy! – emeltem föl a kezem. – Hogy is magyarázzam meg magának? Talán egy példával. Megkérdezem, mondjuk, hogy van-e fehér szoknyája. Maga azt válaszolja, hogy nincs. Mire kiderül, hogy valaki látta magát fehér szoknyában. Én visszajövök, és kijelentem, hogy maga hazudott nekem. Maga pedig bebizonyítja, hogy nem hazudott, mert a szoknya nem a magáé, hanem az édesanyjáé, s maga csak néhanapján viseli. A helyes kérdés így hangzott volna: visel-e néha fehér szoknyát. Erre azt válaszolná: igen. Ezért kell alaposan megfontolnom minden kérdést.

Nos, a csel vagy nem sikerült, vagy Helenkában nem közönséges színészi tehetség lappangott. Szemrebbenés nélkül hallgatta végig magyarázatomat. Végül felvidulva elmosolyodott:

– Maga túloz. De most már értem. Próbálja meg.

Nem tehettem mást, megismételtem az utolsó kérdést:

– Szokott-e néha fehér szoknyát viselni?

– Ez a kérdés? – nézett rám értetlenül. – Ha igen, akkor szoktam – tette hozzá gyorsan, mint egy diáklány, aki attól tart, hogy a tanár úr ismét leszidja.

Nem vett volna észre Kilián házánál? Kizárt dolog!

– Hol volt szombaton délután három és négy között?

Helena elgondolkozott. Vagy csak úgy tett?

– Trebánban vártam a vonatra.

– Maga szombat délután is tanít?

– Nem. Szombaton délután értekezletem van az igazgató úrral. Legalábbis ő úgy nevezi. Csak második éve tanítok, s az igazgató úr ilyenkor ellenőrzi, hogyan készültem fel a következő hétre.

Melléfogtam volna? Minden jel arra vallott. Kénytelen voltam észrevétlenül retirálni.

– Csak nem kérdezi ki magát?

– Nem. Bemutatom neki az óravázlatokat és az elmúlt hét kiértékelését. Elsősöket és másodikosokat tanítok, összevontan. Az igazgatóé a harmadik meg a negyedik osztály, és azok, akik ötödikben is itt maradtak. Elég alapos a válaszom?

– Igen. Pontosan ilyennek képzeltem – mondtam szigorúan. A visszatérés a bájcsevegéshez egyáltalán nem volt ínyemre.

– Az utolsó kérdésem Kilián detektívregényével kapcsolatos. Egyelőre nem sikerült megtalálnunk a kéziratot. Csak annyit tudunk, hogy dolgozott rajta; sőt, hogy talán be is fejezte. Maga bizonyára olvasta. Legalábbis az elejét. Meg tudná mondani, miről szólt?

Hanem erre oda lett a mosolygás. A lány szemlesütve hallgatott. Jobb kezének ujjaival zsebkendőjét morzsolgatta. Gyűjtötte magában

a bátorságot valamihez. A csend pazarul sűrűsödött. Peregtek a másodpercek.

– Hát ezért figyelmeztetett? – A barna szempár hirtelen olyan lett, mint az űzött vadé.

Nem válaszoltam. Különben is, mit mondhattam volna? Még hogy én figyelmeztettem? Mivel?

– Pepiktől tudja, igaz? – Szünet. – Hiszen a barátja volt. – Helenka szeme ismét megtelt könnyel.

Óvakodtam attól, hogy megmukkanjak.

– Hát nem bánom! – Sarkon fordult, és kiszaladt a konyhából.

Hallottam, ahogy becsap egy ajtót, utána a másikat. Elment? Azt talán mégse.

Ültem és vártam. Nem ment el, reménykedtem. A külső ajtó másképp csapódik. Bement valahová, a házba. Alighanem a szobájába. Most ott fekszik és zokog. Amint megnyugszik, mindent letagad. Nem lett volna szabad elengednem.

Az óra tovább ketyegte a másodperceket. Csakhogy most ellenem. Ülj és várj!, parancsoltam magamra. Most nem tehetsz mást, mint hogy vársz! Vártam tehát. Ajtó csapódott, utána a másik.

Helenka ott állt előttem.

– Tessék, itt van – dobott az asztalra egy zöld mappát.

Felemeltem, kinyitottam. Az első oldal közepén ceruzával írott, rajzolt betűírással a következő állt: ÖVÖN ALULI ÜTÉS. Alatta gépírással: *Josef Kilián.*

Továbblapoztam. A következő üres lapon középütt egy római egyes díszelgett. A szöveg csak a harmadik oldalon kezdődött. A fejezetet *A* betűvel jelölték meg. Átfutottam néhány sort. Aztán fellapoztam az utolsó oldalt. A 102-es szám állt rajta.

– Hogy került ez magához? – szólaltam meg nagy sokára.

– Joseftől kaptam.

– Mikor?

– Nemrég. Már nem jártunk együtt...

– Pontosan mikor? Egy hete? Két hete?

– Valahogy úgy. Csütörtökön múlt egy hete. Az iskolába hozta el. Nem akartam magamnál tartani, de Josef... Olyan különös volt, kérlelt... Végül megsajnáltam.

– Hogy érti azt, hogy *különös* volt?

– Mintha... mintha félt volna.

MÁSODIK RÉSZ

A

Ádám nyurga fiú volt, s éppen harapni készült az almából. Éva alulról, kissé oldalra hajtott fejjel figyelte, a fiú magasabb volt nála.

Éva arcán valamiféle türelmetlen mohóság ült, elégedetlenség a hosszas habozás miatt. Kifelé fordított bal tenyere biztatta a fiút. Idősebbnek látszott Ádámnál. A maga módján az is volt, amennyiben a kort a tapasztalatok mennyiségével mérjük.

Ádám ott állt fölötte, zavartan és fiatalon. Kezében az alma. Tétovázott. És úgy rémlett, tudja, hogy nem állja meg, és megkóstolja az almát. Tudja mindazt, ami ezután következni jog. És már most bánja, hogy engedni fog a kísértésnek.

Elnézett az asszony feje fölött, nyúlánkan mint a fiatal, túlnőtt árpa, és tekintetébe, szomorú tekintetébe bánat ült.

Még habozott.

Még nem harapott az almába.

Még nem.

Tudás – *ez volt a szoborcsoport neve. A csehszlovák művészek első háború utáni kiállításának zsűrije a szobrot a fődíjjal jutalmazta.*

B

Bohdan Smahlík, a Horizont *művészeti rovatvezetője a leendő riport mondatait fogalmazta magában. Hasznos szokása volt ez – rengeteg időt takarított meg vele a szerkesztőségben.*

Göröngyös a művészethez vezető út – gondolta éppen. A felázott ösvény, mely a rokonszenves művész, Ondrej Loukota szobrász műterméhez visz, jól

bizonyítja ezt. Nehéz elhinnünk, hogy éppen itt született a Tudás, e nagyszerű szoborcsoport mely gyöngéd líraiságával és – még valamivel ezt majd később kitalálom – meghódította a látogatók és a zsűri szívét.

Smahlik átugrott egy pocsolyán, és megcsúszott a sárban. A pokolba, micsoda út! Miért nem választott magának ez a bolond egy padlásszobát a Malá Stranán? Oda az ember mindig szívesen elmegy. A mondatok engedelmesen követték a gondolatmenetet: A kis Vlasská utca romantikus környezetében ott lebeg ég és föld között...

Ezzel szemben Ondfej Loukota műterme a jinonicei Walter gyár mögött szinte elsüllyedt a sárban. Olyan volt itt a táj, mint a teremtés napján. A nyirkos földek a végtelenbe nyúltak. A barázdákban hófoltok olvadoztak. A távoli látóhatáron valószerűtlenül meredt az égre a Sanops kockatömbje. A síkság szélén a kolónia viskói sorakoztak. Loukota csűrje, mint egy előretolt őrszem.

A szerkesztő bekopogott. Egyszerű helyiségbe lépünk, fogalmazta magában a mondatot, amely valójában a tehetséges szobrász műterme.

A szerkesztő újra bekopogtatott. Határozottabban. A csűrből neszezést hallott.

– Ki az? – kérdezte egy mély hang.

– Smahlík vagyok, a Horizonttól *– mutatkozott be a szerkesztő.*

– Aha – mondta a hang, és az ajtó kinyílt. A rokonszenves művész arcát hetes borosta borította. Egyébként is elhanyagoltnak látszott. – Lépjen beljebb, kevés a szenem –, mordult a szerkesztőre, és elsimította homlokából a haját.

Smahlíknak nem jutott eszébe alkalmas mondat.

Bement. A csűr csodák csodájára „valójában műterem" volt, sőt, túlságosan is az. – Az istenért, csak nem itt lakik?

– De igen – felelte Loukota, és jelképes kísérletet tett, hogy bevesse az ágyat. Aztán lesöpört egy halom ruhát a székről, és felkínálta a szerkesztőnek. Smahlík tétován leült.

– Hová fog elköltözni?

– Már miért költöznék el?

– Csak nem akar itt maradni? Munkája méltóbb környezetre jogosítja fel.

– Én szeretek itt lenni. Nyugalom van... Vidéki, gondolta a szerkesztő megvetően. Ondrej Loukota robusztus alakja mintha csak összeforrna az anyaggal, amellyel dolgozik, szövegezte magában a riportot. Kifejezésmódjában van valami földközeli...

– Ezt nem jól teszi, barátom – szólalt meg a szerkesztő atyai mosollyal. – A dicsőség nem hullik az égből. Higgyen a tapasztaltabbnak – a dicsőséget ápolni kell, mint a virágot.

– Azt nem nekem találták ki – mondta Loukota.

– Lehet, hogy igaza van – legyintett Smahlík. – A dicsőség szajha, ahhoz szegődik, aki megveti. Csakhogy ide nem sokan fognak a maga kedvéért kijönni. Se újságírók, se megrendelők. Be kell költöznie a központba. Ha akarja, segíthetek. Rengeteg ismerősöm van.

Az ajánlat nem járt a kívánt hatással. A szobrász hallgatott. A szerkesztő lélekben kiegészítette a vidéki *szót a* bárgyú *jelzővel. Aztán örömmel megállapította, hogy ennek köszönhetően az interjút maradéktalanul a saját szája íze szerint írhatja meg. Határozott nézetei voltak a művészetről, és temérdek hallgatag művészre volt szüksége ahhoz, hogy véleményét megoszthassa a nyilvánossággal.*

– Nem fogom kényszeríteni. De ha netán meggondolná magát, csak hívjon fel – mosolyodott el kicsit szokásból, és kicsit azért, mert szellemes paradoxon jutott az eszébe: Ondrej Loukota legkülöncebb vonása az, hogy nem különc.

– De most térjünk a tárgyra – döntött Smahlík. – A maga dicsősége nagyobb, semmint gondolná. Az olvasóink egyre-másra kérdezik, kicsoda maga, s nekünk válaszolnunk kell kérdésükre.

Igen, bólogatott Ondfej, az olvasóknak válaszolni kell. De gyorsan, az isten szerelmére, gyorsan. Még az imént úgy érezte, itt a megfelelő pillanat, hogy befejezze a Barikádharcost *Most már nem volt benne olyan biztos.*

– Először beszéljen valamit magáról – javasolta a szerkesztő.

– Kérem. Nőtlen vagyok, huszonöt éves... A szerkesztő jegyezgetett.

– Iskolái?

– Elemi, gimnázium. A főiskola kapuját becsapták az orrom előtt.

– És most?

– Úgy érzem, most már késő. Ráadásul- nem hiszek a művészeket gyártó iskolákban.

– Egyetértek. Vagy művész valaki, vagy nem az.

– Dehogy, nem így gondoltam... Inkább ellenkezőleg: ezt a gürcölést sehol sem tudják megtanítani.

– Aha- mondta Smahlík. Neki más véleménye volt a művészetről.

– Mióta foglalkozik szobrászkodással?

– Amatőr szinten a gimnázium óta.

– És hivatásosként?

– Hivatásosként még el sem kezdtem. Bocsásson meg – vörösödött el Loukota –, nem ezt akartam mondani.

– Annyi baj legyen. Az ilyen válasz tetszik az embereknek.

– Nekem nem – mondta Ondfej határozottan. – Húzza ki, kérem.

Smahlík jóindulatúan mosolyogva kihúzott néhány szójelet.

– Nem tudom, miről ismerszik meg a profi művész. Talán az eredményről. Ebben az esetben a Tudás *az első profi munkám.*

– Az előbbi válasz szellemesebb volt – jegyezte meg a szerkesztő.

– Milyen értelemben profi?

– Hogy akadt valaki, aki hajlandó volt fizetni érte.

Plebejus, gondolta magában a szerkesztő utálkozva. – Maga eladta a Tudást?

– Nem. De kaptam érte egy díjat. Az is pénz.

– Hát persze. – Ezzel a bugrissal képtelenség beszélgetni.

– Számított rá, hogy nyerni fog?

– Nem. Mindössze tudni akartam, mit fognak szólni hozzá az emberek.

– Értem. Találós kérdést tett fel nekik. Találós kérdést az élet értelméről – filozofált Smahlík.

Ondrej okosabbnak találta, ha nem mond semmit. Ebben a kérdésben már a zsűri döntésének másnapján elveszítette a biztonságát. Örömmel

olvasta a nevét az újságokban. Mindegyikben dicsérték. Csak az indoklások tértek el egymástól.

Megtudta, hogy a bibliai téma ellenére a Tudás *realista alkotás, mely tele van életigenlő optimizmussal. Felvilágosították, hogy a* Tudás *a mindmáig élő és soha ki nem vesző vallás szükségességét bizonyítja. Megdicsérték, hogy a* Tudás *jellegzetesen cseh alkotás. Megállapították, hogy a* Tudás *nem tagadja a francia modern irányzat megtermékenyítő hatását.*

Ez volt az egyetlen olyan állítás, amit biztonsággal cáfolhatott: fogalma sem volt róla, mit csinálnak a francia modernek.

Az első újságírónak, aki felkereste, hogy kifaggassa, megpróbálta elmagyarázni, hogyan is született valójában a szobor. Hogy egy napfényes délelőttön az istennek sem akart sikerülni, amin éppen dolgozott. Erre fogott egy darab agyagot, s formálni kezdett valamit, ami ugyanolyan ujjongó és törékeny, mint a tavaszi nap odakint.

A teljes igazsághoz hozzátartozott még S. asszony meghívása a megnyitóra, ami sejtetni engedte, hogy jóllehet Éva a földkerekség első asszonya volt, ebben az esetben modellről mintázták.

S. asszony eljött a kiállításra, de mert az alkotók neve nem szerepelt a műveken, hogy ne befolyásolja a zsűrit, nem ismerte fel Ondrej szobrát, és lelkendezve dicsért egy nimfacsoportot, abban a szent meggyőződésben, hogy felismerte a szobrász rendkívüli tehetségét. Ondrejt bántotta a dolog, a nimfás szobrot ugyanis csapnivalónak találta, meg aztán azért is, mert úgy látszik, nagyon régen szerethették egymást, ha S. asszonyt a szobra ennyire hidegen hagyta.

Az újságíró türelmetlenül végighallgatta a magyarázatot. Szemlátomást nem érdekelte. Megragadta a szobrász kabátgombját, és buján kacsintott:

– Minek szépítsük a dolgot. Éva már alig bírja kivárni, mikor veszi észre Ádám, hogy egy nő áll előtte, igaz? – és harsányan nevetett.

Most Smahlík tartott neki előadást. Ondrej érezte, hogy mint a vér, úgy folyik el belőle a reggeli ihlet. Ma megint nem végez semmit. Átkozta magát,

hogy nincs bátorsága kidobni a szerkesztőt. Sorsába beletörődve hallgatta szónoklását.

– ...az életnek, az örökké kereső embernek a szimbóluma. Lényegében ez a felelet a kérdésére. A világ elveszett bizonyosságainak keresése. Igazam van?

Ez volt az a pillanat, amikor Ondrej nem bírta tovább.

– Nem – mondta lassan és érthetően. – Sok mindent hallottam már erről a szoborról, de ekkora marhaságot még nem.

– Hogyan? – hápogott Smahlík. – Nem értem...

– Én sem – vágott a szavába Ondrej. – Azért jött, hogy a nézeteim felől érdeklődjön, vagy hogy elmondja a sajátjait? Mindkét esetben pillanatokon belül végzünk. Nekem nincsenek nézeteim, a magáéra pedig nem vagyok kíváncsi.

Így kell ezekkel beszélni, dünnyögte magában felvidulva, amikor Smahlík mögött becsukódott az ajtó.

Aztán, mivel a műteremben sötétedni kezdett, az órájára pillantott. Fél hat! Megint elpocsékolt egy egész délutánt. És nemcsak az. Ha nem szedi a lábát, vacsorája sem lesz.

Kapkodva felvette a vattával bélelt kabátját, belebújt a csizmájába, és nyargalva vágott át a földeken a bolt felé.

Szerencséje volt. Egy lépéssel előbb ért a bolt ajtajához, mint odabent az eladónő a kulccsal.

– Na persze, Loukota úr! – jegyezte meg a nő bosszúsan, és visszament a pult mögé. – Mit adjak?

C

Útban hazafelé Ondrej fogadkozott magában, hogy ez volt az utolsó elpocsékolt napja. Holnap végre munkához lát. Ha újra beállít egy újságíró, könyörtelenül kihajítja. Amint látható, ez nem is olyan nehéz.

A Barikádharcost *félreteszi. Két éve kínlódik vele, s még mindig nem az igazi. Pihentetni kell. Néhány apróságot csinál helyette. Mondjuk kályhacsempét, gyertyatartót, kerámiaszobrot.*

Hiszen ez tiszta őrültség – divatba jött, és nincs mit felkínáljon.

Csúszkálva leért a műteremhez. Mint általában távozáskor, most is elfelejtette bezárni. Belökte az ajtót, letette a sötétben a bevásárlótáskát, emlékezet után odanyúlt a lámpáért meg a petróleumosüvegért. Leemelte az ernyőt, a padlóra lette, lecsavarta az üveg kupakját, s csak ezután gyújtotta meg a gyufát. Fényében betöltötte a petróleumot a harisnya alá, és meggyújtotta. Kékes láng lobbant fel és megnyalta a harisnya fehér rácsozatát.

A maga módján Smahlíknak igaza van. Mennyi időt veszteget el ilyesmivel! Másutt belépne, megcsavarná a villanykapcsolót, és világos lenne. Rádiót is hallgathatna...

A harisnya fehéren felizzott. Ondrej gyorsan megpumpálta a szivatót. Amint a petróleumgőz kiáradt a fúvókán, zúgó hangot adott. Estéinek egyetlen muzsikája. Voltaképpen úgy él itt, akár egy szerzetes.

Visszahelyezte az ernyőt, és a lámpát a kampóra akasztotta. Most pedig, ha nem akar reggelre megfagyni, be kell fűtenie. Befűt, eszik valamit vacsorára, és lefekszik. Hogy micsoda életre kárhoztatta magát!

Ebben a pillanatban kopogtatott valaki.

A vekker fél nyolcat mutatott. Újabb újságíró? Végeredményben most akár fogadhatná is. Csakhogy fél nyolckor nem szoktak újságírók érkezni.

Kinyitotta az ajtót. A sötétségből két férfi lépett elő.

– Jó estét! – köszönt a magasabbik, és kutatva körülnézett. A másik hallgatott.

– Mit óhajtanak?

– Nem szívesen zavarunk, de defektet kaptunk, és megláttuk a világosságot. Mondanom se kell, hogy éppen most nincs nálunk se emelő, se folt, semmi.

– Az nekem sincs – mondta Ondrej –, de ha elindulnak ebben az irányban, eljutnak a faluba. Most jut eszembe, hogy látniuk kellett a fényeit az országútról.

– Nem láttuk. – A férfi belépett a műterembe.

– Az lehetetlen. Csak nem kapcsolták ki az áramot? Hol kaptak defektet?

A férfi, bizonytalanul legyintett. – Maga szobrász?

– Olyasvalami – mosolyodott el kényszeredetten Ondrej.

A férfi gondolkozott egy ideig.

– Nem mutatná meg néhány szobrát? Esetleg vennék valami... kisebb dolgot – sétált be a műterem közepéig. A másik követte.

– Sajnálom, nincs semmim.

– Valóban? Hát az ott micsoda? – mutatott a polcra.

– Tanulmányok.

– Nem eladók?

– Nem hiszem, hogy megvenné őket valaki.

– Esetleg én – mondta lassan a férfi. – Mutassa csak.

Ondrej a polchoz lépett.

– Csak agyagból vannak – magyarázta. – De ha érdekli, akkor azt, amelyiket kiválasztja, kiégettetem – fordult vissza.

Azok ketten vitatkoztak valamin.

– Igazán? – kapott észbe a magasabbik. Keskeny arcára rávetődött a lámpa éles fénye. Pofacsontja és orra árnyékot vetett. Akár egy héja, állapította meg Ondrej szorongva. A látogató a modellek fölé hajolt.

– Mondjuk ezt – mutatott rá közönyösen az egyikre. – Mit ábrázol?

– Ádámot és Évát – felelte Ondrej. A másik férfi körbejárta a műtermet.

– Mennyiért adja? – kérdezte a héja. Elállta Ondrej elől a kilátást.

– Háromért.

– Hát, nem kevés! Ekkora agyagdarabkáért háromezer? De nem bánom, hátha egyszer híres szobrász lesz...

Ondrejnek megroggyant a térde. Ő három százasra gondolt, természetesen. De ha a látogató hajlandó három ezrest adni... Kicsikart magából egy mosolyt.

– Már az vagyok. Ez a szobor első díjat nyert egy kiállításon.

– Valóban? – fordult el a szobortól a látogató közömbösen. – Akkor gratulálok.

A másik fickó, kezében világító zseblámpával a padlón guggolt, és az ágy alá bámult. Még a takarót is elhúzta.

Mit keres ott? kiáltott volna föl a legszívesebben Ondrej. De ez valahogy nem illett a helyzethez. Három ezresért nagyobb garázdálkodást is kibír az ember. Csakhogy ki kezeskedik azért, hogy megkapja a pénzt? Ondrej úgy döntött, hogy kemény üzletfél lesz. – Azonnal fizet? – kérdezte udvariasan.

A férfi megfordult. A lámpa éles fénye elmosta a határt a pupillája és a szivárványhártyája között. A hasonlóság a ragadozómadárral így még kirívóbb volt. Az ajkak keskeny vonala a hajlott csőr alatt enyhe ívbe görbült. Talán mosolygott a héja.

– Előleget. A többit átvételkor. – Már megint úgy állt, hogy Ondrej nem látta tőle a másikat. – Mennyit kér?

Ondfej mély lélegzetet vett.

– Ezret. Kiadásaim lesznek.

A héja bólintott. A szivarzsebébe nyúlt, és elindult az asztal felé. A másik eltűnt a műterem sötétségében. Csak a tárgyról tárgyra ugráló fénynyaláb árulta él jelenlétét. Te jóságos ég, mit keres ez az ember?

– Számolja velem – figyelmeztette Loukotát a héja. A százasok, egyik a másik után lassan szállingóztak az asztal lapjára. – Mikor jöhetek a szoborért?

– Egy hét múlva? – indítványozta Ondrej. Már holnap készen lesz, ha sikerül elcsípnie Mireket a műteremben, és lesz szabad kemencéje. De egy háromezer koronás alkotásnak idő kell.

– Nagyszerű – egyezett bele a látogató –, egy hét múlva eljövök érte. Hogyan jutott ehhez a csűrhöz?

– Örököltem. A Folman fivérek egyik kisegítő műterme volt.

– Maga Folmanéknál dolgozott? – kérdezte a látogató hitetlenkedve.

– Néhány hónapig a protektorátus idején, és most, a háború után, amíg az építész úr meg nem halt. De inkább csak tanultam – mondta Ondrej.

– Hát igen, a Folman fivérek... nagyszerű cég volt – sóhajtott a látogató. – De magának ez a csűr egy kicsit szűk, nem?

– Nagyon is. Szeretnék találni valamit, ami közelebb esik a civilizációhoz.

– Igazán? – meredt rá kérdőn a héja szeme.

Ondrejnek egy pillanatra az a képtelen gondolata támadt, hogy a látogató kihallgatta beszélgetését Smahlíkkal.

A zseblámpás férfi zajtalanul felbukkant a héja mögött, és a vállára tette a kezét. A héja megfordult, s a fickó szégyenkezés nélkül a füléhez hajolt. Valamit súgott a társának. A héja a mennyezetre emelte a tekintetét. Fesztelenül elvette a másiktól a zseblámpát, és visszament a műterem közepére.

– Tényleg – világított a plafonra. – Van itt egy padlás is. Ügyes. Sok minden elfér benne, igaz? Hogy szokott fölmászni?

– Eeeegy székről – dadogta Ondrej. Létrát akart mondani, de a létráját nem látta sehol. – Ritkán megyek föl.

– Hát persze – bólintott a héja. – Ez az ő reszortja – mutatott mosolyogva a társára, mintha holmi mulatságos gyengéjéről beszélne. – Dupla falak, mennyezetek...

– ...ágyak – tette hozzá Ondrej. Csend támadt.

– Igen, ágyak is – hagyta rá a látogató. Szavai fenyegetően hangzottak. – A fészer odakint nyitva van?

Ondrej döbbenten bólintott.

A férfi a válla fölött odaadta a zseblámpát a másiknak. Az szó nélkül átvette, és kiment. Reccsent a fészer ajtaja.

– Akkor hát egy hét múlva – mondta a héja elégedetten.

– Megfeledkezett a defektes autóról.

– Nem feledkeztem meg. – A keskeny ajkak ismét alig észrevehetően felkunkorodtak. – Jó éjszakát!

D

Hál' istennek, lökte be Ondrej a reteszt, elmentek! Ha történetesen meg akarták volna ölni, senki sem hallotta volna a kiáltozását. Szerencsére jól végződött a dolog, jobban, mint várta.

A zsebébe nyúlt, és ujjai a ropogós bankjegypapírhoz értek. Szinte meglepődött ezen. Egyáltalán nem csodálkozott volna, ha a zsebét üresen találja, s az egészet csak álmodta volna. Az a két alak olyan valószerűtlennek tűnt... Vajon mit kerestek?

Vacogni kezdett a hidegtől. A kályha! Be kell fűtenie. Kinyitotta a hamuládát, és kezével kikotorta a hideg hamut. Az ajtó retesze előtt egy pillanatra megtorpant. Ugyan már! Ha meg akarták volna ölni, azonnal megtették volna. Elhúzta a reteszt, és kiment a sötétségbe. A fekete égbolton csillagok ragyogtak. Hajnalban fagyni fog.

A fészerből behozott egy marék aprófát és néhány hasábot. Kevés szene volt, de tűzifája még annál is kevesebb. Összegyűrte az újságpapirost, rászórta az aprófát, utána a hasábokat és öt lapát szenet. Miközben a papírt gyűrte, úgy rémlett neki, mintha valahol megmoccant volna valami. Ugyanez az érzés fogta el, amikor a szenet lapátolta. A harmadik lapáttal még hozzá is koccant a szenesvödörhöz, és ijedtében összerezzent. De a lámpa zúgásán kívül nem hallott semmit.

Begyújtott hát a kályhába, és utána nekilátott a vacsora készítésének. Ahogy szelte a kenyeret, eszébe jutott a létra. Hova lett?

A létra mindig a padlásajtó közelében állt, a falnak támasztva. Ondrej nem emlékezett arra, hogy elvitte volna valahová.

Ki tudja, hogy az a két fickó nem kutatta-e át a műtermet, amíg ő a boltban volt, s hazajövetelével nem zavarta-e meg őket? A gyorsaság, ahogy felbukkantak, erre vallott. Ondrej felkapott egy széket, és a padlásajtó alá állította.

– Ha vár még egy kicsit, magam is lemászom – szólalt meg a feje fölött egy halk hang.

Ondrej tekintete döbbenten meredt a sötétségbe.

– Van ott valaki?

– Igen, én - suttogta a hang. - Vigye el azt a széket, hogy leereszthessem a létrát.

Ondrej engedelmeskedett. A következő pillanatban a fényben fokonként ereszkedni kezdett a létra. Amikor földet ért, Ondrej megigazította és megtámasztotta a lábával.

– Le tud mászni? - Önkéntelenül ö is suttogott.

Fönt neszezés támadt, aztán a fényben megjelent egy barna harisnyás női lábszár. Ondrej, aki nem ismerte ki magát a női lábbelik számozásában, valószerűtlenül picinek találta a cipőt. Kisvártatva feltűnt mellette a másik is, amely egy fokkal lejjebb lépett, felfedvén eközben a feszes lábikrát, és - sajnos - egy tweed szoknya alját. A következő lépésnél már az egész szoknya látszott, aztán egy homokszínű garbó jelent meg, végül pedig egy rövidre nyírt, gesztenyeszínű hajjal borított fel. A fej megfordult, és Ondrej egy bájos, apró leányarcot pillantott meg, amelyen hatalmas, bársonyosan barna szempár ragyogott.

– Köszönöm, derék lovagom – szólalt meg patetikusan a lány kellemes althangján. - Megmentetted az életem. Hogy hívnak? Fele királyságom és a kezem a jutalmad.

Ondrej elkomorodott.

– Milyen jókedve lett egyszerre. Bezzeg amikor azok ketten itt voltak, meg se nyikkant. Mellesleg, ki volt ez a két alak?

– Gyarló nagybátyám és Hókuszpókusz varázsló.

– Ebből elég! Ilyesmihez most nincs hangulatom. Vagy azonnal megmondja, hogy mi történt itt, vagy elmegyünk a rendőrségre, s ott meséli el. Választhat.

– Szerelmetes Jankóm... – folytatta a lány az előző hangnemben.

– Nem vagyok Jankó. A nevem Loukota. Ondrej Loukota. Hát, maga?

– Ondrej? Valóban? Nos, én Madlenka vagyok, és Viktor Dyk nagyon szép mesét írt rólunk: Ondrej és a sárkány. *Olvasta?*

– Úgy látom, indulhatunk. Ha mást nem, a valódi nevét és a címét a rendőrségen kihúzzák magából.

– És mit ér vele? – mosolyodott el Madlenka. Ondrej meghökkent. Valóban, mit? Biztosítom magam, hogy nem veszítem el, hangzott az őszinte válasz. Ondrej szinte megrémült. Hangosan csak ennyit mondott:

– Az embert érdekli, hogyan hívják a tolvajt, aki megpróbálta kifosztani.

A lány megsértődött.

– Igaza van, induljunk!

– Vagy talán nem? – ostromolta Ondrej.

– Odafönt van a kabátom. Lehozza nekem?

– Én Ondrej vagyok, nem pedig Jankó. Parancsoljon! – mutatott a létrára.

A lány szó nélkül fölmászott és eltűnt a sötétségben. Ondrej hallotta, ahogy motoz.

– Kapja el! – kiáltott le kisvártatva, és Ondrejra ráborult egy vízhatlan, háromnegyedes kabát. A bolyhos bélésből a lány testének gyöngyházillata áradt.

Az ágyra dobta a kabátot, és odament a kályhához, hogy a tűzre rakjon. Beszórta a szenesvödör maradékát, és elzárta a kéményhuzatot. Ennek legalább két óráig ki kell tartania.

Hátrapillantott, a lány már felvette a kabátot, és várt. Az ezüstösen bolyhos, feltűrt gallér még apróbbnak mutatta az arcát. Ondrej sarkonfordult és kitárta az ajtót a hideg éjszakába.

– Nem oltja el a lámpát?

– Nem. Hátha újabb meglepetés vár rám, amint visszajövök. Az ilyesmit jobb világosságban fogadni.

– A legokosabb, ha bezárja az ajtót – jegyezte meg a lány.

– Persze – vette elő Ondrej a kulcsot.

– Amikor ide jöttem, nyitva volt.

– Nyitva. Ezt miért mondja?

– Hogy ne feledkezzen meg róla a rendőrségen. Az ilyesmi érdekli a hekusokat.

– Gazdag tapasztalatai vannak?

– Fölöttébb – toporgott a lány a háta mögött.

– Bezárja már végre azt az ajtót? Ha abban reménykedik, hogy elszököm, hiába vár.

Ondrej megragadta a lány karját, és szótlanul elindultak a kolónia felé. Néhány percig egyetlen szó sem esett közöttük. Az égbolt tiszta volt és csillagos, talpuk alatt ropogtak a fagyott hógöröngyök.

– Talán még sikerül magát átadnom a gyarló nagybátyjának és a varázslónak. Defektet kaptak; nem hiszem, hogy elkészültek a javítással.

– Én viszont nem hiszem, hogy defektet kaptak – lépdelt Madlenka vidáman. A fenyegetés nem hatott.

– Arról nem is szólva – fűzte hozzá kisvártatva –, hogy akkor nem tudná meg a valódi nevemet.

– Miért? A nagybátyja nem tudja a nevét?

– Nem árulja el. Mellesleg, miért mondta neki, hogy a padlásra a székről szokott felmászni?

A sötét láthatáron felbukkantak az első házak fényei. A lány megállt.

– A bokája? – érdeklődött Ondrej gúnyosan.

– Nem, figyelmeztetés – mondta a lány komolyan. – Lássa be, hogy nem került volna nagy fáradságomba kitalálni egy elfogadható mesét arról, hogy ki ez a két ember, s hogy miért rejtőzködtem el magánál. Nem tettem meg, mert nem szeretek hazudni. Legalábbis azoknak nem, akik valami jót tettek velem. Egyszóval, most nem mondhatok el magának semmit. A rendőrségen sem fognak belőlem kicsikarni egy szót sem. Ellenkezőleg, ott majd meglátja, milyen folyékonyan tudok hazudni – ha muszáj. Olyan jelenetet csapok, hogy örülni fog, ha nem csukják le. Tudja, ugye, mire gondolok?

– Természetesen. A gonosz csavargó és az ártatlan leányka. Már előre örülök a jelenetnek. Különösen annak a részének, amikor az ártatlan leányka megmagyarázza, miért vonszolta őt a gonosz csavargó a rendőrségre, nem pedig valahová a bokrok alá.

– Hogy ki vonszolt kit és hová, az majd csak ott fog kiderülni. Esetleg éppen az ártatlan leányka lesz az, aki a gonosz csavargót valami csellel a rendőrségre csalogatta.

– Ja úgy! Nos, mehetünk? Nem szeretnék lemaradni erről a cselről.

– Még egy mondatot – sóhajtott fel a lány. – Ha most elenged, teszek egy ajánlatot. Amibe ma véletlenül belekeveredett, az csak a kezdet. Ígérem, hogy ha az egésznek vége lesz, eljövök, és mindent elmondok magának.

Ondrej Loukota felkacagott.

– Nem hisz nekem?

– Persze, hogy nem! Azonkívül nem tud számolni. Három mondatot mondott.

– Ahogy tetszik, Jankó – lépett ki a lány.

– Várjon. Van egy másik javaslatom.

A lány nem állt meg. Ondrej nem tehetett mást, folytatta a menetelést.

– Ahogy így összehasonlítom magát azzal a két fickóval, az az érzésem, létszámfölényben vannak magával szemben. Amint megfigyelhette, szobrász vagyok, s éppen szükségem volna egy kis kikapcsolódásra. Az, amin dolgozom, megveszekedetten nem akar sikerülni. Mit szólna hozzá, ha besegítenék magának egy kicsit a harcba a varázslóval?

– Maga mégiscsak a mesebeli Jankó. Derék és bátor, de az esze nem sok. Miből gondolja, hogy egyedül vagyok?

– Nem gondolom, hogy egyedül van. Ennek ellenére segíthetnék magának. Jobb, ha eggyel többen vagyunk a jó oldalon, mint ha eggyel kevesebben.

A házak között vivő utcán kiértek az országútra. Az oszlopról egy villanykörte szitálta a fényt.

– Honnan tudja, hogy a jó oldalon állunk?

– Az meglátszik. Elég egy pillantás.

A lány megállt, fölemelte a fejét. A szórt fény megvillant elnyílt ajkán.

Ondrej engedelmeskedett. Újból megcsapta az orrát a finom gyöngyházillat. A csók kellemes és puha volt, egy asszonypalántához képest meglepően tapasztalt.

– Ez megvolna – sóhajtott a lány.

– Fel vagyok véve a csapatba?

– Maga nem tudja, kedves Ondrej, mibe mászik bele. Aztán meg... erről nem én döntök. Megkérdezem. Esetleg szólok néhány jó szót az érdekében...

A végállomáson ott állt a busz.

– Most azonban engedjen az utamra, jó? Én pedig ígérem, hogy holnap, vagy legkésőbb holnapután eljövök, s mindent elmondok.

– Becsületszavára?

– Becsületszavamra.

A busz motorja felberregett.

– Ismételje meg még egyszer – kérte Ondrejt a lány.

– Mit?

– Ezt. – A lány lábujjhegyre állt és megcsókolta. Aztán futva elindult a buszhoz.

Ondrej magára maradt, s komoran feltette magának a kérdést, vajon Ondrej-e, vagy Jankó. Minden jel arra mutatott, hogy Jankó.

E

Eda Hopp a meredély szélén állt. Keménykalapos, pöttöm alakja innen alulról még kisebbnek látszott.

– Fogadjunk, hogy leugrom! – rikkantott Loukotára.

– Ne ugorj, én vagyok az, Ondrej! Tőlem egy vasat se kapsz! – figyelmeztette Loukota. – Helybeli vagyok!

– Ezt én is tudom! De ha egyszer idegen nem jön! Fogadj velem! Lojzának a gazdaságból tegnap leugrottam, és adott egy húszast.

– Lojza megteheti, neki van gazdasága! Én szegény szobrász vagyok! – védekezett Ondrej.

– Akkor fogadj legalább egy ötösbe – alkudozott Eda.

– Jó, nem bánom – egyezett bele Ondrej.

A kis figura a meredek lejtő peremén mintha megnőtt volna örömében: – Akkor kezdd el!

– Onnan nem tudsz leugorni! – kezdte el Ondrej a szokott játékot.

– Le tudok!

– Nem tudsz! Eltöröd a lábad!

– Nem töröm el!

– Kitöröd a nyakad!

– Nem töröm ki!

– Méghozzá szándékosan!

– Mennyiben fogadunk? – bömbölte Eda.

– Egy ötösben! – üvöltött vissza Ondrej, és Eda leugrott.

A hosszú kabátos pöttöm alak mintha a másodperc tört részére a kék égbolt felé emelkedett volna. A következő pillanatban úgy rémlett, a levegőben lóg. Csak ezután kezdett zuhanni.

Először lassan, egy decimétert, egy métert, aztán egyre gyorsabban. A kabát felfúvódott és fekete lángként lobogott a szélben.

Ondrejnek elszorult a szíve. Átkozott bolond!

Eda mintaszerű ejtőernyős bukfenccel ért földet a homokkupacban. Fekve maradt. A fekete felleg lassan ráborult a mozdulatlan testre.

– Eda! – rémült meg Ondrej.

– Most félsz, ugye? – szólalt meg Eda. – Van is rá okod. Nem mondtad, hogy összetöröm a bordám meg a kezem. Ki tudja, mi bajom történt.

– Bocsáss meg. Elfelejtettem.

– Na, ugye! – pattant föl Eda, és odatartotta a keménykalapját. Ondrej beledobott egy tízkoronást.

– Legközelebb ne felejtsd el. A tél után csak most lendülök formába, érted? Nyáron már mindegy. De ilyenkor még bajom eshetne – mondta Eda komolyan.

Föltette a fejére a keménykalapot, és elindult vissza a homokkő sziklákhoz.

Vajon hány éves lehet?, töprengett Ondrej. Aszerint, amit beszélnek róla, legalább harmincnak kellene lennie. Attól, amit átélt, száznak is kinézhetne. A valóságban húszévesnek sem gondolná az ember.

Eltekintve a hajától, természetesen. De azt Eda elfedi a kalappal. A produkció végén, amikor a keménykalap lerepül a fejéről, a haj színe már nem rontja a boltot. Ellenkezőleg. Az emberek gyakran többet adnak, mint amennyiben fogadtak. A hófehér hajú fiatal bolond részvétet kelt.

Eda Hopp zergeként kúszott föl a homokkő falba vájt ösvényen. Ondrej folytatta az útját. Néhány métert tett meg, amikor Eda újra rákiáltott.

– Mi van? – fordult vissza Ondrej. Eda már ismét a meredély szélén állt.

– Látogatód van! – mutatott a látóhatárra. Ondrej pajtája felé.

Ondrejnek kiszáradt a torka. – Kicsoda?

– Egy férfi. Úgy kerülgeti a házat, mintha nem találná a bejáratot.

Hm! A kellemetlen szárazság a szájában elmúlt. Biztosan megint az újságíró. Ráadásul ilyenkor, ebéd előtt!

Ám a férfi, aki a pajta előtt az arcát süttette a tavaszi nappal, nem látszott újságírónak. Inkább turistának. Lódenkabát, térdnadrág, lábán masszív félcipő. Fémszöges, jelvényekkel díszített göcsörtös botra támaszkodott. A küszöbön heverő diplomatatáska mintha nem tartozott volna hozzá.

Ondrej köhintett. Az öregember összerezzent és kinyitotta a szemét.

– Loukota úr?

– Mit óhajt, kérem?

– A nevem Nikodém, dr. Nikodém. A Procházka és Petr ügyvédi irodából jövők, Folman építész örökségének ügyében. – Bizonyára ismerte az építész urat?

– Hogyne. Kerüljön beljebb – invitálta Ondrej, és kinyitotta az ajtót. – Azt hittem, eltévedt itt mifelénk.

– Én? Életemben nem fordult elő velem ilyesmi, uram. Ha térképem van, bármikor és bárhol tájékozódni tudok.

– Na igen, de van-e térképe?

– Természetesen – fedte fel Nikodém büszkén a nyakán lógó áttetsző tokot. – Prága és környéke részletes térképe. És itt, amint látni tetszik, Petr doktor úr volt olyan szíves, és berajzolta a műtermét. Igaz, nem egészen pontosan, a műterem mintegy kétszáz méterrel keletebbre fekszik, de mivel más épület nincs a környéken, nem téveszthettem el.

– Valóban? – mondta Ondrej. Okosabb nem jutott az eszébe. – Ha megengedi, fölmelegítem az ebédem. De ez ne zavarja magát, nyugodtan mondja el, mi járatban van. Hallgatom.

– Na, vajon miért jöttem, mit gondol?- Nikodém doktor egy pillanatra zavarba esett.

– Fogalmam sincs – hámozta Ondrej a hagymát. – És foglaljon helyet valahol. Dobja le a rongyokat arról a székről, és üljön le. A végén még elviszi az álmomat. Miről van szó?

– Természetesen az építész úr hagyatékáról.

– Ezt már elmondta. Folman hagyott rám valamit?

– Hahaha – nevetett föl Nikodém görcsösen. – Éppen hogy nem.

– Azért. Magam csodálkoznék rajta a legjobban. Folman építész nem volt adakozó ember.

– Na, tessék! Maga Loukota művész úr is ezt vallja –, örült meg a kisöreg. – Folman építész nem hagyott magára semmit, mégis nyugodt lélekkel itt dolgozik a műtermében.

– Akkor álljon meg a menet! Ezt a pajtát Folman nekem ajándékozta.

Nikodém meghökkent.

– Van erről írása?

– Az nincs, de ha jól tudom, senkinek sincs írása tőle. Több olyan ember dolgozott ugyanis Folmannak, aki műtermet kapott tőle.

– Engem csak a maga ügyével bíztak meg – bökte ki az emberke.

– Hm. Akkor alighanem bajosan fogunk megállapodni. Tulajdonképpen mit akar tőlem? Lakbért? Vagy el kell adnia ezt a vityillót?

Nikodém doktor szomorúan rázta a fejét.

– Tizennégy napon belül ki kell költöznie innen.

– Csak tán nem?- csodálkozott el a szobrász.

– Ezt az utasítást kaptam, kérem – nyöszörögte Nikodém.

– Akkor rossz utasítást kapott. Én itt ugyanis nemcsak dolgozom, hanem lakom is! Szabályosan bejelentve a községházán és a rendőrségen. Maga az építész úr intézte el még a protektorátus idején. És a bérlőt, ha nem tévedek, ebben az országban törvény védi – gerjedt be Ondrej.

– Fölöslegesen idegeskedik, Mester – emelte fel az emberke ijedten a kezét. – Biztosra veszem, hogy ezt a tényt Petr doktor nem ismeri. Ha majd tudatom vele, kétségtelenül megváltoztatja álláspontját ez ügyben.

– Remélem is – mennydörögte Ondrej –, Folman építész úrban, isten nyugosztalja, igazán nem buzgott a felebaráti szeretet! Ezeket a műtermeket nem jókedvében ajándékozta nekünk. Becsületesen megdolgoztunk értük. Százszorosan is!

Nikodém doktor engedelmesen bólogatott.

– Hogy tisztában legyen mindennel – folytatta Ondrej –, a Folman-féle konzorciumnak megvoltak a szabályai. Azok az ismerősei, akik az árut eladták, feleztek az építész úrral. Ebből nem lehetett lecsípni, mert a megrendelések többségét Folman vette föl, s ki tudja, mennyit vágott még zsebre. Mi, senkik pedig teljesítettük a megrendeléseket. Néhány koronáért, azért, hogy ne kelljen elmennünk a német birodalomba, és a művészet közelében lábatlankodhassunk. Itt, például, homokkővel dolgoztunk. Fogalma sincs róla, hány különféle zokogó angyalkát és tanácsosi mellszobrot faragtam ki! A szobrász legyintett.

– Nem panaszkodom. Az igazság az, hogy közben tanultam is valamit. De dühít, hogy holmi örökös, aki életében nem járt itt, ki akar költöztetni. Miért? Mit kezd ezzel a kalyibával?

Nikodém doktor a vállát vonogatta.

– Tudja mit? – nézett rá Ondrej. – Mondja meg neki, hogy jöjjön ide, és nézzen körül! Talán elmegy a kedve az egésztől. És közölje vele azt is, hogy most már nem vagyok olyan senki, és talán el is költözöm innen, de csak ha a kedvem tartja. Az enyém, nem az övé!

– Megmondom, megmondom – ígérgette az öreg. Kinyitotta az aktatáskáját, és egy ív papirost adott Ondrejnek. – Itt, alul, írja alá kérem. Hogy tudomásul vette a dolgot. Semmi többet.

Ondfej átfutotta a szöveget, és megrázta a fejét.

– Nem írok alá ilyen nyilatkozatot.

– Az istenért, Loukota úr, ezt nem teheti meg velem! – siránkozott az öreg. – Ám jegyezze oda az összes ellenvetéseit, csak írja alá!

Ondrej elgondolkozott.

– Nem, ezt sem teszem meg. Feltételezem, hogy az örökösöknek nemcsak az én pajtám kell, hanem Folman építész valamennyi műterme. Előbb tehát megtanácskozom a dolgot a többiekkel.

– Akkor én most hogyan bizonyítom be nekik, hogy tárgyaltam magával?

Ondrej elvigyorodott.

– Egyszerű! Küldje ide őket, hogy megkérdezzék tőlem.

F

A bab egyike volt Ondrej kedvenc ételeinek. Becsületes táplálék, annyi szent. Az ember sokáig nem érez utána éhséget. Amikor Nikodém doktor végre elment, két tányérral kebelezett be belőle.

Most bánta a mohóságát. Mint köztudott, a bab felfúj. Munka közben ez nem baj. Munka közben inkább mulat rajta az ember. A legrosszabb esetben kinyitja az ajtót.

De itt, itt kész csapás volt. Szemtől szemben a Mesterrel és gyönyörű modelljével, Ondrej nem könnyíthetett magán. Holott olyan volt a hasa, mint a srapnel egy másodperccel a robbanás előtt.

Minek jött ide egyáltalán? Úgy képzelte, hogy az ajtóban felteszi a Mesternek a kérdést, megkapja rá a választ, és alászolgája. A Mester azonban elveszett fiaként fogadta, becipelte a műterembe, és a legbecsesebb vendégek számára fenntartott fotelba ültette. A váratlan megtiszteltetés annyira megbénította Ondrejt, hogy csak üggyel-bajjal dadogta ki, mi nyomja a lelkét.

A Mester terjedelmesen válaszolt a kérdésére. A szép modell a műterem mélyében konyakot töltött a poharakba, és Ondrej csendesen feszengett. A fotel feszülő bőre sütötte a fenekét, mintha csak dobon ült volna.

– Az én helyzetem más – tömködte a Mester a pipáját. – Ez a műterem sem Folmané, sem az enyém, hanem a ház tulajdonosáé. És én fizetek érte. Maga fizetett lakbért?

– Nem – nyögte ki Ondrej. – Hiszen maga sem fizetett, amíg Folman élt.

– Igaz – ismerte el a Mester. – De amióta meghalt, fizetem. Annak már több, mint fél éve.

– Nekem nincs kinek fizetnem. Akárcsak a fiúknak Folman többi műtermében. És őket nem kereste fel senki.

– Talán csak ezután fogja. Az az ember ma délelőtt járt magánál?

A biztonság kedvéért Ondrej csak bólintott. Hát persze, várnia kellett volna néhány napot. Akkor talán a többiek szaladnának segítségért hozzá, s ő ugyanolyan fapofával hallgatná őket végig, mint ahogyan ők tették, amikor ma délelőtt felkereste őket. De hát mit tehetett?

Nikodém távozása után képtelen volt bármire is figyelni, összeütötte a formát négy kályhacserépre, belegyömöszölte az agyagot, és egy ideig eredménytelenül piszmogott vele. A Barikádharcost *borító rongykupac mágnesként vonzotta. Végül lecsapta a spachtlit, és elmenekült otthonról.*

A többieket is biztosan kirúgták, vigasztalta magát útban a buszmegálló felé, jó lesz közösen megtanácskozni a dolgot. A délelőtti körút során aztán kiderült, hogy csak őt akarják kitenni a műteremből.

A szép modell csendes mosollyal hozta a konyakot. A Mester bizalmasan megpaskolta a fenekét.

– Fölöslegesen nyugtalankodik, Ondrej. Nem hiszem, hogy arra a pajtára bárkinek is fájna a foga. S ha tegyük fel mégis, annyi baj legyen! Majd szerez egy másik műtermet. Egy szobrásznak, aki első díjat nyert, ez nem gond. Szívesen segítek. Köztünk szólva, az a nyomorúságos viskó nem méltó magához. Divatba jött, barátom, igyekezzék ezt kihasználni!

A Mester szertartásosan felállt, és megemelte a poharát.

– A további sikereire, Ondrej. A Tudás *valóban nagyszerű szobor.*

A modell hivatásos mosollyal ajándékozta meg a fiút.

– Köszönöm – mondta Ondrej. Érezte, hogy többet várnak tőle, ha mást nem, hát egy hasonló koccintást a Mester sikereire. De képtelen volt megszólalni. Úgy rémlett neki, beleit csak úgy tudja csendre inteni, ha maga is hallgat.

A következő pillanatban a Mester konyakospohara az övéhez koccant. Ittak.

– Fenékig! – parancsolta a Mester.

Ondrej készségesen engedelmeskedett. A konyak, úgy látszik, jó hatással volt a puffasztó babszemekre.

A lány szó nélkül újra töltött. Leültek.

– Elképzelhető, hogy lesz egy javaslatom a maga számára – gyújtott rá a Mester a pipájára. – Nem akarom elkiabálni, de a dolog úgy fest, hogy igen szép megrendelést kapok. Az államtól. A Folman-féle konzorcium széthullott, így aztán munkatársat keresek. Érdekelné?

– Miről volna szó? Aprószemcsés homokkőről?

– Ugyan már – gurult dühbe a Mester –, az aprószemcsés homokkövet most már hagyja a kőfaragóknak! Maga szobrász, ember! Két művész tisztességes együttműködésére gondolok. A vázlattól a végleges alkotásig.

Ondrej elvörösödött örömében.

– Mikor kellene munkához látnom?

– Egy hónapon belül megtudom a döntést. Azután egy évig el vagyunk látva munkával. Fejedelmien megfizetett munkával. Beleegyezik?

– Örömmel – mondta Ondrej.

– Nagyszerű – emelte meg a Mester a poharát –, akkor a maga nevét fogom megadni. Egyelőre azonban senkinek egy mukkot se, nehogy megfúrják a dolgot!

A Mester ajánlata jó kedvre derítette Ondrejt. Kiszaladt a ház elé, többször is hangosan könnyített magán, majd hatalmas ugrásokkal elindult a villamosmegállóba. Aggodalma a műterem miatt hirtelen nevetségesen kicsinyesnek tűnt. Ha Folman örökösei a fejükre estek, és az – összes műterem közül csak az ő pajtája érdekli őket, miért ne járna a kedvükben? Felőle tartsák meg azt a kalyibát! Neki most fontosabb dolgok járnak a fejében!

Jókedve sem a villamoson, sem a buszra való hosszas várakozás alatt nem hagyta cserben, jóllehet a jármű szokás szerint az orra előtt ment el. Világos, el fog költözni! Úgyis temérdek időt veszít az utazgatással! Amikor a busz végre megérkezett, beült a sarokba és álmodozni kezdett a jövőjéről. A kalauz ébresztette föl a végállomáson.

Kiszállt, az oszlopon pislákoló körte eszébe juttatta tegnapi kalandját Madlenkával. Csak most ötlött fel benne, hogy a lány délután talán meglátogatta, s ő még csak üzenetet sem hagyott neki. Hátha, dobbant meg a szíve, hátha még most is ott vár rá!

A keskeny sikátor a házak között a sötétségbe lejtett. Ondrej ügetve nekivágott. Nem látott tovább az orránál, de behunyt szemmel is hazatalált.

Ezért is gondolta az első pillanatban, hogy megtámadták.

Valaki elgáncsolta s ráadásképpen zuhanás közben az arcába sújtott. Csak amikor elmaradt a támadás folytatása, a földön fekve eszmélt rá, hogy egy álló autónak ütközött. Elkáromkodta magát és feltápászkodott.

Lent a pajtánál fény gyulladt ki.

– Történt valami? – kérdezte egy ijedt hang.

– Meghiszem azt! Ki van ott?

– Dr. Petr vagyok. Loukota úr?

– Miféle dr. Petr? – Ondrej nem mozdult a helyéről.

– A Procházka- és Petr-féle ügyvédi irodától – mondta a hang.

– Ja úgy! Ez az autó itt a magáé?

– Miért?

– Az imént hajszál híján kitörtem rajta a nyakam.

– Csak nem? – siklott föl a fény a magasba. Zseblámpából áradt, amelyet egy elegáns felöltőt viselő, negyvenévesforma férfi tartott a kezében. Az eredetileg minden bizonnyal hasonlóan kifogástalan félcipőt, hála a terepfutásnak, vastag sár borította. – Megsérült? – szuszogott a férfi.

– Honnan tudjam? Magánál van a zseblámpa. Nézze meg!

A fény fölszökött és elvakította Ondrejt.

– Nem olyan borzasztó. A homlokán egy dudort látok, az arcán karcolást. Ha megengedi, ellátom. Van az autómban mentőláda.

– Először megnézem magam a tükörben. Miért nem hagyta égve a lámpákat, az isten áldja meg!

– Pech. Nyolc óta várok itt magára, és a parkolófény meg a belső lámpa egész idő alatt világított. Az előbb eszembe jutott, hogy talán a villamosmegálló felől érkezett, s már otthon ül. Fogtam hát a zseblámpát, a

többi fényt automatikusan eloltottam, és odamentem a műteremhez, hogy megnézzem! S éppen most kellett megérkeznie – sopánkodott Petr doktor. – Ha óhajtja, beviszem a kórházba.

– Nyissa ki az autót, hadd nézzem meg magam.

Az ügyvéd kinyitotta az első ajtót. A mennyezeten kigyulladt a lámpa. Ondrej beült, és maga felé fordította a visszapillantó tükröt.

– Na, jól nézek ki! – jegyezte meg számítóan. A valóságban a sérülése egyáltalán nem volt ijesztő. A dudornak nem kellett más, mint egy erőteljes leszorítás, a karcolás szót sem érdemelt.

– Induljunk? – nyikkant meg dr. Petr.

– Abból baja származna, igaz?

– Az magától függ.

– Hm – mélázott el Ondrej. – Tulajdonképpen miért várt rám?

– Az egészben ez a legkínosabb – biggyesztette le ajkát dr. Petr.

– Azért jöttem, hogy elnézését kérjem.

– Miért?

– Dr. Nikodém miatt. Tökéletesen összezagyválta az egész ügyet.

– Nocsak. És hogyan?

– Az ügyfelünk természetesen nem akarja magát kilakoltatni. Sőt, azt is elfogadja, hogy Folman építész tett olyan nyilatkozatot, melynek értelmében a műtermet magának ajándékozta. Mint jogásznak meg kell jegyeznem, hogy az efféle ajándékozási nyilatkozatot nehéz bizonyítani, különösen ha az ellenfélnek ügyes ügyvédje van. S ezt – mosolyodott el öntelten dr. Petr –, a Procházka-Petr irodáról, remélem, elmondhatjuk. Ugyanakkor természetesen tiszteletben tartjuk az ügyfél kívánságát, s hajlandók vagyunk tárgyalni önnel pusztán magánemberként a pajta megvásárlásáról. Ügyfelünk a műteremért – Petr doktor itt hatásszünetet tartott – ötvenezer koronát ajánl föl készpénzben.

– Nem! – szaladt ki Ondrej száján.

– De igen! Jól hallotta. Ezért a néhány korhadt deszkáért ötvenezer koronát – ismételte meg az ügyvéd ünnepélyesen. – De hogy összes megbízatásomat teljesítsem, ügyfelünk egyidejűleg felajánlja segítségét az új

műterem keresésében, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy amint óhajtja, megmutatok magának három, azonnal beköltözhető, üres műtermet, melyek között választhat.

– Hol vannak azok a műtermek?

– Az egyik, romantikus és csodálatos kilátással a Hradzsinban, a másik a Malá Stranán, a harmadik egy modern, központi fűtéses bérházban Dejvicében – sorolta Petr doktor. – Azt, amelyiket kiválasztja, az ügyfelünk tíz évre előre kifizeti. Kliensünknek egyetlen feltétele van. Az egész tranzakciót gyorsan kell lebonyolítanunk, legfeljebb tizennégy nap alatt. Ez minden, amit tudatnom kellett önnel.

– Nem szorítaná le mindenekelőtt a dudoromat? – kérte az ügyvédet Ondrej.

– Tessék?

– A dudort – mutatott Ondrej a homlokára. – Dagad. Le kell szorítani. Valami kemény tárggyal. Gyerekkoromban a késpengéjével csinálták.

– Bocsásson meg, kérem – szabadkozott Petr doktor. – Teljesen megfeledkeztem róla... – s kotorászni kezdett a kesztyűtartóban. – Próbáljam meg ezzel? – húzott elő egy kis acéllemezt.

– Próbálja – hunyta le Ondrej a szemét. Az ügyvéd a homlokára tenyerelt. Pokolian fájt. Nagyszerű, gondolta Ondrej. Amit hallottam, nem álom. Csak egy fantasztikus ajánlat.

– Nos, ha Nikodém doktornak ezt az üzenetet kellett átadnia – mondta –, hát alaposan melléfogott.

– Természetesen nem erről kellett beszélnie. Ki kellett volna puhatolnia az ön feltételeit. Fogadok, hogy maga az összeg felét sem kérte volna. így viszont az ügyfelünknek kellett megtenni az ajánlatot.

– Vigyázzon, doktor úr, én még nem fogadtam el a kliense ajánlatát – mondta Ondrej lassan.

– Nem? Hát maga is olyan bolond, mint ő?

– Az ügyfele bolond?

– Talán bizony nem az? Ajándékot kínál fel, fejedelmi ajándékot!

– Elárulná nekem, miért ilyen bőkezű?

– Miért ne? Annak a pajtának a kliensem számára, ahogy a szakemberek mondani szokták, érzelmi értéke van. Ott kezdte ugyanis pályafutását Matyás Folman, az elhunyt Folman építész fivére. Talán hallott róla.

– Hallottam. Azt mondják, rendes ember volt. Szobrász. Az építész úr ugyan felvette cégtársnak, de állítólag ugyanúgy bánt vele, mint a többiekkel. A háború előtt halt meg. A kliense múzeumot akar itt berendezni az emlékére?

– Fogalmam sincs róla. Engem ez nem érdekel. Véleményem szerint magának is fütyülnie kellene rá. Mire a maga múzeumát fogják itt berendezni, sok idő telik el. Nos, elfogadja az ajánlatot, vagy nem? – Az ügyvédnek fogytán volt a türelme.

– Meggondolom a dolgot.

– Nekem azonnali válaszra van szükségem. Az ajánlat azért ilyen nagyvonalú, hogy gondolkozás nélkül elfogadhassa.

– Ne haragudjék, de megfájdult a fejem. Úgy látszik, könnyű agyrázkódást szenvedtem. Ilyen állapotban nem akarok dönteni. Mondjuk három napon belül, rendben? Felhívom.

Az ügyvéd összeszorította az ajkát.

– Ahogy tetszik. Addig talán rábírom az ügyfelemet, hogy egyszerűen perelje be magát. Már az első tárgyaláson nyerni fog.

– Nem vinne el mégis a kórházba?

– Parancsoljon – fordította el az ügyvéd dühösen a slusszkulcsot. A motor zajtalanul gyújtott.

Ondrej kényelmesen hátratámaszkodott. Petr doktor bizalmatlanul végigmérte. Ondrejnek a szeme se rebbent. Az ügyvéd meggyújtotta a lámpákat, betette a sebességet, és farolni kezdett. Ahogy fogytak a méterek, úgy juhászodott.

– Nagyon fáj? – kérdezte, amikor az országútra értek, s a hangja már nagyon alázatosan csengett.

– Rettenetesen. De vegye tudomásul, hogy a maga kedvéért kibírom.

– Ondrej kinyitotta a kocsi ajtaját, és kiszállt.

Az autó elszáguldott.

G

A beföttesüveg gumija végre engedett. Ondrej magába szívta a cseresznyekompót illatát.

Bozena néni semmihez sem értett jobban, mint a cseresznye befőzéséhez. Megvolt hozzá a ropogós szívcseresznyét termő vénséges, külön fája, amelyet mindig egy bizonyos napon szedett meg, kizárólag befőzéshez. Az eredmény a sötétlila lé volt, amelyben ujjnyi nagyságú ropogós cseresznyék lebegtek, s mindez enyhe keserű mandula-szagot árasztott.

Sajnos, a kompótból kevés volt, a rokonságból viszont sok, s Ondrej nem tartozott a kedvencek közé. Bozena néni szerint a szobrászat olyan mesterség volt, melynek az arany alja nem mutatkozott meg egyhamar. Így aztán Ondrejnek be kellett érnie néhány üveggel. Csak olyankor bontott föl egyet-egyet, amikor sikerült valami rendkívülit produkálnia. Legutóbb akkor, amikor a Tudás *elnyerte a fődíjat.*

Az igazat megvallva, ma nem történt semmi különös. Tegnap igen. A tegnapi nap számlájára kerek ötezerre apasztotta a betétkönyvét (mit számít az, hiszen elég bólintania, és ötvenezerre szökik az összeg), és elindult bevásárolni. Amennyiben Madlenka nem hazudott, ma mindenképpen megfogja látogatni. Úgy illik, hogy legyen itthon a számára valami harapnivalója meg egy pohár bora.

Bevásárlás közben a harapnivaló fokozatosan kétszemélyes lakomává gyarapodott, a pohár borból pedig két üveg asztali fehér meg egy butelia mochovi brandy lett.

Így felmálházva Ondrej déltájban boldogan cipelte a műterembe az élelmiszerrel tömött két táskát. A majomnál is kíváncsibb Eda Hopp elhagyta a sziklaporondját, és odajött, hogy szemrevételezze a gazdag zsákmányt.

– Kit vársz, szobrászom?

– Téged, ugróbajnok.

– Nagyszerű, már itt is vagyok! – nyomult be Eda a műterembe.

– Várj, elszalasztod a kuncsaftjaidat – védte a zsákmányát Ondrej.

– Lány az illető, igaz? – vigyorgott Eda. – Találkoztam vele. Az biztos, hogy nem olyan skót, mint te! Egy százasban fogadott velem.

– Akkor szaladj, hogy el ne passzold. Hamarosan ismét erre fog menni – támadt fel Ondrejben a mentőötlet. Eda megemelte a keménykalapját, és elszökdécselt.

Mindez délben történt. Aztán elmúlt öt óra is, és Madlenka még mindig nem volt sehol. Ondrej nem bánta. Legalább volt ideje kitakarítani, és megfőzni az ételt. Ha nem jelent volna meg percenként a műteremben Eda, észre sem vette volna, hogy szalad a délután.

Takarítás után nekilátott a vacsorának. Megfőzte a krumplit, kiklopfolta a két hússzeletet, letakarta az asztalt fehér papírral, a sziklák tövében zöldellő kis erdőből még fenyőgallyat is hozott, s elrendezte egy söröskancsóban. Megpucolta a gyertyatartót, és új gyertyákat tett bele. Kétségtelen, hogy fényük jobban illik a vacsorához.

Hat órakor, amikor sötétedni kezdett, ötlött fel benne először, hogy Madlenka nem fog eljönni. Kishitűségéért azzal büntette magát, hogy felbontotta Bozena néni cseresznyekompótját. Biztosan megérkezik a lány. Miért ne jönne el? Az alkony gyorsan sűrűsödött.

Két nappal ezelőtt már járt itt. Mit is rikoltozott Eda a lányról, aki egy százasban fogadott vele? Kinyitotta az ajtót, hogy megkérdezze, de a kis keménykalapos figura már hazament. A kolóniában kigyulladtak az első fények.

Csak semmi érzelgés, tért vissza Ondrej a műterembe. Az utóbbi napokban sikerült egy s más, s ezt meg akarom ünnepelni. Hétig várok, s ha Madlenka nem jön el, nekilátok magamban.

Végül öt perccel korábban fogott hozzá, mert azon kapta rajta magát, hogy már a fél nyolcban is kiegyezne.

– Azt már nem! – rivallt a bele az üres műterembe. – Ahhoz túlságosan éhes vagyok!

Meggyújtotta a petróleumfőzőt, és fölmelegítette a krumplit. Azután fölolvasztotta a zsírt, és szertartásosan belerakta a két hússzeletet.

– A kisasszonynak pechje van – jegyezte meg félhangon. A hús felsistergett és pirulni kezdett. Gyomra felbőszült oroszlánként mordult föl. Megvolt rá a jó oka. Reggel óta nem kapott semmit.

Mintha huzat söpört volna végig a helyiségen. Ondrej megfordult. Az ajtóban ott állt Madlenka, és ajkán madonnamosoly játszadozott.

– Szervusz – dörmögte Ondrej. A meghatottság összeszorította a torkát. – Jó, hogy jössz. Pillanatokon belül kész a vacsora.

– Mi tegeződünk?

– Elnézést – hökkent meg Ondrej. – Nekem úgy rémlett. Nyilván akkor tegeztem, amikor magamban beszélgettem magával.

– Felőlem megpróbálhatjuk. Csak éppen az ilyesmit illik előre bejelenteni. – Madlenka szeme hirtelen kitágult az ámulattól.

– Maga... te vársz valakit? – mutatott a terített asztalra.

– Téged.

– Hihetetlen. Honnan tudtad, hogy eljövök?

– Sok időd már nem volt hátra – pillantott Ondrej az ébresztőórára. – Pontosan négy és fél óra. Azután már nem lettél volna Madlenka, hanem egy utolsó hazug.

– De hát én voltam már itt. Tegnap délután. Az a keménykalapos fiú nem mondta meg neked?

– Az a fiú bolond, ha nem vetted volna észre. Ceruza és papír nem volt nálad?

– Volt. Hagytam is neked üzenetet. Nem találtad meg? – komolyodott el Madlenka.

Ondrej megrázta a fejét. Óvatosan megfordította a hússzeleteket.

– Az ajtó alá csúsztattam.

– Nem találtam semmit. Valami fontos volt benne? Hogy enyém a szíved meg afelé királyságod?

A tréfa nem sült el. A lány továbbra is gondterhelten ráncolta a homlokát.

– Nem. Csak annyi, hogy itt jártam, és amint időm lesz, újra eljövök.

– Akkor jó, hogy nem találtam meg – jegyezte meg Ondrej. - Nem gondoltam volna, hogy ez már másnap este bekövetkezik. - Hátrapillantott. - Tedd már le a kabátodat, az isten áldjon meg! Ha fázol, ráteszek a tűzre. Így olyan az egész, mintha csak beugrottál volna.

– Így is van. Odakint vár rám Mojmír – bökte ki Madlenka szomorúan.

– Kicsoda? - tette le Ondrej a villát.

– Azt mondtad, hogy segíteni akarsz nekünk. Mojmír előbb beszélni szeretne veled.

– Aha - akadt meg Ondrej tekintete a terített asztalon. - Hívd be.

Amikor Madlenka mögött becsukódott az ajtó, Ondrej leszedte a korsót a fenyőgallyakkal, és még egy tányért tett az asztalra. Mit lehet tenni, gondolta csüggedten, és kettőbe vágta a sercegő hússzeleteket.

Ugyanabban a pillanatban beléptek a vendégek. Mojmír - ezt Ondrejnek el kellett ismernie – érdekes jelenség volt. Negyven körül járt, termete inkább alacsony, fején őszülő kefefrizura, arca széles, himlőhelyes, húsos ajkán barátságos mosoly.

– Azt hiszem, alkalmatlanabb pillanatot nem is választhattam volna a látogatásomhoz - villantotta ki hófehér fogsorát.

A mosoly ragályos volt.

– Minden jel erre vall - mondta Ondrej. – Vegyék le a kabátjukat, és üljünk asztalhoz.

A férfi kibújt a felöltőjéből, megtörölgette a szemüvegét, és kezet nyújtott Ondrejnek. Szorítása száraz volt és kemény.

– Bemutatkozásom ezúttal kurta lesz. Mojmírnak hívnak. Maga állítólag Ondrej.

– Én pedig Madlenka - tette hozzá nevetve a lány.

Burkolt figyelmeztetés, gondolta magában a szobrász.

A vendégek leültek, és Ondrej feltálalta az ételt.

A beszélgetés könnyen indult. Először Ondrej szakácsművészete körül forgott, aztán átcsapott a szobrászmunkára. Mojmír tudott Ondrej sikeréről, úgymond külön ezért ment el megnézni a kiállítást, s a Tudás *igazán tetszett neki.*

– Miért nem vittél el magaddal? – bosszankodott Madlenka.

– Biztosra vettem, hogy Ondrej már eldicsekedett neked vele. Eladta már a szobrot? – érdeklődött a látogató, és a beszélgetés Ondrej terveire terelődött.

A szobrász tartózkodóan válaszolt. Egyrészt nem tudta, kivel beszél, másrészt a tervei valóban ködösek voltak. Nem tagadta, hogy szándékában áll elköltözni, megemlítette a nagy megrendelés lehetőségét, s beszélt arról az elhatározásáról is, hogy kisebb munkákkal fog foglalkozni, melyek most, amikor már nem egészen névtelen, talán kelendőek lesznek.

– Egyszóval temérdek munkája van – foglalta össze Mojmír. – Ez így van rendjén. Dolgozni, dolgozni s megint csak dolgozni, ez a siker egyetlen receptje. Madlenka – látnivaló volt, milyen kedvtelve ízlelgeti a nevet –, említette, hogy most éppen szívesen lazítana, és segítene nekünk egy kicsit, de amint látom, ez csak amolyan udvariassági gesztus volt, igaz?

Ondej nem sietett a válasszal. A beszélgetés nyilván elérkezett a lényeghez. Kitöltötte a maradék bort, kávét és konyakot kínált. A vendégek nem kértek, ellenben Mojmír elővett egy doboz amerikai cigarettát, megkínálta Madlenkát és Ondrejt, s rágyújtottak.

Fújták a füstöt.

– Erre bajosan válaszolhatok, amíg nem tudom, mennyi időt venne igénybe a segítségem – jelentette ki megfontoltan Ondrej.

– Egyezzünk meg abban, hogy semennyit – indítványozta Mojmír.

Madlenka meglepetten föltekintett. Ondrej remélte, hogy pillantásuk találkozik, de a lány Mojmírra meredt. A gyertyák fénye imbolyogva tükröződött a férfi szemüvegében. Ez olyan benyomást keltett, mintha nevetett volna. Mojmír hallgatott. Ondrej úgyszintén.

– Nos, ehhez mit szól? – szólalt meg a látogató hosszú pillanatok múlva.

Ondrej megvonta a vállát. – Két nappal ezelőtt határozottan tiltakoztam volna – mondta lassan. – Csakhogy azóta annyi csábító ajánlatot kaptam... a legkülönbözőbb fajtából... – Ráharap? – gondolta. Édes istenem, add, hogy ráharapjon! Aki ráharapott, az Madlenka volt.

– Tegnap itt hagytam Ondrejnek egy üzenetet – mondta hirtelen.

– És elveszett.

– Mi állt benne? – kérdezte nyugtalanul Mojmir.

– Semmi különös. De én írtam. Mojmír fürkészve körülnézett.

– Hol volt tegnap? – fordult Ondrejhez.

– Az ismerőseimnél.

– Miért?

– Ez talán az én dolgom – mosolyodott el Ondrej. – Egyelőre nem állok a szolgálatában.

– Azt hittem, csatlakozni akar hozzánk.

– De maga elutasított.

– Mert nem akarom bajba keverni, maga nagyokos – gurult méregbe Mojmír. – Itt az alkalom, hogy híressé váljon, ragadja hát meg, és ne vesztegesse az időt!

– Meghajolok a döntése előtt – nyugodott meg a szobrász.

– És azt is megmondja, hol járt tegnap délután?

– Azt természetesen nem.

– Ondrej, kérlek – avatkozott közbe Madlenka. – Legalább azt mondd meg, hogy meghívott-e valaki?

– Nem. Magamtól mentem el.

– Ahelyett, hogy vártál volna rám.

– Bocsáss meg, nem vártam.

– De miért? Miért nem hagytál legalább egy cédulát, hogy mikor jössz vissza?

– Biztosra vettem, hogy csak ma fogsz meglátogatni.

– Miért?

– A nők már csak így csinálják. Meg aztán nem tudtam, mikor érek haza.

– Hogyhogy nem tudtad?

– Elég, kár a gőzért! – vetett véget a szóváltásnak Mojmír. – Amint látod, Loukota úrnak helyén van az esze, és nem akar velünk közösködni. Ideje, hogy megköszönjük a kitűnő vacsorát, és elmenjünk.

Loukota úr szótlanul mosolygott.

– Úgy is megtudjuk, hol járt – állt föl Mojmír.

– Efelől semmi kétségem – bólintott udvariasan Ondrej.

– Fölöslegesen nehezíti a helyzetünket.

– Sajnálom. Nem szívesen ismétlem, amit egyszer már mondtam. Egyelőre nem állok a szolgálatukban.

Mojmír belebújt a kabátjába.

– Mégis csak Jankó vagy, fajankó... – súgta oda Ondrejnek Madlenka.

– Gondolod?– Ondrej leakasztotta a fogasról az ezüstös prémes, háromnegyedes kabátot. Orrát megcsapta a jól ismert gyöngyházillat. Nem játszott túlságosan merészen? Mihez kezd, ha elmennek?

Lassan széttárta a kabátot, és Madlenka belebújt. Fölhajtotta a gallérját.

– Még egyszer elnézést kérek – nyújtotta a kezét Mojmír. – A mai estét nyilván nem így képzelte. Jó éjszaká...

Várjon, kiáltott volna fel a legszívesebben Ondrej. De nem tehette. Most már nem. Kitárta az ajtót.

– Az idén várat magára a tavasz – szívta be a hideg levegőt.

Megjegyzését Mojmír elismerő mosollyal nyugtázta. Kiment. Mögötte Madlenka, zsebre dugott kézzel.

A lány a küszöbön megállt.

– Isten veled, Ondrej...

– Isten veled – harapott ajkába a szobrász.

H

Jankó, fajankó, verte a falba a fejét Ondrej. A szeme szikrát hányt, kibuggyant a könnye. Most aztán mihez kezdesz, nagyokos? Merész játékodat látványosan elvesztetted. Minek játszottál egyáltalán? Miért nem borultál azonnal térdre, s miért nem rimánkodtál, hogy vegyenek maguk közé, mert a lány nélkül – hívják bár akárkinek – nem tudsz meglenni? Csakhogy most mihez kezdjek? MITÉVŐ LEGYEK?

Lesújtva nézett körül az üres helyiségben. A gyertyák halkan percegtek. A hanyagul elnyomott cigarettából még egyre kígyózott a keskeny füstoszlop.

Utol kell érnem őket! – gondolta. Utolérnem, térdre vetnem magam előttük és könyörögnöm. Amíg be nem fogadnak.

Lekapta az akasztóról a bőrzekéjét, és kirohant az éjszakába. Merre mentek? Fölfele a buszhoz? Le a villamoshoz? Vagy másfele, ahol az autót hagyták? Visszafojtotta a lélegzetét.

Valahol alatta, a sötétségben, gurulni kezdett egy kavics. Arra fordult, és feszülten fülelt. Még egy kavics. Valaki jár ott. De vajon ők azok? Ez a leghosszabb út, sötétben és erdőben kanyarog. Hátha más valaki megy arra? Egy villamosvezető a kocsiszínből, egy munkás a Walter gyárból...

Ismét egy kavics. Megkockáztatja! Nesztelenül elindult lefele az úton. Szerencsére úgy ismerte, mint a tenyerét, s az éjszaka világos volt. A csillagos ég a fenyők sötét koronája között mutatta az utat. Szedte a lábát, amilyen gyorsan csak tudta.

Ha az a valaki velem szemben jönne, már találkoztunk volna, ötlött fel benne. Ezek szerint, akárcsak én, lefele tart.

Aztán mintegy húsz méterre előtte valaki megbotlott, és halkan elkáromkodta magát. A lépcső, állapította meg Ondrej. Ugyanabban a pillanatban alulról meghallotta Madlenka hangját. A lány mondott valamit, Mojmír válaszolt. Nem értette, miről beszélnek. Azután öngyújtó kattant, s a legalsó szerpentinen fény lobbant föl. Cigarettára gyújtottak.

Az, aki megbotlott, nem mozdult. Az apró láng elaludt, lépések hangzottak föl. Ondrej várt. A lépések a következő kanyarban lassan elhaltak. A sötétségből világos folt bukkant elő. Az az ember ott előtte felszisszent, és elindult lefelé a lépcsőn. Sántikált. Látnivaló volt, mindent megtesz, hogy újra megközelítse az előtte haladó párt.

Ondrej óvatosan hátrafordult. Vajon ő az utolsó? Nem követi őt is valaki? A földre ereszkedett, és szemben a mennybolttal fürkészte az ösvényt. Nem látott semmi gyanúsat. Pontosabban: nem látott az égvilágon semmit. Lassan elszámolt hatvanig. Tudta, hogy bőven van ideje. Az ösvény, amelyen Mojmír ereszkedett le Madlenkával, a villamosmegállóhoz vitt. Valahányszor Ondrej sietett, negyedórára volt szüksége, hogy elérjen a megállóig. Természetesen világosban, és futólépésben.

Befejezte a számolást és fölegyenesedett. Követőjének talán mégsem lesz ennyi türelme. Elindult lefele. Gondolatban megdicsérte magát a

teniszcipőért, amit a lábán felejtett. A gumitalpak zajtalanul surrantak a letaposott földön.

A helyzet bonyolódott. Most bajosan érheti utol Mojmírt és Madlenkát, hogy térdre vesse magát, és könyörögjön. Ártalmatlanná tehetné viszont azt az alakot a hátuk mögött, és átadhatná nekik hősiessége előlegeképpen. Csakhogy mi van akkor, ha ez a fickó őket védi? Amilyen peches, nem vetheti el ezt a lehetőséget sem.

Halk vízcsobogás ütötte meg a fülét a sötétben. A patak. A völgy aljába ért. A most már sík úton Ondrej megpróbált kocogásra váltani.

Túljutott az első kanyaron, aztán a másodikon. Hol vannak? A harmadik kanyarban csaknem belefutott a bicegőbe. Még szerencse, hogy a sántikáló fickó ugyanúgy rohant, akárcsak ő.

Madlenka és Mojmír nyilván meggyorsította lépteit. Ondrej tisztes távolságban követte az előtte siető férfit. Gyorsan haladt, mit sem törődve a zajjal, amit okozott. Jó vicc lenne, gondolta Ondrej, ha ez a pasas csak véletlenül erre vetődött járókelő volna, aki nem akarja megzavarni az előtte haladó párt.

Vagy, ötlött fel benne a következő pillanatban, Mojmír és Madlenka meghallotta a bicegőt, és letértek az ösvényről, hogy megvárják, amíg továbbmegy. Most mindketten mögöttük haladnak, s Ondrej épp árulásának csalhatatlan bizonyítékával szolgál nekik. Mivel ennyi idő múltán sem tudja utolérni őket, e magyarázat fölöttébb valószerűnek tetszett.

Az út egy kis hídon vezetett át, és Ondrej megállapította, hogy minden másképp van. Talán kétszáz méterre a hídtól az erdő véget ért. Ezen a helyen állt a közvilágítás utolsó oszlopa. A villanykörte bágyadt fényt szórt. Sugarában Ondrej megpillantotta Mojmírt és Madlenkát. Talán félúton voltak a híd és a lámpa között, s szemlátomást siettek.

– Vigyázz! – üvöltött föl Ondrej, és rohanni kezdett. A bicegő, aki egy szempillantással korábban eredt futásnak, elképedve megfordult. Ondrej minden erejét beleadta az ökölcsapásba, és pontosan talált. A bicegő feljajdult, és elvágódott a földön. Ondrej átugrotta, továbbrohant.

Hirtelen változott a szín. A földön két árny hempergett, egy harmadik, hirtelen fölöslegessé válva, a lámpa felé hátrált. Valahol a sötétben egy autó motorja bőgött fel.

– Au! – bődült föl váratlanul a fölöslegessé vált árny. – Szóval te harapsz?!

Ondrejnek nem kellett több. Úgy ment neki a férfinak, mint a faltörő kos. Az óriás megtántorodott, és elengedte Madlenkát. – Menekülj! – kiáltott föl Ondrej, és a férfira vetette magát. A földre zuhantak.

Ondrej orrát édeskés kloroformszag csapta meg. Alatta a hústorony felbőszült bikaként fújtatott. Vasmarkával megragadta Ondrej torkát. Na szervusz, most megkapom a magamét!, villant át Ondrej agyán. Belevájta ujjait a borotválatlan nyakba, és elkeseredetten szorítani kezdte.

Ám az óriás teste hirtelen ívben megfeszült, s a szorítás engedett. Ondrej hitetlenkedve kinyitotta a szemét. Az óriás fejénél ott térdelt Madlenka, és szinte gyöngéden nyomta a fickó arcára a kloroformos szivacsot.

– Gyorsan – bukkant föl a homályból Mojmír. Megragadta Madlenka kezét, és a bozót felé húzta. A lámpa felől egy autó farolt az úton. Ondrej felpattant és utánuk rohant.

A bozótosban futottak, amelybe behatoltak az országút fényei. Átverekedték magukat a sűrűség szélére.

– Oda – mutatott Mojmír maga elé. Néhány méterre tőlük egy kocsi állt a bozótosban.

Mojmír kinyitotta, és mindannyian bezuhantak az ülésekre. Az autó már indult is, mielőtt Ondrejnek ideje lett volna becsapni az ajtaját. Fölkapaszkodott az országútra, és száguldani kezdett a város felé. A kivilágított út a villamossínekkel, a szemközti domboldal villáinak fényei, a bérházak, amelyekhez közeledtek, mindez valószínűtlenné varázsolta az átélt kalandot.

– Kösz, Ondrej! – szólalt meg Mojmír, s tekintete a visszapillantó tükörre tapadt. Számára a támadás szemlátomást nem veszítette el a valószerűségét. – Maga nélkül nem úsztuk volna meg.

A gumiabroncsok dobogva gördültek a kockakövekre. Mojmír szikrázó szemét nem tudta elhomályosítani az egyre duzzadó véraláfutás sem.

– Fogadok – fordult hátra –, hogy még mindig keresnek minket. Az igazság persze az, hogy nem sokon múlott. És amint meggyőződhettél róla, hercegnőm, elsősorban rád vadásznak. Óvatosabbnak kell lenned.

– Itt egy őrszoba – szólt közbe Ondrej. – Ha most azonnal kiszállnak, még elcsíphetik őket.

Mély csend volt a válasz. Mintha valami egetverő marhaságot mondott volna. Az autó változatlan sebességgel haladt el a rendőrőrs előtt.

– Adnál egy cigit? – kérdezte Madlenka. – Émelyeg a gyomrom a kloroformtól. Remélem, elharaptam az ujját a gazembernek!

Mojmír hátranyújtott egy doboz cigarettát.

– Gyújts rá nekem is. Maga is vegyen, Ondrej.

Az érzés, hogy faragatlanul, sőt ostobán viselkedett, felingerelte Ondrejt.

– Megmagyarázná nekem, miért nem állt meg az őrszobánál? – kérdezte kihívóan.

Mojmír, sziszegve a fájdalomtól, elmosolyodott.

– Elárulná, hogy mit mondhattam volna nekik?

– Az igazságot.

– Hogy megtámadtak bennünket, hogy megpróbálták kloroformmal elkábítani és elrabolni Madlenkát. Van róla fogalma, mit kértek volna tőlünk először a rendőrségen? Hogy alaposan rájuk leheljünk. Ha nem éreztek volna meg semmit, afelől érdeklődtek volna, hogy nem fáj-e időnként a fejünk.

Madlenka halkan kuncogott.

– Tévedés ne essék, ezt nem most találtam ki – folytatta Mojmír. – Ezt megéltem. Többször is. Köztünk szólva, nem is csodálkozom azokon a rendőrségi fiúkon. Ilyesmi valóban nem szokott megesni. Különösen nálunk, a kocsiszín melletti erdőben. Aki ilyen rablómesékkel nyaggatja a rendőrséget, alighanem elmebeteg. Hátha az ellenfél éppen ezt akarja elérni?

– De hiszen ez képtelen dolog! – fakadt ki Ondrej.

– Fölöttébb képtelen – hagyta rá Mojmír fájdalmas fintorral.

Áthaladtak néhány kereszteződésen, s a folyónál lekanyarodtak a rakpartra. A negyedik háznál Mojmír megállt. Körülkémlelt.

– Kiszállhatsz. Mi itt megvárjuk, amíg felgyújtod a villanyt. Egyébként zárd be az ajtót, és ne engedj be senkit. Holnap felhívlak. Ondrejjel majd megállapodom. Jó éjszakát, hercegnő.

A hercegnő kiszállt, átszaladt az úton, kinyitotta a kaput, és eltűnt a házban. Kattant a zár.

– Hátha odabent várnak rá? – szólalt meg Ondrej.

– Aligha – gyújtott rá Mojmír a következő cigarettára. – Ide nem merészkednek. Itt elkaphatnák őket.

A második emeleten kivilágosodott két ablak. A függöny mögött megjelent Madlenka, és búcsút intett.

Mojmír visszaintegetett és begyújtotta a motort.

– Hazaviszem. Ne féljen. Magát nem fogják bántani. Nincs benne a buliban. Egyébként, ha történne valami, maga elmehet a rendőrségre.

– Miről van szó?

Mojmír egy ideig gondolkozott.

– Amolyan magánháborúról. Egyelőre halottak nélkül.

Ondrej várta a folytatást. De Mojmír hallgatott. Sebesen hajtott kifelé a városközpontból.

Idővel majd ezt is megtudom, vetette a hátát Ondrej a puha üléstámlának. Fő, hogy tudom, hol lakik Madlenka. Most már nem veszítem el.

– Jobb lesz, ha maga keresi fel Madlenkát, és nem ő mászkál maga után – szólalt meg Mojmír. – Felhívhatja telefonon. Ez lesz a legokosabb. Holnap tíz körül.

– Miért ne, ha megadja a számát...

– Megtalálja a telefonkönyvben.

– Az M betűnél, mint Madlenka? – mosolyodott el Ondrej. Nehezére esett a nevetés. A hústorony szorítása égette a torkát, a füle mögött pedig jókora dudor növekedett.

– Nem, az F-nél, mint Folmanová. Markéta Folmanová.

– Madlenkának valami köze van Folman építészhez? - bátorodott neki Ondrej.

– Hát persze, Folman építész a nagybátyja volt.

I

Jóllehet Mojmír felajánlotta, hogy haláig kíséri, Ondrej merészen elutasította. Most bánta a makacsságát.

A pajta előtt állt, és bátorságot gyűjtött. Nyugtalanította, hogy a pajta sötét.

Még az autóban megállapította, hogy fél tizenkettő van. Most, mondjuk, háromnegyed lehetett. A gyertyákat pedig fél nyolckor gyújtotta meg. Hogyan lehetséges, hogy már nem égnek? Amikor az utolsó simításokat végezte a Tudáson, *olykor egész éjjel dolgozott, és a gyertyák hajnalig is kitartottak.*

Elismételte magában Mojmír megnyugtató szavait, de nem bátorították föl túlságosan. A tagbaszakadt fickót, aki el akarta hurcolni Madlenkát, aligha érdekelné, hogy ő nincs benne a buliban.

Lenyomta a kilincset, benyitott. Aztán behúzta a nyakát, és két ugrással átsuhant a veszélyes zónán. Semmi. Senki sem vetette rá magát, szemét nem káprázta el hirtelen fény. Kinyújtott karral az asztalig botorkált. Elővette a gyufát és fellobbantotta. A kis foszforos fej explóziója tűzijátékként vakította el. Az égő gyufát a gyertyatartó fölé vitte. A gyertyatartó a helyén állt, és gyertyái csak félig égtek le.

Gyorsan sorra meggyújtotta őket. A kis lángok lassan erőre kaptak. A műteremben lágy hullámokban terjedni kezdett a fény. Láthatóvá tette a poharakat, a kompótostálat, a tányért az evőeszközzel, a szék támláját... S ekkor Ondrej felkiáltott és rémülten hátraugrott.

Az asztalnál ott ült a héja.

Akár egy szobor, moccanás nélkül, úgyhogy Ondrejnek átvillant az agyán, él-e.

Élt. Ajkának keskeny vonala olyasmivé rándult, amit nyilván mosolynak tartott:

– Ejnye, ejnye. Csak nem ijesztettem meg?

– Az áldóját – köpött ki Ondrej –, de még mennyire! Magának különös módszerei vannak, uram...

– Cabalka. Hynék Cabalka. Attól tartok, hogy a múltkor nem mutatkoztam be. Maga, ha nem tévedek, Loukota úr.

– Nem téved – tért vissza lassacskán Ondrej bátorsága. Kettejükön kívül a műteremben nem volt senki más. A biztonság kedvéért visszament a bejárati ajtóhoz, és betolta a reteszt. – Minek köszönhetem a szerencsét?

– A véletlennek. Erre jártam, és eszembe jutott, hogy elnézést kellene kérnem magától a múltkori viselkedésemért. Fogalmam se volt róla, hogy a Tudás *alkotójával tárgyalok. Az is felötlött bennem, hogy a kis szobor talán már elkészült, és magammal vihetném. Világosságot láttam, az ajtó nyitva volt, beljebb kerültem. Feltételeztem, hogy hamarosan visszajön, és úgy döntöttem, megvárom.*

– Aztán?

A látogató felvonta a vállát. – Maga csak nem akart megjönni, nekem pedig itt a melegben kezdett leragadni a szemem. Ezért bátorkodtam eloltani a gyertyát, és szunyókáltam egy keveset. Csak akkor riadtam föl, amikor meggyújtotta a gyufát, és mondhatom, ugyanúgy megrémültem magától, ahogy maga tőlem. Ez minden. Ennek ellenére szíves elnézését kérem.

Végül is, gondolta Ondrej, ha Cabalka úr vevősdit akar játszani, miért ne mennék bele?

– Bizonyára észrevette, hogy a szobor, amit kiválasztott, nincs itt. Elvittem kiégettetni. Most már alighanem készen van. Ha itt hagyja a címét, hazaszállítom magának.

– Szó se lehet róla – emelte föl Cabalka a kezét –, csak nem fogom ilyesmivel fárasztani! Eljövök érte, amikor óhajtja. Egyébként a honoráriummal kapcsolatban is lelkifurdalásom van. Névtelen szobrásznak tartottam. De ha már a Tudás *egyik másolatáról van szó...*

– Nocsak? Meg akarja toldani az összeget? – vigyorodott el Ondrej.

– Ahhoz nem volna bátorságom. Hiszen az árat maga állapította meg. De az égetett agyagon kívül talán egy másik példány is érdekelne... Kőből Az eredetit már eladta?

– Egyelőre nem. Nem is szeretnék megválni tőle.

– Azt meghiszem! De az ajánlat jelentős volna.

– Mennyi?

– Több százezer. Az érdeklődő dúsgazdag. Ondrej kikerekedett szemmel bámult rá.

– Ma nincs április elseje - hebegte. Cabalka úr felvillantotta fagyos mosolyainak egyikét.

– Hihetetlen, igaz? Ráadásul az összeget, ha óhajtja, dollárban kaphatná meg, esetleg külföldön helyeznénk letétbe a nevére.

– Minek?

– Maga még fiatal, barátom. Körül kellene néznie a nagyvilágban. Megpróbálni Rómában, Párizsban, Firenzében... Egy évig, kettőig. A javára válna. Sokkal inkább, mint azok az ostobaságok, amiket most művel.

A fordulat túl váratlan és túl éles volt ahhoz, hogy Ondrej hamarjában felfogja.

– Miféle ostobaságok? - kérdezte értetlenül.

– Nem tudja? Nézze, barátom, maga egy fiatal, tehetséges szobrász, maga előtt a jövő. Ne tegye tönkre. Akadnak lelkiismeretlen emberek. Nyugodt szívvel belerángatják magát valamibe, amiből nehezen tud majd kievickélni. Fütyüljön rájuk. Veszteni fognak, és maga is velük együtt.

– Az eddig atyai hang feltűnően megkeményedett.

– Miért gondolja, hogy veszíteni fognak? – firtatta Ondrej.

– Tudom - hangzott kurtán.

– Az ember mindig a gyengébbnek szurkol.

– A pályán talán. Az életben okosabb az erősebbel tartani.

– Ezt vegyem ajánlatnak? - Ondrej mosolyogni próbált.

-Vegye figyelmeztetésnek. Ha azonban mindenáron bele akar keveredni a dologba, akár ajánlatnak is.

– Alighanem csalódást fogok okozni. Elhiszem, hogy maga az erősebb. Csakhogy Dávid és Góliát óta nem biztos, hogy mindig az erősebb győz.

– Maga egy nagy gyerek, barátom, egy romantikus, nagy gyerek – állt föl a látogató. – Későre jár, mennem kell. Gondolja meg jól, amit mondtam. Az ajánlatom természetesen érvényes, akárhogy is dönt.

– Melyik ajánlata? – pillantott fel Ondrej. A héja kerek szeme jéghideg maradt.

– Mind a kettő.

J

Itt a tavasz, mosolygott Ondrej. A piszkos ablakokon bevert a nap, és valahol a tetőn rigó trillázott. Minduntalan odébb futott, s izgatott tipegése éles visszhanggal hatolt a műterembe. Ondrej a vekkerre pillantott. Legfőbb ideje, hogy beszerezzen egy tisztességes órát. Van miből. Ha az utóbbi napok ajánlatainak csak a fele teljesül, toronyórára is futja. Lánccal.

Miért ne venné meg azt az órát már ma? A fogason lógó zekéjéből elővette a pénztárcáját a takarékbetét-szelvénnyel. Lám, még helyére se tette a takarékkönyvet. Újra benyúlt, de a zseb üres volt. Nyugodtan keresgélt tovább. Kivette a zsebkendőjét, az igazolványát, a kulcsait, egy doboz gyufát, a gyűrött cigarettásdobozt. A takarékkönyv sehol.

Most már igazán megrémülve átkutatta a nadrágzsebeit és a bevásárlószatyort. Benézett oda is, ahol a takarékkönyvet tartotta. De ott se találta.

Nincs semmi baj, nyugtatgatta magát, a szelvény itt van. Anélkül senkinek sem adják ki a pénzt.

Ha úgy vesszük, nem történt semmi különös. Egyszerű kellemetlenség. Egy ideig pénz nélkül marad. Azaz, dehogy. Holnap a héja eljön a szoborért. Aztán felhívhatja Petr doktort is. Minek halogassa a beszélgetést holnapig, amikor úgyis tudja, hogy az ajánlatot elfogadja?

Felvette a zekéjét, belebújt a cipőjébe, bezárta az ajtót, és elindult. Eda Hopp a meredély szélén ugrándozott.

– Fogadjon velem! Mennyiben? – kiabálta valakinek.

Ondrej leszaladt az ösvényen. Megnézi a tegnapi támadás színhelyét. Talán ott vesztette el a takarékkönyvet. Ha megtalálja, minden rendben, ha nem, beszalad a postára, bejelenti, hogy elvesztette a könyvet, és felhívja Madlenkát.

Azaz, dehogy is Madlenkát, kapott észbe Ondrej, Markéta Folmanová kisasszonyt! Folman építész unokahúgát. Ez azt jelenti, hogy Madlenka a másik Folmannak, Matyásnak a lánya? A szobrász Folmané?

A kutyamindenit, hökkent meg Ondrej, tulajdonképpen kit képvisel Petr doktor? Kicsoda kínál neki ötvenezret a korhadt pajtáért? Madlenka? Minden jel erre vallott.

Igyekezett kitalálni valami más rokoni kapcsolatot. A Folman fivéreknek lehetett egy nővérük is. Annak a lánya szintén unokahúga lenne Folman építésznek. Csak éppen nem neveznék Folmanovának. Ugyanez az ellenvetés merült föl a két fivér lehetséges hitveseinek húgai vagy bátyjai esetében. Az ő gyerekeik számára Folman építész ugyan nagybácsi volna, de másképp hívnák őket. Mindkét feltételnek csak egy harmadik fivér leánya felelne meg, de harmadik fivér (Ondrej ennyire azért ismerte Folmanékat) nem létezett.

Úgyhogy az eredmény egyértelmű volt: Madlenka Matyás Folman lánya, és ötvenezer koronát kínál föl Ondrejnek – talán más rokonokkal együtt –, ha kiköltözik a pajtából.

Így persze felmerült a kényes kérdés: elfogadhatja-e Ondrej a pénzt? Igaz, megjátszhatja, hogy a rokoni kapcsolattal nem volt tisztában – csakhogy Mojmír tegnap este túlságosan is világosan beszélt róla.

S nyomban itt a másik, ugyancsak nyugtalanító gondolat: vajon az a fél, amelyhez csatlakozni akar, tényleg olyan gyenge, ha lelépés címén ekkora summát képes felkínálni egy roskatag bódéért?

És amennyiben ezt az összeget ki akarja fizetni, valóban csak érzelmi értékről van szó, mint ahogy azt Petr doktor oly ékesszólóan kifejtette? Nincs abban a pajtában valami, ami önmagában sokkal többet ér?

Ondrej elérte a tegnapi csatateret, és erőszakkal elhessegette a nyugtalanító gondolatokat. Átkutatta az utat, a cserjésben még a menekülés

nyomait is felfedezte. Azokat követve érkezett el oda, ahol a várakozó autó állt. A takarékkönyvet azonban nem találta meg.

Hátra volt még egy lehetőség, hátha az autóban vesztette el, vagy otthagyta a boltban. De sem az egyik, sem a másik nem volt valószínű.

Felszállt a villamosra, és lement a postáig. Az óra a téren öt perc múlva tízet mutatott. A telefonkönyvben megtalálta Madlenka számát (csodák csodájára a lány nevén), és feltárcsázta.

A beszélgetés kurta volt, és meglepően hűvös. Madlenka – Ondrej még mindig így nevezte – éppen elmenőben volt. Ma nincs Ondrej számára ideje. Holnap? Holnap talán, de nem ígérhet semmit.

– Amikor tegnap este hazamentem, ott találtam a héját. Azt mondta, Cabalkának hívják.

– Kicsodát?

– Az a férfi, aki elől elbújtál nálam.

– Mit akart?

– Megvásárolni a Tudást. *És óva intett tőletek. Azt ajánlotta, hogy tartsak inkább vele. Meg tudod adni Mojmír számát? Tudatni kellene vele a dolgot.*

– Majd megmondom neki. Van még valami?

– Nem. Azaz... a betétkönyvem. Nem talált Mojmír az autóban egy takarékkönyvet? Tegnap este valahol elvesztettem.

– Pénzre van szükséged?

– Á, dehogy. Csak a rend kedvéért kérdezem, mielőtt letiltatnám.

– Mojmír nem mondott semmit. Egyéb? Sietek.

– Nincs. Szeretnék veled beszélni.

– Én is veled. Holnap. Hívjál ugyanebben az időben. Jó?

– Jó.

A készülék kattant. Ondrej visszaakasztotta a kagylót. Petr doktort nem fogja felhívni. Odament az ablakhoz, és elővette a szelvényt.

– Elvesztettem a betétkönyvemet – jelentette az üveg mögött ülő kisasszonynak.

A kisasszony felsóhajtott, és kikereste a megfelelő űrlapot.

– Kérem az igazolványát. – Azután időnként kérdezett valamit, és kitöltötte az ívet. Ondrej aláírta és távozott.

A szabadnap úgy terült el előtte, akár a pusztaság. Elmegy Mirekhez a szoborért. Nekilát a kályhacsempének. De nem fűlt hozzá a foga. Kedvet kapott a Barikádharcos*hoz. Nem, villant fel benne egy újabb ötlet. Átkutatja a pajtát! Alaposan. Igaz, hogy három éve lakik már benne, de igazából soha nem vizsgálta át. Nem volt rá oka. Most van. S amennyiben valami kincs rejtőzik benne, lehetetlen, hogy meg ne találja!*

Egy órával később hazafelé tartott. A szobor váratlanul jól sikerült. Mirek sokáig és óvatosan égette. Felajánlotta, hogy áttetsző mázzal még szépít rajta. Ondrej azonban visszautasította. A fénytelen, finoman lyukacsos terrakotta sokkal jobban illett a Tudáshoz.

Karján vitte a szobrot, gyöngéden, akár egy gyermeket. A gyermek észrevétlenül súlyosbodott. Amikor nekivágott az emelkedőnek, a súlyosbodás már feltűnő volt. Karja egyre érzéketlenebbé vált. Átkozta magát, amiért nem hagyta a szobrot Mireknél. Hiszen Cabalka felajánlotta, hogy autóval érte megy. A kaptató közepén azonban már késő volt visszafordulni.

A korlátnak támasztotta a szobrot, és hangosan kapkodta a levegőt. Amikor kissé kipihente magát, újra magához ölelte és cipelte tovább. Csak úgy dőlt róla a verejték. Nagyon félt, hogy összetöri.

Végre-valahára fölkapaszkodott a főútra. Most már csak az utolsó méterek voltak hátra. Megemelte a szobrot, és apró léptekkel futásnak eredt. Úgy látszik, ma minden másképp alakul, Eda nem állt a sziklán. Pedig ma akár egy húszast is adott volna neki, hogy segítsen. A porond azonban üres volt. Csak lent, a sziklák alatt feketéllett valami.

Ondrej megállt. Vajon mi az? Óvatosan letette a szobrot a magas fűbe, és elindult a kőfejtőhöz. Néhány lépés után megtorpant. Aztán felkiáltott és futni kezdett.

Eda, akit Hoppnak neveztek, a földön feküdt, és nem mozdult. Ondrej lehajolt, hogy a hátára fordítsa. De a kéz, amelyhez hozzáért, merev volt és hideg. Eda meghalt.

43

Ezzel ért véget Kilián detektívregényének első része.

Felemeltem a fejem. A vonat éppen begördült a Smíchovi pályaudvarra.

Őszintén szólva, zavarban voltam.

Egyszerű olvasóként talán még elégedett is lehetnék. Egyszerű olvasóként alighanem lapozok egyet, és tovább olvasok. Legfeljebb a kissé nehézkes indítást vetném a szerző szemére, de ki tudja, milyen szerepet szánt Smahlík szerkesztőnek a további részekben.

Mint Pepik barátját azonban meglehetősen meghökkentett a hős színeváltozása. Emlékezetem szerint Pepik egyetlen szobrászt sem ismert. Ehhez képest viszont a szobrászat kérdéseivel foglalkozó részek igen hitelesen hatottak. Hajlandó voltam elfogadni a Folman-féle konzorciumot is. Vajon hol találkozott mindezzel Josef?

Ugyanilyen meglepő volt a műterem elhelyezése. Évekig laktunk ezen a környéken – ismerem hát, mint a tenyeremet. Meséltem róla Josefnek, amikor *A repedt tükör*ön dolgoztunk. Ha jól emlékszem, barátomnak fogalma se volt róla, merre van ez a vidék. S akkor most olyan kerek leírást ad róla, mintha csak ott született volna. Mikor vetődött arra?

Ugyanakkor egyik is, másik is kétségtelenül fikció volt. Pepik nem szobrászkodott, és nem lakott a motoli völgy fölött egy pajtában. A bűnügyi nyomozó számára, aki a kéziratból egy valódi gyilkosság előtörténetét szerette volna kihámozni, mindez fontos figyelmeztetés volt.

Éppen emiatt a legnagyobb csalódás mint nyomozót ért. Semmivé foszlott az az elképzelés, hogy elég a kitalált neveket valódiakkal helyettesíteni, s mindent megtudunk.

Ondrej Loukota tagadhatatlanul Pepik Kilián volt. De az is biztos, hogy Pepiket nem keresték föl rejtélyes egyének, hogy megvegyék tőle regényének néhány fejezetét. De kétségtelenül járt nála néhány

ember. Miért? Hogy Josef segítségükre legyen az igazságos harcban? Ezt aztán végképp nehéz elhinni.

S hogy kerül az egészbe Madlenka? Könnyű kitalálni, kiről mintázta. Csakhogy Helenka Volková biztosan nem örökölte meg Folman millióit, tanítónői hivatása pedig nemigen adott teret olyasféle kalandoknak, amilyeneket a regénybeli Madlenka megélt.

Egyetlen névnél sejthető a külső hatás. Cibulka művészettörténész neve feltűnően hasonlít annak a fickónak a vezetéknevéhez, akit Kilián a héja csúfnéven nevez. Ezzel azonban minden hasonlatosság véget is ér. Cibulka doktor feltűnően elegáns fürdővendégtípus, és bajosan birkózna meg azzal a szereppel, amit Kilián a regényben rá osztott ki.

Ha tetszett, ha nem, be kellett látnom, hogy a kéziratot ilyen egyszerűen nem lehet megfejteni.

44

A cselédszobában már ott ült a csoport többi tagja – Standa Kadlec, Vasek Charvát és Milan Perner. Ahhoz képest, hogy gyilkosságot kellett felderítenünk, valóban nem voltunk sokan.

– Találtatok valamit? – fogadott Standa.

– Hol van Holy?

– Alighanem még mindig a főnöknél. Miért? Nélküle nem tudsz beszélni?

Zavarba jöttem.

– Megvárjuk, jó?

– Ahogy gondolod – sértődött meg Standa. – De így nem jutunk messzire.

Nyomasztó csend támadt. Szerencsére a következő pillanatban bejött Holy főfelügyelő. Látszott rajta, hogy kemény csatát vívott az imént. A szeme csillogott, arca piros volt az izgatottságtól. Végigjártatta rajtunk a tekintetét és leült.

– Nos, ki kezdi el? – igyekezett hétköznapi hangot megütni.

– A legjobb az lesz, ha maga kezdi, főnök – mondta Standa. – Utána talán már fölöslegesek lesznek a jelentéseink.

– Semmiképpen se. Amíg az ügy az én kezemben van, minden úgy történik, mint máskor. Legyen szíves, Standa, és kezdje el.

– Szabad tudnom legalább, hogy mit végzett?

Holy megrándította a vállát.

– Nem sokat. A rendőrigazgató úr feltételezi, hogy holnap megkezdjük a ház lakóinak kihallgatását. Szeretne ő is ott lenni. Mivel nem beszéltem magukkal, a kihallgatást nem tudtam neki megígérni. Lehetségesnek tartják?

– Ha csak erről van szó, lehetségesnek. De nem értem, mire lesz jó?

– Például arra, hogy holnap ne mozdulhassak el innen – dühöngött Holy. – De annyi baj legyen! – Hozzám fordult. – Maga, Mirek, el fog utazni. Akkor is, ha nekem kell kifizetnem az útiköltségét.

– Miért? A nagyfőnök nem írta alá az útijelentését?

– Egyelőre még nem adtam oda neki – vallotta be Holy.

– Csakhogy holnap nekem lenne dolgom Karlstejnben – szólalt meg Standa.

– Az, sajnos, nem fog menni. Egy segédfelügyelő még nem tűnik föl, egy felügyelő igen. Egyébként is, maga nélkül nem hoznám össze a kihallgatásokat.

– Nem volna a legegyszerűbb átadni az esetet? – vetette fel Vasek Charvát.

– Az ilyesmi nem szokásom – intézte el kurtán Holy. – Térjünk vissza a munkához. Ami bennünket, azaz Mireket meg engem illet... – És néhány mondatban elmondta, mit végeztünk Morínában.

– Talán ha másutt is kérdezősködtünk volna, sikerült volna kiderítenünk a luxusautó márkáját. De biztosabbnak tartom, ha

összeköttetésbe lépünk a közlekedésiekkel, s fényképeket szerzünk tőlük a szóba jöhető autókról.

– Megtudott valamit Svach századostól? – emlékeztettem.

Holy mintha egy pillanatra zavarba jött volna.

– Semmi különöset. Szabályosan kivizsgálták Alois Tesar halálának a körülményeit. S maga mit végzett?

Enyhén megjátszott szerénységgel előszedtem a táskából Kilián kéziratát.

– Megszereztem Kilián regényének az elejét. A várt hatás elmaradt.

– Kitől? – kérdezte Holy.

– Volková kisasszonytól – válaszoltam, és elmeséltem találkozásunkat. Amikor megemlítettem a lehetőséget, hogy Pepik csak egyike volt Helenka vőlegényjelöltjeinek, Holy felfigyelt.

– A mindenit, ez akár fontos is lehet! Holnap nézzen utána a többieknek, és beszélgessen el velük. Ki tudja, mit hallunk majd? S hogy el ne felejtsem, visszakaptam Kilián kéziratát, amit tegnap találtak meg. Vegye magához. Ha éjjel nem tudna aludni, és az egészet elolvasná, rendkívül boldoggá tenne.

– Számíthat rám. A vonatban már több mint a felét elolvastam.

– És? – pillantott rám Holy.

– Az eleje kicsit vontatott, de aztán belefeledkezik az ember.

– Az irodalmi elemzést bízza a kritikusokra. Mi egy gyilkosságot akarunk felderíteni. Talált valami analógiát?

– Rengeteget. Az öreg Tesart a regényben Eda Hoppnak hívják. Azaz, inkább csak amolyan gúnynév ez. Az illető ártalmatlan bolond, aki azzal keres egy kis mellékest, hogy leugrál a szikláról. Az első rész utolsó fejezetében a hős holtan találja a sziklák alatt.

– Különös – dörzsölte meg az orrát Holy. – Abban, amit én olvastam, még csak említés sem esik ilyesmiről.

– Hihetetlen. Én úgy képzeltem, hogy a regény hátralevő részében Ondrej Loukota a gyilkos után fog nyomozni.

Holy főfelügyelő megrázta a fejét.

– Nem. Legalábbis abban a részben, melyet elolvastam, korántsem. Ondrej Loukota hol menekül, hol pedig üldöz valami bandát. Hiszen majd elolvassa. Ha éjjel végez a kézirattal, reggel hozza be nekem az egészet, rendben van?

Bólintottam.

– Most pedig maga következik – fordult a főfelügyelő Standa Kadlechez.

Standa először beszámolt Zalabák úrnak, Mourová asszony első közvetítőjének a tanúvallomásáról.

Zalabák úr, ellentétben Stehlík úrral, a másik közvetítővel, határozott férfi és ügyes kereskedő volt.

Megszemlélte Kilián házát, s mivel magában tízezer koronára értékelte, fölajánlott ötöt. Kilián azonban nem mutatott érdeklődést az üzlet iránt, hosszasan kérdezősködött, honnan tudja Zalabák, hogy a ház eladó, s amikor végül a közvetítő megtette az ajánlatát, hisztérikus nevetésben tört ki, és kijelentette, hogy százezerért van vevője, s még így is habozik.

Zalabák úr megjegyezte, hogy ő készpénzben fizetne, nem pedig holmi betéttel, mire Kilián még viharosabban kacagva megnyugtatta, hogy azt a százezret természetesen úgyszintén készpénzben kapná meg, szépen a tenyerébe. Erre Zalabák úr azt mondta, hogy szeretné látni azt a marhát, és faképnél hagyta Kiliánt.

– Tehát szó szerint igazolta, amit Mourová asszony mondott – jegyezte meg Holy.

– Gyanúsan szó szerint – kifogásolta Kadlec.

– Ugyan, eredjen már! Miért pikkel arra a szegény asszonyra? Hogy áll a lakók alibije?

– Gyatrán. Ha az ember belegondol, mindannyian megölhették volna Kiliánt. Mindenki elszabadulhatott volna arra a néhány percre, hogy lelője. Akár a családi vacsoráról is.

– Nonono – csücsörítette a száját Holy.

– Hát jó. A házban lakó hét bérlő közül csak a házmesternének és a Pékny házaspárnak van alibije. A házmesterné a lányánál volt, Péknyék máig is nyaralnak. Elméletileg azonban...

– Minden bizonnyal – vágott a szavába a főfelügyelő.

Standa nem sértődött meg. Élénken folytatta:

– Három lakásban egy-egy család lakik. A kritikus időben állítólag mindannyian otthon voltak. Maradnak azok a bérlők, akik egyedül élnek és nincs alibijük: Thurn patikus és Mourová asszony. Thurn úr az idő tájt lefekvéshez készülődött, Mourová asszony állítólag olvasott. Mindenkinek megmondtam, hogy vallomásukról esetleg jegyzőkönyvet kell majd készítenünk. Kit vezessek elő holnap?

– Mourová asszonyt, Thurn patikust, azután azt a minden lében kanál... hogy is hívták a leányzót?

– Mána Oravcovának.

– Igen, őt, meg talán a két közvetítőt, Stehlíket és Zalabákot is. Legalább egész napra lesz munkája.

– Ezt még az orra alá dörgölöm – nevetett Standa –, amikor majd három tanút fog követelni egy óra alatt. Még egy apróság a kihallgatásokhoz. Holnapra természetesen senkit sem idéztem be. Ezért szükségem lesz egy autóra, hogy elmehessek a tanúkért.

– Megkapja.

– Rendben. Még három dolog. A laboratóriumban egyelőre nem tudják, hogy esetünket maga a rendőrigazgató úr vette a kezébe. Ezért nekem küldték el a daktiloszkópiai vizsgálat eredményét az ujjnyomokról. Nos, a csákányon talált ujjnyomok Kiliántól származnak.

Holy csalódottan felsóhajtott. Engem nem lepett meg a dolog. Mintha csak előre tudtam volna. Honnan? Hát persze, Kilián regényéből. Hiszen Ondrej Loukota arra készült, hogy alaposan átkutassa a pajtát. Nyilván meg is tette.

– Akkor viszont lehetséges, hogy azt a felfordulást is Kilián csinálta – latolgatta Vasek Charvát.

– Bajosan – intett a főfelügyelő. – Akkor több ujjnyomot találtunk volna tőle. Nyilván nem kesztyűben fordította fel fenekestül a házat. A dolog mindenképpen különös. Mellesleg, a hajszálakról nem jött jelentés?

– Ez a második közlendőm – bólintott Kadlec felügyelő. – A hajszálak is Kiliántól származtak.

– Hm. És a harmadik?

Standa kényelmesebb pózba helyezkedett.

– A harmadik összefügg a javaslatommal. Azzal, amit a főfelügyelő úr eleve elutasított, anélkül hogy megkérdezte volna, miről van szó. A segédfelügyelő távolléte kevésbé tűnik föl, mint a főfelügyelőé. Nos, a dolog úgy áll, hogy a felügyelő nem akar bujkálni. Azt szeretné, ha szabályosan kiküldenék, hogy azonosítson egy tárgyat, melyet a további nyomozás szempontjából igen fontosnak tart. Leszel olyan szíves, Milan?

Perner gyakornok felállt, és a szekrényhez lépett.

– Mint tudjuk, Kilián manzárdszobája üres volt. Egyéb elfoglaltság híján bátorkodtam a szobát még egyszer átkutatni – fuvolázta Standa. – Bent nem találtam semmit. Milannak azonban eszébe jutott, hogy kinyissa az ablakot, és kimásszon a tetőre. És a kémény pallója alatt felfedezte ezt a dobozt. Ujjnyom nélkül, természetesen.

Milan Perner egy papírskatulyát tett a főfelügyelő elé.

– A dobozt – folytatta Standa – Kilián leragasztotta, és a ragasztószalagra ráírta a nevét. Amikor felnyitottuk, ezt találtuk benne.

És Standa valóságos bűvészmozdulattal egy ócska, zsíros, jelvényekkel borított kalapot húzott elő a dobozból.

– Szerény véleményünk szerint ez itt a megboldogult Tesar úr elveszett tirolikalapja. S ezt a feltevésünket szeretnénk a helyszínen igazolni.

Ami e pillanatban a legjobban meglepett, az a saját reakcióm volt. Hol van Eda Hopp keménykalapja? Nem veszítette el zuhanás közben? Tovább kell olvasnom, hogy megtudjam.

K

Vlach százados fölegyenesedett.

– Elszállíthatják. A biztonság kedvéért vigyék a bonctaniba. Jobb a békesség.

– Itt nem a békességről van szó, hanem arról, hogy találja meg Eda gyilkosát – szólalt meg Ondrej. – Egyelőre csak annyit tett, hogy jól letaposta az összes nyomokat a halott körül.

– Figyeljen ide, fiatalember – jött ki a sodrából a százados –, engem nem fog kioktatni, hogy miként vezessem a nyomozást. Itt nem volt semmiféle nyom, jól körülnéztem.

– Szerintem rosszul. Ha senki más, de én ott voltam a halott mellett.

– Ez lehetséges – bólogatott Vlach –, de nyomokat nem hagyott. Nem láttam semmit. Nem vagyok Sherlock Holmes, hogy nagyítóval rohangáljak a kőfejtőben.

– Nem bizony – szögezte le a szobrász sóhajtva –, sajnos.

Két, hordágyat cipelő férfi a halotthoz igyekezett. A hordágyat a homokba süppesztették, és rágurították Edát. Aztán felemelték és elindultak. Eda keze lépteik ritmusában himbálózott.

Amikor elhaladtak mellettük, Ondrej belenézett a homokkal beszórt, kimeredt szempárba, és iszonyodva elfordult.

– Látta? Sehol egy csöpp vér. Kitörte a nyakát. Maga meg azt akarja bebeszélni nekem, hogy valaki megölte.

– Eda évek óta ugrált a szikláról, s még a kisujját sem ficamította ki soha – mondta Ondrej csöndes makacssággal.

– Hát istenem! Addig jár a korsó a kútra...

– De hát, a szentségit! – fakadt ki a szobrász. – Ez az ember valaha hadseregünk elit ejtőernyős alakulatának a tagja volt!

– Ez a féleszű? - vigyorodott el Vlach százados.

– Hogy féleszű lett, az a nácik bűne. Lecsukták. Nem tudta?

– Nem. És maga honnan tudja?

– Itt mindenki tud róla.

– Hát jó. Majd utánanézek. Felettébb valószínűtlennek tartom az egészet, de utánanézek. Persze, akárki volt is, a nyakát saját maga törte ki.

– Ahogy gondolja! Nem akarja jegyzőkönyvbe venni a vallomásomat?

– Majd meglátom. A nevét és a címét ismerem - búcsúzott el a százados. - Egyébként figyelmeztetem, ha egy mód van rá, a gyanúját tartsa meg magának.

– Miért?

– Először is nem akarom, hogy megbolondítsa az egész környéket. Másodszor – folytatta a százados habozva –, ha abban, amit állít, netán volna valami igazság, nem szeretném, ha a tettes megneszelné.

Ondrej magára maradt. Tekintete a fűben heverő szoborra esett. Hogy került ez ide? Ó, igen, Mirektöl hozta. Mennyi idő telt el azóta? Lehajolt, és óvatosan a karjába vette a szobrot. Körülnézett az elárvult porondon, és elindult hazafelé.

A vekker három órát mutatott. Még csak három? Tízenkettőkor talált rá Edára. Három órája - s mintha közben egy évszázad telt volna el. Eda elment, és senki sem tud semmit. Mi a fenének szaladt az őrszobára? Miért nem ment el Eda anyjához, miért nem lármázta fel a falut? Mindenki megerősítette volna, hogy Eda nem törhette ki a nyakát!

Fogadjunk! Mennyiben? - visszhangzott az emlékezetében. Már soha nem fogja hallani Eda kiáltozását. Pedig még ma reggel is...

Ondrej megtorpant. Eda nem ugrált csak úgy! Eda profi volt! Eda csak akkor ugrott, ha valaki megfizette! Valaki tehát adós maradt neki.

Valaki látta a halálos zuhanását, és elment anélkül, hogy a kisujját mozdította volna! A pokolba, hogy ez nem jutott eszébe, amikor a századossal beszélt!

Fogadjon velem! Mennyiben? – kiabálta ma reggel Eda. Vajon ki állt lent az úton? Egy idegen. Eda magázta. Mindez kilenc előtt történt. Eda éppen

hogy megérkezett a helyére. Aztán leugrott és a nyakát szegte? Meg lehet ezt állapítani? Hát persze, hiszen az orvosszakértőknek meg kell határozniuk a halál óráját. S ha már reggel meghalt, az első ugrás után...

Ondrej a vállára vetette a kabátját, és visszaindult a sziklákhoz. Fogalma se volt, mit is akar megtalálni. A kőfejtőhöz ért. A homokkőfalának oromzata úgy ragyogott a lenyugvó nap sugaraiban, akár egy vár bástyapárkányzata. Oldalát és alját árnyék borította, amely fölfele kúszott. Hamarosan lemegy a nap.

Ondrej fölpillantott. Voltaképp milyen magasról ugrált Eda? Szemmérték után megállapította, mennyi lehet egy méter, s a kapott hosszat rávetítette a falra. Tízszer fért föl a sziklára. Lehetséges ez?, döbbent meg. Tíz méter! Háromemeletnyi magasság! Hát leugorhat valaki a harmadik emeletről anélkül, hogy agyonzúzná magát? Egy ejtőernyős, úgy látszik, képes rá.

Sok múlik persze azon, hogyan ér földet. Eda egy homokkupacba ugrott le. Valahányszor leugrott volna, előtte mindig gondosan elsimította. Ezen a helyen talált rá Ondrej. Itt? Nincs ez túl messze? Hiszen hasmánt, arcára borulva feküdt a földön, a bukfencet tehát nem fejezte be.

Ondrej felkúszott a buckára. A bucka közepén jól látszott a hely, ahol Eda földet ért. A mélyedést Ondrej meglepően sekélynek találta. Elkotorta a homokot. Ujjai kőbe ütköztek. Belekotort odébb is, és felfedte a másodikat meg a harmadikat. Izgatottan tapogatózva maga körül újabb és újabb kövekre lelt.

A kis platót, amelyre Eda leugrott, a homokréteg alatt valósággal kikövezték.

Ondrej hátán végigfutott a hideg.

Milyen egyszerű! Valaki éjjel kikövezte Eda homokbuckáját. Reggel aztán odajött, és fogadott vele. Eda leugrott, homok helyett a kövekre esett, és kitörte a nyakát. A gyilkos elégedetten távozott. Biztosra vette, hogy tettét senki se fogja rábizonyítani. Igaza volt?

– Az istenért, mester, mit keres ott lent? –rszólalt meg fentről egy hang.

Ondrej felpillantott. A napsütötte bástyapárkány peremén egy férfi arca hajolt ki. A rézsút tűző sugarakban mosolya baljósnak tűnt.

Ondrejnek úgy rémlett, hogy ezt az embert már látta valahol, sőt beszélt is vele, de nevét nem tudta felidézni.

– Nem emlékszik rám? – mosolygott az arc –, Petr vagyok, dr. Petr! Véletlenül erre jártam, s felötlött bennem, nem akarja-e velem megtekinteni azokat a műtermeket. Akkor talán könnyebben dönt.

– Hogy talált itt rám? – porolta le Ondrej a térdét.

– Láttam, amikor kilépett a műteremből. Kiabáltam, de maga úgy rohant, mintha égne a ház. Aztán szerencsére megpillantottam az úton, és úgy gondoltam, felülről megelőzöm. Hiába vártam azonban a kereszteződésben, így maradt az utolsó lehetőség: itt. Mit keres?

– Semmit. Élt a kolónián egy bolond, aki ma reggel ezen a helyen a nyakát szegte. Az imént vitték el. Ezzel kapcsolatban eszembe jutott valami, s ide jöttem, hogy meggyőződjek róla, igazam van-e.

– És igaza volt?

– Azt hiszem, igen. Mindenesetre figyelmeztetnem kell a rendőrséget – kapaszkodott fölfele Ondrej.

– Elviszem kocsival.

– Fölösleges. A rendőrőrs ugrásnyira van, gyalog hamarabb odaérek, mint autóval.

– Megvárjam?

– Minek?

– Az előbb felajánlottam, hogy kötelezettség nélkül megtekinthetnénk együtt az üres műtermeket – emlékeztette Ondrejt dr. Petr megbántódva.

– Abból ma már semmi sem lesz. Ha azonban a szerencsés véletlen hamarosan ismét ide hozza...– harapta el a mondatot a szobrász.

A célzást az ügyvéd eleresztette a füle mellett.

– Azt ígérte, hogy holnapig dönt.

– Iparkodni fogok.

– Amennyiben holnap nem jelentkezik, olybá veszem, hogy az ajánlatot visszautasította, és felszólítom az ügyfelemet, hogy perelje be.

Ondrej közönyösen megvonta a vállát.

– Mellesleg, ki az ügyfele?

– Irodánknak nem szokása kiadni az ügyfelei nevét – mondta dr. Petr kimérten.

– És maga azt akarja, hogy olyan ember ajánlatát fogadjam el, akinek még a nevét sem ismerem?

– Itt az ajánlat a fontos. Nem találja elég nagyvonalúnak?

– Ellenkezőleg. Túlságosan is annak tartom. Akárkitől nem fogadhatom el – Ondrej figyelmesen az ügyvéd szemébe nézett. – Például Markéta Folmanová kisasszonytól sem.

Petr doktornak egyetlen arcizma sem rezdült. Mintha meg se hallotta volna a nevet.

– Markéta Folmanová kisasszonnyal személyesen megállapodnék – mondta Ondrej nyomatékosan.

Az ügyvéd erre sem reagált.

– Akkor miért nem teszi meg? – kérdezte nyugodtan.

– Maga Markéta Folmanovát képviseli?

– Amennyiben holnap felhív, megtudhatja.

Ha kliensem hozzájárul, készségesen felfedem a kilétét.

– Mondja meg neki, hogy ellenkező esetben visszautasítom az ajánlatot.

– Maga fogja látni a kárát. A feltételét természetesen továbbítom – hajolt meg az ügyvéd.

L

– Loukota, maga olyan, mint egy pióca – fogta a fejét az őrmester.

– Mit akar már megint?

– Semmit, őrmester úr – bizonykodott Ondrej. – Csak a reggeli bevásárlásomat intézem. Van valami újság?

– Miféle újságra gondol?

– Reggelig kideríthették, mikor és hogyan halt meg Eda. A százados úr megígérte, hogy a maga révén folyamatosan tájékoztatni fog.

– Hát egyelőre nekem semmit se mondott. A százados úrnak egyéb gondja is van.

– Elhiszem. És éppen ezért nem értem, hogy miért nem hívja ki a prágai bűnügyi rendőrséget.

– De hát mihez, ember, mihez?! – csapta össze a kezét az őrmester.

– Mert egy félnótás kitörte a nyakát?

– Tegnap este elég világosan bebizonyítottam, hogy Eda egy másik személy hathatós segítségével halt meg.

– Ha jól emlékszem, tegnap este Vlach százados megmagyarázta magának, miért nem kell feltétlenül gyilkosnak tartanunk azt a személyt, aki Edával utoljára fogadott. Még akkor sem, ha nem jelentkezett sehol. Egyszerűen félt.

– Ezen nem csodálkozom. Különösen, ha előtte elásta a homokba azokat a köveket... Megnézték legalább a helyszínt?

– Meg. Miközben maga a kocsmában telebeszélte az emberek fejét...

– Nem igaz – tiltakozott Ondrej. – Csak kíváncsi voltam, ki tud arról, hogy Eda az ejtőernyősöknél szolgált, és a megszállás alatt börtönben ült. Mindenki tudta.

– Uramisten, hiszen ezt én is tudom!...

– A százados úr például nem tudta. És igen valószínűtlennek találta az egészet. De sebaj, fő, hogy már tudja. Maguk tehát jártak a kőfejtőben, és látták a köveket. Mit szólt hozzájuk a százados úr?

– Rögvest megmondom. Előbb azonban magától szeretném hallani az igazat, a színtiszta igazat, nevezetesen azt, hogy járt-e már korábban is azon a homokdombon.

Ondrej elgondolkozott. – Nem... nem jártam. Miért?

– Nagy kár – sóhajtott fel az őrmester. – Eda nem engedett oda senkit?

– Azt nem mondhatnám. Csak éppen... valahogy nem illett volna odaszemtelenkedni a porondjára. S hogy a fejünkre ugráljon...

– Különös! Arra a homokbuckára soha senki se mászott föl. Amikor tegnap este visszajöttünk, kifaggattam a kocsmában az embereket. Vlach százados ugyanis arra gondol, hogy azokat a köveket maga Eda ásta el.

– Vagy úgy! – csapott a homlokára kacagva Ondrej. – A százados úr szerint Eda öngyilkosságot követett el?

– Nem. A százados úr szerint Eda mindig is a homokkal fedett kövekre ugrált. A homokkupacba belesüppedt volna, és képtelen lett volna utána még bukfencet is vetni. Érti?

Ondrej abbahagyta a nevetést. Ahhoz képest, hogy a százados úr agyából pattant ki, az ötlet nem volt rossz. Biztató volt az is, hogy figyelmeztetését komolyan vették.

– Vlach százados megígérte, hogy megvizsgáltatja a homokdombot egy szakemberrel – folytatta az őrmester.

Megszólalt a telefon. Az őrmester felvette a kagylót és bemutatkozott. Arcára tisztelettudó kifejezés ült ki...

– Éppen itt van, százados úr. Igen – és átnyújtotta Loukotának a kagylót.

– Itt Vlach – mennydörgött a telefonban a százados. – Halálom után a mennyország helyett inkább a szobrászkodást választom. A művészekről sohasem voltam nagy véleménnyel, de hogy ilyen kitartóak, azt azért nem képzeltem. Amint látom, felcsapott magándetektívnek. Csak nincs valami újabb ötlete?

– Mindössze egy apróság. Maguknak biztosan az. De kezdje el inkább a százados úr.

– Kérem! A boncolás igazolta, hogy az a féleszű a nyakát szegte. Délelőtt kilenc és tíz óra között. Ami a helyszínt illeti, beszéltem a szakemberrel. Délután megnézi. Ha érdekli a dolog, vele tarthat. Egyelőre ugyanazt mondja, amit én. Elégedett?

– Úgy-ahogy – hümmögött Ondrej.

– Én viszont egy cseppet se. Ugye emlékszik, mit ígért? Ezzel szemben, amint hallottam, tegnap a kocsmában...

– Éppen csak ellenőriztem...

– Az ellenőrzést bízza ránk – harsogta Vlach.

– Észrevehette, hogy ellenvetéseit komolyan veszem. Viselkedjen hát eszerint. Ha felfedez valamit, közölje az őrmesterrel, és mi majd utánanézünk. Mire jött rá már megint?

– A kalapra. Hol van Eda kalapja?

Az őrmester meglepetten felvonta a szemöldökét.

– Milyen kalap? Miféle ökörség ez? - fortyant föl a százados.

– Eda Hopp mindig keménykalapban vetette le magát a szikláról. Ha jól emlékszem, maga nem vitte el a kalapot. Jómagam szintúgy nem. Akkor hát, hol van?

– Honnan tudjam? Talán otthon hagyta? Adja vissza az őrmestert.

Ondrej engedelmeskedett. Legnagyobb örömére az őrmester is fontosnak találta a kalap eltűnését. Részletesen elmagyarázta a századosnak, hogy Eda Hopp egy lépést sem tett a kalapja nélkül. Biztosan nem hagyta otthon, és valóban jó lenne utána nézni... Aztán a százados beszélt sokáig, s az őrmester hallgatott, míg végül néhány igen *után mérgesen lecsapta a kagylót.*

– Mi van? - kérdezte Ondrej, s az őrmester csak legyintett: – örüljön neki, hogy csak detektívesdit játszik.

Loukota kiment az őrszoba elé. A tavasz iparkodott behozni a késését. Az út kövei között utat törtek a martilapu sárga tárcsái, a nyírfák koronájában lila köd lebegett. A templom tornyán fél tízet mutatott az óra.

Ondrej a telefonfülkéhez ballagott...

Megtehetem? Igen, attól tartok, meg kell tennem. Amikor Josef befejezte *A repedt tükört,* utána csak törölt és törölt. A regény jó harmadát kihúzta. Most erre nem volt ideje. Neki ártanék, ha mindent benne hagynék.

Ezért csak röviden. Ondrej felhívja Madlenkát, de nem találja otthon. Hazamegy, a műterem előtt Cabalka, a héja várja. Átveszi a szobrot és fizet.

Ondrejben felötlik, hogy a héja tegnapelőtt éjjel járt nála – tehát abban az időben, amikor az esetleges tettes minden bizonnyal Eda Hopp csapdáját készítette. Elbeszéli tehát, mi történt, és megkérdezi Cabalkát, nem hallott-e valamit. A héját szemlátomást nyugtalanság fogja el. Nem, feleli, semmit sem hallott!

45

Ondrej hazalátogat. Abban reménykedik, hogy otthon nyugodtan átgondolja az utóbbi napok különös eseményeit, és logikus magyarázatot talál rájuk. Ez azonban nem sikerül neki. Ezért visszamegy Prágába. A pajta ajtaján hivatalos értesítést talál, hogy jelentkezzék a főpostán.

Eltartott egy ideig, amíg a szobrász megállapította, hogy az értesítőn feltüntetett szám nem a nagyterem valamelyik ablakát jelzi, hanem az emeleti irodát.

Az aranykeretes szemüveget viselő, koros tisztviselő felpillantott.

Ondrej átadta neki az értesítést. A tisztviselő átfutotta a szöveget, és kutató pillantást vetett a szobrászra.

– Ön Loukota úr? Itt az igazolványa? Ondrej némán átnyújtotta a könyvecskét.

A tisztviselő a hüvelyk- és mutatóujja között végigpergette az igazolvány lapjait.

– Miből él ön, Loukota úr?

– Szobrász vagyok. Miről van szó? A tisztviselő megbökte a szemüvegét.

– A múlt héten bejelentést tett, hogy elvesztette a postai takarékbetétkönyvét. Hogyan történt?

– Elveszítettem. A hölgynek a postán ugyan azt mondtam, hogy talán még megtalálom, de most már biztosan tudom, hogy nem - magyarázta aprólékosan Ondrej. Nem tudhatta, nem a tisztviselő jóakaratától függ-e a másolat kiadása. Ha készpénzt veszített volna el, egy vasat sem kapott volna senkitől.

– Mikor vesztette el?

– Szerdán vagy csütörtökön.

– Talán inkább csütörtökön, nem? Hiszen aznap még befizetett negyvenötezer koronát. Eladta talán valamelyik szobrát?

Ondfej egy pillanatig nem kapott levegőt. Tréfál vele ez az ember? A tisztviselő azonban nem úgy festett. Udvariasan várta Loukota válaszát.

Talán próbára akar tenni?, ötlött fel Ondfrejben. De miért, hiszen semmi értelme se volna.

– I...igen - dadogta.

– Na, ugye. Itt fizetett be, nálunk, igaz? – bólogatott a tisztviselő. - Amikor aláírta a bejelentést, nyilván elkerülte a figyelmét, hogy a postáskisasszony tévedésből ötvenezer helyett ötezer korona készpénzt írt be.

– Ötezret írt oda? - hallotta Ondrej tulajdon hangját. - Ez természetesen tévedés. Bizonyára itt van magánál az elszámolás...

– Hogyne! Azt ellenőriztem először. Rendben van. Lent a kasszánál a pénztárosnő még emlékszik is magára. Nem mindennap fordul vele elő, hogy valaki ekkora összeget tesz be - nevetett a tisztviselő.

Ondrej is megpróbált mosolyogni. Ez volt minden, amire erejéből futotta. Most be fog lépni két ballonkabátos férfival a pénztárosnő, kijelenti, hogy Loukotát soha életében nem látta, s az urak elvezetik. Mibe keveredett?

– Itt, kérem - mondta a tisztviselő.

– Tessék?

– Egy aláírást. Új lapot töltöttem ki.

– Aha - fogta meg Ondrej a tollat. A keze remegett. In flagranti *fogják elkapni. Idegesen kaparta a nevét a papirosra.*

Nem történt semmi. A tisztviselő ráfújt a száradó tintára.

– Micsoda írása van, Loukota úr - csóválta a fejét.

Ondrej ismételten megpróbálkozott egy mosollyal. A hátán patakokban csordogált a verejték.

– Az emberek általában fordítva tévednek. Többet mondanak be, mint amennyi a betétkönyvön volt. Az ilyeneket nem hívom be. De aki negyvenötezer koronával téved a saját kárára, azt a tulajdon szememmel látni akartam.

– Nem csodálom - nyögte ki Ondrej.

– Különben minden rendben van. Két hónap múlva jöjjön el a másolatért – adta vissza az igazolványát a hivatalnok. Ondrej kitámolygott az irodából.

46

A szakértő megerősítette, hogy a kövek a homok alatt nélkülözhetetlenek voltak Eda produkciójához.

Ám legyen, helyesel Ondrej, de hol a keménykalap? Ha az vitte el, aki utoljára fogadott Edával, akkor felborul a százados elmélete az alkalmi járókelőről, aki megrémült a fogadás következményeitől. Egy véletlenül arra tévedő ember bizonyára nem vinné magával a feltűnő kalapot, de mert magával vitte, a kalap bizonyára igen értékes volt a számára, hiszen hajlandó volt kockáztatni, hogy valaki meglátja nála. Akkor viszont olyan személyről van szó, aki Eda halálát valamiképpen előkészítette, akármit is állít a szakértői vélemény.

Vlach százados ezzel szemben úgy vélekedik, hogy a kalapot más is elvihette, amikor Eda már halott volt. Igaz, a dolog nem nagyon valószínű, de mit tegyen? Hajkurássza a kalapot? Más, fontosabb dolga is van. A művész úrnak talán nincs?

A csalódott Ondrej nekiveselkedik, hogy alaposan átkutassa a műtermet. Munkájában Cabalka úr zavarja meg. Állítólag azért jött, hogy egy újabb szobor megvételéről tárgyaljon. Kisvártatva kiderül látogatásának valódi oka. A héját az érdekli, hol tart a nyomozás Eda halála körül.

Ondrej nagyon jól tudja a választ, de szándékosan arról beszél, hogy a nyomozás teljes erővel folyik, és a rendőrség egyre kevésbé hisz a véletlen balesetben.

Néhány perccel Cabalka távozása után beront a műterembe a felháborodott Mojmír, Madlenka oltalmazója. Megvádolja Ondrejt, hogy kétkulacsos.

Ondrej védekezik. Részletesen elmeséli, miért látogatta meg a héja. Amikor Eda halálához ér, Mojmír meghökken. Aztán ugyanolyan részletesen kikérdezi Ondrejt, mint az imént a héja. Sőt az egyik kérdésnél kicsúszik a száján a bolond keresztneve, jóllehet Ondrej előzőleg nem említette meg. A szobrász habozik. Vallja-e be,

hogy a rendőrség az ügyet gyakorlatilag lezárta? Végül kompromisszum mellett dönt. Elbeszéli, mit mondott a nyomozásról a héjának. Nem árulja el, hogy hazudott, Mojmír pedig nem firtatja.

Ellenkezőleg, Ondrej szavai szemlátomást meggyőzték. Visszatér a javaslatához. Volna-e Ondrejnak a hét végén néhány napnyi ideje. A tapasztalatok után, melyeket odalent az erdőben szerzett, nem meri Madlenkával elhagyni Prágát. Pedig ez egyszer, sajnos, kénytelen rá. Aggályai minden bizonnyal túlzottak, mert erről az útról a másik fél garantáltan nem tud. De a biztonság okáért nem tartana Ondrej velük? A szobrász beleegyezik.

Elmennek Madlenkáért, s aztán hármasban elmennek vacsorázni. Az étel pompás, Madlenka elbűvölő, Mojmír úgy viselkedik, mint egy megértő nagybácsi.

A következő fejezetben végre előkerült Eda keménykalapja, amelyről az előbbiekben már szó esett. Meglátogatván szüleit, Ondrej hazafelé tartott, s hogy lerövidítse útját, egy elhagyatott kőbánya mellett ment el. A kőbánya fölötti bozótosban különös madárfészekre lett figyelmes.

A fura fészek annyira felkeltette a kíváncsiságát, hogy elhatározta, közelebbről is megnézi. Nagy üggyel-bajjal fölkapaszkodott a bokrokhoz, s megállapította, hogy a fészek nem más, mint egy fekete keménykalap, amely fönnakadt az ágakon.

Gyanakodva forgatta a kalapot a kezében. Edáé volna? Fölöttébb valószínű. Manapság már senki nem hord ilyen kalapot. Ezt pedig viselte valaki – gyakran és régóta. De ha Edáé volt, hogyan került ide? A fejéről esett le? Csakhogy mit keresett itt Eda?

Ondrej lepillantott a szakadékba. Talán új porondot keresett magának? Miért? Ide sokkal kevesebb ember jár, s a szikla legalább kétszer olyan magas. Meg aztán, mikor jött volna ide? Kilenc és tíz között halt meg – és kilenckor Ondrej a műteremnél hallotta rikoltozni.

Igyekezett felidézni magában, hogy utoljára kalapban látta-e Edát. Nem emlékezett rá. Edán nem volt semmi szokatlan. Az biztos, hogy nem volt

hajadonfőtt. No meg, éppen ugrásra készült – és a keménykalap nélkül nem ugrott volna le. Egyszer a szél lefújta a kalapját, s Eda nem volt rest, lemászott érte.

Jó, a kalap nem Eda fején vándorolt ide. A gyilkos hozta el. És eldobta? Először megölte a kalapért Edát, s utána eldobta? Ennek se volt semmi értelme.

Újra megfordította a kalapot, most karimájával fölfelé tartotta. A zsíros szegélyszalag alól foszladozó selyem maradványai türemkedtek ki. A szálak az anyag szélén szemlátomást világosabbaknak tetszettek. Valaki talán – nem is olyan régen – kitépte a bélését? Miért?

Mert a bélés alatt el volt rejtve valami! – villant át Ondrej agyán. Lehajolt, és tüzetesen átnézte a kalap belsejét. Néhány helyen beszáradt, szürke pöttyöket fedezett fel. Mintegy 10 x 10 centiméteres négyzetet alkottak a kalap kúpjának legfenekén.

Igen, a kalap bélése alá valamit beragasztottak! Tudott-e erről Eda? Bizonyára, hiszen egy lépést sem tett a kalapja nélkül.

Ondrej cipősarka alól kigurult néhány kavics, és halk surrogással a mélybe esett. A szobrász ijedten visszahőkölt. Már csak ez hiányozna! Egy újabb nyaktörés! Jó kis zűrzavart okozna Vlach fejében. Különösen, ha a közelben ott heverne Eda keménykalapja.

De sebaj, elég lesz a kalap is! Mit fog hozzá szólni Vlach? Mennyire tartható az elmélete az alkalmi járókelőről, aki ijedtében elmenekült? Fölkapta idegességében a kalapot, s aztán eldobta?

A szentségét, torpant meg Loukota, miért is ne? Vlach százados minden további nélkül ezt fogja mondani. A kalap előkerülése nem fogja meggyőzni. Ki tudja, elhiszi-e egyáltalán, hogy Ondrej itt talált rá? Nem gondolja-e majd, hogy egy ócskásnál vette, csak hogy folytatódjék a nyomozás?

Ez is lehetséges. Hogy Vlach százados higgyen neki, ahhoz át kellene élnie ugyanazt, amit ő élt át – hallania kellene Mojmír elszólását, látnia a félelmet a héja szemében. Át kellene élnie, nem pedig mástól hallania. Akkor tovább nyomozna. De így? Mit tenne, ha Ondrej elmesélné neki az elmúlt hét

eseményeit? Kinevetné? Becsukatná a bolondokházába? Akár így, akár úgy, nem hinne neki.

Jóságos ég! Lehetséges, hogy ugyanabba a csapdába estem, mint Mojmír és Madlenka? Ondrej széthúzta az éles tüskékkel borított ágakat, és megtorpant.

Rádöbbent, hogy ami a csapdát illeti, igaza van. Azt az embert, aki ott ült előtte békésen egy kövön a kis tisztáson, senki sem hihette el neki. Mindazonáltal itt volt, elegánsan, mint mindig, és nyájasan mosolygott.

– Szóval, megtalálta a kalapot?

– Meg – mondta Ondrej. Kérdése fölösleges volt, mégis föltette:

– Maga mit keres itt?

– Arra vártam, hogy megtalálja, örvendek, hogy sikerült.

– Miért?

– Vlach százados nem ért az egészből semmit. Maga igen.

– Meg akar ölni? – kérdezte Ondrej. Úgy érezte, holmi rossz szerepet mond föl.

– Ugyan, minek? Hiszen megvásároltam magát.

– Engem? Egyelőre nem fogadtam el az ajánlatát.

– De elfogadta, barátom, el bizony! Mennyi is volt abban a betétkönyvben, amit elvesztett?

Ondrej nem válaszolt.

– Na látja – mondta a férfi. – Sejtettem, hogy okosan fog viselkedni. A tegnapi aláírását senki sem törli ki. S az, akár tetszik, akár nem, kimeríti a bűncselekmény fogalmát.

– Tévedhettem.

A férfi a szemébe nevetett.

– Negyvenötezerrel? Maga, aki százasonként veszi ki a pénzt, és az utolsó koronáit éli föl?

– Gondolja? Több ajánlatom is van, nem csak a magáé. Elég, ha a kisujjamat mozdítom... – Ez elég ostobán hangzott.

A férfi hunyorított.

– Akkor hát próbálja meg. S utána mutassa meg nekem, mennyit kapott.

Csend támadt.

Ondrej lázasan gondolkozott.

– Mit akar? – szólalt meg végül. A férfi elismerően bólintott.

– Ez az. Maga okos ember. Nem akarok semmit, ami törvényellenes. Sőt! Szeretném, ha megfogadná Vlach százados tanácsát. Bízza a nyomozást azokra, akiket ezért fizetnek. – Aztán, mintha feledtetni akarná a fenyegető hangot, kedélyesen hozzátette: – Negyvenötezerért ez igazán nem sok.

A szobrász állt és hallgatott.

– Kérdezze még meg, mi lesz, ha nem engedelmeskedik –, emelkedett föl a férfi. – Nem érdekli?

Ondrej megrázta a fejét.

– Nem? Én akkor is megmondom. Ne féljen, nem esik baja. Csak éppen – mutatta ki mosolyogva hófehér fogsorát –, csak éppen nevetségessé teszi magát. Én pedig benyújtom a tiltakozást a takarékkönyve megsemmisítése ellen. Ez minden.

Ondrej szó nélkül odanyújtotta a keménykalapot.

– Ugyan – vigyorodott el a férfi. – Tartsa meg. Értéktelen.

47

A meg nem nevezett férfi rejtélyes válaszával ért véget Kilián kéziratának második része.

A harmadik rész látszólag folytatása az előző elbeszélésnek. Ondrej visszamegy a műterembe és elrejti Eda keménykalapját. Utána – mivel megígérte – útra kel Mojmírral és Madlenkával.

Az olvasó feltételezi, hogy Ondrej azért utazik velük, mert meg akarja tudni, tulajdonképpen miről van szó, és ki ölte meg Edát. A kézirat végéig azonban nem jut el idáig. Viszontagságok lavinája zúdul rá, s e viszontagságok közepette semmi mással nem tud foglalkozni.

Éjféltájt eljutottam a 225. lapig.

– Jankó! – csendült fel egy ismerős hang.

Ondrej megfordult.

A küszöbön Madlenka állt, és pisztolyt szegezett rá.

Így végződött – talán – az U fejezet. Ha Kiliánnak föltett szándéka volt, hogy az egész cseh ábécét kimerítse, hátra volt még a V, az X, az Y és a Z. Gúnyosan arra gondoltam, vajon milyen szóval óhajtja Pepik elindítani az X fejezetet. Madlenka netalántán Xantippévé változik?

Egy szó mint száz: csalódott voltam. Kénytelen voltam igazat adni Holynak. Az utolsó rész egy lyukas garast sem ért.

Pegazus megbokrosodott, és fejvesztve nyargalt a fantázia mezején. Ondrej a bátor Mojmír oldalán egyre hajmeresztőbb kalandokba vetette magát, melyek azonban nem vezettek semmire.

A változó díszletek ellenére a forgatókönyv ugyanaz maradt, mint az első támadáskor. A gonosztevőknek Madlenkára fáj a foguk, Ondrej és Mojmír pedig megvédik.

Aztán egy majolikatetős katedrálisban a csirkefogók mégis megkaparintják Madlenkát, és a szerepek fölcserélődnek. Ondrej Mojmírral az emberrablókat üldözi, azok meg rendre egérutat nyernek.

A hajsza során végigságuldanak az egész köztársaságon. A katedrális Kassára emlékeztet, a zárójelenet pedig Karlovy Varyra.

E nyaktörő mutatványok alatt egyetlen szó sem esik a halott Edáról, a Folman-féle konzorciumról, és Cabalkáról, a héjáról. Mint ha azok hárman – Ondrej, Mojmír és Madlenka – átszöktek volna egy másik történetbe, amelynek az eredetihez semmi köze.

Egyszóval, amikor éjfélkor letettem a kéziratot, egy pillanatig sem hittem, hogy ez a fércmű bármiben is a segítségünkre lehetne.

Ám másnap kiderült, hogy mekkorát tévedtem.

HARMADIK RÉSZ

48

A szerda pocsékul kezdődött.

Holy főfelügyelő dühtől sápadtan jelent meg a cselédszobában.

– Sajnálom, fiúk, a rendőrigazgató úr ragaszkodik hozzá, hogy a Malá Stranán ma hallgassuk ki a lakókat.

Kadlec az asztalra csapott.

– Elképesztő! És mi lesz Tesar tiroli kalapjával?

– A rendőrigazgató úr kegyesen hozzájárult, hogy valamelyik alacsonyabb beosztású kolléga azonosítsa a kalapot. Az eredményről jegyzőkönyvet kell készíteni.

– Jegyzőkönyvvezetésben Milan a szaktekintély – vigyorodott el Kadlec. – Amellett a kalapot is ő találta meg.

– Tudom – intett Holy. – De Hirs fogalmazó úr jobban ismeri a terepet.

Felálltam.

– Egyébként – pillantott rám Holy –, elolvasta már Kilián kéziratát? Igen? Nos, mi a véleménye róla?

Enyhe kis fintort vágtam.

– Az, amit Helenka Volkovától kaptam, jobb volt.

– Majd én is elolvasom. Ráismert valakire?

– Nem – ráztam meg a fejem. – A dolog nem ilyen egyszerű.

Milan Pemer behozta a dobozt a tiroli kalappal.

– Világos a feladat? – kérdezte Holy.

– Igen – mosolyodtam el. – Először benézek Volekhez, majd megállapítom a többit is.

– Helyes. A visszatérés időpontját nem írom elő. Akkor jön haza, amikor mindennel végez. De a jelentéshez határozottan

ragaszkodom. Vagy idebent leszek, vagy otthon. A telefonszámomat tudja?

– Igen.

– Akkor szerencsés utat! És szedje a lábát, nehogy a rendőrigazgató úr még meggondolja magát!

49

Útközben másképp határoztam. Az őrmester nem fog elszökni. S ha mégis, tudom, hol keressem. Holy úgysem a tiroli kalap miatt küldött ki. Az a kalap inkább csak ürügy. Fő feladatom az a bizonyos „többi".

Az öt tanúból, akik Helenka Volková pénteki alibijét voltak hivatva igazolni, ketten Revnicében laktak. Márpedig Revnice van legközelebb Prágához – ha ott kezdek, időt takarítok meg.

Leszálltam, és nekiláttam a keresgélésnek. Az egyik tanút nem találtam otthon. Mint várható volt, a munkahelyén tartózkodott. A másik úgyszintén. Csakhogy ez utóbbi Revnicében dolgozott, a postán, ahogy édesanyja büszkén elmondta.

Útbaigazítása nyomán könnyen megtaláltam a postát.

Az egyetlen ablak mögött egy Helenkával egykorú lányt pillantottam meg. Rajtunk kívül senki se tartózkodott a helyiségben.

– Sudková kisasszony? – hajoltam le a kis ablakhoz, és felmutattam az igazolványomat.

Sudková kisasszony kíváncsian szemügyre vette a könyvecskét. – Mit óhajt?

– Szeretnék feltenni néhány kérdést.

– Most? A hivatalvezető úr, sajnos, éppen az imént ment el. Azt mondta...

– Magával akarok beszélni, nem a hivatalvezetővel. Nem a posta érdekel, hanem Volková kisasszony.

– Helena? Mi van vele? – kérdezte a lány szinte túlságosan is nyugodtan. Igazolványunk az emberek többségét meghökkenti, ám Sudková kisasszony úgy viselkedett, mint akinek a táskájában ugyanilyen könyvecske lapul.

– Az alibijét ellenőrzöm – válaszoltam, s vártam néhány másodpercig. – Pénteken este Helena állítólag itt volt a Népházban a mulatságon. Igaz?

– Igen.

– Talán egy kicsit részletesebben. Maga is ott volt, ugye? Hány órakor találkozott vele, kivel táncolt Helena?

– Nemigen figyeltem rá...

– Valóban? Ez különös. Helena Volková a három tanú egyikeként nevezte meg magát. Feltételeztem, hogy talán egy asztalnál ültek.

– Bálban az ember nem sokat üldögél, hanem főleg táncol.

– Na, ne mondja! – gyűlt bennem a méreg. – Időnként azért a zenészeknek pihenniük is kell.

– Ilyenkor kimentem, hogy igyak valamit.

– Tehát Volková kisasszonyt nem is igen látta?

A lány megrémült.

– Ezt nem állítom. Olykor összefutottunk... a sorban, amely a büfénél állt... Helena mindig ott volt.

Megszólalt a telefon.

– Egy pillanat – állt föl a lány, és átment a másik asztalhoz, a kéziközponthoz. Amíg kapcsolta a hívást, azon töprengtem: hogyan tovább? Világos volt, hogy a lány nem akar beszélni. Miért? Talán Helena Volková felkereste és figyelmeztette? De hát miért? Mit akar eltitkolni? A fiatalembert, aki elkísérte? Hogy ne rontsa a saját jó hírét? Helena nem ilyen lánynak látszott.

Nincs mit tenni, gondoltam, szigorúbban kell fellépnem.

– Figyeljen rám, kisasszony – folytattam, amint visszajött. – Maga köteles az igazat válaszolni. Hogy itt beszélgetek magával a postán, az részemről szívesség. Minden további nélkül beidéztethetem Prágába,

és ott nem fogja csűrni-csavarni. Ha pedig azt hiszi, hogy ezzel segít Volková kisasszonyon, mélységesen téved. Ellenkezőleg, árt neki. Én például most arra gondolok, hogy Helena tegnap felkereste magát, és megkérte, hogy hallgasson. így van?

A lány a feje búbjáig elvörösödött.

– N...nem.

– Még egy felvilágosítás! Hamis tanúzásért két évet is kaphat. De rendben van, hiszek magának. Válaszoljon a kérdésemre, s már itt sem vagyok.

A kétévi börtön látomása egyetlen *n...nemért* megtette a magáét. Sudková kisasszony beszélni kezdett.

Igen, együtt voltak a mulatságon, sőt, két barátnőjével Helenka érte jött a lakására. Nyolc óra előtt. Megkérdeztem, hogyan hívják a lányokat. Ahogy feltételeztem, a Volková által megjelölt két további tanúról volt szó.

A bál nyolckor kezdődött, ők negyed kilenc körül értek oda. Így is korán érkeztek. Alig ültek asztalhoz, jöttek értük a fiúk. Táncoltak, az asztalnál csak pillanatokra találkoztak. Különösen Helenát adták kézről kézre.

A bál éjfélig tartott, de Sudková kisasszonynak az édesanyja megparancsolta, hogy tizenegyre otthon legyen. Reggel korán kellett kelnie. Fél tizenegy előtt távozott, a többi lány még táncolt. Nekik csak tizenegy után indult a vonatuk. Helena egész este a teremben volt. Előfordult, hogy olykor kiment egy kis friss levegőt szívni, a teremben olyan meleg volt, mint egy mosókonyhában, de néhány percnél soha sem volt kint tovább. Végtére Sudková is többször kiment.

– Hazakísérte valaki Volková kisasszonyt? A lány megvonta a vállát.

– Hiszen megmondtam, hogy korábban mentem el, mint Helena.

– Persze. De valami elképzelése csak van... Általában haza szokta kísérni valaki, nem?

– Nem tudom, nem érdekel. Kilián úr nem volt ott.

– Többnyire Kilián úr kísérgette?

– Egy ideig.

– És őelőtte?

– Nem tudom.

– Hiszen maguk barátnők...

– Helena senkivel sem járt komolyan. És annyi fiú bukott rá...

– Ezek szerint Kilián volt az első?

– Még ő sem – legyintett tapasztaltan Sudková kisasszony.

Ez elegáns kitérés volt, állapítottam meg magamban. Ha ki akarom a lányból szedni Helena korábbi hódolóinak a nevét, hosszú egyezkedés vár rám arról, hogy mit nevezünk komoly együttjárasnak, s mit nem. Mire a végére érünk, eltelik egy óra. Ennyi időm nincs. Jobban teszem, ha másutt kérdezősködök. Helenka Volková nem figyelmeztethette az összes ismerősét.

– Ismerte Josef Kiliánt? – szedelőzködtem.

– Ismertem.

– Honnan?

– Többfelől. Az uszodából, a mulatságokból... Aztán ide járt a postára, ha pénzt akart kivenni. Amíg el nem vesztette a takarékkönyvét.

Egy csapásra éber lettem.

– Micsoda? Kilián elvesztette a betétkönyvét? Honnan tudja?

– Én vettem föl a bejelentését a könyv elvesztéséről. Éppen ma szedtem le a hirdetőtábláról.

– Azért, mert meghalt?

– Nem. Letelt a letiltási határidő.

– Láthatnám azt a jelentést?

Szó nélkül ideadta. A nyomtatott űrlapon ott volt Pepik neve és lakáscíme. Alatta a Cseh Állami Takarékpénztár körpecsétje meg egy olvashatatlan aláírás.

– Ez a hivatalvezető úr? – mutattam az aláírásra.

– Dehogy – mondta a lány egy szakember fölényével. – Az utasításokat a központból kapjuk. Mi csak kifüggesztjük őket.

Lemásoltam Josef betétkönyvének a számát és a letiltás dátumát. Sudková kisasszony békésen figyelte tevékenységemét. A papír tehát nyilván nem hamisítmány.

– Majd utánanézünk Prágában – mondtam a biztonság kedvéért fenyegetően. – Nem tudja, mennyi volt a könyvben?

– Dehogynem. Hiszen én írtam a bejelentést.

– Tehát?

– Kilián úr nekem ötezret mondott. Én is úgy emlékeztem, hogy ennyi volt. De aztán megjött az utasítás, és az ötvenezerre szólt. Üzentem Kilián úrnak, hogy nézzen be hozzám. Eljött, és kijelentette, hogy a dolog rendben van. Állítólag előző nap betett negyvenötezret, és megfeledkezett róla. Nekem ez nem tetszett, és felhívtam a központot. És képzelje: ott is ugyanezt állították!

50

Úgy botorkáltam ki a postáról, mint akit fejbe kólintottak. Sudková kisasszony vagy bődületesen átvert, vagy igazat mondott. Márpedig az egész nem nézett ki átverésnek.

Egy nyomozót, aki emberölés felderítésén dolgozik, csak holmi bolond vagy maga a gyilkos verheti át. Sudková kisasszonyra egyik megállapítás sem illett. Ellenkezőleg, már-már megható volt, milyen könnyen rájöttem, hogy füllent. Beszélgetésünk végén nem hazudott, erre a nyakamat teszem.

Vagyis Josef kéziratának legerőltetettebb epizódja – igaz?

A kocsma az utca túloldalán nyitva volt. Bementem, rendeltem egy dupla konyakot. Nemrég nyitottak, és a kocsmáros úgy bámult rám, mint valami megrögzött alkoholistára. Különösen, amikor egy húzásra kiittam, s kértem a következőt.

A második pohár után már megnyugodtam. Rágyújtottam egy cigarettára, s őszintén sajnáltam, hogy nincs nálam Kilián kézirata. Szívesen elolvastam volna újra a takarékkönyvről szóló részeket.

Nos, nézzük csak! A betétkönyv Eda halálával kapcsolatosan tűnt el. Tesar úr, Eda feltételezett modellje július harmadikán zuhant le a szikláról. Kilián ötödikén, két nappal később jelentette be a könyv elvesztését. Ondrej Loukota szobrász nem hisz a véletlen balesetben, és vitába száll Vlach századossal; a valóságos Svach százados elmondja nekünk, hogyan bizonygatta Pepik Kilián, hogy az öreg Tesar halála valójában gyilkosság.

Az ellenérv, amit sem a valódi, sem a regénybeli százados nem tud megcáfolni – Eda kalapja. Ondrej megtalálja és elteszi; nyilván Josef is megtalálta és eltette, ha másként nem, dobozban a kéménypalló alá.

Idáig a két történet szinte szó szerint azonos. Az *Övön aluli ütés*ben Ondrej megtalálja a kalapot. Kisvártatva találkozik egy férfival, aki elmagyarázza neki, hogyan került a betétkönyvébe még egy nulla. A valóságban is így történt? Erre vall, hogy amikor átadta a kéziratot Helena Volkovának, Pepik félt.

Csakhogy akkor ki volt az a férfi? Elegáns ember, hófehér fogsora van, nevet. A szerző nem nevezi meg. Ondeej azonban tudja, hogy hívják. Vajon tudja az olvasó is? Az volt az érzésem, hogy igen, hogy az a férfi dr. Petr volt – a szürke eminenciás és a banda feje. Csak hát kicsoda a valóságban dr. Petr? Hasztalan törtem rajta a fejem. Elegáns ügyvéd a nyomozás során mindeddig nem bukkant föl. De miért is mutatkozott volna? A gyilkos nem fog sietni, hogy megismerkedjék velünk.

A gyilkos mint egyén, bizonyára nem. Kilián azonban a regényben minduntalan jelzi, hogy nem egyénről van szó, hanem bandáról, sőt két bandáról, amely harcol egymással. De miért? Kilián házáért? Az *Övön aluli ütés* kéziratáért?

Nevetséges? Ugyanolyan nevetséges, mint a betétkönyv históriája volt – még ma reggel. És most?

– Még egyet? – szólalt meg fölöttem egy hang. A kocsmáros viszolyogva nézte az üres poharamat.

– Legyen szíves – helyeseltem. – És töltsön magának is.

– Köszönöm, elteszem estére! – A kocsmáros a poharat az üvegekkel zsúfolt polcra állította, és lefedte egy kistányérral.

– Délelőtt nem iszom.

– Én meg kizárólag délelőtt iszom – bújt belém a kisördög.

A kocsmáros szótlanul lesöpörte a tiszta asztalt a törlőronggyal.

– Ide hallgasson, hol rendezik Revnicében a táncmulatságokat?

– Na, vajon hol. Itt. Körülnéztem a söntésben.

– Persze, nem ebben a helyiségben. A szomszédban – mutatott a csukott ajtóra.

– Múlt pénteken például...

– Itt ropták a táncot. Szépen, vidáman. A végén összeverekedtek... betyárul. Mint a régi szép időkben.

– Ismeri Helenka Volkovát?

– Ki ne ismerné? – mosolyodott el a kocsmáros.

– Itt volt pénteken?

– Itt. Versengtek érte a fiúk. Szemrevaló lány, igaz?

– Az – ismertem el. – Melyik forgolódott körülötte a legtöbbet?

– Miért kérdi? Közéjük akar állni?

– Ehhez már öreg vagyok – döntöttem magamba az italt.

– Mindenki olyan öreg, amilyennek érzi magát – sietett az olcsó vigasszal a kocsmáros.

– Hm. Belőlem még sok mindenre telik, de Helenkához nem volna bátorságom. Csapodár lány ez a Helenka?

– Már miért volna csapodár? Talán bizony tehet róla, hogy szép? Csak látta volna, amikor később megjött a fiúja...

– Éppen ő az, aki érdekel. Hogy hívják?

– Ezt kérdezze meg, kedves uram, Helenkától – zárta le a társalgást a kocsmáros. – Nem kenyerem a pletyka.

– Sajnálom – és elővettem az igazolványomat.

A kocsmáros nagyot nézett.

– Maga hekus? Bólintottam.

– És ezek a féldecik?

– Egy hekus is megszomjazhat. Szóval, mi a neve annak a fiúnak?

– Higgye el, valóban nem tudom. Labouta vagy valami hasonló. Kérdezze meg Trebánban. Ondra szobrász... Mi történt magával?

– Semmi. – Szerencsére ültem. Két főbe kólintás egy napon sok egy kicsit. – Hozzon még egyet – kértem a kocsmárost. – Mit szólna a Loukotához? Nem Ondrej Loukota a neve?

A kocsmáros megsértődött.

– Ha tudja, minek nyaggatja itt embert?

51

Miről is elmélkedett Bohdan Smahlík, a *Horizont* szerkesztője, amikor Ondrej Loukota műterme felé tartott? Most én tartottam a műterem felé, és igyekeztem összeszedni a bátorságomat. Látogassam meg, vagy ne? Rendes körülmények között súlyos elővigyázatlanság volna. Ondrej Loukota kétségkívül gyanús. Kilián ismerte – a hivatás és a név azonossága nem lehet véletlen. Ráadásul Volková kisasszony mindent megtett, hogy a szobrászról ne szerezzek tudomást. Az ilyen emberrel elvből ketten beszélgetünk – a másik az esetleges vallomás tanújaként van jelen.

Csakhogy mi nem rendes körülmények között nyomoztunk. Felfedezésemet nem nehéz lekicsinyelni. A tény, hogy a bűnügyi regény hőse valóban létezik, még távolról sem jelenti azt, hogy valami köze is van a szerző meggyilkolásához.

Az utca a villák között észrevétlenül mezei ösvényre váltott, amely egy horhosba kanyarodott. Keskeny utacska ágazott el róla, s merészen nekivágott a meredek domboldalnak. Nem volt más választásom, követnem kellett.

Baloldalt a házak az elágazás előtt elmaradtak, jobbra mindössze az út egyharmadát szegélyezték – az utolsó villa kerítése fölött tágas domboldal terült el előttem, amit a forró nyár napsugarai barnára égettek. A domb tetején, mint holmi drótakadályok, kökény- és csipkebokrok meredeztek. Közvetlenül alattuk fekete, roskatag pajta bújt meg.

A környék – talán a kaptatótól eltekintve – korántsem hasonlított a regénybeli leíráshoz, ezzel szemben a pajta mintha csak Kilián kéziratából bukkant volna elő.

Az ablak mögött elsuhant egy alak, és véget vetett meddő tépelődésemnek. Most már nem fordulhattam vissza.

Ahogy kaptattam fölfelé, úgy tárult ki előttem csodálatos panorámaként a Berounka folyó széles völgye. Közvetlenül a lábam alatt megpillantottam a vasúti sínek fekete csíkját, amely a folyó mentén haladt. Az országút a túlsó parton elhagyta a falut, rézsút átvágott a folyóvölgyi ártéren, s beleveszett a szemközti sziklákba, melyek ott egyenesen a vízbe lejtettek. A szerpentinen éppen egy autó jött lefelé, s akár a srácok zsebtükre, minduntalan felcsillant. Karlstejn felől hosszú, fekete füstbóbitával tehervonat pöfögött. A téren az iskola előtt botra támaszkodó ember ballagott. Mintha csak repülőgépről néztem volna.

A keskeny ösvény a pajta bejáratánál ért véget. Bekopogtattam.

– Tessék! – szólt ki egy érdes hang. Lenyomtam a kilincset, és beléptem.

– Loukota úr? – kérdeztem.

– Parancsára – mondta az asztalnál ülő férfi. Éppen ebédelt. Legalább egy hónapos szakáll borította az arcát. Göndör, barna haja leomlott a halántékán és beleveszett a sűrű, hullámos körszakállba. Ebben az őserdőben meghökkentően nőiesen hatott duzzadt, szépen ívelt ajka, amely most lassan elnyílt, és kimutatta széles fogait. – Mit óhajt?

– Hirs fogalmazó vagyok – nyújtottam át az igazolványomat. A szobrász a legcsekélyebb figyelemre se méltatta. – Josef Kilián gyilkosságának körülményeit vizsgálom. Ezzel kapcsolatban szeretnék kérdezni valamit.

– Ühm – mondta a szobrász, és zavartan körülnézett a helyiségben. Aztán felállt, az egyik székről lesöpört egy kupac ruhát, és felkínálta nekem. Szakasztott úgy, mint a regénybeli Ondrej. Leültem.

– Nem zavarja, ha közben eszem?

– Nem, dehogy! – nyeltem egy nagyot.

A szobrász a lábosba merítette a kanalat. Aztán megtorpant.

– Ebédelt már?

– Nem. De... – Az ételnek fenséges szaga volt. – Nem vagyok éhes.

Loukota egy kézlegyintéssel intézte el füllentésemet. Tányért vett le a polcról és megpakolta néhány púpozott kanállal. – Legalább egy keveset – tette elém az ételt. – Annyit zabálok, mint egy bélpoklos. Az ismerőseim szerint hízok.

Ez nem volt igaz. Ondrej Loukota Pepiknél is tagbaszakadtabb volt, de termetessége a szabadban dolgozó kétkezi munkásokra volt jellemző. Minden robusztus volt rajta – lapátkeze, izmos válla, törzse, lábszára.

Az étel igen finom volt. A krumpliból és húsból álló kotyvalék halványan gulyásra emlékeztetett, de majoránna illata szállt belőle, és többször is gombába haraptam.

Szótlanul ettünk. Pontosan ilyen ételre volt most szükségem. Az alkohol rossz íze a számban minden falatnál enyhült. Üdvözült sóhajjal letettem a kanalat.

– Ízlett? – mosolyodott el a szobrász.

– Nagyon.

– Az itallal már rosszabbul állok. Csak vizem van. Hogy fölcipeljem a kocsmából a sört, ahhoz lusta vagyok. Akkor már inkább a gyomromban szállítom.

Fölhajtottam két pohárral. Úgy ízlett, mint a legfinomabb kútvíz. Mint megtudtam, az is volt: Ondrej a faluszéli villából hordta.

Ezután rágyújtottunk, s én feltettem az első kérdést.

52

Talán első ízben esett meg velem, hogy sikerült az, amit Holy úgy nevezett, hogy „elbeszélgetünk". Elbeszélgettem Ondrej Loukotával. Néhány kérdés után magától megeredt a nyelve, s nekem nem volt más feladatom, mint hogy szótlanul hallgassam.

A szobrász régóta ismerte Helenkát, régebben, mint Kiliánt, mert hiszen Pepik csak nyaranta járt ki Karlstejnbe, míg ők ketten egész évben ott laktak. Talán ugyanolyan régóta tetszett neki a lány, és szinte az első pillanattól kezdve tudta, hogy nem való hozzá. A rendőr őrmester egyetlen lánykáját nem az útkaparó fiának tartogatták, hanem valami jobb embernek – ez nyilvánvaló volt.

Helenka jövőjét egyenes vonallal rajzolták meg. Az elemi iskolától a polgárin és a tanítóképzőn át egészen a boldog házasságig olyasvalakivel, aki megüti a szintet. A szobrász jövője mindig is ködös volt. Abból a kevésből, ami lehetőségként megadatott neki, sokáig nem tudott választani. A gazdaságban nem volt kedve dolgozni, apja útkaparó talicskája nem csábította; végül kőfaragónak tanult ki.

Szerencséje volt. Nem mindenki juthatott be a kőfaragók közé; Ondrej azonban erős volt, és tudott bánni a kővel. Aztán megszállta a szobrászkodás, és megint csak szerencséje volt – a mester szurkolt neki és segítette.

Pepik a könyvében persze az egészet jócskán eltúlozta: a *Tudás* nem első, hanem harmadik díjat kapott, s azt is csak azért, mert a bizottság – ismeretlenség ide, ismeretlenség oda – összetévesztette a nála híresebb névrokonával. De mit számít az? Megkapta a díjat, megvehette magának ezt a műtermet, és kipróbálhatta, hogyan boldogul művészként.

Alighanem nagy szemeket mereszthettem, mert Loukota megkérdezte, tudom-e, milyen könyvről beszél – új detektívregényében Kilián megtette hősnek, és sok mindent elárult róla.

Bevallottam, hogy a krimit olvastam, de a szobrászt kitalált személynek véltem, s lám nemcsak ő létezik, hanem a műve is.

– A többi, sajnos, fikció – mosolyodott el Ondrej keserűen. – Senki sem ajánlott föl nekem a *Tudás*ért negyedmilliót, vagy ötvenezret ezért a pajtáért. A *Tudás*t tizenötért adtam el nagy keservesen... Tudja, Pepik hőse elég nagy mamlasz, de hol van éntőlem!

S következett a történet egy olyan ember szomorú sorsáról, aki talán tud valamit produkálni, de képtelen adminisztrálni magát, és véletlen sikerét gyorsan eltékozolja.

– Egyszerűen nem vagyok alkalmas ilyesmire... Ha engem valami nem érdekel, képtelen vagyok úgy tenni, mintha érdekelne. Ha nem értek valamit, megkérdezem, miről van szó. Kiderül, hogy a dolgot senki sem érti, hogy mindenki csak úgy tesz, mintha értené, és egyik kínos jelenet követi a másikat. – A szobrász nem panaszkodott – a hiba benne volt.

Helena igyekezett a segítségére lenni. Végtére is, egy sikeres szobrász már szóba jöhet ama bizonyos igaziként, aki felé jövőjének nyílegyenes vonala céloz. De te nem akarsz sikeres lenni! – kiabálta a lány dühösen, amikor Ondrej egy bálon felpofozta a befolyásos Mestert, amiért az túl sokat engedett meg magának Helenával szemben.

– Nem akarok? Inkább nem tudok...

Pepik Kilián bezzeg más volt, ő ismerte a dürgést! Megírta a könyvet, s nyomban belefogott a következőbe. Ismeretségeket kötött, ügyködött, rajta, a barátján is segíteni akart, hiszen eleget hallotta mindezt Helenától... de ezt ő nem bírta idegekkel, ő már ilyen balfácán, nem csoda, hogy a lány végül Pepiket választotta, hiszen pályája olyan ígéretesnek mutatkozott.

Csakhogy az olyan embernek, aki túl gyorsan tör fölfelé, van egy hibája. Sohasem tudni, mikor következik be a pillanat, midőn nincs többé szüksége a barátaira.

Hogy őrá, Ondrejre, fütyült, az várható volt, de hogy Helenkát is elhagyta, az alávaló disznóság! Mint látható, a szakítás nem hozott Pepiknek szerencsét.

Azóta a lány újra meg-meglátogatja, mintha mi sem történt volna, de Ondrejt nem kergeti már sehová, különben se volna hová, estélyekre és verniszázsokra nem hívják többé, megunták – nem mintha bántaná a dolog, őt aztán nem. Egyszóval Helenka időnként elüldögél nála, hallgat, és a szemét mereszti – s ő érzi, mennyire gyötrődik, milyen boldogtalan.

Pénteken még egy táncmulatságra is elcipelte a lány, s ott egy-egy pillanatra szinte olyan volt minden, mint régen, amikor Kilián még nem lépett a porondra. De mit számít mindez? Ők ketten annyira különbözőek, nem illenek egymáshoz! Kár.

Helena majd hamarosan megvigasztalódik. Akkor is, ha most úgy tesz, mintha senki más nem érdekelné. A táncmulatságon csak úgy rajzottak körülötte a fiúk.

S végeredményben, meg fog nyugodni ő is. Az állatkert pályázatot hirdetett stilizált állatszobrokra, melyek a pavilonok előtt fognak állni, hogy mindenki tudja, mi van odabent.

– Képzelje el, állatok! Sohasem csináltam ilyesmit, de roppant szórakoztat. A pályázatot szerencsére nem kíséri túlzott érdeklődés, úgyhogy valamelyik bestiát végül talán megkapom. Nem akar megnézni néhány tanulmányt?

Akartam. A szobrász bevezetett a hátsó traktusba, ahol a műterem volt. Lelkesen magyarázta, hány napig figyelte az állatokat, s hogy milyen megnyugtató az ilyen bámészkodás. A kis szobrok azt bizonyították, hogy Ondfrej nem vesztegette az idejét. Nagyon tetszettek.

Amikor kifelé tartottunk, lábunk alatt meghajlott a padló. A pitvarban álló öreg szekrény ajtaja nyikorogva kinyílt. Ondrej visszafodult és becsapta.

Minden erőmet össze kellett szednem, hogy föl ne kiáltsak. Egy pillanatig haboztam, feltegyem-e nyíltan a kérdést. Ondrej Loukota olyan jámbornak tűnt. De a kockázat túlságosan nagy volt.

Hanem többé már a rendőrigazgató úr sem akadályozhatja meg a további nyomozást.

Sajnos, nincs pókerarcom. Amikor gyorsan elbúcsúztam a szobrásztól és figyelmeztettem, hogy alkalmasint még beidézzük kihallgatásra, nagyon furán bámult rám.

Akárhogy néztem is a dolgot, fekete bársonyzakót akkoriban senki se hordott. A művészek ruhatárának e muzeális darabja 1947-ben a nemzetébresztők romantikus múltjához tartozott. Csakhogy Mána Oravcová állítása szerint a látogató, aki pénteken este nyolckor Kiliántól távozott, pontosan ilyet viselt.

És a fekete bársonyzakó ott lógott abban a szekrényben, amelyet Ondrej becsukott.

53

Nyargaltam lefelé a lejtőn, és latolgattam, mihez fogjak előbb. Fél három volt. Nem hamarkodtam el a dolgot? Mi lesz, ha az őrmestert elhívták valahová, és dolgavégezetlen térek vissza?

A kíváncsiság azonban nem hagyott nyugodni. Az állomáson kisilabizáltam, hogy a Revnicei vonat csak egy óra múlva indul. Nekivágtam hát gyalog. Ötletem kiválónak bizonyult. Még el sem értem Trebán utolsó házait, amikor felvett egy teherautó. Tíz perc múlva a Revnicei kocsma előtt álltam.

A söntésben már üldögélt néhány vendég.

– Nicsak? – ámult el a kocsmáros, és már nyúlt is a konyakosüvegért.

– Megmondtam, hogy kizárólag délelőtt iszom – figyelmeztettem.

– Most csak kérdezni akarok valamit. Hánykor érkezett meg Loukota úr pénteken a táncmulatságra?

– Miért nem kérdezi meg tőle?

– Mert magától akarom hallani.

– Fogalmam sincs róla – túrt bele a kocsmáros ritkás hajába.

– Annyian voltak itt...

– Dehogy nincs – vágtam a szavába. – Jól emlékszem, hogy azt mondta: *Amikor később megérkezett a fiúja...* Mikor volt hát az a *később?*

– Higgye el, felügyelő úr, hogy amikor itt bál van, kisebb gondom is nagyobb annál, semhogy az órát nézzem.

– De maga észrevette, hogy a szobrász később érkezett. Hánykor? Nem a percekre vagyok kíváncsi.

– Tudja, nem szeretnék senkinek bajt okozni. Kilenckor kimentem, hogy új hordót verjek csapra. Ezt pontosan tudom, mert azon gondolkoztam, hogy kimérem-e éjfélig. És Loukota úr akkor még biztosan nem volt itt. Azaz: én nem láttam – fűzte hozzá gyorsan.

– A szobrász nem volt itt. Kilenckor maga temérdek táncost nem látott, mégis itt voltak. Loukota nem. Miért? Maga észrevett valamit, s abból úgy ítéli meg, hogy nem volt itt.

– Már megint vizsgáztat? – zsörtölődött a kocsmáros. – A következő történt. Az egyik fickó itt, a sarokban, megpróbálta átölelni Helenkát, s a lány pofon vágta, hogy csak úgy csattant. Éppen a pincébe igyekeztem.

– Príma! Ez kilenckor történt. Mikor látta meg ezután Loukotát?

– Hamarosan.

– Egy óra... két óra múlva?

– Ó nem, hamarább. Talán fél óra múlva.

– Vagyis fél tízkor?

– Mondjuk. Megesküdni nem mernék rá.

– Ezt senki sem kívánja magától – búcsúztam el.

Ezúttal szerencsém volt. Megérkeztem az állomásra, kivettem a megőrzőből a dobozt a kalappal, s a vonat máris indult. Öt óra előtt már a karlstejni rendőrőrs ajtaján kopogtattam.

– Tessék! – hallottam Volek őrmester hangját. – Á, milyen kedves vendég – állt fel tisztelettudóan, amikor beléptem. – Mi újság?

– Nem sok – tettem a dobozt a pultra. – Mindenekelőtt: mi a helyzet Kilián házával? – s közben bontogattam a madzagot. – Figyeli?

– Épp onnan jöttem. Minden rendben. Mindazonáltal beszélni szeretnék a főfelügyelő úrral.

– Miről van szó?

– Ne haragudjék, de először Holy főfelügyelővel szeretnék beszélni – mondta az őrmester zavartan.

– Kérem. Csak éppen nem tudom, mikor jut le ide. A nyomozás most Prágára összpontosul.

– Nem baj. Csak az a fontos, hogy megmondja neki.

– Bízhat bennem. Most pedig én következem! – s azzal elővettem a dobozból a jelvényekkel teletűzdelt, gyűrött tirolikalapot. Ráismer? Az őrmester közelebb hajolt.

– A kezembe vehetem?

– Hogyne! A daktiloszkópusok már megvizsgálták.

Volek ide-oda forgatta a kalapot. Különösen a feltűzött jelvényeket vizsgálta figyelmesen.

– Az akarja tudni, hogy az öreg Tesaré volt-e?

– Igen.

– Szerintem az övé volt – döntött végül. – Ezt a jelvényt itt én adtam neki. Máshol nem láttam. De ha biztosat akar tudni, kérdezze meg az embereket a kocsmában. Minden este együtt ültek Tesarzsal, és gyakran ugratták a kalapja miatt.

– Egyelőre elég a maga tanúvallomása. De nem szabad szétkürtölni a dolgot.

– Értem – dörmögte Volek. – Hol találták meg?

Nem akartam visszalőni. Hova is jutnánk, ha mindenki a maga szemétdombján kapirgálna?

– Kilián prágai manzárdszobájában.

– Hát ezért nyaggatott annyit! Valahol megtalálta a kalapot, és utána adta a nagyokost!

Milyen pontosan eltalálta Kilián az őrmester reakcióját! – ötlött fel bennem a kézirat.

– Nem hiszem, hogy találta volna a kalapot. Amikor Tesar lezuhant a szikláról, Kilián nem volt itt. Ezt maga is így mondta. Feltételezem, hogy a zuhanás helyét alaposan átkutatták, nyomban a baleset után. És Tesar, amint hallottam, jóformán aludni is a kalapjában járt.

– Akkor hogyan került a kalap Kiliánhoz? – kérdezte Volek.

– Ez az, amit magam is szeretnék tudni. Próbálja meg csendben kinyomozni.

54

Holy a főfelügyelői odúban várt rám. Mellette Standa Kadlec ült, és Kilián kéziratát olvasta.

– Végre! – hajította az asztalra megkönnyebbülve a köteget. – Szabadíts meg, Mirek! Halottról ugyan jót vagy semmit, de amit ez a te barátod összehordott... Ilyen szamárságot nem mindennap olvas az ember. Nekem pedig *munkaidő után* ez a büntetésem.

– Ne nyafogjon, hanem olvasson – korholta joviálisan Holy. – Hirs kolléga pedig közben lesz olyan szíves, és átböngészi a jegyzőkönyveket, hogy ne prézsmitáljunk itt egymásnak feleslegesen.

Kadlec mártírábrázattal folytatta az olvasást. Holy elém csúsztatott egy köteg jegyzőkönyvet.

A tanúk lényegében ugyanazt vallották, amit az előzetes kihallgatások során. Engem Mána Oravcová érdekelt a legjobban.

Elégedetten láttam, hogy megismételte vallomását a fekete bársonyzakós, rejtélyes látogatóról, és az a jegyzőkönyvbe is bekerült.

Miközben a jegyzőkönyveket böngésztem, Holy felnyitotta a dobozt. Elővette a kalapot, vigyázatosan kifordította, és szemügyre vette az időtől és izzadtságtól megfeketedett szegélyszalagot. Centiméterről centiméterre vizsgálgatta a nagyítón keresztül.

Végül a kezembe nyomta a lupét, és felszólított, hogy nézzem meg én is.

– Miben reménykednek? – epéskedett Kadlec. – Döntő bűnjel a kalapbélésbe rejtve? Ekkora marhaságot ma már egy jobb detektívregényíró sem engedne meg magának. Ez holtbiztos meggyőződésem.

Holy szeme hirtelen összeszűkült. Kikapta a kezemből a nagyítót, és a figyelme a kalapbélés egyetlen pontjára összpontosult.

– Mi az? – hökkent meg Kadlec. – Talált valamit?

Én is kíváncsian pillantottam Holyra. Jómagam azon a bélésen semmi különöset nem vettem észre.

A főfelügyelő pedig egyre csak a szegélyszalagot vizslatta.

– Őrület! – pattant fel Kadlec. – Hát mégis lehetséges volna, hogy... Mutassa!

Holy szótlanul odanyújtotta neki a kalapot.

– Hol van? – rázta a fejét a Kadlec. – Semmit se látok, semmit a világon.

– Én sem – mondta egykedvűen a főfelügyelő. – Csak kíváncsi voltam, kolléga úr, hogy mennyire állhatatos a *holtbiztos meggyőződésében.*

Kadlec megnyúlt arccal bámult rá.

– Azért ilyen átejtéseket csak április elsején lenne szabad művelnie – dünnyögte.

– Sajnálom – vont vállat Holy –, régóta tudnia kellene, hogy a *holtbiztos meggyőződésnél* semmit sem utálok jobban. Főleg a

nyomozásnak abban a szakaszában, amikor még vakon tapogatózunk a koromsötétben. De mára elég ebből. Ne szenvedjen itt azzal a kézirattal, vigye haza házi feladatnak. Most pedig maga következik – fordult hozzám.

Még Prágába visszajövet a vonaton készítettem egy rövid emlékeztetőt, így aztán egész napos lótás-futásomat sikerült tömören előadnom. Meghökkentő felfedezéseimet – Kilián takarékkönyvét, az élő Ondrej Loukotát no meg a kalap azonosítását – valóban néhány mondatba foglaltam.

Holy mozdulatlan arccal és mozdulatlan tekintettel hallgatott végig.

– Mondja, fogalmazó úr – kérdezte végül fenyegetően –, nem lódít maga?

Ünnepélyes esküre emeltem a kezemet.

– Mert ha lódít – mennydörögte Holy –, vegye tudomásul, hogy mindannyiunkat nagy ívben kirúgnak innen! Holnap reggel ugyanis Karlstejnbe utazunk! Valamennyien, és engedély nélkül!

Fölemelte a telefonkagylót, és megrendelte másnapra a szolgálati kocsit.

– Hát a temetés? – figyelmeztette Kadlec.

– A temetésre Hirs kolléga megy el – rendelkezett Holy. – És utána behozza Mána Oravcovát. A szertartás tízkor kezdődik, tizenegyre itt lehetnek. Addigra én is visszatérek Loukotával. Standa, maga Milannal át fogja vizsgálni a műtermet. Gondoskodjék házkutatási parancsról.

– És Vasek?

– Vasek Charvát elmegy Morínába az autós képekkel. A fotókról Bares néni remélhetőleg felismeri a kocsit, amelyet az ablaka előtt látott. Ha mégsem ismerné fel, Vasek érdeklődjék másutt is. Biztosan látták néhányan azt az autót a faluban.

– Értettem, főnök – biccentett Kadlec. – Ez minden?

– Ez minden.

Végre én is szóhoz juthattam.

– Miféle temetésre kell elmennem?

– A Kiliánéra – mondta Holy. – Mourová asszony megkapta az engedélyt a hamvasztáshoz. Holnap tízkor Strasnicében. Egyébként, semmi más feladata nincs ott, csak Mána Oravcovát kell behoznia.

– És ha nem sikerül rábeszélnem? Holy felvonta a szemöldökét.

– Eddig azt hittem, fiam, hogy maga rendőrnek szegődött ide, és nem rábeszélőembernek.

Elvörösödtem.

– Értettem. De hogyan fogok csatlakozni magukhoz Karlstejnben?

– Sehogy. Maga *fedezni* fog bennünket. Délig ebben az épületben teremtett lélek se tudhatja meg, hogy nem a Malá Stranán, hanem Karlstejnben vagyunk. Világos?

– És ha történetesen... – sipogtam –, ha maga a rendőrigazgató úr érdeklődne...?

– Akkor majd hazudik neki. Lehazudja akár a csillagokat is az égről! Ezennel felhatalmazom rá.

– Hogy miért van nekem ilyen átkozott balszerencsém!? – nyögtem fel boldogtalanul. – Hát kellett nekem Karlstejnbe meg Revnicébe menni?

– Még hogy balszerencséje? – vigyor odott el Holy. – Ilyen mázlis rendőrfogalmazóval soha életemben nem találkoztam. Amit ma véghez vitt, fiam, azért igazából egy plecsnit érdemelne.

Csak bámultam rá. Ilyen dicséretet Holytól csak minden szökőévben egyszer lehetett hallani.

55

Tűkön ültem az üres cselédszobában. Makacsul erőlködtem, hogy gondolataimat a Kilián-esetre összpontosítsam, de a telefonkészülék minduntalan elterelte a figyelmemet. Megszólal? Nem szólal meg? A

temetés tízkor kezdődik, kilenckor elmehetek. Strasnice messze van. Negyed kilenckor a telefon megcsörrent.

– Hol van Holy? – dörögte egy férfihang.

– Kivel beszélek? – kérdeztem udvariasan. Hallottam, amint a férfi a vonal túlsó végén mély lélegzetet vesz. A biztonság kedvéért eltartottam a fülemtől a kagylót, ám a várt üvöltés helyett a telefon kattant egyet, és csend lett. Letettem a kagylót, és szorongva vártam a következő hívást. De a telefon nem szólalt meg többé. Lassanként megnyugodtam. Végtére, bárki is volt a hívó, nem mondtam semmi rosszat. Voltaképpen kötelességem tudni, kivel beszélek. Márpedig nem a rendőrigazgató úr hívott. Igaz, hogy csak egyszer halottam, de fátyolos hangját biztosan felismerném a telefonban is.

Kilenckor aztán felkerekedtem, és nyugodt lelkiismerettel elhagytam a harcteret.

A strasnicei krematórium kis ravatalozója előtt, – ahol a szertartást tartották, még egyetlen ismerőst sem láttam. Elmentem hát körülnézni a temetőben, és röviddel tíz előtt tértem vissza.

A gyászolók éppen a ravatalozóba tartottak. Felismertem Dlenková asszonyt, Thurn patikust, a Cihák házaspárt, s a ház néhány más lakóját, kiknek nevét elfelejtettem. Amint várható volt, Karlstejnből nem jött el senki. Mourová asszony minden bizonnyal tett róla, hogy a temetés híre ne jusson el oda.

Beléptem a szertartásterembe, és megkönnyebbüléssel állapítottam meg, hogy Mána Oravcová eljött. De hol késik Mourová asszony?

Halkan megszólalt az orgona. A családtagok számára fenntartott helyiségből mély gyászba öltözött asszony vonult ki, és ő volt az egyetlen, aki az első sor közepére ült. Csak pillanatok múlva jöttem rá, hogy a sűrű fekete fátyol Mourová asszony arcát rejti.

Ez azt jelenti, hogy Josefnek nem volt más hozzátartozója? Úgy látszik. Cibulka doktornak könnyű dolga lesz a házikó felszámolásával.

Megkezdődött a szertartás. Csupán a lelkész egy tétova utalása (a fiatal művész tragikus hirtelenséggel derékba tört életére) sejtette, hogy Pepik halála körül nincs minden rendben.

Hátul álltam az ajtónál, és Josefre gondoltam. Igaza volt Ondrej Loukotának, amikor olyan embernek írta le, aki csak a számára hasznot hajtó személyekkel barátkozik? A gyászolók maroknyi csoportja erre vallott. Az biztos, hogy Josef egyetlen barátja sem volt közöttük. Nem volt már szüksége senkire. Rám se. Ha elkapom a gyilkost, ezzel nem adom vissza az életét.

A szertartás véget ért. A függöny meg-megdöccenve összecsukódott, és Mourová asszony fogadta a részvétnyilvánításokat. Kimentem.

Kisvártatva megjelent a Cihák házaspár Mána Oravcovával. Köszöntem, és csatlakoztam hozzájuk.

– Engedje meg, Oravcová kisasszony, hogy gratuláljak. Magának igaza volt.

– Miben? – rémült meg Mána.

– Abban, hogy pénteken este egy férfi járt Kiliánnál. Azt hiszem, megtaláltuk az illetőt.

– Ez... jó – jelentette ki Oravcová kisasszony meggyőződés nélkül.

– Most már csak arra van szükségünk, hogy maga megnézze, és megállapítsa, ő volt-e az.

– Persze... hogy utána megöljön!

– Már miért ölné meg? Még látni sem fogja magát.

– Csakhogy nekem most főznöm kell – hívta segítségül Mána Cihákékat.

– De hiszen tegnap már megfőztél – hagyta cserben a lányt Cihákné.

– Én pedig megígérem, hogy egy óra alatt végzünk – tettem hozzá, hogy megnyugtassam.

Sokkal hamarabb végeztünk. A portáról felhívtam Holyt, hogy behoztam Oravcová kisasszonyt.

– Küldje haza – mondta a főfelügyelő érdesen. – Már nincs rá szükségünk. Loukota vallott.

56

Úgy száguldottam fel a lépcsőn, mintha égne a ház.

Holy főfelügyelő az asztalnál ült, és a teáját szürcsölgette.

– Mit vallott be? – robbant ki belőlem a küszöbön.

Holy rám sandított. Nem válaszolt.

Rádöbbentem, hogy nem kopogtam, de még csak nem is köszöntem. Berontottam, s nyomban Holynak estem. Más főfelügyelő ezért a képembe mászott volna. Joggal.

– Bocsásson meg, főfelügyelő úr... de annyira érdekel... ezért törtem így magára.

Holy legyintett.

– Üljön le. Nem kell fölöslegesen dramatizálni a dolgot. Loukota úr bevallotta, hogy pénteken este járt Kiliánnál. Azaz – simított végig a homlokán –, nem is volt ez vallomás. Inkább csak válaszolt a kérdésemre. Még odafönt nála, a műteremben. Amikor megkérdeztem, mikor látta utoljára Kiliánt, kereken megmondta, hogy pénteken este. Nagyon csodálkozott, miért nem tette föl neki ezt a kérdést maga nyomban akkor, amikor eszébe jutott.

Vártam a folytatást. De Holy hallgatott. Egy ideig csönd volt.

– Magyarázza meg legalább nekem. Holyra meresztettem a szemem. Ezt ő kérdi?

– Azt hiszem, nem értem... – nyögtem ki.

– Azt kérdeztem – emelte föl parányit a hangját –, miért nem tette föl Loukotának ezt a kérdést maga is. Ahogy elmondta, a szobrász barátságosan viselkedett magával.

– Ho... hogyne – ismertem el –, csakhogy én egyedül voltam! Még azon is gondolkoztam, hogy meglátogassam-e egyáltalán! Pontosan tudtam, hogy fontos tanúról van szó. Ilyen esetben az előzetes

kihallgatást is kettesben kell folytatnunk. Amikor megpillantottam azt a zakót, egyszerűen nem volt bátorságom megkérdezni tőle, hol járt pénteken este.

– Hm – dörmögte Holy, és ismét végigsimította az arcát. – Úgy látszik, az agyamra megy ez az ügy. Szívem szerint azt mondanám, hogy igazat beszél.

– De hát miért ne mondanék igazat, az istenért! – meredtem a főfelügyelőre.

Holy megrándította a vállát.

– Mert a rendőrigazgató úr fölöttébb elégedett Ondrej Loukota előkerítésével. Azt vártam, hogy tombolni fog, ezzel szemben gratulált nekem. Alkalmasint tényleg meghibbantam.

– Loukota talán bevallotta, hogy megölte Pepiket?

– Nem. Csak hogy ott járt nála, és hogy összevesztek. Tessék, olvassa el a jegyzőkönyvet.

A jegyzőkönyvben Ondrej Loukota elmondta, hogy meglátogatta Kiliánt, mert tisztázni akarta Pepik kapcsolatát Volková kisasszonnyal. Hét óra tájt ért oda, és a látogatás egy óráig sem tartott. A pontos időre nem emlékszik, csak azt tudja, hogy a Smíchovi pályaudvaron még elérte a 20.30-as vonatot. Hogy a vonattal el is utazott, azt a következő tanúk bizonyíthatják...

Ami a látogatás célját illeti, néhány mondat után megállapította, hogy Volková kisasszony nem érdekli Kiliánt. Josefnek más gondjai voltak. Már-már hisztérikusan kérlelte Loukotát, hogy ne menjen el. Loukota először eleget tett kérésének, de később felötlött benne, hogy az író szándékosan tartóztatja, hadd maradjon le a táncmulatságról. Ezért határozottan felállt, és indulni akart. Kilián erőszakkal vissza akarta tartani. Eközben majdnem összeverekedtek, és mindennek elmondták egymást. Végül Loukota kitépte magát és elment. Josef Kiliánt nem ölte meg.

– Na? – szólalt meg a főfelügyelő, látva, hogy befejeztem az olvasást.

– Szerintem igazat mond – adtam vissza a jegyzőkönyvet.

– Szerintem is – sóhajtott föl Holy. – Akkor viszont a gyilkosnak csak néhány perc állt a rendelkezésére, és kötélidegei voltak.

– Ugyanakkor Loukotának tanúi vannak rá, hogy fél kilenckor elutazott.

– Mit számít az? Ahhoz, hogy meghúzza a ravaszt, egy másodperc tört része is elegendő. Nem beszélve arról, hogy pénteken a vonat késett. Ahogy megtudtam, nem 20.30-kor indult el Smíchovból, hanem csak 20.48-kor. És Loukota épp hogy csak elérte.

– Talán a gyilkos fegyver a döntő. Hiszen a szakvéleményben az áll, hogy különleges furatú pisztolyról van szó. Honnan szerzett volna Loukota egy ilyen lőfegyvert?

– Nagyszerű – meredt rám Holy. – Ez nyomós érv! Hogy nem jutott azonnal az eszembe! Loukota már hazamehetett volna.

– Most hol van?

– Az elkülönítőben. A rendőrigazgató úrnak az a véleménye...

A rendőrigazgató úr véleményét már nem tudtam meg.

Kopogtattak, s az ajtóban megjelent Standa Kadlec és Milan Perner.

– Mintha csak parancsszóra, fiúk – fogadta őket Holy. – Csak nem találtak valamit?

A fiúk arca szokatlanul komoly volt.

– De bizony találtunk – mondta Standa, és az asztalra tette szolgálati aktatáskáját. Óvatosan kiemelt egy újságpapírba csomagolt, hosszúkás tárgyat.

– A műterem mögött, a komposztban akadtunk rá. Féltem, hogy letörlöm az ujjnyomokat. Ezért csomagoltam újságba.

Lassan, szinte kelletlenül kibontotta a tárgyat.

– Ehhez mit szólnak?

Nem szóltunk semmit – csak bámultunk.

Az asztalon minden kamasz testet öltött álma hevert: egy hosszú csövű, hatalmas forgópisztoly. A fekete pisztolyagyon ott állt a négy bűvös betű: COLT.

57

Egy óra múlva befutott Vasek Charvát.

– Történt valami? – kérdezte.

– Miért? – mordult rá Holy.

– Akkora feszültség van itt, hogy szinte pattognak a szikrák.

– Arra gondolsz, hogy veszekszünk? – szólalt meg Standa.

– Nem úgy festenek. Inkább mintha várnának valamire.

– Te hallgatóztál az ajtó mögött.

– Ott aztán sokat hallanék. Miről van szó? A főfelügyelő elmondta.

– Most a szakvéleményre várunk. Ide fognak csöngetni. Maga mit végzett?

– Sokat. Bares nénit is beleszámítva, három olyan tanúm van, akik határozottan azonosították az autót. Egy Ford volt. Ez itt – s elővette a közlekedésiek egyik fényképét.

– A rendszámát nem jegyezte meg valaki?

– Nem. De mindannyian egyetértenek abban, hogy a rendszám prágai volt, és hogy nem diplomáciai kocsiról van szó. Ennek teljesen elegendőnek kell lenni. Kinek van ma Prágában új Fordja?

– Csak aztán nehogy meglepetés érje! – jegyezte meg Holy szkeptikusan. – Az, hogy mi ilyen hadizsákmány tragacsokkal járunk, még nem jelent semmit.

– Mindjárt megkérdezem – nyúlt Vasek a telefonkagyló után.

– De nem innen! – szisszent föl Standa, mintha Vasek Charvát a tyúkszemére lépett volna.

– Ja, értem – torpant meg Vasek. – Akkor a szomszéd szobából. Csak még egy apróság. Az egyik tanú érdekes körülményre hívta föl a figyelmemet. Mi a Morinán áthaladó utat mindig kerülőnek vesszük.

Nekünk egyszerűbb, ha a vár alatti falu felől közelítjük meg Kilián házát. Mégpedig azért, mert Prága központjából indulunk, és a folyót követjük. De ha történetesen Smíchovból, Radlicéből, esetleg Dejvicéből indulnánk, a rövidebb út Morínán át vinne, a kertek alatt. Ha a Ford onnan érkezett, az egyenes utat választotta.

– Igaza van – ismerte el a főfelügyelő. – Ha majd összegyűjti a Fordok tulajdonosait, a legokosabb, ha a nyomozást nyomban ott kezdi.

– Gondolja, hogy sokan lesznek?

– Majd meglátja.

– Amit mondani akarok – fészkelődött zavartan Standa Kadlec –, azzal inkább Oliverius felügyelőnek kellene előhozakodnia – mutatott rám. – De ha hallgat, mint a sült hal, megmondom én. Ondrej Loukota, mármint a regénybeli Loukota műterme Radlice és Smíchov határán áll. Tehát pontosan ezen az útvonalon.

Ebben a pillanatban megcsörrent a telefon. Holy felkapta.

– Igen, igen – bólogatott buzgón. Azután mélyen hallgatott. Arca egyre komorabbá vált. Végül köszönetet mondott, kérte az eredményt írásban is, és letette a kagylót.

– Nos, ez megvolna. A fegyveren egyetlen ujjnyomot sem találtak. Standa elővigyázatossága fölösleges volt. De azután kezelésbe vették a coltot a fegyverszakértők. Azt állítják, hogy a lövedéket, amely Josef Kiliánt megölte, ebből a fegyverből lőtték ki. Tévedés kizárva. A csövön talált nyomokból ítélve, a lövés leadásakor hangtompító volt rajta. Halkan füttyentettem. Vasek leült.

– Ez azt jelenti... – kezdte Standa.

– Még nem tudom. – Holy arca hirtelen megkeményedett. – Nem akarok elhamarkodottan következtetni. De az vitathatatlan, hogyha a pisztolyt nem Loukota dugta el a komposztba, akkor a gyilkos tette oda. Vagy az, aki tudta, hogy a gyilkos fegyverről van szó. Ezért most elmegyek a főnökhöz. Kadlec felügyelő elkísér. Holnap reggel majd

meglátjuk, hogyan tovább. Mára mindnyájan szabadok. Eleget rohangáltak.

58

Szabad voltam tehát. Azonnal elindultam Kilián takarékkönyve után. Amint másnap reggel kiderült, a többiek hasonlóképpen használták ki a szabad idejüket.

Bementem a központba. A tisztviselő pontosan úgy nézett ki, mint ahogy Kilián leírta. Még a fémkeretes szemüveg is ott volt az orrán.

Jól emlékezett Kilián látogatására. Ilyen esete még nem volt. Kivizsgálta a betétet. A negyvenötezer koronát véletlenül itt, az épületben helyezték el. Beszélt a pénztárosnővel, aki a pénzt átvette. Mindent rendben talált. A pénzt meg az elszámolást is. Nem tehetett mást, beidézte Kiliánt, hogy korrigálják a nyomtatványt.

Kilián viselkedése annyira gyanús volt, hogy a tisztviselő már-már szándékosságra gondolt.

– Mintha csak arra akart volna kényszeríteni, hogy vitessem el a rendőrséggel. Így kiderült volna, hogy erre nem volt okom, és kínos helyzetbe kerültem volna. Megkérdeztem tőle például, hogy személyesen fizette-e be a pénzt, és Kilián kijelentette, hogy igen. Ugyanakkor tudtam, hogy ez nem igaz – a pénztárosnőtől megkaptam a befizető ügyfél személyleírását. Azután a befizetés helyéről érdeklődtem, mire azt dadogta, hogy arra nem emlékszik. Ez nagyon is átlátszó volt, beláthatja. Ezért úgy döntöttem, hogy hasonló taktikát választok. Egyszerűen aláírattam vele az új űrlapot.

Felsóhajtottam.

A tisztviselő nyomatékosan megismételte: – Nem volt rá okom, hogy megtagadjam a kijavítást. Egyébként az érvénytelenítési eljárás folyamatban van. Ha az a gyanúja, hogy csalásról van szó, a betétet zárolhatjuk.

– Ez nem rossz ötlet – mondtam. – A betétkönyv nem került elő?

– Tudomásom szerint nem. A betét zárolásához azonban írásos utasítást kérnék.

– Természetesen. Én pedig szeretnék beszélni a pénztárosnővel, aki a pénzt átvette.

A tisztviselő telefonon leszólt a pénztárba, majd diszkréten távozni akart.

– Maradjon csak – tartottam vissza. – Engem a befizető személyleírása érdekel csupán. Maga közvetlenül azután hallotta a jellemzését, hogy itt járt. Esetleg ki tudja egészíteni.

Vérszegény aggszűzre számítottam, ehelyett begyes menyecske lépett az irodába. Szinte hihetetlen volt, hogy pénztárosként dolgozik itt. Elmagyaráztam neki, mit szeretnék tudni, és ő készségesen beszélni kezdett. Jó megfigyelő volt, s ami még fontosabb, észrevételeit érzékletesen elő is tudta adni.

A befizető természetesen felkeltette a figyelmét. Nem mindennap fordul elő, hogy valaki negyvenötezret tegyen be bemutatásra szóló betétkönyvre. Mellesleg az illető vidám és rokonszenves férfi volt.

Amennyire a pénztár üvegablaka mögül meg tudta ítélni, körülbelül egy méter hetven magasnak látta. Nem volt tehát óriás. A kora: negyvenöt és ötven között. Jó felépítésű, zömök. Széles arca himlőhelyes. Amikor nevetett, húsos ajka mögül erős, fehér fogsor villant ki. Amolyan lófogak. Vastag szemüvege mögött sötét, élénk, értelmes szempár mosolygott.

Ügyfele elsütötte a szokásos viccet az elfáradt szerencséről, amely még őt is utolérte. Azután elővette a pénzt, s a pénztárosnő munkához látott. Miközben a pénzt számolta, a férfi figyelte. Szakszerűen elrendezett, százas bankjegyekkel fizetett. De nem tartoztak egy sorozathoz.

Mialatt a pénztárosnő beszélt, igyekeztem visszaemlékezni, hol láttam ezt az embert. Leírása sem Kiliánra, sem Loukotára nem illett.

Végül kapcsoltam. Én azt az embert nem láttam, hanem olvastam! Hiszen ilyesfélének ábrázolta Kilián Madlenka oltalmazóját, Mojmírt. Különös, de a felfedezésem még csak meg sem lepett.

59

A takarékpénztár előtt rájöttem, hogy egy utam még hátra van. Standa Kadlec hozzám címzett szavai Oliverius felügyelőről nem hagytak nyugodni.

Megjegyzése a maga módján szemrehányás volt. Azért vagy itt, hogy összefüggéseket keress a valóság meg Kilián bűnügyi regénye között, neked Holy szabad kezet adott, hogy ott nyomozz, ahol jónak látod. Ennek ellenére nekem kell felhívnom a figyelmet a nyilvánvaló összefüggésekre.

A maga módján mindezt joggal vetette a szememre. Persze védekezhettem volna. Az utóbbi napokban sok mindennek a nyomára bukkantam, s biztos, hogy nem henyéltem. De magam tudtam a legjobban, hogy Kadlec szemrehányása helyénvaló volt.

A dolog talán azért kerülte el a figyelmemet, mert a kézirat nem volt befejezve. Vagy az utolsó fejezetek utáni ostoba hajtóvadászat az oka, mely teljes egészében ellentmondott a bűnügyi regény logikájának. Nem tudom. Én egyszerűen nem hittem Kilián kéziratának. Az események nem így zajlottak. És nem győztek meg azok az összefüggések sem, amelyekbe lépten-nyomon belebotlottam. Szerintem ezek csak apró cserepei az igazságnak, melyeket Josef beleragasztgatott fantáziájának pépes kásájába. A halálával egyáltalán nem függtek össze.

Mindez, persze, a személyes véleményem volt. A szerepem pedig pontosan az ellenkezőjét kívánta. Minden bizonnyal azt is, hogy használjam ki az első szabad pillanatot, és nézzek körül azokon a helyeken, ahol a regény játszódik.

Nos, kihasználtam. Végtére is, miért ne sétáljak egyet vacsora előtt? Hiszen arról a környékről van szó, ahol egykoron magam is laktam.

A motoli kocsiszínnél szálltam le a villamosról. Az erdőbe vivő gyalogút, akárcsak ifjú éveimben, valamivel lejjebb kanyarodott el. Az elágazásban fapózna állt, rajta utcai lámpa.

Jó magasan helyezték el, talán az utcakölykök köveire gondolva. A könyvben a lámpa fénye csak gyöngén világította be a csatateret. Most nem égett, hétágra sütött a nap. Az út is olyan volt, mint a regényben: jó ideig egyenesen haladt, majd áthuppant a pallón a patak fölött.

A fák koronája alatt mégiscsak hűvösebb levegő fogadott. De az idei szárazság azért itt is megtette a magáét. A palló alatt a patak kiszáradt. A lombok már barnultak és hullani kezdtek.

Az út emelkedett. Valahol itt pihent meg Loukota, amikor a kiégetett szobrot cipelte. Fönt aztán rátalált a halott Eda Hoppra.

Ahogy közeledtem a dombtetőhöz, éreztem, hogy a forróság enyhül. A fák fokozatosan ritkultak, s mögöttük szabad tér tárult ki. A napsütötte füves sáv egészen a látóhatárig terjedt. Természetesen nem volt ott semmiféle pajta. De ült ott valaki.

Csak akkor ismertem meg, amikor kiértem az erdőből.

– Az istenért! Maga hogy kerül ide? – nyögtem ki döbbenten.

– Várok.

– Kire?

– Magára.

– Itt?

– Itt – vigyorodott el. – S lám, nem hiába.

60

Holy főfelügyelő kényelmesen elterült a felperzselt fűben, és vigyorgott, akár egy kamasz. Szemlátomást élvezte a döbbenetemet.

– Szabad napos vagyok – dörmögtem. – Elmehettem volna az uszodába is.

– Hogyne. De nem ment. A mi szakmánk a megszállottaké. Elvégre én is szabad napos vagyok, mégis itt ülök.

– Honnan tudta, hogy ide fogok jönni?

– Elgondolkoztam, hogy mit tennék a maga helyében, és ráhibáztam. Délben még nem voltam benne biztos...

– Miben?

– Tudja-e, hogyan fedezte fel Heinrich Schliemann Trójáját? Hitt Homérosz minden sorában.

– *Az övön aluli ütés* nem az *Iliász.*

– Nem az értékére gondoltam. Csak a tippre.

– Akkor sem az.

Holy egy pillanatra elgondolkozott.

– Alighanem igaza van. A mi esetünk bonyolultabb.

A fák árnyékai nesztelenül kúsztak a szikkadt füvön. A nap lenyugvóban volt.

– Egyébként – szólaltam meg – nem ez az első utam ma. Voltam már a takarékpénztárnál is. Beszéltem a pénztárosnővel, akinél befizették a negyvenötezret Kilián számlájára. Jól emlékszik a befizetőre. Ha elkapjuk, bizonyítani fogja a személyazonosságát.

– Remélem, arra már nem lesz szükség – jegyezte meg Holy. – Nem ismert rá a leírás alapján?

– De igen. Mojmír az.

– Mojmír? Aha, értem. Csakhogy az eleven Mojmírt egyelőre senki sem látta.

– Mi nem láttuk. Bares néni talán igen. Eddig senki sem kérdezte meg tőle, hogy ki volt a fekete Ford vezetője. Ha megengedi, holnap megpróbálnám.

Holy bólintott.

– Miért ne? S közben intézzen el még valamit.

– Jóságos ég, hát még mindig nem szabad oda mennünk?

– Vigyázat! – emelte föl Holy feddőn az ujját. – Ezt soha senki nem mondta. Csak ajánlotta. A holnapi ajánlat úgy szól, hogy nézzük át tüzetesen Ondeej Loukota műtermét. Amit, köztünk legyen szólva, amúgy is meg kell tennünk. És ha a csoport csak öt emberből áll...

– Mi van Blahos felügyelő csoportjával?

– Hivatalosan egyelőre nem tehetik őket szabaddá.

– És nem hivatalosan?

– Nem tudom. Felkerestem Blahost otthon és attól, amit mondott, nem lettem okosabb. Átkozott egy esetet varrt a nyakamba, hallja, Mirek.

– Volt már ilyennel dolga?

– Volt. Egyszer. A végén kiderült, hogy kémkedés. De akkor mi voltunk az elsők, akik ezt megtudtuk.

– Biztos abban, hogy ezúttal nem kémkedésről van szó?

A felügyelő széttárta a karját.

– Tudom is én? Biztosítottak róla, hogy nem. Én szívem szerint el is hinném. Lehet, hogy a nagyfőnök arra a meggyőződésre jutott, hogy fabatkát sem érek, és irányítania kell engem. Ez is lehetséges. Hogy el ne felejtsem. Délután ismét kihallgattam Loukotát. Még azt is tagadta, hogy látott volna valaha ilyen pisztolyt, nem hogy megölte volna vele Kiliánt.

– Hisz neki?

– Igen. Ha gyilkolt, miért rejtette volna a pisztolyt a komposztba? Ráadásul úgy, hogy az első felületes házkutatáskor előkerüljön. Ez csapda. Nekünk azonban úgy kell tennünk, mintha belesétálnánk. Hogy miért? Elképzelhetetlen, hogy a mieink állították föl nekünk, hogy hamis útra tereljenek! S ha mégis, honnan vették volna a gyilkos fegyvert?

Holy szünetet tartott. – Vagy nem ez a gyilkos fegyver, és a szakértői vélemény szándékosan félrevezető volt. A pokolba, ki lát itt tisztán! A legszebb az egészben, hogy látom a nagyfőnökön, mennyire

kínos neki az ügy. Már legalább háromszor felajánlotta, hogy szeretne tisztázni valamit velem, ha megígérem, hogy hallgatni fogok.

– Akkor miért nem ígéri meg? – álmélkodtam.

– Miért? Mert nem szokásom hülyét csinálni a munkatársaimból. Márpedig ezt kellene tennem, ha nem árulhatnám el maguknak, amit tudok. Akkor már inkább magukkal együtt játszom a hülyét.

– Beszélt a múltkor Ráb felügyelővel?

– Beszéltem. És nem tudtam meg az égvilágon semmit. Az az érzésem, hogy benne van a buliban. Igaz persze, hogy Ráb vagyon elleni bűntényekkel foglalkozik, de nem tudok elképzelni olyan vagyon elleni bűntényt, amely fontosabb lenne a gyilkosságnál.

Felsóhajtott.

– Most pedig nézzük, mit kérek magától. Kezdje Bares néninél, és állapítsa meg, hogy ki volt szerinte a Ford sofőrje. Utána ugorjon be Kilián házába, és ellenőrizze a pecséteket. Főleg azokat, amelyek belül vannak. A legszebb feladat a végére marad. Majdhogynem diplomáciai misszió. Szeretném, ha meglátogatná Cibulka doktort, és biztosítaná, hogy támogatjuk Kilián házának lebontását. Tisztáztuk, hogy nincs örökös. Mindössze arról van szó, hogy a házat le kell bontani. Minél előbb szerez hozzá embereket, annál jobb. Akár már holnap. Egyetlen feltételem van. A bontásnál ott akarunk lenni. Adja meg neki a telefonszámomat, hogy hívjon fel.

– Le akarja bontatni azt a szép kis házat?

– Hogy őszinte legyek, nem tudom. Csak látom, hogy mindenki el akar bennünket csalogatni a vityillótól. Prágát és Trebányt javasolják. Kilián háza, az tabu. Akkor hát leromboljuk. Vagy legalábbis jó hangosan bejelentjük a szándékunkat, s meglátjuk, hogy mi történik.

61

– Beszélnem kell Cibulka doktorral – hajoltam le a jegypénztár ablakához.

– Csöngessen be ott, annál az ajtónál – mutatta az épület előtt várakozó turisták feje fölött a pénztárosnő.

– Ott már csöngettem. Többször is.

– Valóban? – hitetlenkedett a pénztárosnő. Aztán fölvette a kagylót, s beszélt valakivel néhány szót. – A doktor úr egy óra múlva jön vissza – jelentette végül. – Nem akarja addig megnézni a várat?

Miért ne? A morínai látogatáson és Kilián házának ellenőrzésén már túl voltam. A házat rendben találtam, Bares néni pedig a körülményekhez képest elég jó leírást adott a sofőrről. Ködös szavaiból nem lehetett kihámozni, vajon az ismeretlen befizetőről van-e szó.

– Kár, hogy nincs fényképe – sajnálkozott az anyóka. – Azon felismerném.

Karlstejn várában utoljára iskoláskoromban jártam. Miért ne nézném meg újra? Megvettem a belépőjegyet, és csatlakoztam a csoporthoz.

Egy gyermek benyomásait nehéz összevetni a felnőtt emberével. De lehet, hogy az egész az idegenvezető érdeme volt. Olyan lelkesen beszélt a császár terveiről, mintha azokat a Haza Atyja személyesen tárgyalta volna meg vele. A vár népe, fölötte a császár, a császár fölött az isten. Temérdek lépcsőt másztunk meg a néptől az istenig. Pazar hajléka megérte a fáradságot.

– A Szent Kereszt-kápolna – jelentette a vezető. – Isten otthona. A mennyei Jeruzsálem leszáll a földre.

Vajon hol álltam annak idején, kisfiúként, hogy ez a pompás, egzotikus csoda még csak nyomot sem hagyott bennem? Jártunk itt egyáltalán? Kétlem. Emlékezetemben a kőgolyók maradtak meg, amelyekkel az ostromlók a várat lőtték.

A vezető lehalkította a hangját.

– Teodorik mester százharminc táblaképe a diadalmas egyház mennyei csarnokait ábrázolja, a császár és a birodalmi kincsek erős védelmezőjét.

Számunkra e képek sokkal többet jelentenek. Egy zseniális művész káprázatos alkotása ez, a legrégibb képtár, melynek az egész világon nincs párja. Immár hat évszázada néznek merőn e falakról a képek alakjai. És mégis – nézzék meg közelebbről, és állapítsák meg maguk – nem olyanok, mintha egy modern festő alkotta volna őket?

A vezető igazat mondott. Lassan körüljártuk a kápolnát, és néztük a férfiak és asszonyok arcát, akik kortársaink lehettek volna, ha a festő nem öltözteti őket történelmi jelmezekbe, és nem pingál a fejükre püspöki süveget, pápai tiarát vagy apácafőkötőt.

Mindenekelőtt az entellektüelek arcképei ragadtak meg – a szellem embereinek simára borotvált arca, melyből sugárzott az értelem és a lenyűgöző férfiasság.

– Kevés műalkotásnak van olyan ereje, hogy hat évszázad embereihez tudjon szólni. Teodorik képei ilyenek. Kivívták maguknak az alapító csodálatát, aki hálából a Morína-birtokkal ajándékozta meg a festőt. De a műtörténészekben bizalmatlanságot keltettek, akik jóval későbbi másolatoknak tartották őket, mert ilyesmivel a gótikus művészetben egyszerűen nem találkoztak, s lenyűgöznek bennünket, a huszadik század embereit is – mondta a vezető.

Mi több (s ez is egyedülálló a világon), Teodorik képei megmentették Karlstejn várát. Amikor ugyanis a múlt században kiderült, hogy eredeti gótikus festményekről van szó, nyomban hozzáfogtak a meglehetősen leromlott vár felújításához. S hogy Teodorik mester nemcsak csehül, hanem a világ valamennyi nyelvén szól hozzánk, bizonyítja az éppen elkészült színes film, melyet itt az elmúlt napokban az UNESCO munkatársai forgattak.

Elindultunk visszafelé. Viszontláttam a kőgolyókat is, és újra végighallgattam a történeteket a sikertelen ostromokról. A vár megtekintése ezzel véget ért.

Megvártam, amíg a látogatók elmennek.

– Régóta dolgozik itt? – szólítottam meg a vezetőt.

– Ahogy vesszük. Tizenöt éve. Embernek sok, Karlstejnhez kevés.

– Nekem bőven elég. Emlékszik Tesar úrra?

– Hát persze. Lezuhant a nyáron, és meghalt.

– Tudom. A háború előtt is együtt dolgoztak?

– Igen. Miért? – vált bizalmatlanná a vezető.

– Amikor harmincnyolcban mozgósítás volt, Tesar milyen fegyvernemhez vonult be?

– Ezt viccnek szánja? – komorodott el a vezető. – Természetesen egyikhez sem. Harmincnyolcban Lojza túl volt az ötvenen.

– Látja? – s éreztem, hogy elvörösödöm. – Erre nem gondoltam.

– Miért érdekli ez magát?

Hogy most elmeséljem Eda Hopp ejtőernyős múltját, ahhoz éppenséggel nem volt kedvem. Nem mintha attól tartottam volna, hogy elárulok valamit; egyszerűen féltem, hogy a vezető majd nem hisz nekem.

– Egyik ismerősöm mesélt valami Tesarról... Együtt katonáskodtak, és az a Tesar állítólag szintén idegenvezető volt... azt gondoltam hát...

– Hol szolgált az ismerőse?

– A légierőnél.

A vezető elvigyorodott.

– Lojza a gyalogságnál volt.

62

Visszamentem a pénztárosnőhöz.

– A doktor úr már megérkezett?

– Én nem láttam. De próbáljon becsengetni. Megpróbáltam. Ötven év körüli férfi nyitott ajtót, feltűrt ujjú ingben. Izmos karját fekete szőrbozót borította.

– Cibulka doktort keresem.

– Igen, már mondták. Nem tudom, visszajön-e a doktor. Filmesek jártak itt az UNESCO-tól, s Cibulka kísérte őket. Úgy volt, hogy délután elutaznak, de talán közbejött valami. Mit mondjak neki?

– Szeretnék személyesen beszélni vele. Kihez van szerencsém?

– A nevem Novák, és az itteni vár gondnoka vagyok.

– Az más. Akkor magával többre megyek, mint Cibulka doktorral. Feltételezem, hogy mint gondnok, tagja a helyi Műemlékvédelmi Tanácsnak – mutattam föl az igazolványomat.

– Az elnöke vagyok. Kerüljön beljebb.

A faburkolata, széles lépcsőfeljárón fölmentünk az emeletre. A gondnok bevezetett az irodába. A két keskeny ablak az ajtóval szemben a várárokra nézett.

– Ismer egy bizonyos Kiliánt? – kezdtem szándékosan Ádámnál és Évánál.

– Ismertem. Sőt, kettőt is, Jant és Josefet. Magát alighanem az utóbbi érdekli.

– Igen. Régóta ismerte?

– Sráckora óta, amikor a szünidőben a nagynénje után szaladgált a konyhába.

– És mostanában, felnőtt korában? Miután megörökölte a házukat?

– Találkoztunk néhányszor. Köszönt, én pedig viszonoztam. Egyik alkalommal, talán egy hónapja, megállított és a segítségemet kérte. Ha jól emlékszem, többször nem beszéltünk egymással.

– A segítségét kérte? Milyen ügyben? Novák úr elmosolyodott.

– A házról volt szó, melyet örökölt. Cibulka kolléga, hogy úgy mondjam, kissé szűkkeblű. Az utolsó puristának nevezzük egymás között. A purizmus művészettörténeti irányzat volt Karlstejn tatarozása idején. Akkoriban azok az urak szintén jobban tudták, mi a tiszta gótika, s mi nem, mint maga IV. Károly.

– Tudom. S e tisztaságot hajszolva, állítólag sokmindent tönkre is tettek.

– Erről van szó. Nos hát, Cibulka kolléga hasonló indítékoktól vezérelve rászállt Kilián házára. Arra akarta kényszeríteni, hogy bontsa le. Ezért keresett fel Josef. Védelmet kért. Megnyugtattam, hogy nincs mitől félnie. Az épület valóságos mézeskalács kunyhó, a várból nem látszik, kit zavar ott. Amíg az öreg Kiliánék laktak benne, Cibulkát sem zavarta.

– Bocsásson meg, de én úgy hallottam, hogy az egész Műemlékvédelmi Tanács a házacska ellen van. Megállapodtak állítólag abban, hogy új telket ajánlanak föl Kiliánnak, és átviszik rá a házat.

– Mi? – bökött a mellére a gondnok. – Erről én nem tudok.

– A Műemlékvédelmi Tanács.

– Ostobaság. A Tanács három emberből áll. Jómagam a várat képviselem, a Községi Nemzeti Bizottság elnöke a helyi szerveket, Cibulka a prágai központot. Kettőnknek semmi kifogása a ház ellen. Az elnök, aki jó barátja volt az öreg Kiliánnak, pláne nem engedi, hogy hozzányúljanak. Úgyhogy ez a Műemlékvédelmi Tanács aligha hozhatott olyan határozatot, hogy lebontatja Kilián házát. S ha hozott is volna, mint ahogy nem tette – jött tűzbe a gondnok –, akkor sem ment volna vele semmire. A vezetőség tanácsadó szerv, csak javaslatokat tehet. Nincsenek saját eszközei.

– Elképzelhető, hogy a bontást csak Cibulka doktor javasolta?

– Egyszer már javasolta, de nem járt sikerrel. Fontosabb dolgokra sincs pénzünk, nemhogy egy hőbörgő esztéta különcködéseit támogassuk! Ne gondoljon semmi rosszra – tette hozzá gyorsan a gondnok –, különben a legcsekélyebb kifogásom sincs Cibulka doktor ellen. Csak ez az átkozott purizmusa!

– Minden jel arra vall, hogy a doktor ezúttal győzni fog – vetettem oda.

– Hogyhogy?

– Kilián halott, és nincs örököse. Kétlem, hogy engedélyt kapnának a ház eladására. Nem lesz más választásuk, mint hogy lebontsák.

A gondnok meghökkenten bólogatott.

– Kár lesz érte – jegyezte meg.

– Tulajdonképpen ezért jöttem – tértem rá a missziómra. – Ha neki akarnak látni a bontásnak, kérjük, hogy időben értesítsenek bennünket.

– Rendben van. De nem hiszem, hogy hamarosan sor kerülne rá.

– Talán mégis. Cibulka doktor tájékoztatása szerint azt gondoltuk, hogy haladéktalanul nekilátnak.

– Értem. Forduljon ezért legközelebb egyenesen hozzám – mondta a gondnok, és átnyújtotta a névjegyét.

Tekintetemmel végigfutottam a kártyán, és örültem, hogy ülök. A vár gondnokát Mojmír Nováknak hívták.

63

Az állomáshoz vivő úton utasokkal találkoztam, akik a vonattal érkeztek. Homokszínű öltönyében, ingben és nyakkendőben Cibulka doktor úgy rikított közöttük, mint holmi egzotikus madár a verébrajban. Hivalkodó eleganciája nem kerülhette el az ember figyelmét.

Úgy tett, mintha nem venne észre, és átment az út túloldalára. Ismert reakció; a munkánkban már megszoktuk. Temérdek emberrel találkozunk munka közben, de ismeretségek nemigen alakulnak ki. Ezen nincs mit csodálkozni.

Kissé szokatlan volt viszont a rémület, amely kiült az arcára, amikor megszólítottam. Megállt, és úgy tett, mintha a megszólítóját keresné. Végül az ajka görcsös mosolyba rándult. Tétován odajött hozzám.

– Nos, elbúcsúzott? – kérdeztem.

– Kitől? – nyögte ki erőlködve.

– Hallottam, hogy az UNESCO filmstábját kísérte.

– Igen. Eredetileg úgy volt, hogy a filmezés egy hétig fog tartani, de végül majdnem kettő lett belőle – pillantott bánatosan a távolodó emberek után. – Fárasztó volt. Nem kis dolog egyidejűleg csehül, angolul meg franciául beszélni. Az ember kijön a gyakorlatból.

– Kerestem a várban. Meg akartam beszélni magával, hogy mikor bontsuk le Kilián házát.

– Velem? Miért velem?

– A helyi Műemlékvédelmi Tanáccsal. Hiszen említette, hogy a Tanács elhatározta Kilián házának lebontását. Persze most, hogy beszéltem Novák gondnokkal...

Cibulka mosolya most már valamivel természetesebb lett. – El tudom képzelni. Már csak mi ketten álltunk az úton.

– Ne beszéljük meg inkább ott? – mutatott a doktor a kerthelyiségre az állomással szemben. – Látom, hogy egyet s mást meg kell magyaráznom magának.

Letelepedtünk a padokra, és sört rendeltünk. Cibulka doktorban újra feltámadt a világfi.

– Nincs értelme, hogy tovább tagadjak – vetette keresztbe a lábát. – Amikor annak idején Kilián háza előtt beszélgettünk, egy kicsit füllentettem. Pontosabban, kész tényként beszéltem arról, ami csak az elképzelésem volt. Értse meg, annyira Kiliánra voltam beállítva... és akaratlanul azt ismételtem, amit neki szándékoztam mondani.

– Értem. De alighanem bajban lett volna, ha Kilián elfogadja az ajánlatát.

– Szó sincs róla! Ha Kilián beleegyezett volna, biztosan felhajtom a szükséges pénzt. A prágai felügyelőségen azért van némi súlya a szavamnak. Dohányzik?

Az aranytárcából kivettem egy Lucky Strike-ot, és Cibulka doktor kattintott az öngyújtóval.

– Nem volt azonban értelme bármihez is hozzáfogni, amíg Kilián nem járul hozzá – magyarázta tovább. – Amikor megtudtam magától, hogy meggyilkolták, arra gondoltam, hogy a rendőrségben talán szövetségesre találok. Az a ház tényleg nem való oda.

– Erről nem óhajtok vitázni. De a szövetségest megtalálta bennünk. Kiliánnak egyetlen hozzátartozója sincs, úgyhogy nem fenyeget a veszély, hogy jelentkezik valami örökös. Ezzel egy csapásra kevesebb pénzre van szükség: mindössze a bontást kell kifizetni. Ráadásul az embereknek, akik a bontást elvégzik, fel lehet ajánlani a megmaradt anyagot és a belső berendezést, így talán egy fillérbe sem fog kerülni az egész.

– S maguk beleegyeznének?

– Ezért vagyok itt. Egyetlen feltételünk van. A bontásnál jelen lesz egyik emberünk.

– Ez természetes. És ha ez így sikerülne... nagyszerű volna! – mondta Cibulka lelkesen.

Úgy rémlett, kicsit erőlteti a lelkesedést. De talán még nem tért egészen magához.

– Mit gondol, mikor foghatnak hozzá?

– Egyelőre fogalmam sincs róla. Értse meg, most szereztem róla tudomást. – Hangja egyre bensőségesebben csengett. – Maguknak sürgős?

– Meglehetősen.

– Miért? Arra számítanak, hogy a házban megtalálják a kulcsot a gyilkossághoz?

– Olyasmire – mondtam kimérten. – Mindenesetre, amint előkészíti a bontást, hívja föl Holy főfelügyelőt. Itt a rendőri igazgatóság száma és a mellék.

– Nagyszerű! – csúsztatta a papírt a zsebébe.

Küldetésem ezzel véget ért. De a saját szakállamra még megtoldottam néhány kérdéssel.

– Amikor Kiliánnal tárgyalt, Josef nem említette véletlenül, hogy többen is érdeklődnek a ház iránt?

– Nem. Miért? Meg akarta venni valaki?

– Úgy tűnik. Másoknak említette.

– Az én esetemben talán nem lett volna taktikus.

– Meglehet. Régóta dolgozik Karlstejnben?

– Nem itt dolgozom. A munkahelyem és a lakásom Prágában van. Karlstejn csak régi-régi szerelmem. Ezért törődöm vele. Nem könnyű dolog.

– Prágában lakik? Ezek szerint még most este visszautazik?

– Nem. Az évek során megszolgáltam itt egy kis kamrát. Időnként abban éjszakázom.

– Ismerte az öreg Tesart? Cibulka összerezzent.

– Arra az emberre gondol, aki nyáron halálra zúzta magát?

Bólintottam.

– Persze, hogy ismertem. Mindenkit ismerek Karlstejnben. Lojza Tesar a vár leltárához tartozott. – A doktor a karórájára pillantott.

– Nem tartom fel tovább. Az utolsó kérdés: mikor indul Prágába a vonat?

Cibulka megkönnyebbülve elmosolyodott:

– Tíz perc múlva.

64

– Nagyszerű, kolléga úr! – fogadott Holy főfelügyelő. – Ha megbeszéltük volna, akkor se érünk ide ilyen egyszerre. Üljön le. A szó Kadlec felügyelőé. Éppen arról készül beszámolni, mit találtak Loukota műtermében.

– Ne gúnyolódjék – mordult föl Standa. – Kivagyunk, mint a libák, és nem találtunk semmit.

– A szakértők sem?

– Egy rakás ujjnyomot. De hogy mi hasznuk lesz belőle, nem tudom.

– Az is eredmény, ha nincs eredmény – bölcselkedett Holy. Hosszú idő után újra jókedvűnek látszott. – Megbeszélték a holnapi kihallgatásokat?

– Természetesen. A Népház kocsmárosa kéri, hogy őt hallgassuk ki elsőként. Szombat van, ki akar nyitni. Sudková kisasszony szintén várni fog bennünket. Beszéltem a műterem alatti villa lakóival is, és kettőt kiválasztottam. Egy fiatal mamát és egy nyugdíjast a manzárdlakásból. Mindketten állandóan otthon vannak, és ablakaik Loukota műtermére néznek. A kismama most keres valakit, aki majd vigyáz a gyerekére.

– De ne számítsanak holmi csodára – folytatta Kadlec. – A hír Loukota letartóztatásáról természetesen elterjedt. Az ottani emberek hülyének néznek bennünket. Unos-untalan ismételgetik, hogy Ondrej aztán biztosan nem ölt meg senkit. Bármit kérdez tőlük az ember, szemlátomást azon törik a fejüket, hogy válaszukkal ne okozzanak bajt neki.

– Majd meglátjuk holnap – vélekedett Holy. – Egyszóval négy tanút idézett be.

– Négyet.

– A hortyogóban tehát még van két üres hely.

– Igen.

– Akkor hozzák fel Volek őrmestert és Helenkát is. Őket is kihallgatjuk.

– Hogyhogy? Karlstejn már nem tabu?

– Abban állapodtam meg, hogy kihallgatom a tanúkat, akik valami fontosat mondhatnak Loukotáról. Talán jogomban áll feltételezni, hogy Helenka Volková meg az apja is közéjük tartozik, nem?

– Erre figyelmeztetnem kellett volna őket – aggályoskodott Kadlec.

– Még mit nem. Hogy reggel aztán megtudjam, fölösleges kihallgatni őket. Szó sincs róla. Holnap rajtuk üt, és idehozza őket.

– Megteszem, ami tőlem telik – ígérte Standa. Egyszeriben mintha ő is jobb kedvre derült volna.

– Most magán a sor, Václav! – szólította föl Holy Vasek Charvátot. Csak ekkor döbbentem rá, hogy Charvát nem volt Trebányban.

Vasek az előtte fekvő papírokba mélyedt.

– Leszámítva a követségeket, Prágában tizenegy személynek van legújabb típusú Ford kocsija. Kikerestettem a címüket, és meglátogattam őket. Mindössze ketten laknak olyan helyen, ahonnan Kilián háza a hátsó úton közelíthető meg. Fuka mérnök Smíchovban lakik, Rezek úr Dejvicében. Kettejük közül csak Fuka mérnököt találtam otthon. Kiliánról állítólag soha nem hallott, Morinába nem szokott járni.

– A külseje?

– Nem felel meg a személyleírásnak. Különben egyikük sem. Mármint a hat közül, akikkel beszéltem. És mindegyikük tagadta, hogy járt volna az autójával Kiliánnál. Öt személyt nem találtam otthon. Hajkurásszam őket tovább?

– Ezt majd a végén megbeszéljük. Maga mit végzett, Hirs úr?

Elmondtam.

– Ez egyszer én is tudok szolgálni valamivel – mondta Holy, amikor befejeztem. – A következő történt. Felötlött bennem, hogy annak a hajszának *Az övön aluli ütés* végén talán szintén van valós alapja. Az utolsó jelenet például egy világhírű fürdőváros luxusszállodájában játszódik. Világhírű fürdőnk nincs olyan sok, és mindegyikben érvényes a bejelentkezési kötelezettség. Megpróbáltam, s íme az eredmény.

Szétterítette a távírógép szalagját.

– Karlovy Vary. Josef Kilián az elmúlt héten hétfőtől péntekig megszállt a Pupp Hotelben. Ehhez mit szólnak?

Jó ideig egyikünk sem tudott megszólalni.

– Nos? Maga, Schliemann úr? – fordult hozzám Holy.

Megráztam a fejem.

– A tegnapi kérdésen töröm a fejem. A gyilkos dugta oda a fegyvert, vagy hamis a szakértői vélemény? Avagy: most ki vezet bennünket az orrunknál fogva?

– Vigyázat! A tegnapi kérdésre már tudom a választ. Magam jártam utána. Annyira azért értek a fegyverekhez, hogy a mikroszkóp alatt felismerjek két lövedéket, melyeket ugyanabból a pisztolyból lőttek ki. Az, amit találtak, a gyilkos fegyver volt. Ugyanígy meggyőződhetünk róla, hogy járt-e Kilián Karlovy Vary-ban, vagy sem.

– Maga mindebből úgy ítéli meg, hogy járt.

– Igen. Ámbár – a főfelügyelő már-már bűntudatos arcot vágott – mit gondol, ki vezetett a gondolatra, hogy *Az övön aluli ütés* befejező részét ne intézzem el egy kézlegyintéssel?

– A nagyfőnök?

A főfelügyelő bólintott.

– Éppenséggel nem állíthatom, hogy értem, miről beszélnek – szólalt meg Standa Kadlec ingerülten.

Holy elmagyarázta neki. Nem feledkezett meg a Schliemann megszólítás hátteréről sem. A Schliemann név aztán évekre rajtam ragadt.

S ekkor elérkezett Milan Perner gyakornok első nagy pillanata. Ott ült velünk, s egyetlen szót sem szólt az egész tanácskozás alatt. Aztán hirtelen eszébe jutott valami, nyugtalanul fészkelődött, majd, akár az iskolában, fölemelte a kezét.

– Tessék! – szólította föl a főfelügyelő.

– Kilián pénteken Karlovy Varyban volt. Ugyanaznap tíz és tizenegy között Thurn patikus a Malá Stranán látta. Délben itt járt a rendőrségen, délután idetelefonált. Háromkor látta őt Mána Oravcová. Hétkor látogatta meg Loukota.

– Rendben van, fiú. Mindezt már tudjuk – helyeselt Holy nyájasan. – Belefér az időbe, ha ez nyugtalanít.

Milan Perner elvörösödött. – Csakhogy akkor mikor rejtette el Kilián a karlstejni házban a kézirat befejező részét?

65

Még este is Milán kérdésén rágódtam. A fiú egy csapásra nagy fej lett, hogy ezt a mai kifejezést használjam. Szívből örültünk neki mindnyájan – a szellem effajta felvillanásaiból születik a valódi bűnügyi nyomozó.

Értelmes választ azonban senki sem tudott adni a kérdésére. Igaz, találhattunk volna a nap folyamán olyan időszakokat, amikor Kilián taxival elszállíthatta volna a kéziratot a vidéki házba.

De miért tette volna? A prágai manzárdot minden bizonnyal biztonságosabb helynek tartotta, ha ott rejtette el Tesar tirolikalapját. S ha a helyzet az utolsó pillanatban megváltozott, miért nem vitte magával a kalapot is? Megfeledkezett róla? Tegyük fel. De akkor miért nem adta oda a kézirat második részét Helena Volkovának, mint ahogy az elsőt? Nem találta otthon? Mondjuk. Akkor viszont hogyan lehetséges, hogy senki se figyelt föl rá, amikor a lányt kereste?

Ugyanezek az ellenvetések merültek föl arra a lehetőségre, hogy Kilián már valamikor korábban elvitte a kéziratot Karlstejnbe, és utána visszament Karlovy Varyba. Standában még az is felötlött, hogy a kézirat második részét talán nem Kilián írta. Ennek viszont ellentmondott a tény, hogy Josef éppen az utolsó fejezetek színhelyéről tért vissza. Azonkívül az elbeszélés stílusa töretlen maradt. Jóllehet nem voltunk szakemberek, éreztük, hogy egyazon ember írta.

Úgyhogy egyetlen, teljesen értelmetlen válasz maradt: nem Kilián rejtette el a kéziratot a karlstejni házban. De akkor kicsoda? A gyilkos? Miért tette volna, miért, az isten szerelmére?

Kilián meggyilkolása óta egy hét telt el, és nem értettünk az egészből semmit.

Emiatt aztán a szombati kihallgatásokról senki sem akart lemaradni. Holynak ugyan más tervei voltak, de végül engedett. Schliemannak, mármint nekem, Karlovy Varyba kellett volna utaznia, hogy tanúkat keressen Kilián ott-tartózkodására. Megegyeztünk, hogy utazásomat vasárnapra halasztom. Ha felfedezek valami érdekeset, ott maradok, és hétfőn telefonálok. Ha nem, estére visszajövök, és hétfőn reggel behozom a jelentést a hivatalba.

Türelmetlenül vártuk a tanúkat hozó hortyogó érkezését. Fél tízkor befutottak, és Standa diadalmasan bemasírozott velük.

A városzobában Holy főfelügyelő fogadta őket. Megköszönte segítségüket és megértésüket. A kihallgatások a lehető leggyorsabb tempóban fognak zajlani. Befejezésük után a rendőrség biztosítja a csoportos hazaszállítást. Ha a tanúk közül valaki korábban akar távozni, nincs ellene kifogása. Elsőként a Népház bérlőjét fogja kihallgatni.

A többi tanúkat kéri, legyenek türelemmel. Egymással beszélniük természetesen nem szabad. Itt marad egyik munkatársa, aki ügyelni fog a rendre, és a lehetőségek keretein belül igyekszik mindenben rendelkezésre állni.

Milan Perner meglovagolta az egyik széket, és karjával átölelte a támláját. A főfelügyelővel az élen mi, többiek átmentünk a szomszéd helyiségbe.

Többször is lehetőségem nyílt figyelni a főfelügyelő „beszélgetéseit”; ezúttal olyan tempóban folytatta a kihallgatásokat, amilyenre egyikünk sem lett volna képes. Fél óra múlva távozott a

Népház kocsmárosa, a következő húsz perc múlva Sudková, a postáskisasszony.

Közben kétoldalas tanúvallomások maradtak utánuk, melyekben nyoma sem volt sietségnek vagy kapkodásnak. A jegyzőkönyv is tökéletesen összefüggő volt, a szokásos, utólagos pontosítások és klauzulák nélkül.

Amikor kimentem a következő tanúért, Milan Perner egy cédulát nyomott a kezembe. „*V. őrmester telefonálni akart. Megkérdeztem, kinek, azt válaszolta, egyik ismerősének, aki az épületben van. Megengedjem neki?*”

A főfelügyelő átfutotta az üzenetet.

– Természetesen ne. De ügyesen. Kérem, fogalmazó úr, menjen és váltsa föl Milant. Mindenképpen akadályozza meg, hogy az őrmester telefonhoz jusson – súgta idegesen. – Tudja mit? Hozza be Milan azt a kismamát is. Majd együtt hallgatom ki őket. Maga pedig igyekezzen, a percekért harcolunk!

Visszamentem a várószobába, és Milan bevonult a fiatal anyukával. Leültem a székre. A várószobában már csak hárman voltunk; a kocsmáros és Sudková kisasszony nyilván a vonatot részesítette előnyben.

Egy ideig fülledt csend volt. Magam elé bámultam és nem moccantam. Az őrmester többször is jelentőségteljesen köhintett. Nem vettem tudomásul.

– Fogalmazó úr – szólalt meg végül halkan.

– Igen? – emeltem föl a fejem.

– Szeretnék telefonálni... Kértem már azt a fiatalembert is, aki maga előtt volt itt... ígérte, hogy megkérdezi...

– Amint kihallgatják, annak telefonál, akinek akar.

– Nem lehetne a kihallgatás előtt?

– De őrmester úr! – mondtam megbotránkozva. – Hiszen ismeri az előírásokat!

Nyilván nem ismerte, mert nem kapacitált tovább. Talán mondanom se kell, hogy olyan előírás, amely tiltaná a tanúnak, hogy kihallgatás előtt telefonáljon, nem létezett.

Az órámra pillantottam. Öt percet nyertem.

– Én ugyanis egyáltalán nem értem, miért idéztetett be a főfelügyelő úr – próbálkozott újra Volek.

Felvontam a vállam.

– Úgy tudom, Ondrej Loukota ismerőseit hallgatja ki.

– S én az vagyok?

– Magától talán valami mást akar. Megjegyzésem célba talált. Volek összerezzent.

– Úgy tudom, a többi tanút tegnap figyelmeztették erre a kihallgatásra – hadarta. – De nekem még arra se volt lehetőségem, hogy jelentsem a felettesemnek, miért nem vagyok szolgálatban.

– Meg fogja kapni az igazolást. További tíz perc telt el. A helyiségben ülők komor hallgatásba merültek.

– Maguk azt hiszik, hogy Loukota ölte meg Kiliánt? – szólalt meg egyszerre csak Volková kisasszony.

– Miért érdekli? – kaptam föl a fejem.

– Mert ez teljes esztelenség! Ondra képtelen lenne ilyesmire! – fakadt ki Helenka. – Kérdezzék meg bárkitől!

– Éppen ezt tesszük.

– Igen, de kit kérdeznek? Olyan embereket, akik jóformán nem is ismerték Loukotát!

– Magától is megkérdezzük... ehm... kisasszony.

– Helenka! – és az őrmester gyöngéden megpaskolta leánya térdét.

– Nem csöngetne oda Berounba legalább maga? – nézett rám.

– Svach százados már biztosan keresett telefonon...

– No és? Azt gondolja majd, hogy elhívták valamilyen esethez...

– Elég, ha megmondja neki, hogy kihallgatásra vittek... – erősködött Volek. Szinte megsajnáltam.

– Amint a főfelügyelő küldi a váltást, felhívom a századost. Noha véleményem szerint azt a néhány percet, amit a kihallgatással eltölt, Svach még megvárná.

– Nem hívná föl most, azonnal? – Volek papa csaknem összetette a kezét.

Ezúttal beértem annyival, hogy elképedve megráztam a fejem. Egy perc sem telt bele, és Holy főfelügyelő végre felszabadított. Kinyitotta az ajtót, és barátságosan intett Voleknek:

– Jöjjön, őrmester úr, végre magára is sor került...

A nyájas hang se tudott enyhíteni a mondat vészjósló értelmén.

66

– Akkor hát, lássunk hozzá – mondta a főfelügyelő, és kényelmesen hátradőlt. – Általában azzal szoktam kezdeni, hogy felhívom a tanúk figyelmét: az igazat és csakis az igazat mondják, majd közlöm velük, milyen büntetés jár azért, ha nem beszélnek igazat.

Holy elhallgatott. Volek őrmester idegesen végigsimította tar feje búbját.

– Feltételezem, hogy magát nem kell kioktatnom. A rend kedvéért azért beírjuk a megfelelő klauzulát.

A kihallgatás lelassult. Nyoma se volt a sietségnek. Volek őrmester a tanúk székében ült; most már senki nem veszi el tőlünk.

– Mint tudja, a Josef Kilián-gyilkosságot vizsgáljuk. Egy sor közvetett bizonyítékunk van arra, hogy a gyilkos Ondrej Loukota, a gyilkosság oka pedig a maga lánya. Csakhogy a tanúk, akiket eddig kihallgattam, megesküdtek rá, hogy Loukota ártatlan. Mi erről a véleménye?

Az őrmester tekintete tétován körüljárta a helyiséget.

– De hát a felügyelő úr engem tanúként idézett be – vetette ellen csöndesen.

Holy felhúzta a szemöldökét.

– Ezzel azt akarja mondani, hogy nem szokás kikérni a tanú véleményét?

– Úgy valahogy, kérem – mosolyodott el Volek félénken.

– Igaza van. S látja, mégis ránk kényszerítik nézeteiket. Ugyanakkor maga, akinek a véleményére tényleg kíváncsi lennék, megtagadja a választ.

Holy szünetet tartott, hogy az őrmesternek alkalma nyíljon ellenkezni. De Volek csak szótlanul mosolygott.

– Hát, jó – adta meg magát Holy főfelügyelő. – Kényszeríteni nem tudom. Amikor ide hívattam, abban reménykedtem, hogy mint kollégától és olyan embertől, aki mindkét érintettet ismerte, tanácsot kapunk...

Volek hallgatott.

– Kérem. Akkor hát mikor látta utoljára Loukota urat?

– Régen. Valamikor tavasszal.

– Eljárt magukhoz?

– Nem.

– Soha?

– Nem emlékszem pontosan. Lehetséges, hogy időnként benézett hozzánk. Rendszerint amikor nem voltam otthon.

A főfelügyelő azonban nem kapta be a kivetett horgot.

– Egyszóval mikor látta?

– Gyakran kísérgette a lányomat. Láttam őket az őrs ablakából.

– Beszélt is vele?

– Erre nem emlékszem. Nem hiszem. Sem ő, sem én nem vágytunk rá.

– Nem találta elég jónak a lánya számára?

– Nem. De más okból, mint amire maga gondol. Nem pénz vagy pozíció miatt. Ők ketten nem illenek egymáshoz. A fiú amolyan halvérű, a lányom viszont, mint a higany. Nem boldogulnának egymással.

– Össze akartak házasodni?

– Szó volt róla. Velem a lányom soha nem beszélt erről. Tudta, hogy nem vagyok oda a fiúért.

– Kiliánt megfelelőbbnek találta?

– Szó sincs róla. Én a lányomhoz egyszerűbb embert képzeltem, nem művészembert. Az nem vitás, hogy Kilián legalább tudta, mit akar, és arra aztán rá is hajtott. Akárcsak Helena. Ha ő valamit a fejébe vesz, jobb, ha belenyugszik az ember.

– S Helena a fejébe vette Kiliánt?

– Talán. Csakhogy Kilián nem akarta Helenát. Kilián eltökélte, hogy bűnügyi regényt ír az öreg Tesar haláláról, s én szállítom majd neki hozzá a szükséges anyagot. A legsimább út ehhez Helena volt.

– Csak nem? – szaladt ki Holy száján. Volek őrmester csak finoman elmosolyodott.

– Mióta űzi a mesterségét, főfelügyelő úr? Jómagam harminc esztendeje. S ennyi idő alatt az ember eléggé megismeri a felebarátait, nem? Persze, hogy nem minden történt szó szerint úgy, ahogy elmondtam. Kilián eleinte talán nem is gondolt ilyesmire. Hiszen a főfelügyelő úr látta Helenát. De amint a fiú megneszelte a lehetőséget, a szerelem mellékes lett.

– Nem lehetséges, hogy összekötötte a kellemest a hasznossal?

– Dehogyis. A vicc abban van, hogy én nem voltam Kiliánnak elég hasznos. Egyszer kölcsönadtam neki a jegyzőkönyvet. Biztosított afelől, hogy csak látni akarja, hogyan néz ki egy ilyen papír. Amint a kezében volt a dosszié, rohant vele Berounba Svachhoz. Hajszálon múlt, hogy nem rúgtak ki.

– Ez azt jelenti, hogy felbukkant valaki, aki hasznosabb volt?

– Kétlem. Inkább az történt, hogy Kilián más módszer mellett döntött.

– Olvasta a kéziratát?

– Nem. Olykor-olykor ugyan felolvasott valamit belőle, de nekem nem tetszett.

– Miért?

– Ahogy Kilián írt, abban túl sok volt a szenzáció. Előre tudtam, milyen rossz vért fog szülni a regény, ha megjelenik. Elejétől végéig sületlenség volt. Az öreg Tesar véletlen baleset áldozata lett. Erre a nyakamat teszem. Nem ő volt az első lezuhant ember, akit láttam.

– De a kalapja Kiliánnál volt. Nem derítette ki, hogyan jutott hozzá?

– Kérdezősködtem, de eredménytelenül.

– Svach százados mit szólt hozzá?

– Mihez?

– Ahhoz, hogy Tesar kalapja Kiliánnál volt.

– Ezt meg kellett volna mondanom?

– Hát nem mondta meg neki? – hökkent meg Holy.

– Nem.

– És miért, az isten áldja meg? Hiszen maga nyomozott!

– Bocsásson meg, én már semmit sem értek! – tárta szét az őrmester a karját. – Ezt nem szabad elmondani, azt muszáj... nem szoktam hozzá az ilyen módszerekhez!

A főfelügyelő a fejét rázta.

– Nem értem, őrmester. Valaki elrendelte magának, hogy mit szabad és mit nem szabad elárulnia?

– Nem, dehogy! – legyintett kétségbeesetten Volek. – Ezt egy szóval se mondtam.

– Nem? – emelte fel a hangját Holy. – Erre túlságosan sok tanúnk van itt, nem gondolja? Nos, mit nem volt szabad elmondania? Beszéljen! – Most már mennydörgött.

Volek behúzta a nyakát. De nem mondott semmit.

– Nem beszél? Csakhogy most nem a véleményére vagyok kíváncsi, őrmester. Most tényeket akarok hallani! Megtagadja, hogy elárulja nekem őket?

– Nem árulhatom el! Kérdezze meg Svach századost!

– Legyen esze, ember! Hiszen lecsukathatom! Elvégre gyilkosságról van szó! Tisztában van vele, mivel jár, ha a rendőrség tagja nem hajlandó vallomást tenni? Elkövetett valamit? Maga lökte le Tesart a szikláról?

– Nem, nem... – védekezett Volek.

– Akkor kicsoda?

– Senki! Egyáltalán nem erről van szó...

– Értem – könyörült meg rajta Holy. – Tudja mit, őrmester úr? A jegyzőkönyvbe nem kerül be semmi. Én pedig találgatni fogok. Ha ráhibázok, maga bólint. Ha melléfogok, nemet int. Rendben? Az őrmester bólintott.

– Szó sincs világrengető dologról. Mindössze nem szabad elárulnia, hogy bizonyos urak tőlünk, a rendezőigazgatóságról már firtatták a nyugdíjas Tesar halálának körülményeit.

Volek megkönnyebbülten bólogatott.

– Nagyszerű! Akkor teszek még egy kísérletet. A halott Tesar iránt Ráb felügyelő érdeklődött.

Az őrmester bólintott.

– Három az igazság – ragyogott Holy holdvilágképe. – Mielőtt szombaton felkerestük, felhívta magát Svach százados, és figyelmeztette, hogy előttünk is hallgatnia kell.

– Igen – sóhajtotta a végképp megtört Volek.

67

Az őrmester aláírta a jegyzőkönyvet, és kibotorkált a szobából.

– Elárulná nekünk... – kezdte Kadlec.

– Egy pillanat! – Holy a telefonhoz lépett. Feltárcsázott egy számot. – Megkaphatnám a főnököt? – Végighallgatta a választ. – Engem? Hiszen kihallgatást tartok? Tegnap így állapodtunk meg.

Elakadt a lélegzetünk. A dolog komolyra fordult.

– Itt Holy – mondta a főfelügyelő. – Szeretnék beszélni veled, Frantisek. Állítólag te is velem. Mikor nézhetek be hozzád? – Szünet. Azonnal nem tudok, még tart a kihallgatás. Utána? – Holy elmosolyodott. – Tudom, hogy szombat van. – Csend. – Az én időmből is... Rendben van, azonnal ott leszek.

Letette a kagylót. – A rendőrigazgató úr beszélni óhajt velem. Én is vele. Állítólag hosszabb eszmecseréről van szó. Volková kisasszonyt hallgassák ki nélkülem. Hétfőn reggel találkozunk.

– S velem mi legyen? – kérdeztem. – Menjek el holnap Karlovy Varyba?

A főfelügyelő egy pillanatra elgondolkozott.

– Legyen olyan szíves. Úgy folytatjuk a nyomozást, ahogy megállapodtunk. Este azonban mindenképp jöjjön vissza. Bízom benne, hogy hétfő reggel mindnyájan okosabbak leszünk. Szép vasárnapot! – mondta búcsúzóul.

A kihallgatás vezetését Kadlec felügyelő vette át.

Helenka Volková látszólag tökéletesen nyugodt volt, amikor belépett. Standa tájékoztatta a kötelességeiről, felvette személyi adatait és rátért a kihallgatásra.

Alighogy kiejtette Ondrej Loukota nevét, Helenka szenvedélyesen a szobrász védelmére kelt. Meglepetésemre Standa higgadtan hallgatta.

– Tudja, mire volnék kíváncsi? – mondta, amikor a lány végre befejezte. – Hogy segíteni akar-e Loukotán, vagy ellenkezőleg, a víz alá akarja nyomni?

– Hogyhogy? – futotta el Volková kisasszony szemét a könny.

– Egy őrmester lányának tudnia kellene, hogy nem titkolhatja el előttünk Loukotát.

S minél jobban titkolja, annál gyanúsabb lesz a fiú, ha majd sor kerül rá. Úgyhogy valójában árt neki. Szándékosan? Akaratlanul? Nos?

– Ezt komolyan kérdezi?

– Inkább komolyan töröm rajta a fejem. Maga nem buta lány. A sírást pedig tartogassa másnak, rajtam már kipróbálta. Most térjünk a tárgyra. Hol volt Loukota múlt pénteken este?

– Velem a bálon.

– Mikor érkezett oda?

– Pontosan nem tudom. De megkésve.

– Nem mondta, miért késett?

– Nem.

– Kérdezte tőle?

– Nem. Örültem, hogy eljött.

– Ismerte Loukota Josef Kilián prágai címét?

– Azt hiszem, nem.

– És maga?

– Én? Hogy ismertem-e Kilián prágai címét? Nem ismertem. De voltam nála, ha ez érdekli magát.

– Érdekel. Mikor és kivel?

– Nyáron és egyedül. Egyetlenegyszer.

– Maga őrizte Kilián kéziratát. Elolvasta? Volková kisasszony egy pillanatig gondolkozott a válaszon.

– Igen. Korábban maga Josef olvasott föl nekem néhány fejezetet.

– Kit ismert a regény figurái közül?

– Hogyhogy... ismertem?

– Azt hiszem, a kérdésem világos. Svach százados a regényben Vlachnak hívják. Maga pedig Madlenka.

– Én nem vagyok Madlenka! – fakadt ki Volková kisasszony.

– Nem? Akkor hát, kicsoda Madlenka?

– Az... az a másik! Az a szőke lány az autóból. Az rángatta bele Josefet az egészbe!

68

A szőke lány személyleírását megismételte a Pupp Hotel portása Karlovy Varyban. Magas, karcsú, elegáns. Platinaszőkére festett haj. Kora nehezen meghatározható. Húsz és harminc között. Vagy talán annyi sem. Lehet hogy csak sokat tapasztalt.

Sem a lány, sem a kísérője nem lakott a szállodában. Mojmír himlőhelyes arca és széles mosolya mindenütt rokonszenvet keltett. Kilián inkább kíváncsiságot. Olyan vendég, aki drága lakosztályt bérel, hogy aztán napokig az írógépet verje, még a Puppban sem fordul meg mindennap. A szobaasszony megállapította, hogy regényt írt.

Kilián hétfőn délelőtt jelentkezett be, a szobát pénteken reggel fizette ki. Sietve ment el. Alig egy órával távozása után megérkezett az a rokonszenves úr, és fölöttébb csodálkozott. Aztán Prágába telefonált. Hogy kinek? Ezt, sajnos, nem lehet megállapítani. A szálloda naponta több ezer interurbán beszélgetést bonyolít le.

Amikor Kilián hétfőn bejelentkezett a portán, nem tüntette föl, meddig szándékszik maradni. Itt-tartózkodása alatt ritkán hagyta el a szállodát, s akkor is csaknem mindig a kísérőjével. Egyik nap, talán kedden, egész délelőtt távol voltak. Egy nappal később megjelent a szállodában a szőke lány. A portás nem emlékezett arra, máskor is egyedül kereste volna föl Kiliánt. Egyéb vendége Kiliánnak nem volt.

A portás az autójukat nem látta. Kilián minden esetben gyalog távozott a társaságával. Ha volt is autójuk, az épület mögötti parkolóban hagyták.

A portástól még megkérdeztem, mikor indulnak vissza a vonatok, és távoztam. Időm volt bőven. Végigsétáltam a Kolonnádon, megkóstoltam a gyógyvizeket, gyönyörködtem a városban a különböző híres kilátóhelyekről. Pihentem. Végtére, nekem is jogom volt a vasárnaphoz.

Amikor este kilenckor hazaértem, keservesen megbántam az elpazarolt órákat.

Az ajtóba egy cédula volt becsúsztatva:

„Mirekl Ahogy azt a bölcs rabbi is megmondta: minden másképpen van. Ha nem készült ki teljesen az utazástól, és ott akar lenni a dolgoknál, induljon el a legközelebbi vonattal. 22 óráig várjuk Voleknél az őrszobában. Az ablak sötét lesz, de az ajtó nyitva. Holy."

69

Ültem a félig üres fapadosban, s az egyetlen villanykörte bágyadt fényénél újra és újra elolvastam a főfelügyelő üzenetét. Hátam mögött a félhomályban egy részeg atyafi egyenletes szuszogása hallatszott; a következő szakaszban, ahol legsűrűbb volt a sötétség, szerelmespár ölelkezett.

A vonat végigdübörgött a vasúti hídon, a részeg atyafi nagyot harákolt, és tapogatózva elindult az ajtó felé. Pontosan akkor ért oda, amikor a vonat megállt. Begyakorolt mozdulattal kinyitotta az ajtót, és eltűnt az éjszakában.

Megszólalt a kürt lágy hangja, a vonat megrándult, és erőlködve elindult, hogy folytassa az útját. A nyitott ajtó sötétjéből előbukkant a kalauz. A párocska feje fölött hangosan bemondta a következő állomást, aztán eltűnt a kocsi mélyében.

Holy üzenetét lassan már kívülről fújtam. Különösen azt a mondatot, hogy 22 óráig vár. Egy perc híján tíz óra volt. Fél tizenegy előtt nem jutok el az őrsre. Megvárnak? Bajosan.

Ökölbe szorult a kezem. Miért nem ültem taxiba, én ökör! Mennyibe kerülhet a taxi Prágából Karlstejnig? A legrosszabb esetben holnap kifizették volna nekem.

De ha egyszer minden olyan simán ment! A villamos ott állt a megállóban, a vonat a pályaudvaron. Csak amikor elindult, ötlött föl

bennem, vajon mikor érkezik Karlstejnbe. Negyed tizenegykor, közölte velem a mosolygó kalauz.

Szálljak le Radotínban, és kerítsek taxit? Akkor már okosabb, ha a vonaton maradok.

Az állomások lustán fogyatkoztak, egyik a másik után. Őrjítő. Trebányban a szokottnál is tovább álltunk. Türelmetlenül leugrottam a peronra. A vonat üresnek látszott, csak a mozdony pöffentett időnként. A kalauz egy korláton ült az épület előtt és a forgalmistával beszélgetett. Talán azon civakodnak, ötlött fel bennem, hogy induljanak-e tovább egyetlen ember miatt.

– Miért nem indulunk?

– Várjuk a csatlakozást Litnából.

Szó nélkül sarkon fordultam, és kimentem az állomásról. Gyalog hamarabb érek innen Karlstejnbe, jutott eszembe. Az éjszaka sötét volt, az épület hangosan visszhangzott lépéseimtől.

A falu végén ügetni kezdtem. Szemben velem, a kanyarban egy autó bukkant elő. Fényszórói elvakítottak, épp hogy csak sikerült becsúsznom az árokba. A folyó túlsó partján megelőzött a vonatom. Csak azért nem szentségeltem, mert nem kaptam levegőt.

Végre-valahára az országút kiszélesedett, és jobb kéz felől felbukkant az első ház. Legfőbb ideje volt – megizzadtam mint a ló, és szúrt az oldalam. Menetlépésre váltottam. Az útkanyarulatban egy póznán villanykörte pislákolt. Fénye elegendő volt ahhoz, hogy felismerjem a helyi rendőrőrs sötét ablakait.

Megfogtam a kilincset, és mély lélegzetet vettem. Uramisten, add... Megadta. Az ajtó nyitva volt.

70

A pitvarban olyan sűrű levegő fogadott, mint a színház dohányzójában szünet után.

Ennek ellenére becsuktam az ajtót. Egy felvillanó fénycsóva a falhoz szögezett.

– Végre! – ismertem föl az őrmester hangját.

– Jó estét – köszöntem lihegve. – Mi történik itt?

– Azt én is szeretném tudni – mondta Volek.

– Az a fő, hogy megérkezett. Talán most együtt majd megtudjuk.

– Maga nem tudja?

– Nem. Valami nagyszabású dolognak ígérkezik. Több mint húsz ember várakozott itt. S mindannyian bagóztak.

– Maga túloz. Az egész csoportunkban nincs húsz ember.

– Nem csak a maguk csoportja van itt.

– Nem? Akkor hát kicsoda?

– A másik társulat. Ráb emberei. Menjünk – nyitotta ki az ajtót.

A község a vasárnapi éjszaka mély álmát aludta. Minden ablak sötét volt, a kihalt országutat csak a villanypóznákon égő körték gyér fénye világította meg.

Szótlanul meneteltünk, az őrmester bakancsa könnyeden taposta a kavicsos utat. Az útelágazásnál Volek a kis hídra kanyarodott.

– Hova megyünk? Kiliánhoz?

Volek az ajkára tette az ujját.

– Majdnem.

Az utolsó lámpa átadott bennünket a sötétségnek. Az őrmester felkattintotta a zseblámpáját. Öreg jószág volt, protektorátusbeli, réssel a fényszóróján. A gyönge fénynyaláb megvilágította a poros cipőket. Néhány lépés után Volek eloltotta a lámpát.

– Lát?

– Iparkodom. Megfogta a kezem.

– A fény elárulna minket. Hozzá kell szoktatnunk szemünket a sötétséghez.

Kiléptünk. Eszembe jutott Ondfej Loukota, és önkéntelenül hátranéztem. A dolog nem úgy festett, hogy követne bennünket valaki. Elhagytuk az első kanyart, aztán a másodikat. Valahol itt tűnt

el a szemem elől a fehér szoknyás lány. Megfogadtam, hogy megtalálom, ha majd lesz rá időm. Egyelőre nem volt, és úgy látszik, már nem is lesz.

Volek őrmester megállt. Előttünk a sötétségben ott volt valahol Kilián háza. Az éj csöndjében halkan csörgedezett a patak.

Az őrmester, mint egy alvó madár, kettőt csipogott. Ijedten összerezzentem. – A közvetlen közelünkben megzörrent az avar, és valaki föltápászkodott az árokból.

– Igen? – hangzott föl csöndesen.

– Itt vagyunk – súgta Volek. – Vonattal jött.

– Mirek? – szólalt meg az alak az árokban. Felismertem Standa Kadlec hangját.

– Szervusz – mondtam félhangon.

– Jól van. Magát, őrmester, szemközt várják.

– Erre – hangzott föl halkan a túloldali árokból, és Volek elindult a hang után.

A felügyelő megragadta a csuklómat, és óvatosan vezetett a sűrű bozótban. Időnként arcomba csapott egy-egy láthatatlan ág. Lehajtottam a fejem, hogy ne fájjon annyira.

– Patak – suttogta Standa. – Lépj nagyot! Akkorát léptem, amekkorát csak bírtam, és pontosan a patak közepében kötöttem ki. A víz gyöngéden megnyalta félcipőmet.

– Sebaj – búgta Standa a fülembe. – Én is beletoccsantam.

A patak túlsó partján emelkedni kezdett a talaj. A bozótot, amelyen eddig vaktában furakodtunk át, sudár fák váltották föl.

– Térdre! – vezényelte Standa, amikor az emelkedő túlságosan meredekre váltott.

Engedelmesen négykézlábra ereszkedtem, és tapogatni kezdtem magam előtt. A földből éles sziklatörmelék türemkedett ki. De mit tehettünk. Úgy kúsztunk fölfelé, mint két csiga. A kő szúrta a térdünket. Végtelennek tetszett az út.

Aztán közvetlenül előttem hirtelen valaki figyelmeztetően felszisszent.

– Príma! – sóhajtott fel Standa. – Idetaláltam.

71

A kis fennsík, amelyre ebben az egyiptomi sötétségben felkúsztunk, keskeny volt, mint a tenyerem. Egy férfikéz, amelyről magam se tudom, hogyan jöttem rá, hogy Holyé, óvatosan kormányozott.

A főfelügyelő elhúzódott, és én nesztelenül letelepedtem mellé. A másik oldalamon Standa Kadlec heveredett el.

Kisvártatva, mivel nem történt semmi, Holy füléhez hajoltam, és megkérdeztem, hogy mit jelent mindez.

– Psssz! – hangzott fel azon nyomban szigorúan elölről.

– Ki van ott? – betűztem már-már hangtalanul.

– Ráb. Mi itt csupán publikum vagyunk – suttogta Holy, gondosan kerülve a sziszegő mássalhangzókat.

Feküdtünk hát tovább, a kavics szurkált, az idő múlott. Karomra hajtottam a fejem, hogy lássam a karórám világító számlapját, s lassan elhatalmasodott rajtam a fáradtság, mely súlyos volt, mint a lópokróc.

Viaskodtam a gyilkossal, sötétben, egy szakadék peremén, sokkal erősebb volt, mint én, ráadásul tőr is volt nála, fölemelte a kezét, végső erőfeszítéssel félreugrottam, a tőr sziklának ütközött, eltörött, és a penge halk csörrenéssel zuhant a mélybe...

A hang egyszerre csak felerősödött, nem a penge csengett, hanem kő dübörgött; felülről indult el, s valahol fölöttünk állt meg. Felkaptam a fejem, s akárcsak Standa meg Holy, visszafojtottam a lélegzetem.

Ez már nem volt álom. Valaki lefelé ereszkedett a várból vivő ösvényen.

Gyorsan és otthonosan mozgott, a zseblámpa csak az ösvény kanyarulataiban villant föl. Látnivaló volt, hogy jól ismeri a járást. Közeledett, újabb kavics pattant ki a cipőtalpa alól, a zseblámpa egy málladozó sziklát világított meg. Lassított (a fénycsóva előreszaladt), önkéntelenül becsuktam a szemem, és lesunytam a fejem. Néhány méterre a fennsíktól végre irányt változtatott, leszaladt a veszélyes szakaszon, a léptek távolodtak.

Felnéztem, még égett a lámpája, s egy pillanatra láttam a sziluettjét, aztán kialudt a fény.

És akárcsak álmomban, hirtelen úgy éreztem, hogy ezt az embert már láttam, hogy ismerem, csak meg kell erőltetnem az agyamat...

A zseblámpa ismét felvillant, és fénye végigsöpört Kilián házán. Most tehát elárulja a titkát, gondoltam türelmetlenül. De a fény odébb csúszott és átsiklott a bokrokon a fáskamra mellett. A ház észrevétlenül sötétben maradt.

Az éjszaka csöndjében megcsikordult egy retesz. A látogató kiment az országútra, és eloltotta a zseblámpát.

Hasztalanul hegyeztem a fülem, hogy kitaláljam, merre megy. Az éjszakai vándor, akárcsak mi, várt.

Az órám világító mutatói háromnegyed tizenkettőt jeleztek. Jó húsz perc telt el azóta, hogy az az ember kiment az országútra, de változatlanul nyugalom volt. Felötlött bennem, hogy a végén még csöndben elinal; ha a füves padkán indul el, bajosan halljuk meg a lépteit. Persze, lent ott voltak a mi embereink is. Nem hagyják, hogy lelépjen.

Az utolsó napok felgyülemlett fáradsága e nagy csöndben újra elfogott. Ezért a mély, egyhangú zúgást eleinte egy újabb álom bevezetőjének gondoltam. Felemeltem a fejem, és erélyesen megráztam – a berregés azonban nem szűnt meg. Ellenkezőleg, egyre erősebben hallottam. Mintha autó közeledett volna; a hang után ítélve, valami nagy és nehéz jármű.

Éreztem, hogyan hatalmasodik el körülöttem mindenkin az izgalom. Holy a karomra csúsztatta a kezét, és megszorította.

Arra számítottam, hogy az autó Morína felől érkezik, ugyanazon az úton, amelyen Kilián titokzatos látogatói. Ezért aztán csak akkor pillantottam meg, amikor előbukkant a Karlstejn felőli kanyarból, és fényszóróival megvilágította a várakozó férfit.

Abban a pillanatban felismertem. Cibulka doktor volt. Szinte egyidejűleg jött a második megrázkódtatás. Az a valami, ami halk motordohogással a doktor felé közeledett, tekintélyes méretű tehergépkocsi volt. Az a képtelen ötletem támadt, hogy a megszállott Cibulka úgy döntött: ő maga rombolja le éjjel és titokban Kilián házát.

Minden erre utalt – a doktor lassan elkormányozta a teherautót a ház előtti kapuhoz. Nyilván az volt a célja, hogy az ormótlan járgány fara pontosan a kapu elé kerüljön. Ezért odébb ment, s közben zseblámpájával megvilágította a begördülő autó oldalát. Nekem pedig minden erőmet össze kellett szednem, hogy fel ne kiáltsak. Az, ami lent az országúton fékezett, nem teherautó volt, hanem zárt bútorszállító kocsi!

SCHENKER TRANSPORTS, villantak fel a sárga betűk az autó oldalán, majd elnyelte őket a sötétség. Cibulka doktor felemelte a kezét, a kamion megállt. A motor elnémult. A reflektorok kialudtak, csak a parkolófény világított.

Az ajkamat harapdáltam, hogy megbizonyosodjam róla, nem álmodom. A színjáték, amely alattam kezdetét vette, minden álmot felülmúlt.

Kicsapódott a kabin ajtaja, a sofőr kiszállt.

Aztán megnyikordult a zárószerkezet kallantyúja, és felnyílt a bútorszállító ajtaja. Leírhatatlan megdöbbenésemre az autóból emberek bújtak elő! Nem győztem számolni őket, mert nyomban eltűntek a sötétben.

Mit akarnak ezek? Elköltöztetni Kilián házát? Szőröstül-bőröstül? Vagy csak a berendezését, hogy aztán valahol nyugodtan szétszedjék, és megtalálják végre azt, amit olyan szorgalmasan kerestek?

A tisztáson a ház előtt fény villant. Mintegy feleletként fölragyogott néhány tompább fényű szentjánosbogár. A fény kört írt le, és megkerülve a fáskamrát elindult fölfelé. A szentjánosbogarak utána.

A fény kihunyt, a szentjánosbogarak tovább világítottak. Most már meg tudtam őket számolni: hatan voltak. Az ösvény kanyarulatában kigyúlt előttük a hetedik fénypont – Cibulka doktor. Hova vezeti őket? Hiszen Kilián háza lent van!

Még egy kanyar, s a menet közeledett a fennsíkunkhoz. Túl gyorsan haladtak, semhogy időm lett volna berezelni, hogy felfedeznek minket. Az útfordulatban, közvetlenül előttünk, Cibulka egy pillanatra felkattintotta a zseblámpáját. Hallottuk ziháló lélegzését. Nyilván nem szokott hozzá ilyen iramhoz.

Mögötte a menet könnyedén tört előre. Ahogy elhaladt leshelyünk mellett, a lámpások egy-egy villanásra fekete harisnyás, izmos vádlikat világítottak meg. Aztán az egyik lámpás kicsit megbillent és egy másodpercre fényt vetett az előtte haladó alakra.

Beharaptam az ajkam.

A bársonyos éjszakából egy talpig feketébe öltözött, izmos atléta bukkant elő. Nem harisnya volt a lábán, hanem trikó, fekete, testhezálló trikó, a fején csuklya, a kezén kesztyű! Valamit vitt a hátán – az is fekete volt – talán puttonyt, s benne sötét táblákat.

A fény továbbsiklott, a látomás eltűnt.

De nem teljesen. Most, hogy láttam, hogyan néznek ki a titokzatos alakok, meg tudtam különböztetni őket az imbolygó fényben. Hat fekete Herkules, mellén lámpással, hátán puttonnyal kapaszkodott hangtalanul fölfelé az ösvényen.

Talán csak álmodom! – s beleharaptam a kezembe. De a szorosan mellettem fekvő két testből elektromos áramként cikázott a feszültség.

Akkor hát mindez – igaz?

72

A karaván eltűnt fölöttünk. Útját most már csak egy-egy kavics árulta el, amely a Herkulesek talpa alól pattant ki. Végül a kavicsok görgése is abbamaradt.

– Ehhez mit szól, főfelügyelő úr – kérdezte valaki suttogva alattunk, alighanem Ráb felügyelő.

– Gratulálok! – súgta vissza Holy. – Mit gondol, mikor jönnek vissza?

– Hamarosan. Hatan vannak, kettesével viszik a táblákat. Egy útra, szűken mérve, húsz percük van.

Egy kukkot sem értettem az egészből. De ez most nem volt alkalmas idő a kérdezősködésre. Vártunk.

– Jönnek – suttogta Standa.

Valóban, föntről ismét gurulni kezdtek a kavicsok. A menet szinte vágtában futott lefelé. Cibulka nem volt közöttük, s az emberek szemlátomást teljes biztonságban érezték magukat. A kövek kicsi lavinaként görögtek a lejtőn.

Ráb felügyelő még csak le sem hasalt. Némán figyelte, hogyan nyargalnak lefelé.

– Most! – szólt nyugodt hangon.

A világítórakéta felsistergett, és szétfröccsent az égbolton. Egyszeriben nappali világosság lett.

A hat fekete, puttonyos alak kővé meredt a rémülettől.

– Senki se mozduljon! – csattant egy hang a bokrokból. – Be vannak kerítve!

Jobbról is, balról is szakavatott bilincskattogtatók ugrottak elő. A bútorszállító kocsinál is történt valami, és valahol fölöttünk mennydörgő férfihang kiáltott le: – Adják meg magukat!

Ebben a pillanatban a világítórakéta kihunyt.

Nyilván számítottak erre, mert szinte egyidejűleg felvillantak a rendőrök zseblámpái. Valamit mégis alábecsültek, talán az emberi szem alkalmazkodó képességét, vagy a letartóztatottak kétségbeesését; az is lehet, hogy a rakétának kellett volna tovább világítania, isten tudja.

Szó ami szó, odalent egyszer csak öt ember maradt. A hatodik eltűnt.

A fénycsóvák összevissza pásztáztak a fák között.

– Vezessék el a letartóztatottakat! – üvöltötte Ráb, és zseblámpával a kezében lerohant a lejtőn. – A hatodikat magam kerítem elő!

Standa Kadlec felpattant, és Ráb után nyargalt. Futásnak eredtem én is. Csak lent eszméltem rá, hogy lámpa nélkül semmi esélyem.

Az akció folytatódott. A nyomozók elvezették az öt megbilincselt maskarát. A puttonyok a táblákkal a rajtaütés színhelyén hevertek a földön. Ráb egyik embere őrizte őket. A sűrű bozótban a szökevény után kutató rendőrök zseblámpái villogtak.

Miért ott keresik? – ötlött föl bennem. Hiszen olyan messzire nem juthatott el! Legfeljebb egy ugrásra volt ideje. De merre? A legközelebbi bokorba. Valahová ide.

A letartóztatottakat kísérő csoport kiért az országútra. Morína irányából egy autó farolt az emberek felé. A bútorszállító előtt megállt. A rabomobil szögletes karosszériáján zseblámpa fénye pásztázott végig.

De hol van a hatodik fickó? Leguggoltam a bokor aljába, és tapogatózni kezdtem.

S ekkor vasmarok ragadott nyakszirten, és előrerántott. Egy hatalmas tenyér betömte a számat. A földre zuhantam, anélkül hogy megnyikkanhattam volna. Fejem a száraz avarba fúródott.

A következő pillanatban a fickó már a hátamon feküdt és hüvelykujját a nyakcsigolyámba döfte. A szörnyű fájdalom hideglelésként futott rajtam végig. A nyakamat akarja szegni ez az őrült? Minden jel erre vallott.

A félelemtől és a fájdalomtól eszelősen begörbítettem a hátam, és hevesen hátrarúgtam. A Herkules feljajdult, a szorítása lanyhult.

– Segítség! Ide! – üvöltöttem föl kétségbeesetten.

Hatalmas lendülettel a hátamra fordultam. A Herkules lependerült az avarba. A sűrű bozótot fénynyaláb törte át.

– Jézusmária, Mirek! – kiáltott fel Standa Kadlec.

A hatodik fickó sziszegve felült.

– Ki ez a barom? Úgy izén rúgott, hogy a csillagokat láttam. Ki ez a félkegyelmű?

– Hirs fogalmazó – mutatott be kaján előzékenységgel Standa. – Sajna, ő nem tudott semmiről.

A zseblámpa pászmája megpihent egy felborított puttonyon. A fekete vászon az egyik táblán félrecsúszott, s én döbbenten meredtem egy aszketikus, simára borotvált férfiarcra. Pápai tiara volt a fején.

S lassan, végtelenül lassan derengeni kezdett valami.

NEGYEDIK RÉSZ

73

Talán egy héttel a drámai éjszaka után értékelő megbeszélést tartottunk. Sokáig elhúzódott. Dél körül jöttünk össze, s sötétedett már, amikor szétszéledtünk.

Holy főfelügyelő a szokásos módon nyitotta meg az értekezletet. Az eseten túl vagyunk, most az a feladatunk, hogy további munkánkhoz levonjuk belőle a szükséges tanulságokat.

– Csakhogy ez egyszer bajosan okulhatunk az ügyből külső segítség nélkül – jegyezte meg enyhe gúnnyal –, tudniillik valójában még azt sem tudjuk, hogy túl vagyunk-e rajta. Jómagam személy szerint ugyan már levontam bizonyos tanulságot; nevezetesen azt, hogy ilyen esetet soha többé nem vállalok. Csakhogy az ember nem tudhat előre semmit, úgyhogy ez a jó tanács sem ér többet a lyukas garasnál. Meghívtam tehát azokat – vigyorodott el –, akik nagyon is jól tudták, miről van szó, és egész idő alatt igyekeztek bennünket holmi mellékvágányra tolatni.

A rendőrigazgató úr kényszeredetten viszonozta Holy vigyorát. Ráb főfelügyelő elkomorodott. Csak Bicisté tanácsos viselkedett úgy, mint akire Holy megjegyzése nem vonatkozik.

Ilyen rangos társaságra a cselédszoba talán nem is emlékezett. Négyünket – Standát, Vaseket, Milant és engem – boldogíthatott az a tudat, hogy a notabilitások főként miattunk jöttek itt össze. De az igazat megvallva inkább meg voltunk szeppenve.

Különösen Bicisté rendőrtanácsosnak, a bűnüldözés e legendás alakjának a jelenléte volt meghökkentő. Minden hajdani dicsősége ellenére nyugdíjas volt, s elvből nem vett részt a munkaértekezleteken. Talán neki is köze volt az esethez?

– Látom, hogy Ráb kollégának elborult az arca – folytatta alamuszin Holy. – Ez igazán bánt. A mellékvágányra vonatkozó megjegyzésemmel eszem ágában se volt bármiféle sérelmeket felhánytorgatni. Mindössze emlékeztetni akartam az urakat arra, hogy a csoportom tagjai nem tudnak semmit. Ha tehát az urak most, hogy túl vagyunk mindenen, úgy döntöttek, hogy beavatnak bennünket a saját esetükbe, úgy kérem, kezdjék az elejétől, hogy megértsük. Ez minden, amit mondani akartam.

– Ha megengedik, én kezdem el – szólalt meg a rendőrigazgató úr. – Helyesbíteném kell ugyanis Holy főfelügyelő szavait. Sajnos, nem vagyunk túl mindenen – mondta nyomatékosan. – Csupán reménykedünk benne. Ezért arra kérem mindnyájukat, hogy mindazt, amit itt ma megtudnak, kezeljék bizalmasan, és ne adják tovább...

Huszonöt évig hallgattam. Ha nincs Lukes, ez a bajszos, farmernadrágos, agyonmosott ingű újságíró, hallgattam volna a halálomig.

– Ennyit bevezetőül – folytatta a rendőrigazgató úr. – Kötelességemnek tartom továbbá, hogy mindnyájuktól elnézést kérjek. Mint hallani fogják, a Kilián-gyilkosság egyik mozzanata volt annak a sokkalta súlyosabb ügynek, melyet kis híján egy évig nyomoztunk. Figyelmünk Karlstejnre összpontosult. Ezért, amikor az asztalomra került a Malá Strana-i regényíró meggyilkolásának esete, s a főnökük érdeklődést tanúsított iránta, ellenvetés nélkül rábíztam az ügyet. Aztán – sajnos, már későn – rájöttem az összefüggésekre. Elvehettem volna ugyan Holy főfelügyelőtől az esetet, de ez sokkal nagyobb felbolydulást okozott volna, mintha nyíltan megmondom maguknak, miről van szó. Ezt azonban, mint látni fogják, szintén nem tehettem meg; nem maradt hát más választásom, mint – ahogy Holy főfelügyelő találóan megjegyezte – mellékvágányra tolatni magukat.

– Bevallom – mosolyodott el a rendőrigazgató úr –, hogy ennél kellemetlenebb feladatom egész pályafutásom során nem volt.

Évtizedek óta ismerem Holyt, s talán egyetért velem, ha kapcsolatunkat barátinak minősítem. Márpedig egy régi barátot és munkatársat az orránál fogva vezetni igazán nem öröm. Különösen akkor, ha az illető nem holmi közönséges halandó, hanem a prágai bűnügyi osztály híres-nevezetes főfelügyelője.

– Csak most, amikor szemben álltunk egymással, tudtam igazából felmérni erényeit. Látszólag elfogadta az összes javaslatomat, de mindig talált egy kiskaput, hogy a saját elképzelését érvényesítse. Megtizedeltem a csoportjukat, hogy lehetetlenné tegyem Holynak a nyomozást, s aztán nap mint nap rémülten figyeltem, mi mindenre jutott ideje a megmaradt négy embernek. Amikor senki sem volt kéznél, a főnökük maga indult nyomozni. S még arra is volt gondja, hogy esténként fölkeressen, ártatlan ábrázattal beszámoljon a nyomozás eredményeiről, és kérje a további utasításokat.

– Ráadásul csökönyös volt, mint az öszvér – panaszkodott a rendőrigazgató úr. – Találkozásaink során kétségbeesetten jeleztem neki újra és újra, hogy jobban tenné, ha visszaadná az ügyet. Ez elfogadható megoldás lett volna. De süketsége és értetlensége a rosszhiszeműség határát súrolta. Hogy miként végződött ez a hetente ismétlődő párbaj, azt maguk is tudják. Minden vonalon vereséget szenvedtem. Szombaton, Volek őrmester kihallgatása után, Holy fölkeresett, és leleplezte az egész összeesküvésünket. Szerencsére éppen akkor kaptam a várva várt hírt, s végre mindent bevallhattam. Mindezt csak azért mondom el, hogy tudják, milyen a főnökük. Rémes alak. S kinek panaszkodjon az ember, ha nem a főfelügyelő úr beosztottjainak?

– Most, sajnos, elnézésüket kell kérnem – állt föl a rendőrigazgató úr – odafent halaszthatatlan tárgyalásom van. Őszintén fájlalom, hogy el kell mennem, magam is szívesen végighallgatnám részletesen az egész esetet. Az elbeszélő Ráb főfelügyelő lesz. Hogy világos legyen – ő az a gonosz szellem, aki belekényszerített e méltatlan játékba.

Tegyük hozzá, megvolt rá a jó oka. Ha majd maguk is megtudják, miről volt szó, bízom benne, hogy belátják: nem tehetett mást.

74

Ráb főfelügyelő nem vette át a rendőrigazgató úr és Holy főfelügyelő ironikus, könnyed hangvételét.

Felállt, egy ideig komoran szemlélt bennünket, majd beszélni kezdett:

– Fura helyzetbe kerültem. Csoportunknak sikerült megakadályozni a legnagyobb rablást, amit bűnüldözésünk történetében valaha is följegyeztek, ámde dicsőség, jutalom vagy legalább egy köszönő szó helyett gonosz szellem vagyok, aki a rendőrigazgató urat méltatlan játékra kényszerítette. Úgyhogy megbántva elsősorban én érezhetem magam.

Holy megmozdult, mintha szólni akart volna, de aztán meggondolta magát.

– Nem panaszkodom, csak azt mondom el, amit érzek – folytatta Ráb. – S ha már vádlottként állok maguk előtt, helyénvalónak tartom, hogy rögtön az elején kijelentsem: mindent beismerek. Ebben az ügyben egyszerűen nem járhattam el másképp. Mint ahogy azt a rendőrigazgató úr már elmondta, s nyilván maguk is rájöttek, Josef Kilián meggyilkolása egy sokkal súlyosabb eset peremén történt – jóllehet csupán vagyon elleni bűntettről volt szó, maguk pedig egy gyilkosság ügyében nyomoztak. A vagyon elleni bűntett azonban párját ritkító volt. Egy külföldi szakemberekből álló csoport készítette elő tavaly december óta – s múlt héten szánták rá magukat az akcióra. Ez önmagáért beszél. Ezenkívül tudtuk, hogy valójában valamiféle második menetről van szó; vagyis ez az eset sokkal korábban kezdődött – majdnem negyed századdal ezelőtt.

Felkaptuk a fejünket. Nem túlzott egy kicsit a főfelügyelő úr? Negyed századdal ezelőtt még az iskolapadot koptatta. Ekkor Ráb,

mintha csak a gondolatainkban olvasott volna, Bicisté tanácsosra mutatott.

– De erről többet tud mondani a rendőrtanácsos úr, akit annak idején az üggyel megbíztak.

– Ráb kolléga túlbecsül – ellenkezett Bicisté tanácsos. – Nem bíztak meg az üggyel. Mindössze azt a feladatot kaptam, hogy figyeljek egy igen gazdag és hatalmas urat, s ügyeljek arra, hogy annak rendje s módja szerint hagyja el Csehszlovákiát. Akkoriban, a húszas években, köztársaságunk fiatal és erőtlen volt, s nem egy gazdag és hatalmas úr érkezett az országunkba, hogy segítse talpra állítani. Többnyire az iparunkba akartak tőkét befektetni. Az én emberemet, akit ezentúl Mr. X-nek fogok nevezni, más érdekelte.

A rendőrtanácsos zavartan elmosolyodott.

– Azon gondolkodom, mint is mondjam el maguknak az egészet, hogy elhiggyék. Akkoriban különös, kicsit vad időket éltünk. Akárcsak most, 1947-ben. Minden a kezdet kezdeténél tartott. Úgyhogy, amikor az emberem audienciát kért a köztársasági elnök úrtól, fogadták. Ott aztán elképesztő ajánlattal állt elő: megvásárolja Csehszlovákiától Karlstejn várát.

A szobán jókedvű moraj futott végig.

– De hiszen arról, hogy valaki Karlstejn várát árulja, még könyvet is írtak – emlékezett vissza Standa Kadlec.

– Ha még csak könyvet! – válaszolta Bicisté. – A minap láttam René Clair bűbájos vígjátékát, *Az eladó kísértetet,* amely hasonló témát dolgoz föl. Fölöttébb érdekelne, hogy mindez az akkori história elferdített visszhangja, vagy valóban akadtak ilyen vevők máshol is.

– Az audiencián természetesen nem voltam ott – tért vissza elbeszéléséhez a rendőrtanácsos. – Ahogy utóbb hallottam, az se volt mindennapi. Az idegen förtelmes angolsággal beszélt. Masaryk elnök úr, aki pedig évekig élt Amerikában, csak kínkeservesen értette meg. Az elnöki kabinetfőnök a maga oxfordi angol tudásával jóformán azt se tudta, miről van szó. Nem volt mit tenni, a köztársasági elnök úr

tolmácsolt neki. A beszélgetésből kiderült, hogy az idegent nem is annyira a vár érdekli, mint inkább Teodorik mester képei. Tudj isten, mivel bűvölte el a középkori mester ezt a legszebb férfikorában lévő üzletembert – hogy valóban tetszettek-e neki a képek, vagy a fülébe jutott, hogy egyedülállók a világon? Egy szó mint száz, meg akarta szerezni őket, s hajlandó volt kifizetni értük annyit, amennyit az urak kérnek. Az urak nem kértek semennyit, viszont jómagam, a frissen kinevezett felügyelő, kényes feladatot kaptam az üggyel kapcsolatban. Gondoskodnom kellett arról, hogy a becses vendég látogatása zökkenőmentes legyen. Nem került sok fáradságomba, hogy Mr. X. ráeszméljen, miért csatlakoztam az embereimmel a kíséretéhez. Egy héten belül el is hagyta Csehszlovákiát – fejezte be Bicisté rendőrtanácsos.

Egy ideig csönd volt.

– Folytassa, kérem – szólalt meg Ráb.

– Folytassam? Nos, nem bánom. Idén, az év elején, sétáltam az utcán, és az Alcron szálloda előtt megpillantottam egy embert, amint éppen autóba ül. Ezt az embert valamikor rég már láttam. Rendkívül bosszantott, hogy nem tudtam rájönni, kicsoda az illető. Fél napig törtem rajta a fejem (van egy elméletem, miszerint a szklerózisnak főként a szellemi tunyaság az oka), végül aztán eszembe jutott. Utána bejöttem ide, a rendőrségre, és figyelmeztettem az urakat a gyanús vendégre. Ez minden.

– Korántsem. Ezt követően makacsul hajtogatta a magáét, és fokozatosan mindnyájunkat meggyőzött arról, hogy igaza van – vetette közbe Ráb. – Ki tudja, hogy végződött volna az egész maga nélkül.

– Szerencsénk volt – mondta Bicisté lakonikusan.

– Ugyanis már a névnél felbukkant az első akadály. A becses vendéget nem Mr. X-nek hívták, hanem Carlson úrnak. Azért jött állítólag Csehszlovákiába, hogy meglátogassa unokaöccsét, aki a nagykövetségen dolgozott. Amikor érdeklődni kezdtünk iránta, már

több mint három hete az országban tartózkodott – magyarázta Ráb. – Bicisté tanácsos figyelmeztetett bennünket, hogy a névváltoztatás Amerikában korántsem szokatlan eset, s hogy mindenekelőtt ott kellene érdeklődnünk. Kérdezősködhetnénk az itteni nagykövetségen is, de erre Mr. X-et bizonyára figyelmeztetnék. Elképzelhető, hogy megijedne és elutazna, viszont itt-tartózkodása alatt már sok mindent elindíthatott, ami nélküle is folytatódna. Ezért aztán érdeklődtünk az Egyesült Államokban, s megtudtuk, hogy Mr. X. valahová Európába utazott. Ez volt Bicisté tanácsos első telitalálata.

– Zavarbaejtő volt azonban, hogy Carlson úr a legcsekélyebb érdeklődést sem mutatja Karlstejn iránt. Ittléte alatt egyetlen egyszer sem járt ott. Felbukkant viszont egy másik amerikai, egy fiatal festő, aki a vár gondnokságának az engedélyével az elmúlt év végén lefényképezte Teodorik mester képeit. Megtudtuk a festő nevét, és megállapítottuk, hogy mindeddig nem hagyta el az országot. A nagykövetség épületében lakott, ahol Carlson úr gyakran fölkereste. A két férfi egy nap különbséggel érkezett Csehszlovákiába – Amerikából Európába együtt repültek.

– Aztán ott volt még egy különös megrendelés. A százharminc érett tölgyfából készült táblát Carlson úr állítólagos unokaöccse rendelte meg 1946-ban, röviddel azután, hogy elfoglalta munkahelyét. A táblákat milliméternyi pontossággal megadott méretben rendelte meg, s leszállításuk előtt személyesen ellenőrizte a munkát. Mivel Teodorik mesternek ugyanennyi képe van a Szent Kereszt-kápolnában, összehasonlítottuk a megrendelt táblák méreteit a képekével. Kiderült, hogy többnyire egyeznek.

75

Ráb főfelügyelő végigjártatta tekintetét az elnémult hallgatóságon.

– Szenzációs felfedezés – de mire következtessünk belőle? Hogy X. úr másolatot akar csináltatni Teodorik mester összes képeiről? Egy másoló számára ez több évnyi munkát jelentene. Különben is, a másoló nem másolt. Miután lefényképezte Karlstejnben a képeket, nem ment többé a várba, és jóformán el sem hagyta a nagykövetség épületét. Akkor hát a fényképek alapján festi meg a másolatokat? Tegyük fel. De akkor miért fest itt, s nem az otthoni kényelemben, az Óceán túlsó partján?

– Be kellett jutnunk a festő műtermébe. A nagykövetség területen kívülisége kizárta a nyílt beavatkozást. Úgyszintén eredménytelenül kerestünk valamiféle ürügyet, melynek segítségével behatolhattunk volna az épületbe. Nem volt más választásunk, mint engedély nélkül belopakodni. Emberünknek, aki vállalkozott erre, lebukás esetén meg kellett játszania a dilis kasszafúrót, aki eltévesztette a házszámot. Nem bukott le. Szerencsésen visszatért az elképesztő hírrel: *a másolatok elkészültek!*

– Őrültség! Nem akartunk hinni a fülünknek. De emberünk rendíthetetlen volt. A tulajdon szememmel láttam őket, hajtogatta. Részletes leírásából a szakértők úgy következtettek: a képeket nem másolták, hanem fotós eljárással vitték át a táblákra. Ezt egyéb körülmények is bizonyították. A képek két sorban álltak a műteremben. A táblák többségének sima volt a felülete. Ezek a műterem falánál sorakoztak. A másik falhoz mintegy húsz másolat volt odatámasztva, ezeken a festék plasztikus rétegekben domborodott ki.

– A technológiát tehát kiderítettük. A festő a táblákra rögzített színes fényképekre festett, így biztos lehetett abban, hogy nem tér el az eredeti kép arányaitól, s a színektől. A részletekkel nem kellett sokat bíbelődnie – a legrosszabb esetben a fényképalátét reprodukálta őket. A festőnek csak az volt a dolga, hogy utánozza Teodorik merész ecsetkezelését. Az átfestett képek aránylag kis száma bizonyította, hogy ez sem volt könnyű.

Ráb főfelügyelő köhintett.

– Kaphatnék egy pohár vizet? Kiszáradt a torkom ettől a védőbeszédtől...

Milan hozott egy pohárral, s Ráb egyhajtásra kiitta.

– Köszönöm. A következő tényeket tudtuk tehát: Mr. X. hamis néven érkezett a hazánkba. Hozott magával egy festőt, aki különleges ipari eljárással másolni kezdte Teodorik mester képeit. Rendben van, de miért? Hogyan tovább? Ha elkészülnek a képek, Carlson úr magával viszi őket Amerikába? Ez nem volna egyszerű dolog, de diplomatapoggyászként el lehetne intézni.

– Ennek az elméletnek volt a legtöbb híve. Az öregedő multimilliomos megértette, hogy az eredeti képeket nem szerezheti meg. Akkor hát legyen meg legalább a képek másolata, a lehető leghűbb másolata. Azért kopíroztatja a képeket nálunk, hogy maga győződjék meg tökéletes azonosságukról. Álnéven érkezett Csehszlovákiába, s a képeket azért festeti titokban, hogy ne kelljen beismernie vereségét. A másolatokat ugyanis már első látogatásakor felajánlották neki, de ezt akkor határozottan visszautasította. Lényegében egy öreg ember ártatlan szeszélyéről van szó.

– Nekünk, akik ebben az ártatlanságban nemigen hittünk, egyetlen ellenérvünk volt. A kor. Amely ugyanolyan vad volt, mint annak idején, negyed évszázada. A mienk csak abban különbözik, hogy még kegyetlenebb, még nyersebb, s nem ismer kíméletet. És közben volt egy háború, és voltak koncentrációs táborok. A stéchovicei archívummal kapcsolatos botrány meggyőzően bizonyította, milyen komolyan veszik szövetségeseink Csehszlovákia önállóságát. Elképzelhetetlen, hogy az ilyen példák ne lennének ragadósak. Huszonöt esztendővel ezelőtt Mr. X. meg akarta venni a képeket – most miért ne akarná ellopni őket? És csakis most, a háborút követő zűrzavarban járhat sikerrel.

– Ellenérvünk nem volt túlságosan meggyőző – ismerte el Ráb főfelügyelő. – Két eseménynek kellett bekövetkeznie ahhoz, hogy

kiderüljön, nekünk van igazunk, s hogy az egész ügyet komolyan kezdjék venni.

76

– Vizet? – ajánlkozott Milan Perner.

– Nem, köszönöm – rázta meg a fejét Ráb.

– Nem vagyok szomjas. Csak gondolkozom, hogy miként ismertessem magukkal az első eseményt. Mielőtt belekezdenék, hadd emlékeztessek a rendőrigazgató úr szavaira. Ebben az esetben kétszeresen érvényesek. Az ügy ugyanis még nincs lezárva. Most tárjuk föl a körülményeket. Senkit sem akarunk megbántani. Hogy ne kerülgessem a forró kását – vett mély lélegzetet Ráb –, valaki kísérletet tett arra, hogy megtudja, érdeklődünk-e Carlson úr iránt, vagy sem. Ez a valaki itt dolgozott közöttünk. Szerencsére annyira együgyű volt, hogy azonnal lelepleztük. Természetesen biztosítottuk afelől, hogy Carlson úrról még csak nem is hallottunk. – Ráb kifújta magát. – El tudják képzelni, milyen megrázkódtatás volt ez számomra? Úgy éreztem, hogy ellenfelem titkos hatalma határtalan, és a keze mindenhová elér. Ez a kísérlet kudarcba fulladt. De mikor jön a következő, amely ügyesebb lesz? Ne csodálkozzanak hát, hogy feltétlenül ragaszkodtam ahhoz: nyomozásunkról senki ne szerezzen tudomást.

Tekintetem végigfutott a többieken. Mindenki olyan arcot vágott, mintha egy pofont kapott volna. Harag, megütközés, félelem tükröződött a szemekben.

– Megmondhatná nekünk, ki volt az? – szakadt ki Standából.

Ráb főfelügyelő megrázta a fejét.

– Nem ismerik. Nem dolgozott nálunk sokáig. Ezért is volt a kísérlete olyan ügyetlen. Nos, végül kiderült, hogy aggodalmam felesleges. Erősebbeknek bizonyultunk. Nekünk sikerült becsempészni közéjük az emberünket. Az utolsó napig nem sejtették,

hogy figyelik őket. Ezt azonban csak akkor hittem el egészen, amikor Kilián háza előtt megállt a bútorszállító autó. Addig a pillanatig csak reménykedtem.

Pokoli érzés lehetett, ismertem el magamban.

– Ez volt tehát az első jelzés. A második, ennél is meggyőzőbb, Karlstenjből érkezett. Röviddel azután, hogy Kilián beköltözött a házába – tért vissza elbeszéléséhez Ráb. – Karlstejnt és környékét természetesen állandóan szemmel tartottuk. Ezért aztán nem kerülte el a figyelmünket a vár alatti házikó új tulajdonosa sem. Egy napon olyan autó állt meg a ház előtt, melyet ismertünk. Tulajdonosa bizonyos Jaromír Rezek volt, aki az utóbbi időben Carlson úr társává szegődött.

– Ezt a nevet ismerem – szólalt meg Vasek Charvát. – A fickó Dejvicében lakik.

– Tudom – bólintott Ráb. – Jelentette is a főnökük becsületesen. Maguk ekkor botlottak bele az esetbe első ízben. Ha tovább nyomoznak – s ez mindössze egy-két nap kérdése volt – megtudták volna, hogy Rezek úr nem ismeretlen számunkra. Tudtunk apró csalásairól és lopásairól az első köztársaság idején, sikeres orgazda-pályafutásáról a náci protektorátusban, s arról is, hogy elszegődött az amerikai multimilliomos mellé. Ekkor már rengeteg embert ismert, tűrhetően beszélt angolul, a legújabb típusú Ford kocsin járt, s társaságban docens úrnak tituláltatta magát.

– Egyelőre ő az egyetlen, aki a letartóztatás után részletes beismerő vallomást tett. Nyilván felfogta, hogy immár az enyhítő körülmények a legfontosabbak. Vallomása, néhány apróságtól eltekintve, igaznak látszik. Lényegében abból rekonstruálom az egész esetet, melyben Rezek úrnak alighanem valamivel jobb szerep jutott, mint a valóságban. Meg kell várnunk, amíg Cibulka doktor is beszélni kezd. Egyelőre kitart amellett, hogy sajnálatos tévedés áldozata.

– Említést érdemel a történet, hogy miként ismerkedett meg a hamis docens úr a hamis Carlson úrral – kanyarodott el Ráb

főfelügyelő. – A docens úrnak ugyanis van egy közös tulajdonsága Bicisté tanácsossal. A tökéletes emlékezőtehetség. Nagyjából ugyanaz esett meg vele, mint a tanácsos úrral. Az Alcron előcsarnokában egy napon megpillantotta Carlson urat. Emlékezete nyomban felidézte a szerény kezdetet, amikor jelentéktelen kis tolvajként ott körözött a dúsgazdag úr és kísérete körül, s nem volt más vágya, mint hogy a becses vendégek valamelyikének a pénztárcájába kukkantson. Most azonban merőben más volt a helyzet. Odament a portához, hogy ellenőrizze emlékezetét, és megtudta, hogy a vendég ugyan amerikai, csak éppen Carlsonnak hívják, és egyszerű magánemberként a nagykövetségen dolgozó unokaöccse látogatására érkezett. A docens úr kiásta az emlékezetéből a különféle történeteket, amelyek annak idején X. úr sietős távozása körül keringtek, s megállapította, hogy elérkezett élete nagy lehetősége.

– Találkozott Carlsonnal, jelezte, hogy tudja, kivel van dolga, s felajánlotta a milliomosnak a szolgálatait. Carlson elfogadta az ajánlatot. Eredetileg alighanem pusztán csak azért, hogy megvásárolja Rezek hallgatását. Idővel értékelni kezdte új társa egyéb előnyeit is. A docens úr például garantáltan megbízható embert javasolt a rablás végrehajtásához – ő volt az egyetlen, aki jól ismerte a prágai alvilágot. Pozíciója gyorsan szilárdult. Mr. X. csak Rezeknek és Cibulka doktornak intézte el a nagykövetségen az amerikai vízumot. Cibulka esetében ezt a lépést az óvatosság diktálta, Rezeknél inkább baráti gesztusról lehetett szó. Továbbá Rezek soha nem kapott olyan feladatot, amely szembeötlően a törvénybe ütközött volna. Talán ezért is fogadta letartóztatását aránylag higgadtan, s vallott, mondhatnám, készségesen. Meg van róla győződve, hogy nem eshet semmi baja. Az ügyésznek nem lesz könnyű dolga vele.

– Most azonban mégiscsak innék valamit – pillantott ránk Ráb, és Milan készségesen elsietett.

A főfelügyelő megnedvesítette az ajkát, és folytatta.

– Mr. X. tehát nem mondott le tervéről, hogy megszerzi Teodorik képeit. Ezúttal már nem volt olyan naiv, hogy vételre gondoljon – úgy döntött, a festményeket elrabolja. Hogy a rablást ne fedezzék föl azonnal, úgy gondolta, a képeket másolatokkal pótolja, amelyek egy laikus számára megkülönböztethetetlenek az eredeti festményektől. Ezért első lépésként munkahelyet szerzett egyik emberének a prágai nagykövetségen. Az „unokaöcs"-nek nyilván az volt a feladata, hogy megteremtse az első kapcsolatokat, s megrendelje a másolatokhoz a táblákat. Ezután Mr. X. a korszerű reprodukciós eljárások tudorával és festővel egy személyben, maga is Csehszlovákiába utazott.

– Pontosan kiosztotta a feladatokat. A festő elkészíti a másolatokat. A nagykövetségen dolgozó embere összetoborozza és kiképzi a bandát, amely végrehajtja a rablást. Cibulka doktor lehetővé teszi, hogy bejussanak a várba, s ellenőrzi a képcserét. Nagyjából ez volt az eredeti terv. Rezek utólag tukmálta rá magát a milliomosra, de szolgálatai nagyon is hasznosak voltak.

– Ha profiszemmel nézzük a bandát, nem kétséges, hogy leggyöngébb pontja Cibulka doktor volt. Az egész terv az ő személyére épült, holott nem volt éppenséggel megbízható. No, nem az érzékeny lelkiismerete miatt, arról szó sincs, hanem azért, mert egyfolytában rettegett. Kitartóan gyúrta Carlsont, hogy válasszon ki néhány eredeti képet, és csak azokat helyettesítse másolattal. Mr. X. azonban ragaszkodott az egész gyűjteményhez. Nem szerette a gyáva Cibulkát, de tisztában volt vele, hogy közreműködése nélkül nem tudja nyélbe ütni a rablást.

– Minden a terv szerint zajlott, így aztán Mr. X. úgy vélte, hogy a további jelenléte fölösleges s ezáltal káros is. Semmiképp nem akart

Prágában tartózkodni a rablás napján; hátha mégsem sikerül. Röviddel elutazása előtt felkereste Cibulka doktor, és rémülten jelentette, hogy a vár alatti elhagyott házba új tulajdonos költözött. Mr. X. megértette, hogy veszély fenyegeti, s megkérdezte Cibulkától, mit javasol. A doktornak csodák csodájára volt ötlete: hivatali hatalmának segítségével lebontatja a házat.

– A milliomosnak nem tetszett a terv. Attól tartott, hogy a hivatalos eljárás sokáig elhúzódik, s hogy ezzel a megoldással a ház nemkívánatos figyelem középpontjába kerül. Nekem jobb ötletem van, jelentette ki. A házat megvesszük! Cibulka vonakodva beleegyezett. Persze nem szívesen szerepelne, mint vevő – az ő helyzetében ez visszás volna... Természetesen, bólintott Mr. X., a ház megvételére más embereim vannak. Maga nekem ennél sokkal drágább, kedves doktor. Mr. X. szeretett kétértelműen beszélni.

– A ház megvásárlásával Rezeket bízta meg. Sajnos, ez még akkor történt, amikor a docens úr igyekezett megnyerni az amerikai jóindulatát, s ezért a feladatot, de mindenekelőtt a fölajánlandó összeget ellenvetés nélkül elfogadta. Szándékosan mondom, hogy *sajnos,* mert itt kezdődik a lánc, melynek végén a meggyilkolt Kilián fekszik. Ugyanakkor bizonyos, hogy ha a docens úr a saját megítélése szerint tárgyal a vevővel, azonnal megveszi a házat. Így csak azt tette, amivel megbízták, s kibogozhatatlan csomóvá gubancolta az üzletet.

– Mr. X. meg volt róla győződve, hogy minden megvásárolható, csak szép összeget kell a portékáért felajánlani. Ez az elv egész életében bizonyára bevált. Itt nálunk azonban csodálatosképpen kétszer is csődöt mondott. Első ízben akkor, amikor meg akarta venni az államtól Teodorik képeit, másodszor a Kilián-féle ház vásárlásakor. Ami a második esetet illeti, sok mindenre következtethetünk belőle a nemzeti mentalitások különbözőségéről. Egy öntudatos amerikai habozás nélkül elfogadná az aránytalanul magas összeget – a cseh kisember elbizonytalanodik. Nem tisztesség kérdése ez, hanem az örökös aggodalomé, hogy talán rászedik. Tétovázik, igyekszik időt

nyerni. Visszautasítani nem akarja, elfogadni nem meri az ajánlatot. S amikor a már amúgy is magas összeg egy éjszaka alatt megkétszereződik, végképp úrrá lesz rajta a rémület.

– Kilián a regényében mindezt megható őszinteséggel írja le. Petr doktor óriási hibát követett el. Túl sok pénzt ajánlott föl Ondrej Loukota műterméért. A feketéző Rezek számára mindkét látogatás valóságos kálvária lehetett. A másodiknál legalább azzal kárpótolta magát, hogy ellopta Kilián takarékbetétkönyvét. Azt remélte, hogy ezzel engedékenységre bírja. A trükk a felajánlott összeg befizetésével csak később jutott eszébe. Lélektanilag ez fölöttébb pontos lépés volt. Látszólag semmire sem kötelezte Kiliánt, a valóságban biztonsággal a banda oldalára állította.

– Rezeket a kudarc még a kihallgatáskor is bántotta. Pedig olyan egyszerű lett volna, tördelte a kezét. Kár, hogy nem tudtam meg idejében Cibulka tervét. Akkor egykettőre megveszem a házat. Először is elküldtem volna Cibulkát Kiliánhoz, hogy hivatalos személyként jelentse be a ház lebontását. Néhány nap múlva jelentkeztem volna én, hogy megveszem a házát. Fogadjunk, hogy pár ezresért megkaptam volna, s Kilián még örült is volna, hogy átejtett.

– Fölösleges hozzátennem, hogy fordított sorrendben Rezek ezt már nem tehette meg. Amikor Cibulka végre fölkereste Kiliánt, már késő volt. Kilián – helyesen – csak az összeesküvés további résztvevőjét látta benne. S mert az érdeklődést a háza iránt nem tudta mással magyarázni, regénybeli hőséhez hasonlóan arra gondolt, hogy az épület kincset rejt. Lázasan keresni kezdte hát, ahol csak tudta. Még a pince padlóját is fölásta. Most már senkinek sem adja el a házát.

– A rablás szerteágazó előkészületeiben ez azonban csupán jelentéktelen részlet. Emiatt Mr. X. természetesen nem halasztja el utazását. Különösen amikor Rezek, akiben egyre jobban megbízik, biztosítja arról, hogy a Kilián-ügyet valamiképpen elintézi. Végül is, egyébként minden rendben van. A festő szorgalmasan viszi rá a festékrétegeket a fényképmásolatokra, s még Cibulka doktornak is el

kell ismernie, hogy nem lehet őket megkülönböztetni az eredetitől. Az állítólagos unokaöcs átveszi a nagykövetségen a parancsnokságot, és buzgón gyakorol a rablóbandával. Josef Kilián szóra sem érdemes.

78

Az újabb pohár víz mintha csak egy következő fejezetet vezetett volna be.

– Szomorú, hogy Kilián tragédiájában nekem is bizonyos részem van. Rezek Ford kocsija, mely Kilián háza előtt parkolt, elegendő volt ahhoz, hogy Kiliánt a banda tagjai közé soroljam. Nem csoda! Abban az időben jóformán egymást is gyanúsítottuk, és nem bíztunk senkiben. Ám az igazság az, hogy ha Kiliánnal másképp beszéltem volna, még ma is élhetne.

– Maga beszélt Kiliánnal? – buggyant ki belőlem.

– Ott voltam Svach századosnál, amikor berontott az ötletével, hogy Tesart meggyilkolták. Meglepett a dolog. Biztosra vettem, hogy a bandának éppen az áll majd érdekében, hogy ezt a halálesetet minél előbb elfelejtsük. Akármi volt is a halál oka, azt mégsem akarhatták, hogy a tervezett rablás helyszínének közelében nyomozás kezdődjék. Ráadásul az volt a gyanúnk, hogy Tesar is a bandához tartozik – és nem tévedtünk.

– A történetnek ez a része talán a leghihetetlenebb – sóhajtott föl Ráb. – Ha annak idején Kiliánnak valaki azt mondja, hogy amennyiben egyáltalában van Tesarnak gyilkosa, akkor az Kilián maga, bizonyára határozottan tiltakozott volna. Pedig ez az igazság.

Ráb tekintete végigfutott megrökönyödött arcunkon.

– No lám, legalább valami, amiről nem tudtak – jegyezte meg elégedetten. – Tudniillik az egyetlen út, amelyen a banda észrevétlen feljuthatott a várba, a már csaknem elfeledett ösvény volt, amelyet az öreg Kilián és felesége használt. Egyébként kizárólag emiatt akarták megszerezni a tettesek a házat is. Amikor Josef nem volt hajlandó

eladni, Rezekben felötlött, hogy kereshetnének egy másik utat, amely biztonságos távolságban elkerüli Kilián házát. Ezt az utat Tesarnak kellett volna megtalálni és kijelölni. Halálos zuhanása meggyőzően bizonyította, hogy más út nem létezik.

– Azon az éjszakán az egész terv kis híján összeomlott. Cibulka, aki elkísérte Tesart a felfedező útra, pánikba esett. A félelemtől űzve azonnal Prágába utazott. Az új főnök azonban nem veszítette el az idegeit. Végtére is diplomáciai mentességet élvezett. Belökte Cibulkát az autóba, és visszaszáguldott a baleset színhelyére. Megtalálták a halottat, és az új főnök azonnal tisztában volt azzal, hogy Tesar nem maradhat ott. A figyelmet a várra kell összpontosítani, s amilyen állapotban van Cibulka, az első őrmesternek bevallana mindent. Ezért autóba rakták a halottat és átszállították a Szerbiába vivő országútra, a sziklák alá.

Maradtak a morínai völgyből származó rizikék és az elveszett kalap. Meg az okulni képtelen író, aki lépten-nyomon azt magyarázta, hogy Tesar nem zuhanhatott le véletlenül. Az új főnök profi volt, de ezt még ő is megsokallta. Hasztalan érvelt Rezek, hogy Kilián már bekapta a horgot, s hogy csak idő kérdése, mikor nyerik meg az ügynek teljesen. Az új főnök bizonyosságot akart. S a bizonyosságnak az ő szótárában *killer* volt a neve, bérgyilkos. Állítólag, amikor Rezek felsorolta az összes bonyodalmakat, amelyek Kilián meggyilkolásával járnának, az új főnök csak elmosolyodott. Biztosíték lesz ez minden eshetőségre. Magán múlik, hogy felhasználjuk.

79

– Ha megengedik, leülök – kérte Ráb főfelügyelő. Több mint két órája beszélt már.

– A szememre vethetik – dőlt félkönyökkel a széktámlára –, hogy túlságosan hiszek Rezek változatának. Hiszen a docens úr szélhámos, mondhatják joggal. Nos, éppen ezért hiszek neki. A szélhámos nem

gyilkol. A szélhámos irtózik a gyilkosságtól. Számára a gyilkosság ostoba és kegyetlenül valóságos, végérvényes valami, ahonnan nincs visszaút; csupa olyan dolog, melyet egyetlen szélhámos sem szeret.

– Ezért elhiszem, hogy Rezek az utolsó pillanatig védte Kilián életét. Nem felebaráti szeretetből, hanem azért, mert a gyilkosság visszavonhatatlan. Az új főnök kijelentése tulajdonképpen kihívás volt a számára. Lelkesen elfogadta. Korlátlan eszközök, s egy nevetségesen egyszerű feladat: eltávolítani Kiliánt a házból. Lehetőleg végleg, legrosszabb esetben egyetlen éjszakára. Nem létezik, hogy ne sikerüljön, fogta el a profi csaló gőgje.

– Nem volt kész terve, amikor fölkereste Kiliánt a házában. Kiliánnak viszont volt. Elővett a szekrényből egy jelvényekkel borított ócska tirolikalapot, s kijelentette, hogy hajlandó a tökfödőt eladni. Rezek bólintott. Sejtelme sem volt, miféle kalapról van szó, de Kilián hanghordozása óvatosságra intette. Mennyiért?, kérdezte tárgyilagosan. Kilián nagyot nyelt. Húsz... ezerért! Rezek arcán egyetlen izom se rezdült. Megkérdezem, mondta. Kapott már egy összeget, nem? Semmiféle összegről nem tudok, válaszolta Kilián. Hát a betétkönyv?, emlékeztette a docens úr. Kilián zavarba jött. Azt maguktól kaptam? Mit gondolt, kitől?, vigyorgott Rezek, a Mikulástól? De nem bánom. Megmondom, hogy kér még húszezret. Holnap meghozom a választ.

Ráb szüntetet tartott.

– Hogy ez a jelenet valóban így játszódott-e le? Nem akarom megbántani halott barátjukat, de azt hiszem, igen. Úgy érzem, követni tudom a gondolatmenetét. Mit érne azzal, ha elvinné a kalapot az őrsre. Változna valami? Svach százados alighanem megállapítaná, hogy lám, ez a Tesar ott magukfelé is mászkált a sziklákon, s ezzel az egész ügyet elintézettnek tekintené. Elképzelhető, hogy ami most közönséges zsarolásnak látszik, valójában próba volt. Ha Rezek másnap elhozza a pénzt, Kilián talán felkeresi magukat. Csakhogy Rezek nem hozott pénzt.

– Beállított, s rögtön az ajtóban közölte Kiliánnal, hogy a tegnap látott tárgy iránt egyelőre nincs érdeklődés. Legalábbis ekkora összegért. Állítólag kutyául érezte magát, amikor ezt mondta. Természetesen addigra már megtudta, kinek a kalapját mutogatta neki Kilián, s alaposan megijedt. Mi mindent tudhat ez az ember? Késő éjszakáig ezen törte a fejét, s végül arra a következtetésre jutott, hogy Kilián nem tud semmit – különben nem ajánlotta volna föl nekik a kalapot. Most meg akart bizonyosodni az igazáról, s minden erejére szüksége volt, hogy közömbös hangon tudjon beszélni. Kiliánt a hír szemlátomást meglepte. Zavartan érdeklődött, hogy akkor hát mennyiért vennék meg a kalapot. Rezek hűvösen kijelentette, hogy erről nem esett szó. Ellenben van egy sokkal érdekesebb javaslata. Nem akarna Kilián együttműködni velük? Ne gondoljon semmi falrengetőre, itt-ott egy fél napról, napról lenne csak szó. A segítségét azonnal fejedelmien megfizetnék. Ráadásul egy detektívregény-író számára ez a munka pazar ihletforrás lenne, noha, természetesen, szó sincs semmiféle törvényellenességről.

– Kilián, akit a váratlan fordulat megzavart, megpróbált visszatérni ajánlatához, de Rezek egy kézlegyintéssel leintette. Ami az ihletet illeti, gurult méregbe Kilián, abban nem szenved hiányt. Az utóbbi időben elég, ha leírja azt, ami körülötte zajlik. Talán a vendég szívesen elolvas néhány fejezetet a kéziratából. A vendég bólintott, hogy örömmel, s kapott egy másolatot a megkezdett regényből. Kilián a tudomására hozta, hogy egy további másolatot mindig külön helyez el, ha ne adj' isten a kézirat elveszne.

– Rezek megdicsérte az előrelátását és ajánlotta magát. Otthon elolvasta a kölcsönkapott részletet, s most aztán istenigazából megrémült. Mint tudjuk, fölöslegesen. Kilián halála után jó néhány tapasztalt ember olvasta el ugyanazt a szöveget, s egyikük sem tudta helyesen megfejteni. Amikor később sorra bukkantak föl a nyilvánvaló összefüggések – például az öreg Tesar halála – a szakemberek még akkor sem jöttek rá, hogy a magyarázat azon az

egyetlen ponton keresendő, amihez a szerző végig hű maradt: a helyszínen, ahol a történet játszódik.

– Ámde Rezek, akinek rossz volt a lelkiismerete, a megkezdett regényt veszélyes útmutatásnak találta, amely minden olvasónak elárulja előkészületeik célját. Ezért elnyomta magában a szélhámos szakmai büszkeségét, és jelentette a dolgot a főnökének.

80

– A főnöknek abban az időben épp elég gondja volt. Váratlan bonyodalom támadt. Az UNESCO filmforgatócsoportja Csehszlovákiába készült, hogy színes filmet forgasson Teodorik mester képeiről. Cibulka doktort bízták meg azzal, hogy kísérje a csoportot. Ezért az akciót feltétlenül el kellett halasztani. A filmeseket ugyanis a világhírű szakember, Didier professzor vezette. Didier azonnal észrevette volna, hogy a falon függő képek csak értéktelen másolatok. Mr. X.-et már értesítették a csoport érkezéséről, iparkodott hát elintézni, hogy a forgatás ne húzódjon el fölöslegesen.

Ráb főfelügyelő elmosolyodott.

– A mulatságos az volt, hogy mi is hasonló cipőben jártunk. A változatosság kedvéért mi arra gondoltunk, hogy a csoportot Mr. X. toborozta, hogy falazzon a rablásnál. Ezért nyomban azután, hogy leszálltak a repülőtéren, hivatalosan mellékük osztottuk néhány munkatársunkat. Csak az ő jelenlétükben léphettek be a vendégek a Szent Kereszt-kápolnába. Egy sor további intézkedésnek az volt a célja, hogy fölfedje a kapcsolatot Mr. X. és a filmesek között. Hamarosan kiderült, hogy semmiféle kapcsolatuk nincs, és a filmesek tudtukon kívül segítőtársainkká váltak.

– Mr. X. feltehetően nem bánta, hogy elhúzódik az akció. Olyan előnnyel járt ugyanis, mely sokszorosan kárpótolta a késlekedésért. Nemcsak Didier professzor, hanem számos csehszlovák szakember is

látni fogja Teodorik eredeti képeit. Ha majd egyszer felfedezik, hogy a kápolnában hamisítványok vannak, a gyanú egyértelműen Didierre és az UNESCO filmeseire esik. Különben is, a forgatás nem fog sokáig tartani. A csehszlovák fél, hathatós közreműködésünkkel, megkérte a csoportot, hogy öt napon belül végezze el a munkát.

– Ezekhez az eseményekhez képest a Kiliánnal kapcsolatban felmerült nehézségek valóban semmiségnek tűntek. A főnök szórakozottan meghallgatott néhány kiválasztott és lefordított részletet Kilián regényéből. Jól van, jegyezte meg a végén, elintézzük. Nem fogja elintézni, ellenkezett Rezek, mert Kilián egy másolatot rejteget valahol. Ha történne vele valami, s az a másolat előkerülne, végünk van.

– Akkor keresse meg a másolatot, mondta a főnök. Ez bajosan fog sikerülni, rázta a fejét Rezek. Az a gyanúm, hogy Kilián valahol házon kívül, valamelyik jó ismerősénél tartja a kéziratot. Akkor hát mit javasol?, vált egyre türelmetlenebbé a főnök. Kényszerítsük Kiliánt arra, hogy rongálja meg belülről a bűnügyi történetet, jelentette ki Rezek ünnepélyesen. Rongálja meg belülről?, értetlenkedett a főnök. Hogy a történet ne utaljon többé ránk, magyarázta a docens úr. Nagyszerű, nevetett a főnök, de hogyan tudja erre Kiliánt rávenni?

– Úgy, ahogyan rábírtuk arra is, hogy azt írja, amit az imént felolvastam. Kilián csak arról ír, amit átélt. Vonjuk be hát újabb kalandokba, melyek függetlenek az akciónktól, s Kilián ugyanolyan aprólékosan le fogja írni őket. S ha majd egy szép napon eltűnünk, mondhatja, akinek akarja, hogy ebben a sok esztelen stikliben valóban részt vett – senki sem fogja neki elhinni.

– A főnök vállat vont, és jóváhagyta a tervet. Azzal a feltétellel, hogy Kilián ne csak átélje, hanem szorgalmasan le is jegyezze a kalandjait. Így talán azt is fel lehetne deríteni, kinél rejtegeti a kéziratot. Erre is gondoltam, vallotta be Rezek. Nem volna kedve a főnök úrnak holnap Kilián előtt megjátszani egy külföldi kiadó képviselőjét?

S itt olyasvalami veszi kezdetét, amit bohózatnak is mondhatnánk, ha nem végződne tragédiával. A találkozás az amerikai kiadóval a két véglet között ingadozik. Kilián megígéri, hogy a regényt gyorsan befejezi, s elsősorban angol fordításra kínálja föl. Az urak elégedettek lehetnének. Csakhogy nem elégedettek. Sokat adnának azért, ha tudnák, mit gondol magában Kilián valójában. Udvarias és készséges, ugyanakkor a *pazar* ajánlat egy cseppet sem kápráztatja el. Úgy tesz, mintha naponta folytatna hasonló tárgyalásokat. Vagy tökéletes üzletember, vagy olyan ostoba, hogy nem fogja föl ésszel, milyen szerencse érte. Melyik feltevés az igaz?

– Nem tudják. Ezért a lehető leggyorsabban meg kell valósítaniuk Rezek tervének legfontosabb részét. Az akció nagyvonalúan, ám kissé kapkodva indul el. Az UNESCO filmesei már Prágában vannak, s bármelyik nap munkához láthatnak. Amint végeznek, itt a legkedvezőbb időpont a képek cseréjére. Akkorra Kiliánnak már árkon-bokron túl kell lennie, nyakig az eszeveszett kalandokban.

– Kilián magányába betörnek a tervezett dráma szereplői. Rezek különös gonddal választja ki Madlenka alakítóját. Örült hajszát tervez a nő körül, amely egyik helyről a másikra űzi a szereplőket. Kilián és Madlenka találkozása szinte ugyanolyan romantikusan van megrendezve, mint a regényben. Igaz, nem a padlásról rikkant le Kiliánnak, hanem egyenesen az oltalmába menekül. Természetesen a docens úr véletlenül szintén ott van, s kettőjük viselkedéséből világosan kiderül, hogy ismerik egymást, jóllehet az ellenkezőjét mímelik. Aztán a ház előtt elrobog egy autó. Madlenka szemlátomást megkönnyebbül, köszönetet rebeg és elbúcsúzik. Hamarosan távozik Rezek is.

– Másnap kiderül, hogy Rezeknek gondjai vannak. Kilián fölajánlja segítségét, ráharapott Madlenkára. A docens úr ellenkezik, Kiliánnak most elsősorban írnia kellene, ahogy megígérte. Végül enged, és magával viszi. A kalandot, amit együtt élnek meg, Kilián felhasználja a könyvében. Arról a fejezetről van szó, amelyben Ondrej

Loukota Madlenka és Mojmír után siet, hogy végül velük együtt megverekedjen a túlerőben levő ellenséggel. A valóság állítólag semmiben sem maradt el a regény mögött. Szegény Kilián küzdött, mint az oroszlán. Amikor hazajövet Rezek ki akarta fizetni neki a jutalmat, nem fogadta el. Ne bolondozzon, tukmált rá Rezek egy ezrest, nagyszerűen viselkedett. Ha legközelebb szüksége lesz rám... hálálkodik Kilián. Nem feledkezem meg magáról, ígéri Rezek. De főleg írjon!

– A sors most nyájasabb arcát mutatja. Aznap kezdenek forgatni a Szent Kereszt-kápolnában a filmesek is. Addig kell ütni a vasat, amíg meleg. Hadd főjön Kilián két napig a saját levében, határozza el Rezek, csütörtökön aztán elindulunk. Marad a péntek, szombat, vasárnap. Nekünk pedig a hétfő, emlékezteti a főnök. Ne féljen, biztosítja Rezek, nem térünk vissza addig, amíg meg nem kapjuk a hírt, hogy készen vannak. Ezt a játékot úgy nyújthatjuk, akár a rétestésztát. Ebben, sajnos, Rezek végzetesen tévedett.

81

Ráb főfelügyelő elhallgatott, és lassan kortyolgatta a vizet.

– Azt ígértem, hogy mindent elmondok, amit tudok – jegyezte meg mintegy bocsánatkérően –, s ez nem kevés. Rezek vallomásában azt a gyorsaságot és könnyedséget találtam a legkülönösebbnek, amellyel működtető társulatát összehozta. Arra gondoltam, hogy ezek az emberek jobban bele vannak keveredve a rablásba, mint ahogy azt Rezek bevallja. A docens úr azonban készségesen megnevezte őket, s én mindannyiukkal beszéltem. Rezek kétségtelenül igazat mondott. Egyszerűen fölkereste néhány ismerősét, és fölfogadta őket két hétre – az emberek pedig a tenyerébe csaptak, anélkül hogy érdekelte volna őket, mit és miért fognak csinálni. Fő, hogy Rezek előre fizetett.

– A forgatókönyv egyszerű volt. Kilián, Madlenka és Rezek egy ellenséges bandával harcol. Amint megérkezik a hír, hogy a karlstejni akció lezajlott, a csata véget ér. Ha a képcsere elhúzódik, az egyik verekedés során a gazemberek elrabolhatják Madlenkát, s a szerepek fölcserélődnek. Ha ezután sem érkezik meg a hír, tovább bonyolíthatják a történetet. Hogy hogyan, az a helyzettől függ. Végtére is, Kiliánnak elsősorban írnia kell, kalandokra nem lesz sok ideje. Pontos elképzeléssel választották viszont ki a harcok színterét: essék minél messzebb Karlstejntől. Végül a szlovákiai Kassában állapodtak meg. Ha valami balul ütne ki, a sok száz kilométeres távolság lehetőséget ad a hiba kiigazítására.

– Szombaton este Rezek fölkereste Kiliánt: Említette, hogy ha legközelebb szükségem lesz magára... És? – állt föl az írógép mellől Kilián. Szükségem lesz! Ír? Kilián egy halom teleírt papírra mutatott. Az utolsó fejezeteket átdolgoztam. Magának volt igaza. Az ilyenfajta szembesülés a valósággal egy sereg ötletet ad az embernek. Ennek örülök, nevet Rezek, mert ezúttal egy hosszabb út vár ránk. Kilián azonnal résen van. Az lehetetlen, írok. Végre megint megy az írás. Nem tudja elképzelni, milyen öröm az...

– Más oka nincs? – érdeklődik a docens úr. Nincs. Akkor egyszerű a segítség. Hozza magával az iromány át. Elképzelhető, hogy magának ez csak egy fényűző, pazarul megfizetett kirándulás lesz. Tartalékként számítunk magára. Pillanatnyi csönd, s az asztalra egy pénzes boríték vándorol. Ezúttal szép vaskos. Minden napért kap ezer koronát, plusz fizetjük az összes költségét. A borítékban tízezer van, kérem, számolja meg. Kilián megszámolja. Remegnek az ujjai. Holnap este eljövök magáért, a holnapi napot természetesen fizetjük, fejezi be Rezek. Kilián nem szól semmit.

– Csak akkor fogja el a rettegés, amikor a vendég elmegy. Még mindig nem zavarodott meg eléggé. Egy hétköznapi ember ezer koronáért majdnem egy hónapig dolgozik, ő megkapja egyetlen

napért, anélkül hogy a kisujját megmozdítaná. Minek a fejében? Mibe hagyja belerángatni magát?

– A hátralévő időben Kilián nyilván minden lehetőséget felkutatott, amivel biztosíthatná magát. Valószínűleg csak ekkor vitte el Prágába Tesar tirolikalapját. Bedeszkázta a házat, s minden nyílásra kifeszített egy hajszálat. Mint hallottam, ezt a biztonsági intézkedést később maguk is fölfedezték, s nagy fejtörést okozott mindnyájuknak, hogy ki és miért állította föl a csapdát.

– Végül Kilián, s ezt bizonyosan tudjuk, elvitte a félig elkészült regény másolatát Helena Volkovához. Rezek, akivel elolvastattam a kéziratot, azt állítja, hogy egy átdolgozott változatról van szó. Az Eda Hopp haláláról szóló fejezet elé be van toldva a sikeres főpróba: Mojmír és Madlenka látogatása valamint a verekedés a kocsiszín előtt. Továbbá a regény még egy fejezettel bővült, amelyben Eda keménykalapjának megtalálásáról s ama félig-meddig misztikus beszélgetésről van szó a banda meg nem nevezett vezérével. Az utolsó fejezetből Kilián szándékosan csak az elejét írta meg – Ondrej Loukota Mojmírral és Madlenkával újabb kalandos útra indul... Útban Volekékhez Kilián pompás címet talál a regényének. Lefirkantja az első oldalra: *Övön aluli ütés.* Nem sejti, szegény, milyen közel jár vele az igazsághoz.

82

– Röviddel Kilián halála után maguk megtalálták a házában a kézirat második, befejezetlen részét. Összehasonlítván az elsővel úgy találták, hogy értelmetlen fantáziálás az egész, amit nem érdemes tanulmányozni. Valójában az írás szinte napló volt Kilián életének utolsó heteiről. Meglehetősen zavaros napló, mert szerzője nem tudta, mibe keveredett, s mindössze az élményeit írta le. Kétségkívül meg volt győződve arról, hogy az, amit a banda hajszol, a karlstejni házában van elrejtve. Ezért Kassán nincs maradása. Rezek látja, hogy

hibát követett el, képtelen Kiliánt Kassán tartani. Emiatt már vasárnap este bekövetkezik Madlenka elrablása, s a vad éjszakai üldözés során az egész társulat visszatér Csehországba.

– Hétfőn hajnalban Kilián ott áll a háza előtt. Ellenőrzi a zárat és az összes nyílások rejtett biztosítását. Mindent rendben talál. A házban nem járt senki. Megszégyenülten visszamegy Rezekhez, aki a ház előtt várja az autójában. Elégedett?, veti oda Rezek foghegyről, és beindítja a motort. Kilián szótlanul bólint. A hajsza folytatódik. Az utolsó állomás Karlovy Vary. Akár egy kolostorcellában, Kilián itt két napig veri az írógépet, hogy papírra vesse az átélt kalandokat. Időnként megjelenik a docens úr, és elolvassa a frissen gépelt oldalakat. Ez az, dicséri a szerzőt. Ez az, gondolja magában. Ki veheti most már komolyan ennek a tákolmánynak akár egyetlen sorát is?

– Csakhogy ez az egyetlen pont, ami a tervből megvalósul. A többi akadozik. A napok csigalassúsággal vánszorognak, és az engedély a visszatérésre nem jön. A főnök hangja a telefonban egyre idegesebb. Nem! A filmesek még mindig ott vannak! Ki kell tartania! És ne hívjon mindennap – fölösleges! Háromnaponként bőven elég! Meddig tartsam még itt, az istenért?, hápog Rezek. Ameddig szükséges, vágja el a beszélgetést a főnök. Hiszen maga mondta, hogy ez a játék úgy nyújtható, akár a rétestészta! Hát persze, nyújtható. Csakhogy meddig fogja Kilián elhinni a mesét? Ha hisz még egyáltalán benne, gyötri Rezeket a tolakodó gondolat. Hisz benne? Nehéz megállapítani. Kilián csöndes, engedelmes, magába forduló, ír. De mi motoszkálhat a fejében? Mit tud? Mit sejt?

– Csütörtökön Karlovy Vary környékén tartja meg Rezek az utolsó előadást. Jóllehet a dombos vidéken szétszórt, magános, omladozó házak eszményi terepet kínálnak, a jelenet csúfos kudarcba fullad. Az előkészített cselekmény, amelynek azt kellene sugallnia Kiliánnak, hogy megölte Madlenka egyik elrablóját, széthull, mielőtt még elkezdődött volna – Kilián ugyanis határozottan visszautasítja a felkínált fegyvert. A szereplők természetesen a változásról mit sem

tudnak, így aztán olyan jelenet kerekedik, amely díszére válna bármelyik bohózatnak. A kijelölt műkedvelő nem veszi észre, hogy Kiliánnál nincs fegyver, s az első lövés után összecsuklik. Ő volt az!, hörgi Kiliánra mutogatva, miközben ingén terjed a vörös festékfolt. Rezeknek, a játékmesternek temérdek munkájába kerül, míg sikerül befejeznie az előadást. A kiszabadított Madlenkából buzog a hála, s nincs az a kérés, amit a bátor hőstől megtagadna. De a töprengő Kiliánra immár kevéssé hatnak a lány bájai. Elnézést kér, szeretne még írni, és fölmegy a szobájába. És reggelre eltűnik.

– A portás megerősíti, hogy a vendég rendezte a számláját, és poggyászostul elhagyta a szállodát. Kitör a pánik. Rezek Prágát hívja. Kilián minden bizonnyal vonattal utazott el. Ha a legközelebbi járattal indult, Kladnón át utazik, és csak a Wilson pályaudvaron fog kiszállni. Fél tízkor. Jó volna, ha valakit ráállítanának.

– Értem, a rétestészta elszakadt, állapítja meg a főnök. Tíz napig nyújtottam, vágja vissza Rezek. Úgy volt, hogy kedden visszamehetünk. Ma péntek van. Mi van a filmesekkel? Forgatnak, feleli a főnök. Pakoljon össze és azonnal jöjjön vissza. Kiliánról majd én gondoskodom.

– Kiliánnak pechje van. A pályaudvaron a főnök megmutatja az írót a banda két emberének. Ne tévesszék szem elöl! Minden órában telefonjelentést kérek! Elképzelhető, hogy átmegy egy másik pályaudvarra, és továbbutazik! Ebben az esetben egyikük követi, a másik telefonál! Ez a feltételezés sem válik be. Kilián a Malá Strana-i lakásába megy. Fél tizenegykor lóhalálában megérkezik Prágába Rezek. Tizenegykor adja le az őrszem az első jelentést. A vége nyugtalanító. Kilián kiment a házból, és többször is próbált beszélni valakivel a telefonfülkéből, de nem járt sikerrel. Gyalog folytatja az útját a Károly-híd felé.

– Negyvenöt perc múlva ismét megszólal a telefon. A vonal túlsó végén a hívó képtelen leplezni rémületét. Kilián a rendőrségen járt! A főnök arcvonásai megkeményednek. Mit keresett ott? Az

ügyeletessel beszélt a portán. Röviden. Egy-két percig. Most hol van?, tudakolja a főnök. Hazament. Rendben van, fejezi be a beszélgetést a főnök, küldöm a váltást.

83

– Rezek vallomása itt véget ér. A felbőszült főnök állítólag nyomban a telefonbeszélgetés után kidobta. Legközelebb csak éjjel kereste föl, amikor már mindenen túl voltak.

Ráb főfelügyelő felvonta a vállát.

– Nem tudom. Lehet, hogy így volt. Nem kétséges, Rezek terve csúfos kudarcba fulladt. Rosszabb befejezést elképzelni sem lehet, Ugyanakkor a docens úr jártas a törvényben. Tudja, hogy gyilkosság előkészítéséért évekre leültethetik. Sok-sok évre. Közvetlenül nem vett részt a gyilkosságban, az biztos. A kritikus időre tökéletes alibije van. Annyira tökéletes, hogy az ember óhatatlanul arra gondol: Rezek pontosan tudta, mikorra szerezze be. Amennyiben a főnök valóban kidobta, nagyon sokat segített rajta. Ki tudja, nem maga Rezek provokálta-e ki a dührohamát?

– Ezért azt a néhány órát, ami Kilián életéből még hátra van, már bajosan fogjuk összerakni. Kihallgattuk a banda tagjait. A két férfi, aki Kiliánt a rendőrségig követte, megerősítette Rezek vallomását. Két másik társuk váltotta föl őket. Amíg szolgálatban voltak, Kilián telefonált valakinek – és beszélt is az illetővel. Jelentették a dolgot a főnöknek, majd fölváltotta őket az utolsó pár. Az már nem látta Kiliánt. Az író nem hagyta el a házat. Hét óra körül megérkezett a főnök, és elengedte őket. Az utolsó pár minden szava igaz; egyikük az emberünk volt.

– Változatlanul rejtély azonban, miért nem hallgattatták el Kiliánt nyomban azután, hogy hazaérkezett a pályaudvarról. Jómagam a következőképpen magyarázom a dolgot. Kilián likvidálásának szükségessége valójában egyik óráról a másikra

merült fel. Igaz, hogy a bérgyilkos már hosszabb ideje Prágában tartózkodott, de elképzelhető, hogy éppen szórakozott valahol, s nem állt azonnal rendelkezésre. Mindenesetre Kilián utolsó telefonhívása sikerült. Értelmetlen volna megismételni a beszélgetést, amikor a közvetlen résztvevője itt ül közöttünk. Ezért csak Kilián mondanivalójának lényegére szorítkozom. Arra kérte ismerősét, látogassa meg, hogy megmutathassa neki az új regényét. Tegyük hozzá, igencsak sürgette a barátját. De semmiképpen nem kiabált kétségbeesetten segítségért, ahogy a helyzete megkívánta volna. Alighanem fogalma sem volt róla, milyen veszély fenyegeti. Bízott benne, hogy lerázta magáról Rezeket. A docens úr nem ismeri a prágai címét. Először bizonyára Karlstejnben fogja keresni. S csak akkor kezdi hajkurászni másutt, ha Karlstejnben hiába várja.

– Ezért nem zárható ki az sem – fordult hozzám Ráb főfelügyelő –, hogy nem tudott volna meg tőle az égvilágon semmit. Kiliánnak nem volt tiszta a lelkiismerete, aztán meg Rezek – s ez a legfontosabb – fizetett. Hogy miért, az nem érdekes. Kilián minden bizonnyal éppen csak jelezte volna, hogy nem érzi magát biztonságban, s valamiféle önvédelmi tervet dolgozott volna ki magával. Azt, ugye, maga sem tagadhatja, hogy Kiliánnak számtalan alkalma nyílt arra, hogy kapcsolatot teremtsenek? De egyszer sem élt vele.

– A bérgyilkos néhány perccel a maga érkezése előtt lőtte le Kiliánt. Rezek vallomása szerint azt az utasítást kapta, hogy vigye el a lakásból az aktatáskát a kézirattal, s mindazt, amit Kilián zsebeiben talál. Megtalálta nyilván a lakáskulcsot is. Elképzelhető, hogy nem volt ideje elmenekülni, és a padláson rejtőzött el. Amikor maga lement telefonálni, a gyilkos kinyitotta a kulccsal az ajtót, hogy meggyőződjék róla, nem felejtett-e el semmit. Ezeknek a fickóknak kötélből vannak az idegeik. Ha mindez valóban így történt, bátran mondhatjuk, hogy szerencséje volt, mert nem érte nagyobb baj, mint Zavadil felügyelő igazságtalan szemrehányása.

– Rezek tervének bukásához hozzájárult az is, hogy az UNESCO filmesei több mint kétszeresével túllépték a kitűzött időt. Kitől kaptak erre engedélyt?, kérdezte Rezek a kihallgatáskor. Tőlünk, válaszoltam neki az igazat. Kijelentésem úgy hangzott, mintha előre megfontolt tervről lett volna szó, holott ez természetesen nem igaz. Fogalmunk sem volt róla, milyen nehézségeket okozunk ezzel az ellenfélnek. Éppen csak rájöttünk, hogy a nemzetközi filmstáb, élén a nagyrabecsült tudóssal, valamint a hazai szakembereink, Didier professzor kollégái jelentik a legjobb védelmet, melyet a képeknek nyújthatunk.

– Amikor tehát a professzor előállt azzal a kéréssel, hogy a film befejező részére szüksége lenne még néhány napra, készségesen beleegyeztünk. Didier professzor ugyanis csak itt, a helyszínen, a forgatás közben jött rá, hogyan fejezhetné be hatásosan a filmet. A forgatókönyvben eredetileg az állt, hogy a Szent Kereszt-kápolna totálképe lassan elhomályosul a néző szeme előtt. Didier elhatározta, hogy ehhez a felvételhez úgy világítja ki a kápolnát, ahogy IV. Károly idejében tették; a képek alatti tüskékre feltűzdelt gyertyák százaival.

– Ott voltam a jelenet forgatásakor. Megrendítő látvány volt. Azt, amiről ott az idegenvezetők rendszerint beszélnek, az ember hirtelen a tulajdon szemével láthatta. A száz meg száz gyertyaláng imbolygó fényében a képek a falakon mintha áttetsző kámeákká váltak volna, melyeket különböző színű kövekből, opálból, jáspisból, kalcedonból faragtak ki. Vagy, ha úgy tetszik, mintha a győzedelmes Krisztus hadserege valóban csöndesen leereszkedett volna az égbolt aranybaldachinjáról... Egyszóval lélegzetelállító... az ember alig tudta elfojtani a könnyeit. Kimondhatatlanul boldog voltam akkor, hogy ezt a csodálatos szépséget védelmezem.

84

Valóban felemelő élmény lehetett a kápolna. Ráb főfelügyelő sokáig hallgatott. Az volt az érzésem, hogy meghatottsággal küszködik. Alighanem igazam volt. Amikor ugyanis végre ismét megszólalt, a hangja már-már gyanúsan tárgyilagos volt.

– Érdekes, hogy a további együttműködést Rezek nem tagadta. Most nyilván arra gondolnak: a docens úr jól tudta, hogy amúgy is rábizonyítjuk. Meglehet. De én jelen voltam, amikor a vallomást tette, és más a véleményem. Rezek egyszerűen dicsekedni akart. Csak később kapcsolt, hogy ezzel el is árulta magát. De akkor már nem visszakozhatott. Hiszen maguk is ismerik ezt a jelenséget! A tettére büszke bűnöző hiúságát. Rezek talán tízszer is megkérdezte tőlem, ki és mikor találta meg a hátralévő kéziratot. És hogy eszünkbe jutott-e, hogy azt valaki odacsempészte. Nem akartam elrontani az örömét, mert fontosabb dolgokról volt szó. Azt hazudtam neki, hogy nem. Meghiszem azt, nevetett Rezek öntelten, ötletem az emberi képzelet határát súrolta.

– A magáé?, – csodálkoztam. – Hogy került a kézirat magához? – S kész volt a csapda.

– A főnök állítólag még aznap éjjel felkereste. Elmondta Rezeknek a történteket. Kilián halott, a kompromittáló anyagot likvidálták. Megsemmisítették?, rémült meg Rezek. Nem, az emberünk elhozta a lakásból. Most nálam van. Hál' istennek, könnyebbült meg Rezek. Azonnal vissza kell vinni Kilián lakására. Azt bajosan tehetjük meg, ellenkezett a főnök, ott van a rendőrség. Rezek meghökkent. Akkor minél gyorsabban juttassuk el a karlstejni házba. Ugyanis amit a maga bérgyilkosa elhozott, az a regény folytatása. Az elrontott rész, ha még emlékszik rá. A rendőrség kezébe kell juttatnunk, még ha postán kell is feladnunk. Miért? Kilián nem fog már beszélni, emlékezteti Rezeket a főnök. Éppen hogy beszélni fog, vág vissza a docens úr, azzal, amit megírt! És mindenki hinni fog neki, mert Kilián halott! Adjon mellém

három embert a bandából, elintézem magam! A mai éjszaka az utolsó lehetőségünk!

– A kéziraton kívül Rezek mást is elintézett. A gyilkos fegyver, a szokatlanul kis furatú, Colt márkájú forgópisztoly a bérgyilkos heves tiltakozása ellenére Csehszlovákiában maradt. Később a valódi Ondrej Loukota műterme mögött rejtették el. A docens úr tényleg sokat tudott Kiliánról.

– Ennél a jelenetnél léptek színre maguk. A gyilkosságot természetesen ki kellett vizsgálni – már csak a banda miatt is. A kérdés az volt, hogyan gyilkolták meg Kiliánt a Malá Strana-i lakásán, a nyomozás tehát nyugodtan összpontosulhatott volna Prágára. Csakhogy maguk tüstént kirohantak Karlstejnbe, és az istennek se lehetett magukat onnan elzavarni. Kinyomozták, hogy Kiliánt egy új Ford kocsi tulajdonosa látogatta. Meddig tartott volna, hogy megállapítsák, hogy az autó a Rezeké?

– Igen ám – de hogyan tovább? Mit bizonyíthatnak Rezekre? Hogy időnként felkeresi Kiliánt? A docens úr ezt bizonyára nem tagadná, s játszva kitalálna valami elfogadható történetet. A gyilkosságot nem bizonyítanák rá, sziklaszilárd alibije van. Ugyanakkor Rezek letartóztatása pánikot keltene. A sok pénznek csak akkor van értéke, ha szabadon költhetjük el. És a leleplezett rablóra nem érvényes a diplomáciai mentesség. A banda feltehetőleg fejvesztetten menekülne, ki merre látna. Mr. X. azonban tovább várna. Egyszer már bebizonyította, hogy a türelméből esztendőkre is futja.

Ráb beszámolója szemlátomást a csúcsponthoz közeledett. Hátratolta a széket, és felállt.

– Mi pedig vele együtt várnánk. Hónapokig? Évekig? Ez Mr. X.-en múlna. Mint ahogy rajta múlna a módszer is, amellyel harmadszor is belevágna a képrablásba. Mi csak egyet tudnánk biztosan. Hogy legközelebb az előkészületek sokkal gyorsabban fognak zajlani – olyan gyorsan, hogy talán észlelni sem lesz időnk őket. X. úrnak ugyanis továbbra is birtokában maradna a legfontosabb: a Teodorik-

képek másolatainak teljes garnitúrája, amely megkülönbözhetetlen az eredetitől. A nagykövetség épületéből legfeljebb betörés útján szerezhetnénk meg őket – önként nemigen adná nekünk oda senki a kópiákat. Mindez, s ezt maguk is beláthatják, nem sok jóval kecsegtetett.

– Nem tudom, felfigyeltek-e ennek a rendkívüli esetnek még egy különlegességére. Addig a pillanatig, amíg a banda első embere be nem hatolt a várba, és puttonyába nem tette Teodorik első eredeti festményét, nem történt semmi törvényellenes. Egyetlen törvény sem tiltja, hogy kedvenc festőnk képeiről másolatot csináltassunk, hogy felbéreljünk egy csapat izompacsirtát, és meredek domboldalon gyakoroltassuk vele a gyors málhacipelést.

Hát a gyilkosságot? – villant át az agyamon. Hangosan azonban egy szót sem szóltam. Tudtam, mit válaszolt volna a főfelügyelő: a gyilkosságot először rá kell bizonyítani valakire.

– Ezért a rablási kísérletnek meg kellett történnie – folytatta Ráb izgatottan –, mert kizárólag a rablás pillanatában volt jogunk közbelépni. Aztán reménykedtünk abban is, hogy Mr. X. az akcióra visszatér Csehszlovákiába. Fölkészültünk rá, hogy tekintet nélkül a diplomáciai bonyodalmakra letartóztatjuk, és bíróság elé állítjuk.

Ráb főfelügyelő megállt Holy előtt.

– Érti már, miért kellett magukat mindenáron megállítanunk? – kérdezte engesztelően.

Holy fölpillantott.

– Ne túlozzon, kolléga úr. Nem bíróság előtt áll. A rendőrigazgató úr csak tréfált.

– De én nem tréfálok! – csattant fel Ráb. – Nekem a maga véleménye fontosabb, mintsem gondolná! Mit tett volna a helyemben?

– Én nem így tenném fel a kérdést – tűnődött el Holy. – Maradjunk az elsőnél. Igenis, értjük, miért kellett bennünket mindenáron megállítani. De ennek, ne haragudjon, egyszerűbb módja is lett volna.

– Például?

– Például nyíltan megmondta volna nekem az igazságot. Ne vegye szemrehányásnak, de az a titokzatos Mr. X. engem nem pénzelt volna le.

– De hiszen nem magáról volt szó! – kiáltotta Ráb. – Előbb rendülne meg a bizalmam önmagamban, mint a kolléga úrban. A rendőrigazgató úr is állította, hogy számtalanszor meg akarta magának mondani az igazat, ha megígéri, hogy nem adja tovább.

– Ja, úgy! – dőlt hátra Holy. – Igen, ezt többször is felajánlotta. Azt mondta, túl sok az olyan ember a csoportomban, akinek csak papírról ismerem a múltját. És én, ebben igaza van, visszautasítottam.

– Akkor hát, mi mást tehettünk volna?

Holy megvonta a vállát.

– Tudom is én? Mondjuk, beavattak volna akkor is, ha semmit nem ígérek. Hiszen nem vagyok kisgyerek, tudom, mit tehetek, s mit nem.

– Bocsásson meg, ezzel nem értek egyet – heveskedett Ráb.

– Emlékezzék vissza, mit mondott nekem, amikor múlt szombaton az összes elszenvedett igazságtalanság kárpótlásául meghívtam a végső leszámoláshoz.

– Na és? – pirult el Holy. – Josef Kilián gyilkosát nemcsak én hajszoltam. A többieknek is joguk volt hozzá, hogy megtudják, mi lett az ügy vége. Talán igaza van – nevetett föl hirtelen. – Alighanem tényleg nem tehettek mást. Engem egyszerűen már nem lehet megváltoztatni. Bíznom kell az embereimben. Még ebben a Milan gyerekben is, aki fél éve sincs nálunk. És ha hiszi, ha nem, még soha nem csalódtam.

85

Mint már említettem, esteledett, mire szétszéledtünk. A rendőrigazgatóság épülete előtt Holy főfelügyelő csatlakozott hozzám. – Meghívhatom vacsorára?

Nem volt hozzá kedvem. Azon a napon már eleget rágódtunk az eseten.

– Nem? – borult el Holy arca. – Sajnálom, *Schliemann* úr. Szerettem volna elbeszélgetni magával az *Övön aluli ütésről.* Ki tudja, később mikor keríthetünk rá sort?

Így aztán kötélnek álltam. Egy kicsit Holy miatt, egy kicsit Kilián miatt, és persze magam miatt is. A lelkiismeretemet Ráb érvei sem nyugtatták meg. A vacsora alatt mindenféléről szó esett. A Kilián-ügyre csak a bornál tért vissza a főfelügyelő.

– Furán végződött ez az eset, nem gondolja?

Elgondolkodtam.

– Tulajdonképpen nem tudom, hogyan végződött – vallottam be kisvártatva.

– Ez az – bólintott Holy. – Miért nem kérdezte meg? Hiszen erre való a záróülés.

– Senki sem kérdezte meg. Akkor miért pont én?

– Mondjuk azért, mert maga állt Kiliánhoz a legközelebb.

– A legközelebb? A csoportból bizonyára. De különben... csak a halála döbbentett rá, mennyire elszakadtunk egymástól.

– Annyira, hogy egy kérdést sem érdemelt?

Ez sértett.

– Mi baja van velem? Miért nem kérdezte meg maga?

– Mert én tudom, hogyan végződött. Ha megkérdezem, Ráb arra gondolt volna, hogy a kudarcára emlékeztetem. De maga... maga megkérdezhette volna, meg kellett volna kérdeznie.

– Bocsásson meg. Úgy éreztem, nem illik kérdezősködnöm. Különben is, hol itt a kudarc? Hiszen a rablás nem sikerült.

– Hát persze – bólogatott Holy. – De ez minden.

– Kevésnek találja? Hiszen ez volt a cél.

– De mit szól mindehhez a bekötött szemű Justitia? Hogy jön ő az ilyesmihez? Mr. X. nem jött vissza az akcióra Csehszlovákiába, mint ahogy remélték. A drágalátos unokaöccse kereket oldott még azon az éjszakán, amikor a rablást leleplezték. Ördög tudja, honnan neszelte meg! Egyelőre úgy fest a dolog, hogy még a kiadatásukat sem kérhetjük. Nincs bizonyítékunk. Mr. X.-nek pedig nagy a hatalma; olyan nagy, hogy még mi sem tudtuk kideríteni a valódi nevét. Könnyűszerrel megvédené magát. A végén még kínos diplomáciai bonyodalmakba keverednénk...

Kezdtem érteni a dolgot.

– És Josef gyilkosával mi a helyzet?

– Azzal? – fintorodon el Holy. – A gyilkosság másnapján elhagyta Csehszlovákiát. Az ő kiadatását már kértük. Egyelőre azt a hírt kaptuk, hogy a megadott számú és nevű útlevelet soha nem adták ki. Ez elképzelhető. A bérgyilkosok, úgy látszik, nem utaznak érvényes útiokmánnyal. Végül is, nem ő az érdekes. Ide jött, elvégezte a feladatát és továbbállt. Csak reménykedhetünk, hogy elnyeri méltó büntetését. Alighanem így lesz. Az ilyen emberek nem élnek sokáig...

És minden bizonnyal ez az a bizonyos különbség a költészet és a valóság között, hogy visszatérjek elbeszélésem elejéhez.

A regényben úgy illik, hogy a gyilkos már az első fejezetekben felbukkanjon. A valóságban esetleg soha nem kerül elő. A költészetben a jó mindig győzedelmeskedik, a rossz pedig elnyeri büntetését. A valóságban olykor megmarad a beteljesületlen igazságszolgáltatás kellemetlen mellékíze.

Talán ezért kötötték be jelképének, a mérleget és kardot tartó női alaknak, kendővel a szemét.

86

– De nem ezért hívtam meg vacsorára – kapott észbe Holy főfelügyelő. – Az *Övön aluli ütés*ről akartunk beszélgetni. Tudja-e, min töröm egyfolytában a fejem? Hogy miért volt olyan kevéssé segítségünkre a könyv. Ráb szerint azért, mert a szerző máshová helyezte a történetet, mint ahol valójában lejátszódott. Élek a gyanúperrel, hogy a kérdés bonyolultabb. Mi ezt az írást túlságosan... hogy is mondjam... mitizáltuk. Mindenekelőtt én.

– Mit ért a mitizáláson?

– Szörnyű kifejezés, belátom. De nem jut eszembe jobb. Azt akarom kifejezni vele, hogy mi százféle összefüggést kerestünk a regény és a valóság között, s eközben megfeledkeztünk arról, hogy a regényt valaki meg is írta.

– Nos, ebben én nem érzem magam bűnösnek.

– De ugyanúgy beleesett a csapdába, akárcsak én – ellenkezett Holy.

– Akkor viszont nem értjük egymást.

– Úgy látszik, nem. Megpróbálom világosabban kifejezni magam. Tudott-e arról, hogy Kilián Prágában kezdte írni a regényét? És hogy nem igazán jó regény sikeredett belőle?

– Tudtam.

– S most jól figyeljen – emelte föl a mutatóujját a főfelügyelő.

– Bennehagyta Kilián a regényben azt a részt, amit Prágában írt?

Érdekes kérdés! Gondolkozni kezdtem.

– Szerintem bennehagyta. Azok az első fejezetek... Minden szellemességük dacára mintha egy helyben topognának.

– Egyetértek. Csakhogy már azokban is a következő figurák szerepelnek: Ondrej Loukota, Smahlík szerkesztő, a két veszedelmet sejtető vendég és Madlenka. Sőt, mellékszereplőként a bolond Eda Hopp is, aki abból él, hogy a kőbánya szikláiról leugrik. Ezekért a

fejezetekért meg alakokért a szerző keményen megdolgozott: nem csoda, hogy nem akart megválni tőlük.

Pedzeni kezdtem, hova akar kilyukadni Holy.

– Később Kilián elköltözött – folytatta a főfelügyelő. – Abban reménykedett, hogy az új környezetben több ihletet talál. Csodák csodájára talált is. A meghökkentően nagy összegű ajánlat a házáért, az öreg Tesar halála, a bonyodalom a betétkönyvvel... mindez megadta a történetnek az olyannyira szükséges sodrást.

– Megengedi, hogy folytassam?

– Tessék – bólintott Holy.

– Rosszabb volt a helyzet a kitalált alakokkal.

– Pontosan. Azokat nem lehetett megváltoztatni, így aztán némelyik eltűnt, mint például Smahlík szerkesztő; mások maradtak és új szerepeket vettek át. A *Tudás* másolata iránt érdeklődő baljós látogató, a merőben derűsen hangzó Cabalka nevet kapta. Eda Hopp a cselekmény közepén nyakát törte. Igen érdekes volt Rezek átalakulása. Nyilván Petr doktorként, a szürke eminenciásként lépett a történetbe, a halott Eda keménykalapja fölött elhangzott beszélgetés alapján pedig még a banda vezérének is vélhettük. Később azonban a docens úr megpuhította Kiliánt, s ekkor Rezek újabb alakot öltött: ő lett Mojmír, a hűtlen Madlenka oltalmazója.

– Úgy meséli ezt az egészet, mintha maga írta volna.

– Azon töprengek, hol követtünk el hibát. Minden bizonnyal ott, hogy ezt a genezist nem gondoltuk végig.

– Úgyhogy tippnek mégiscsak az *Iliász* volt jobb – mosolyodtam el.

Holy elgondolkozva forgatta ujjai között a poharat.

– Maga következetesen megfeledkezik a címről. Vajon hogyan jutott Kilián eszébe? *Övön aluli ütés...* Biztosan arra gondolt, hogy az utolsó ütést ő adja majd. Mindenki így gondolja. Egyébként, mi is. De erről már beszéltem, bocsásson meg...

Azt hiszem, ma már jobban megértem Holyt, mint annak idején. A mi szakmánkban az ember nemegyszer rádöbben, hogy az igazság vak. Csak éppen sohasem szokja meg.

EPILÓGUS

87

A minap találkoztam Rábbal. Valamivel közelebb áll a nyugdíjhoz, mint én. Közös ismerőseinkről beszélgettünk, amikor minden bevezetés nélkül hirtelen odavetette:

– Egyébként Mr. X. végre meghalt. Eltartott egy ideig, amíg rájöttem, kiről van szó.

– Honnan tudja?

Ráb elmosolyodott.

Azonnal megértettem. Magamban számolgatni kezdtem az éveket.

– Ezek szerint ez az ügy kis híján fél évszázadig húzódott?

Ez még Rábot is meghökkentette.

– Majdnem – bólintott ősz fejével.

– Holyt annak idején nagyon bántotta, hogy Mr. X.-et nem büntették meg.

– Bennünket is. Noha bizonyos szempontból elnyerte a büntetését.

– Igen. Bizonyos szempontból. Nem érte el, amit akart.

– Nemcsak azért – csillant föl Ráb szeme. És elmesélte nekem a történetet, amelynek itt, az eset legvégén a helye. Részletesen, nagy kedvvel mesélt, s én nevettem, akár egy éretlen kamasz.

– Kár, hogy Holy már nem él – sajnálkoztam, amikor a történet végére ért. – Megérdemelte volna, hogy ő is végighallgassa ezt a históriát.

– Nyugodjék meg, végighallgatta – vallotta be Ráb mosolyogva. – Megígértem neki, hogy ha túl leszünk mindenen, a többieknek is elbeszélem.

Amikor elbúcsúztunk, eszembe jutott, hogy elfelejtettem tőle megkérdezni: mi volt Mr. X. valódi neve? Most már bizonyára elárulta volna. De minek, döntöttem el végül. A néven igazán nem múlik...

88

A történet, melyet Ráb elmesélt, sok-sok évvel a kudarcba fulladt rablás után játszódott le, méghozzá Párizsban, egy olyan utcában, amelyben sajnos a hidegháború végét követő látogatásom alkalmából magam is jártam. Mondom, sajnos – mert ez a történet egy városszéli, nagy kertben megbújó, magányos villát érdemelne. Én viszont egy merőben érdektelen utcára emlékezem az Étoile közelében. Két sor városi bérházból áll, s holmi nagy kerteknek nyoma sincs sehol.

Az egyik ilyen bérház második emeletén lakott Didier professzor. A telefon valamikor délelőtt csörrent meg, s egy franciául tűrhetően beszélő idegen, Monsieur Ráb, találkozót kért a professzortól.

Azokban a napokban Didier professzornak rengeteg dolga volt. Az Egyesült Államok egyetemein megtartandó előadó-körútra készült, és angol nyelvtudása még sok kívánnivalót hagyott hátra. Ezért szorgalmasan tökéletesítette, s egyetlen estét sem vesztegethetett el. Csakhogy az idegen különös varázsszót ejtett ki. Egy kevéssé ismert művész nevét, akit azonban Didier az európai gótikus festészet egyik legnagyobb jelenségének tartott.

– Maitre Téodorik, Chapelle de la Sainte Croix – mondta Ráb, s a professzor nem tudott ellenállni.

Este találkoztak.

Ezt az embert már valahol láttam, erőltette az emlékezetét a professzor, majd hirtelen a fejéhez kapott.

– De hiszen maga rendőrtisztviselő volt, uram – mondta megütközve.

– Nagyszerű memóriája van – bólintott Ráb. – Annak idején tőlem kért néhány napos hosszabbítást a forgatáshoz. Én megadtam. Maga

pedig gyertyákkal világította ki a kápolnát, s azok fényében vette föl az utolsó jelenetet. Akkor találkoztunk személyesen.

– Hát persze, emlékszem... – sóhajtott föl a professzor. – De gyönyörű volt!... Nagy kincsek vannak a hazájában, uram.

Ráb bólintott.

– Mellesleg, hogy hatott a zárójelenet a vásznon? Sajnos, nem láttam a filmet. Soha.

– Sehogy! Nem tudtuk felhasználni. A film nem volt elég fényérzékeny. Mai anyagokkal már másképp dolgozhatnánk.

– Akkor hát, miért nem látogat el újra hozzánk?

– Magukhoz? – hökkent meg a professzor. – Azt hittem, ön disszidens.

A főfelügyelő elmosolyodott.

– Nem vagyok disszidens. S a foglalkozásom is változatlan.

– Miben lehetek a segítségére... felügyelő úr? – kérdezte Didier bizonytalanul. Korántsem kellemes, ha az embert rendőr látogatja meg, hát még ha az a rendőr külföldi, s ráadásul egy baráti országból érkezett. A korszak, melyet manapság, történeti távlatból hidegháborús korszaknak szoktunk nevezni, épp a tetőpontjára ért. A professzor fejében különböző kémbotrányok sejlettek föl. – Elnézését kérem... de kevés az időm...

– Tudom. Előadó-kőrútra készül...

– Látom, jól tájékozott.

– Olvastam a lapokban. Felsorolták az összes egyetemet, ahol előadást fog tartani, nemkülönben a különféle múzeumok, társaságok és magánszemélyek meghívását is.

Didier professzorban felébredt James Bond, a 07-es ügynök.

– Az önök lapjaiban?

– Nem, az önökében. Azokat is olvassuk. És ez a hír különösen megragadta a figyelmünket.

– Miért?

– Az imént azt mondta, hogy hazánkban nagy kincsek vannak. Igyekszünk megvédeni őket.

– Remélem, hogy a körutam nem veszélyezteti értékeiket? – jegyezte meg a professzor ironikusan.

Ráb arca komoly maradt.

– Éppen hogy veszélyezteti.

A professzor fészkelődni kezdett a fotelban.

– Elárulná nekem, hogyan?

– Ezért vagyok itt – bólintott Ráb. – A prominens személyiségek között, akik találkozni óhajtanak magával, itt van... – és megnevezte X. urat. – Feltételezem, hogy elfogadja a meghívását.

– Meg akarja talán tiltani?

– Dehogy, professzor úr... Ehhez sem jogom, sem eszközöm. Hogy őszinte legyek, inkább örülnék, ha elfogadná a meghívást. Szeretnénk megkérni egy baráti szolgálatra, amivel a művészet igaz hívéhez fordulunk. Készen állunk arra, hogy jól megfizessük. Nagyon sok múlik rajta.

A Didier professzorban felébredt James Bond szimatolni kezdett.

– Mit szólna hozzá, ha felhívnám a rendőrséget? – állt föl a fotelból.

Ráb főfelügyelő nem mozdult.

– Ahogy tetszik. Szabályos francia vízumom van, és az itteni hivatalos szervek előtt nem titkoltam el semmit. Ajánlatomat bárki hallhatja. Mindazonáltal úgy gondolom, hogy először önnek kellene meghallgatnia.

Didier zavartan toporgott. Aztán, hogy zavarát leplezze, elővett a tálalóból két poharat és egy üveg konyakot.

– Iszik egy pohárkával?

– Szívesen.

A professzor töltött és ismét leült.

– Hallgatom.

– Rendben van. Ha megengedi, először előadom a kérésünket. A kérdéseire később válaszolok.

– Tessék.

– Feltételezzük, hogy X. úr meghívását elfogadja. Feltételezzük, hogy a milliomos a magánpalotájában fogja fogadni, s hosszas kertelés meg esketés után talán felfedi maga előtt a titkát. Levezeti a második alagsorba, ahol olyasmit fog megpillantani, ami alighanem csak Amerikában látható. Atombunker helyet a karlstejni Szent Kereszt-kápolna pontos másába fog belépni. Vendéglátója minden bizonnyal egy ideig élvezni fogja az ámulatát – bízom benne, hogy tökéletesen meg fogja játszani – majd felszólítja, hogy nézze meg közelebbről Teodorik mester képeit. Ráb hatásszünetet tartott.

– Ezért a pillanatért vagyok itt. Maga azonnal felismeri, hogy érdekes módszerrel készített ügyes másolatokról van szó, melyeken még a megfeketedett, évszázados repedések is láthatók, és... nos, mi arra kérjük, hogy ekkor lelkesen kiáltson föl és viselkedjen úgy, mintha az eredeti képeket látná. Ezért mi fölajánlunk...

– Egy pillanat – emelte föl Didier a kezét. – Most én következem a kérdéseimmel. Íme az első: miért viselkedjek így?

– Azért, mert Mr. X. azt hiszi, hogy sikerült ezeket a képeket elrabolnia tőlünk, s mi nagyon szeretnénk, ha továbbra is ezt hinné.

– Miért? – A professzor a döbbenettől elfelejtette megszámozni a kérdését.

– Mert ezt tartjuk a legjobb védelemnek. Megtehetnénk azt is, hogy Karlstejnben leakasztjuk a képeket, páncélszekrénybe zárjuk őket, és a látogatóknak másolatokat mutogatunk, de úgy gondoljuk, kár volna értük. Hogy minden képhez két állig fölfegyverzett őrt állítsunk, az nem állt módunkban. Ezért ezt a megoldást választottuk – szokatlan, de eredményes. Mr. X., azaz pontosabban a felbérelt emberei egy héttel azután, hogy maga eltávozott Csehszlovákiából, megpróbálták elrabolni Teodorik mester képeit. Mindez 1947 őszén

történt. Mr. X. mind a mai napig nem vette *észre,* hogy csak másolatokat kapott.

– Fantasztikus – suttogta a professzor. – Úgy hangzik, mint egy mese.

– Mindazonáltal igaz – komolyodott el a főfelügyelő. – Elhoztam a főkolomposok vallomásainak fotókópiáit; ezekből maga is meggyőződhet róla. – Kinyitotta az aktatáskáját, és Didier elé tett egy köteg iratot. – Mindegyiknél megtalálja a hiteles francia fordítást – tette hozzá udvariasan.

Didier lapozgatni kezdett a dokumentumokban, majd szinte akarata ellenére – elmélyült az olvasásukban.

Ráb csendben várakozott.

A professzor hirtelen fölnevetett.

– Jól értettem? Maguk eladták neki a másolatokat, amelyeket ő maga csináltatott?

– Vigyázat! Nem adtunk el semmit. Mr. X. elrabolta a tulajdon kópiáit, és kifizette az embereit, az eredeti megállapodás szerint. Igaz, hogy a fickók akkor már vizsgálati fogságban ültek, és a pénz az államra szállt. Miért legyen mindig a rendőrség az ostoba, hát nem igaz? – vigyorodott el Ráb.

– Fantasztikus egy ötlet volt! – A professzor még mindig nevetett.

– De hogyan lehet, hogy Mr. X. még mindig nem fedezte fel a cserét?

– Valószínűleg senki sem vette magának a bátorságot, hogy közölje vele. De az sem lehetetlen, hogy mind a mai napig senki sem tud semmit az egészről. Annak idején, tudja, nagyon igyekeztünk. És elsősorban nem is a pénz miatt. Mindenekelőtt a képek izgattak bennünket. Hiszen csodálatosak, és az embereknek látniuk kell őket. Didier ünnepélyesen bólintott.

– Amikor Mr. X. nem várta meg a rablás napját, és elutazott – folytatta Ráb –, kénytelenek voltunk belátni, hogy a kiadatását nem tudjuk elérni. Ezért választottuk ezt a megoldást, és a trükkünk

fényesen bevált. Most öntől függ, hogy Mr. X. megtudja-e az igazságot, vagy sem.

– Bennem megbízhatnak – emelte fel a poharát a professzor.

– Akkor engedje meg, hogy a bankszámlájára...

– Csak azt merjék megtenni! – dörögte Didier. – Vegye tudomásul, hogy a feladatot ugyanazért vállalom el, amiért maga tette. Teodorik képei csodálatosak, és az embereknek látniuk kell őket.

Koccintottak.

– Egyszer majd újból ellátogatok magukhoz – mondta Didier –, hogy elgyönyörködhessem bennük.